

MIDNIGHT PUBLISHING
Κέρκυρα 2022

Αληθινοί Θρύλοι και Παραδόσεις

(Εισαγωγή στη Φανταστική Λαογραφία)

Πάνος Κολιόπουλος

Αληθινοί Θρύλοι και Παραδόσεις

(Εισαγωγή στη Φανταστική Λαογραφία)

Εικονογράφηση: Πάνος Κολιόπουλος

MIDNIGHT PUBLISHING

Κέρκυρα 2022

Βιβλιότυπος public domaine.

Copyright © 2022 Panos Coliopoulos
Σ. Δούσμανη 44
Κέρκυρα 49100
e-mail: panflynn@otenet.gr

Οι Θρύλοι

Εισαγωγικά.....	9
Το Περγαλιό.....	11
Το Στοιχειό του Πηγαδιού.....	45
Τα Καρκατζάλια και η Νύφη.....	67
Ο Βουρδόλακας.....	81
Η Λάμια στη Ντούμπρη.....	95
Ο Παπάς και η Τούρκα Μάγισσα.....	109
Το Απάντημα της Νεραΐδας.....	129
Οι Στρίγγλες.....	151
Ο Αγαπητικός των Νεραϊδών.....	163
Η Αντρειωμένη και τα Δαιμόνια.....	177
Ο Τραγόπαπας.....	191
Η Εκδίκηση της Ανεραΐδας.....	207
Ο Βρουκόλακας ο Τζανέτης Αναπλιώτης.....	217
Οι Ανεραΐδες στα Καναλάκια.....	231
Ο Κριτής των Νεραϊδών.....	243
Ο Μαμαλιάς ο Βρυκόλακας.....	253
Οι Νεραΐδοι.....	269
Ο Μώρος.....	283
Οι Πειρασμοί του Κλήδονα.....	295
Η Ανεσύσταγος Μόρα.....	307

Εισαγωγικά

Θα μπορούσα ίσως, αν ήμουν στα κέφια μου, να σκάρω μια επιστημονικοφανή και περί δια γραμμάτου εισαγωγή από καμιά εκατοστή κούφιες σελίδες, που ούλοι θα επαινούσαν και δεν θα διάβαζε κανείς, αλλά βαριέμαι.

Όμως κάπως θα πρέπει να εξηγήσω τι είναι και τι πραγματεύεται το έπος που ακολουθεί, για να μην αρχίσει να το διαβάζει τζάμπα ο ανυποψίαστος αναγνώστης και με σκατοψυχάει μετά.

Όταν ο αείμνηστος Νικόλαος Πολίτης (1852-1921) άρχισε να συλλέγει λαϊκές παραδόσεις, με την άκαμπτη επιστημονική σχολαστικότητα που χαρακτήριζε τους διανοούμενους εκείνης της εποχής, δεν πιστεύω να φανταζόταν ότι θα έβρισχε τόσους κατοπινούς μιμητές του έργου του. Δάσκαλοι, δημόσιοι υπάλληλοι, μονόχωντοι συνταξιούχοι, συμβολαιογράφοι, και κάθε είδους εγγράμματοι, που η μοίρα τους η κακιά τους έριξε στη σεπτή, ηθική και λεβεντομάννα επαρχία, θεώρησαν καθήκον τους να διασώσουν αυτό που οι ίδιοι και οι όμοιοί τους συνήθιζαν να θεωρούν σαν «λαϊκή πνευματική κληρονομιά» του τόπου.

Πλήθος οι λαογράφοι λοιπόν και ίσως μόνον οι ποιητές τους ξεπερνούν σε αριθμό (και σε χαρτί που πάει τζάμπα).

Όλοι αυτοί λοιπόν έχουν μαζέψει έναν σεβαστό όγκο ιστοριών, τις οποίες αποδίδουν, λίγο-πολύ με τον ίδιο αποστερωμένο τρόπο, εξωραίζοντας τες κι αφαιρώντας οτιδήποτε θα μπορούσε να σκανδαλίσει τον ευαίσθητο στα θέματα ηθικής αναγνώστη.

Όποιος έχει βρεθεί σε καφενείο χωριού κι έχει ακούσει τους «παλιούς» να διηγούνται συμβάντα του παρελθόντος καταλαβαίνει πολύ καλά για τι πράγμα μιλάω. Για τον μπαρμπα-Μήτηρο δεν υπάρχουν ντιλετάντικοι φραγμοί στη διήγηση, ούτε τα δήθεν και τα τάχαμου των περί δια γραμμάτου. Αυτός θα πει τα πράγματα όπως γίνηκαν ή όπως νομίζει ότι γίνηκαν. Επίσης, αυτό που διηγείται, για εκείνον, είναι κάτι που συνέβη στ' αλήθεια. Πολύ παλιά, εντάξει, αλλά συνέβη. Δεν ξέρει από λαογραφίες και διαχωρισμούς ανάμεσα σε πραγματικότητα και θρύλο.

Η Μέλπω της Καραγιώργαινας γκαστρώθηκε από τα καρκατζάλια, που την έμπλαξαν στον μύλο! Πάει και τελείωσε! Είναι γεγονός καταγεγραμμένο στη συλλογική μνήμη της κοινότητας. Δεν πρόκειται ούτε για παραμύθι, ούτε για θρύλο. Πάνε ρώτα όποιον θες.

Όλες οι ιστορίες που προέρχονται από τον λαό είναι έτσι. Αν κακοποιούνται αδίστακτα από τους ηθικολόγους λαογράφους αυτό είναι ένα πρόβλημα, που εμάς όμως μας αφήνει παγερά αδιάφορους.

Διαλέξαμε μερικές από τις διηγήσεις που καταχωρούνται σαν «παραδόσεις» και τις διερευνήσαμε εξονυχιστικώς, με την ευσυνειδησία και την επιστημοσύνη που μας διακρίνουν. Ανακαλύψαμε δε, άνευ εκπλήξεως, πως πρόκειται για καταγραφές αληθινών συμβάντων, όχι για παραμύθια.

Θεωρήσαμε φυσικά χρέος μας να τα αποδώσουμε στο νοήμον κοινό όπως τους αρμόζει, με κάθε λεπτομέρεια και ρεαλισμό –ακόμα κι αν κάποια από τα συμβάντα αυτά μας βάζουν σε σκέψεις.

Αυτό όμως δεν είναι της παρούσης.

Το Περγαλιό

Περγαλιό είναι ο ήσκιος του σπιτιού. Περγαλιό γίνεται και καθ' άνθρωπος που τύχη και περάση τή στιγμή που ρήχεται τό θεμέλιο και ο ήσκιος του πλακωθῆ από τσοῖ πέτραις. Τότε ο ήσκιος γίνεται Περγαλιό.

Όποιο σπίτι ἔχει Περγαλιό είναι καλορίζικο.

Το Περγαλιό είναι άνθρωπάκι κοντό γαλανόμματο μαῦρο, μωράκι μέ ἓνα φεσάκι.

(N. Πολίτης, #457, Ζάκυνθος, σ. 256)

Τα χρόνια τα παλιά που λες, στο Τζάντε, μπριχού¹ μας ενώσουνε με τη μητριά Ελλάδα και προκόψουμε, τότενες που είχαμε παντιέρα δική μας, με τον λέοντα του Σαν Μάρκο πάνω τση, υπήρχαν πολλές φαμίλιες από παλαιούς νόμπιλους,² που όμως σιγά-σιγά, θες από κακοτυχιά, θες από σεμπιάδες³ που γινήκαμε ήρθαν και ξέπεσαν χειρότερα κι από ποπολάρους, και δεν λέω πως στερούνταν και το φαί, Παναγιά κοντά σου, αλλά πάντως τα 'φερναν βόλτα δύσκολα και δεν μπόρουναν να κρατήσουν τη θέση τσου κατά πως ήπρεπε κι όπως είναι η σωστή σειρά των πραγμάτων ετούτου του κόσμου.

Η φαμίλια του κόντε Τζιτζι (από το Τζιρόλαμος, το χαϊδευτικό) ήτουνε μια από ευτούνες κι ας ήτουνε οι αντε-

¹ Μπριχού: πριν.

² Νόμπιλος: ο ευγενής.

³ Σεμπιάδες: κουταμάρες.

νάτοι⁴ τση μεγάλοι και φαμόζοι,⁵ όχι μόνο στο Τζάντε, να σε χαρώ, αλλά σε ούλη την Εφτάνησο, από τα αρχαία χρόνια, όπου ήτουμε ο Βενετσιάνος, μέχρι και πρόσφατα, που γινήκαμε επαρχία των τζομπαναραίων και προκόψαμε. Δύσκολα ήτουμε τα πράματα, να λέμε την αλήθεια. Στο ντομινικάλε⁶ σιγά-σιγά πέφταν οι σουβάδες, ούλα τα πράματα αξίας, μόμπιλα⁷ και πιτούρες⁸ από πιτόρους φαμόζους, είχαν πουληθεί και οι υπηρέτες πλερώνονταν στη χάση και στη φέξη κι αν παρέμεναν στη δούλεψη του κόντε το έκαμαν από την καλή τους την καρδιά κι από συνήθεια.

Θα μου πεις τώρα, μα δεν μπόρουνε ο κόντες να κάμει μια δουλειά, εμπόριο ας πούμε, ή να βρει μια θέση στο γκουβέρνο με τόσες γνωριμίες όπου είχε; Δεν ημπόρουνε θα σου πω, γιατί τότες ακόμη, που η σειρά του κόσμου ήτουμε η σωστή, ο νόμπιλος τη δουλειά την είχε για βεργκόνια⁹ κι ούτε ήτουμε βολετό να προσπέσει τσου φίλους του, να γυρέψει ρουσφέτι, γιατί θα ήτουμε σαν να παραδέχονταν τη ντεκαντέντσα¹⁰ του, κι από την άλλη, εδώ που τα λέμε συναμετάξυ μας –και να μη βγει παραόξω–, ο κόντε Τζίτζης ήτουμε καλομαθημένος, όπως ούλοι οι αρχόντοι, και ολίγο τεμπελάκος. Δεν του έκαμε καρδιά ν' ανασκουμπωθεί, ν' αφήκει τους περιπάτους του και τση παρέες του στο Καζίνο, τση βεγγέρες και τση γιορτάδες και να στρωθεί στη δουλειά, σαν τυχαίος ποπολάρος. Ντροπή και βεργκόνια θα ήτουμε και ποιοι ειμάστενε εμείς να τον κρίνουμε;

Το ευτύχημα που στο Τζάντε έχουμε τον Άγιο, μεγάλη η χάρη Του, που ούλα και ούλους μας φροντίζει, κι όταν τύ-

⁴ Αντενάτος: πρόγονος.

⁵ Φαμόζος: διάσημος.

⁶ Ντομινικάλε: αρχοντικό.

⁷ Μόμπιλο: έπιπλο.

⁸ Πιτούρα: ζωγραφιά. Πιτόρος: ο ζωγράφος.

⁹ Βεργκόνια: ντροπή.

¹⁰ Ντεκαντέντσα: ξεπεσμός.

χει να μην ευκαιρεί, τότες βοηθάει κι ο ανταγωνιστής, ο Οξαποδώ, με τον δικό του τον τρόπο κι ευτούνος κι έτσι πορευομάστενε.

Κοίτα να δεις πώς γίνηκε τούτο το κάζο τώρα...

Η κοντέσα, η σόρα Κατίνα, ήτουμε η κυρία του σπιτιού. Μια κυρά σοβαρή, σεστάδα¹¹ και κόμε σι ντέβε.¹² Κι όπως για ούλες τση αρχοντομαθημένες η ντεκαντέντσα τση φαμίλιας δεν τση καθότανε καθόλου καλά, αλλά δεν απορπιζότουμε και πίστευε πως μια μέρα ο Άγιος θα το 'καμε το μιράκολο¹³ κι ούλα θα γένονταν όπως πριν, και γιατί όχι, μπορεί και καλύτερα.

Ήτουμε το λοιπό κείνο το απόγιομα καθισμένη στην πολτρόνα τση, στο σαλόνι, δίπλα στη φανέστρα,¹⁴ και διάβαζε ένα γαλλικό ρομάντζο όταν, ξαφνικά, γίνηκε ένα τρέμολο, απ' ευτούνα που δεν σπανίζουν στο Τζάντε, κι ένα μπουκούνη σουβάς ξεκόλλησε από το ξεχαρβαλωμένο νταβάνι, στην άλλη άκρη του δωματίου, κι έπεσε με πάταγο στο πάτωμα.

—Ωχ! ακούστηκε μια φωνή.

Παραξενεμένη η κοντέσα, γιατί ήτουμε μόνη στο σαλόνι, γυρνάει να κοιτάξει και τι να δει;!

Ένα κοντοσούρι¹⁵ ανθρωπάκι έτριβε με το ένα χέρι το κεφάλι του, όπου το είχε εύρει ο σουβάς, και με το άλλο ξεσκονιζότανε.

Αμέσως η σόρα Κατίνα κατάλαβε ότι είχε μπροστά τση ένα Περγαλιό, όπως λένε στο νησί τα στοιχεία των σπιτιών. Μπόρουμε δε να το βλέπει γιατί η ίδια ήτουμε Σαβ-

¹¹ Σεστάδα: νοικοκυρεμένη.

¹² Κόμε σι ντέβε: καθώς πρέπει.

¹³ Μιράκολο: θαύμα.

¹⁴ Φανέστρα: παράθυρο.

¹⁵ Κοντοσούρι: κοντός άνθρωπος (σχωπτικά).

βατογεννημένη, κι όπως ούλοι ξέρουμε μόνο ευτούνι μπορούν να βλέπουν στοιχεία, ζωτικά, δαιμόνια κι ανεράϊδες.

—Ποιος είσαι ελόου σου; ρωτάει το Περγαλιό η κοντέσα, χωρίς να σκιαχτεί, τόμου και είχε πάνω τση φυλαχτό από τα πασούμια του Άη Σπυριδώνου, που τση είχε φέρει παλαιά ο παπάκης τση από τσου Κορυφούς.

—Ε, δεν είμαι ο Νικολίνος; απάντησε κομμάτι θυμωμένα ο ανθρωπάκος.

—Και πώς μπήκες εδώ χωρίς να σε δει κανείς; ρώτησε η κοντέσα.

Γέλασε περιφρονητικά ο κοντοσούρης, που δεν είχε και σε πρώτη υπόληψη την εξυπνάδα των ανθρώπων, και ειδικά των νόμπιλων (ίσως όχι άδικα).

—Τι πώς μπήκα, ορή κυρά; τση κάνει. Αφού εδώ μένω.

—Κι εγώ πώς και δεν σ' έχω ιδεί μπριχού; απόρεσε η σόρα Κατίνα.

—Σάματι κοιτάτε για να δείτε εσείς οι άνθρωποι; της αυθαδιάζει το Περγαλιό ο Νικολίνος. Και τώρα που μπόρεσες να με δεις απορίας άξιο είναι. Ίσως επειδής και φάνηκα μπόσικος, όπου μου 'ρθε το νταβάνι στην κούτρα μου.

—Μα είμαι Σαββατογεννημένη, διαμαρτυρήθηκε η σόρα Κατίνα. Παναπεί ότι ούλα τα ζωτικά μπορώ να τα ιδώ.

—Μόνο αν σ' αφήκουν, τη διόρθωσε ο Νικολίνος. Ή αν βρεθούν μπόσικα, όπως ελόου μου καληώρα. Αλλά τι θα γένει, κυρά; Ετούτο το παλιόσπιτο γκρεμίζεται σιγά-σιγά... πότε θα το φτιάξετε μια;

Η κοντέσα κούνησε το κεφάλι τση μελαγχολικά.

—Μπα, είπε. Δεν το γλέπω για σύντομα. Βέβαια δεν το μολοάμε παραόξω, όμως εσύ είσαι, κατά κάποιον τρόπο, του σπιτιού... Νά... υπάρχουν κάποιες δυσκολίες...

Το ανθρωπάκι ξαφνικά έδειξε ενδιαφέρον. Ξεθαρρεμένο από την εμπιστοσύνη που του έδειχνε η κοντέσα πλησίασε πιο κοντά και κάθισε σ' ένα σκάνιο μπροστά στην πολ-
τρόνα.

—Έτσι, ε; Δυσκολίες..., είπε με συμπάθεια.

—Πού να σου τα λέω, βρε Νικολίνο..., αναστέναξε η κοντέσα.

Κι άρχισε να του εξιστορεί τη δύσκολη κατάσταση, με κάθε λεπτομέρεια, ανακουφισμένη, γιατί μπόρουνε να βγάλει το βάρος από πάνω τση, χωρίς να φοβάται μην γίνει βούκινο η φαμίλια τση στο φόρο.

Το Περγαλιό την άκουσε υπομονετικά και στο τέλος φάνηκε να πέφτει σε σκέψεις.

—Άσε, κυρά, να το σκεφτώ καλά, τση λέει κάποια στιγμή. Και πού ξέρεις;... Μπορεί να βρούμε κάποια λύση.

—Τι λύση; αναστέναξε η κοντέσα. Υπάρχει λύση; Μόνο ένα μιράκολο θα μας σώσει εμάς.

Ο Νικολίνος συμφώνησε.

—Κατά κάποιον τρόπο κι ελόου μου για μιράκολο μι-
λάω, τση λέει. Ξέρεις τώρα... εμείς τα ξωτικά έχουμε τον τρόπο μας, που εσείς οι ανθρωποι ούτε να φανταστείτε δεν μπορείτε.

Όλως με μιας η περιέργεια και το ενδιαφέρον τση σόρας Κατίνας κεντρίστηκαν.

—Δηλαδή; ρωτάει.

Το ανθρωπάκι καμώθηκε τον διστακτικό.

—Νά, είπε. Σκέβομαι μήπως και μπορούμε να κάνουμε κάποιο νεγότσιο¹⁶ με την αφεντιά σου.

—Σαν τι νεγότσιο παναπεί;

---

¹⁶ Νεγότσιο: δόσοληψία.

—Κοντέσα μου, σένσα ντούμπιο¹⁷ ελόου σου είσαι βέρα μπελέτσα,¹⁸ είπε μισοκακόμοιρα ο Νικολίνος.

—Γκράτσει τάντε,¹⁹ του απαντάει η κοντέσα, που είχε αρχίσει να ανθίζεται πού την πήγαινε τη δουλειά το ξωτικό. Και τι μ' αυτό;

—Α, δεν ξέρω..., καμώνεται τον αθώο το Περγαλιό. Έτσι το 'πα... κουβέντα να γένεται...

—Ναι, αλλά εσύ κάτι έχεις το μυαλό σου...

—Ότι έχω, έχω... Τι, ψέματα να πω;

—Για πε...

—Νά... σκέβομαι... Αφού γνωριστήκαμε κι αφού μένουμε στο ίδιο σπίτι... κι αφού μόνο η αφεντιά σου μπορεί να με δει... μήπως να κάναμε καμιά φορά παρέα...

—Α!

—Και κάθε φορά που θα κάνουμε παρέα εγώ θα σου δίνω από δυο χρυσά τσεκίγια.²⁰

Έπεσε σε βαθιά περισυλλογή η κοντέσα. Η αλήθεια είναι ότι η πρόταση του ξωτικού δεν την άφηνε εντελώς αδιάφορη. Άλλωστε ο κόντες, εδώ και καιρό, δεν τση έδειχνε και μεγάλο ενδιαφέρον. Και κοιτάζοντας στα κλεφτά τον θρασύτατο Νικολίνο δεν τον έβρισκε καθόλου του πεταματού. Εντάξει, μπορεί να του έλειπε μπόϊ, αλλά και καλοφτιαγμένος ήτουνε και τα ρούχα του κομψά και προσεγμένα κι άλλωστε τι λέει ο κόσμος για τους κοντούς, που όσο μπόϊ τους λείπει τόσο... (Άγιε μου 'σχώρα με!). Και περιπλέον, να λέμε την αλήθεια, το χρηματικό δέλεαρ δεν ήτουνε καθόλου ευκαταφρόνητο.

¹⁷ Σένσα ντούμπιο: χωρίς αμφιβολία.

¹⁸ Μπελέτσα: ομορφιά.

¹⁹ Γκράτσει τάντε: ευχαριστώ πολύ.

²⁰ Τσεκίγι: χρυσό Βενετσιάνικο νόμισμα.

Όμως δεν γινόταν ευτούνη, μια κοντέσα ρισπετάδα,²¹ μια κυρία της νομπιλιτάς, να δείξει ότι καλόβλεπε μια τέτοια αναίσχυνη εργολαβία με το ζωτικό.

—Ντροπή σου και που σκέβηκες ακόμα τέτοιες πομπές, αποπήρε το Περγαλιό. Τι νόμισες, ότι έχεις να κάμεις με κάνα τσουλούκανο²² του μπάσου πόπολου; Είμαι μία κυρία εγώ! Κι εξάλλου τα δυο τσεκίγια είναι ποσό αμελητέο για την τάξη μου και την αξιοπρέπειά μου. Να ήτουνε τουλάχιστον τέσσερα θα έλεγα ότι νά... το ζωτικό δείχνει κάποιιο ρισπέτο.²³

—Τέσσερα δεν γένεται, κυρά, απάντησε το Περγαλιό. Τρία είναι το περσότερο που μπορώ να κάμω, αλλιώς θα βρω τον μπελά μου από τη συντεχνία των ζωτικών, που θα πουν ότι χαλάω την πιάτσα –και με το δίκιο τσου.

Η κοντέσα καμώθηκε πως το σκεβόταν.

—Καλά... θα δούμε, είπε. Μπορεί στο τέλος να πω το «ναι», αλλά δεν υπόσχομαι.

Το Περγαλιό ξερόβηξε.

—Υπάρχει κι ένας άλλος τρόπος να ξεπεράσουμε το εμπόδιο που βάνει η συντεχνία μου, είπε. Στο όριο που έχει ορίσει στα όβολα δηλαδή.

Η κοντέσα προσπάθησε να κρύψει το ενδιαφέρον τση – ανεπιτυχώς.

—Δηλαδή;

—Στην περίπτωση που ένας από μας παντρεύεται, εξήγησε το σολέντε²⁴ Περγαλιό. Τότενες μας επιτρέπουν να κάνουμε δώρο στη νύφη ένα μπαούλο γιομάτο χρυσά τσεκίγια. Είναι ένα παλιό έθιμο του κλάδου μας.

²¹ Ρισπετάδα: αξιοσέβαστη.

²² Τσουλούκανο: θηλυκό θρασύ και ανεσύσταγο.

²³ Ρισπέτο: σέβας.

²⁴ Σολέντε: ο θρασύς.

—Βεργκόνια! ανέκραξε η κοντέσα. Ξεχνάς, βρε ανεσύσταγο ξωτικό, ότι είμαι ήδη παντρεμένη με τον κόντε Τζιτζή; Τι θα πει ο ίδιος και τι θα πει ο κόσμος αν γυρέψω ντιβόρτσιο για να στεφανωθώ ένα... Περγαλιό;!

—Όσχε... όσχε, κυρά, έσπευσε να την καθησυχάσει ο Νικολίνος. Δεν πρόκειται για ελόου σου... Άλλην είχα κατά νου...

Τον κοίταξε με απορία η κοντέσα. Ο Νικολίνος ανέλαβε να εξηγήσει.

—Έχεις μια θυγατέρα, που τώρα είναι δέκα χρονώ, κι έμορφη σαν τα κρύα τα νερά, είπε. Λέω... έτσι, μια σκέψη κάνω... όταν με το καλό φτάκει να γένει δεκαπέντε, δεκάξι, σωστή γυναίκα δηλαδή... να μου την έδωνες εμένα.

—Τι λες, βρε φλιμένο!²⁵ έβανε τση φωνές η κοντέσα. Δεν φτάνει που θες να κάμεις τη μάνα μορόζα,²⁶ έχεις το θράσος να ζητάς και τη θυγατέρα για νύφη;!

—Με το αζημίωτο, κοντέσα μου, να σε χαρώ, είπε χαμογελώντας ο τσούρδος.²⁷ Και πού το βλέπεις το κακό σε τούτο το νεγότσιο; Ινσόμα,²⁸ άλλα τα δικά σας τα εθίματα, άλλα τα δικά μας. Δεν έχουμε την ίδια μοραλιτά.²⁹

Έπεσε σε σκέψεις η κοντέσα. Σου λέει... σε πέντε χρόνια ποιος ζει και ποιος απονθαίνει... Πού ξέρεις... μπορεί ως τα τότε να μην έχουμε τη χρεία του τσούρδου ευτούνου ξωτικού... μπορεί να τα καταφέρω να μας δώσει το μπαούλο με τα χρυσά και χωρίς το ματριμόνιο³⁰... ούλα γέγονται, μόνο τα γένια του σπανού δεν γέγονται...

²⁵ Φλιμένος: ο κακόμοιρος.

²⁶ Μορόζα: η ερωμένη.

²⁷ Τσούρδος: ο θρασύς.

²⁸ Ινσόμα: επιτέλους.

²⁹ Μοραλιτά: ηθική.

³⁰ Ματριμόνιο: γάμος.

—Και στο γάμο ένα μπαούλο τσεκίνια λες; τον ρωτάει.
—Ο λόγος του Νικολίνου είναι άττο νοταριάλε,³¹ κυρά.
Πάγαινε να ρωτήξεις όπου θες.
—Κι ως τότε τρία χρυσά τσεκίνια για την... παρέα;
—Ανυπερθέτως!
Αναστέναξε η κοντέσα.
—Ε, τότενες ας είναι, είπε μοιρολατρικά. Τι να κάμω;... η άτιμη η ανάγκη γλέπεις...
Ο Νικολίνος χαμογέλασε πονηρά.
—Για την ανάγκη την οικονομική λες, ε κυρά; είπε.
'Οχι τίποτσι άλλο;...
Η κοντέσα απαξίωσε να του απαντήσει.

Κι έτσι το νεγότσιο πήρε τον δρόμο του όπως είχε συμφωνηθεί κι ούλοι στο σπίτι ήτουνε ευχαριστημένοι. Ο Νικολίνος, το Περγαλιό, όπου απόχτησε εκλεκτή συντροφία, η κοντέσα Κατίνα, όπου εξόν από τη συμβολή της στα οικονομικά της φαμίλιας είχε ινσόμα κάποιον να την προσέχει ποικιλοτρόπως, οι υπηρέτες, γιατί άρχισαν ξανά να τους πλερώνουν και ο κόντες...

Ο κόντες πώς δέχτηκε άραγε την αναπάντεχη και ανεξήγητη ροή πεκουνίων στον οικογενειακό κορβανά;

Η αλήθεια είναι ότι στην αρχή παραξενεύτηκε.

—Ορή γυναίκα..., λέει της σόρας Κατίνας ένα βράδυ. Πού στο διάσκατζο βρίσκεις ούλα ευτούνα τα τσεκίνια, που δεν λέω... μας σώσανε, αλλά αναρωτιέμαι μήπως και θα 'πρεπε ν' ανησυχήσω για το ονόρε μου, ως αντρού και ως νόμπιλου;

—Να μην ανησυχήσεις, άντρα μου, του λέει αυτή ατάραχη. Ούλα είναι κόμε σι ντέβε.

---

³¹ Άττο Νοταριάλε: συμβολαιογραφική πράξη.

—Ναι, αλλά... πώς;

Τον κοίταξε αυστηρά η κοντέσα.

—Και να σου πω, λες ο ίδιος να καταλάβεις; του κάνει. Κι αν καταλάβεις, είσαι σίγουρος ότι θέλεις να ξέρεις; Γιατί να μην υποθέσουμε ότι μου στέλνει τακτικά το καντιντίς μου ο τζίος³² Δονάτος, που ξενιτεύτηκε στην Αφρική και που ούλοι έχουν για απονθαμένο, αλλά νά που δεν απόνθανε, αλλά πλούτισε κι όπως όφειλε θυμήθηκε τη μονάκριβη ανηψούδα του στο Τζάντε;

Έξυσε το κεφάλι του ο κόντες, γιατί δεν έπαιρνε και πολύ γρήγορες στροφές, ακόμα και για νόμπιλο.

—Ε βέρο;³³ έκανε. Είκοσι χρόνια έχουμε ν' ακούσουμε για δαύτον.

Η κοντέσα άσκωσε τα μάτια τση στο νταβάνι.

—Και τι σε κόφτει εσένα, τζόγια μου; του λέει. Δεν φτάνει που ξέρω εγώ; Αλλά αν θέλεις ντεσιζαμέντε³⁴ να ξέρεις, να σου πω...

Ο κόντες κούνησε το κεφάλι του.

—Μπα, τση λέει. Αύριο θα πάω στον Άγιο ν' ανάψω ένα κερί, να 'χει καλά τον τζίο Δονάτο, εκεί, στα ξένα, που τόσο μας φροντίζει ο άνθρωπος.

Κι έτσι ούλα τακτοποιήθηκαν, με τον τρόπο που πάντα στα ευλογημένα Ιόνια Νησιά τακτοποιούνται.

Μια χαρά πάγαινε λοιπόν η εργολαβία και με τούτα και με κείνα, χάρη στην κοντέσα, που φρόντιζε ν' αυγαταίνουν τα τσεκίνια (με προσωπικό τση σακριφίτσιο³⁵ —μην το ξεχνάμε), τα οικονομικά τση φαμίλιας πήραν την πάνω

³² Τζίος: ο θείος.

³³ Ε βέρο; αλήθεια;

³⁴ Ντεσιζαμέντε: οπωσδήποτε.

³⁵ Σακριφίτσιο: θυσία.

βόλτα, τα χρέη του κόντε ξοφλήθηκαν ούλα, το σπίτι επιδιορθώθηκε και άνοιξε πάλι στην «καλή κοινωνία» του Τζάντε κι ούλα πρίμα και κόμε σι ντέβε.

Εντωμεταξύ, η κοντεσίνα –Φλώρα το ονοματάκι τση– μεγάλωνε κι αναπτυσσόταν με αστραπιαία ταχύτητα και στα δεκαπέντε τση, σωστή γυναίκα τση παντρείας πια, ήτουνε μια μπελέτσα φαμόζα, όχι μόνο στο Τζάντε αλλά και σε ούλα τα Εφτάνησα απ’ όπου κάθε τόσο έρχονταν προξενιά από ενδιαφερόμενους τζόβενους³⁶ τση νομπιλιτάς, αλλά κι από κάποιους όχι και τόσο τζόβενους, που αφηφούσαν τη ρεντικολέτσα, και τη λαϊκή κατακραυγή –που δεν θα παρέλειπε να τσου κρεμάσει κουδούνια έτσι κι αποτολμούσαν ένα τέτοιο ματριμόνιο.

Το πρόσεξε όμως και το Περγαλιό, που είχε το νου του, κι έπιακε μια μέρα τη σόρα Κατίνα ιδιαιτέρως.

—Κείνο που λέγαμε, κυρά..., τση κάνει.

Καμώθηκε την ανήξερη η κοντέσα.

—Τι λέγαμε, μάτια; τον ρωτάει.

—Νά... για το σεντούκι με τα τσεκίγια...

—Α!

—Η κοντεσίνα γίνηκε σωστή γυναίκα πια...

—Ναίσκε, το πρόσεξα κι η ίδια... Είδες πόσο γρήγορα μεγαλώνουν τα παιδιά;

—Το δικό μας είναι έτοιμο ν’ αφήκει τση κούκλες και ν’ ασχοληθεί με άλλα πράματα, κυρά, της επέστησε την προσοχή το ανθρωπάκι.

—Δεν φαντάζομαι να σου έχουν μπει τίποτσι ιδέες! του κάνει αυστηρά η κοντέσα. Σε προειδοποιώ... το σπίτι μας είναι αυστηρών αρχών!

---

³⁶ Τζόβενος: νεαρός.

—Αμ δεν το ξέρω;!..., απάντησε ο Νικολίνος. Όχι, κυρά, μη σκοτίζεσαι... αφού είπαμε, δεν είπαμε;... ούλα πρέπει να γένουν κόμε σι ντέβε.

—Όμως... πώς θα το πω ένα τέτοιο πράμα του κόντε; μονολόγησε η κοντέσα. Φόρσε³⁷ να του 'ρθει κορπέτο,³⁸ του άχαρου —και με το δίκιο του...

—Θα του πεις για το μπαούλο με τα τσεκίνια και θα έρθει στα σύγκαλά του, απάντησε ο Περγαλιό. Στο κάτω-κάτω το καλό του παιδιού του δεν θέλει ο κάθε γονέος; Ε, εγώ την κοντεσίνα θα την έχω βασίλισσα.

—Άσε..., θα βρω ελόου μου τον τρόπο..., είπε η σόρα Κατίνα. Άμα πρόκειται για το καλό τση θυγατέρας τση ποια μάνα δεν γένεται θυσία;

Η αλήθεια ήτουμε ότι η κοντέσα βρισκότανε σε μεγάλο δίλημμα. Από τη μια ήθελε τα πλούτη που τση έταξε το Περγαλιό κι από την άλλη, όπως ούλες οι μανάδες, ονειρευότανε ν' αποκαταστήση τη μονάκριβή τση κατά πως τση ήπρεπε, μ' έναν γαμπρό νόμπιλο και μπενεστάντε³⁹ (ας ήτουμε και λίγο μεγαλύτερος), από τση καλύτερες φιλίες του Τζάντε —είχε καμπόσους κατά νου. Τι να κάμει δεν ήξερε γι' αυτό κι αποζήτησε την ορμήνια τση μάνας τση, τση σόρας Όρσολας, που ήτουμε σοφή και καπάτσα γυναίκα και που δεν τση 'βγαίνει κανείς στα μπρόλια⁴⁰ και τση απατεωνιές, όταν υπήρχε χροία.

—Μάμα, τση λέει, το και το. Έχουμε στο σπίτι ένα Περγαλιό, που λιμπίστηκε τη Φλώρα μας και θέλει να του τη δώκουμε, όχι για μορόζα, αλλά να τη στεφανωθεί λέει κανονικά, με ματριμόνιο. Κι ελόου του θα μας δώκει λέει ένα σεντούκι χρυσά τσεκίνια, σαν προίκα του. Δεν ξέρω τι

³⁷ Φόρσε: ίσως

³⁸ Κορπέτο: μικρό εγκεφαλικό.

³⁹ Μπενεστάντες: ευκατάστατος.

⁴⁰ Ιμπρόλιο: μηχανορραφία.

να κάμω και τι απόφαση να πάρω, η φλιμένη, διότι περ ντι πιού,⁴¹ δεν είναι εύκολο να αρνηθεί κανείς μια τέτοια περιουσία. Αλλά πώς να δώκω τη θυγατέρα μου σ' ένα... ξωτικό; Τι θα πει ο κόσμος;

—Κι ο κόντες τι λέει; ρώτησε η σόρα Όρσολα.

Μαγκώθηκε η σόρα Κατίνα, γιατί πώς να μολοήσει τση μάμας τση, την άλλη εργολαβία που είχε ανοίξει ελόου τση με το Περγαλιό; —με το αζημίωτο βεβαίως.

—Τι να πει κι ο ίδιος, σάματις του το 'πα; τση λέει. Αλλά ο κόντες είναι το πρόβλημά μας, βρε μάμα, για το Περγαλιό;

Την κοίταξε καλά-καλά η μάμα τση, που την ήξερε από την καλή κι από την ανάποδη.

—Δεν μου λες; τση λέει. Αυτά τα ξαφνικά τα ρέντιτα,⁴² όπου σας βγάλαν από την ποβερτά⁴³ και την ανέχεια τα τελευταία χρόνια, έχουν να κάμουν με ευτούνο το Περγαλιό;

—Ε, ναι..., μολόησε η κοντέσα καμώνοντας την αθώα. Μας λυπήθηκε φαίνεται και μας βοήθησε —οικονομικώς.

—Με τη συμφωνία να του δώκετε τη Φλώρα μας ή και τίποτσι άλλο, που δεν μου λες; ρώτησε η τετραπέρατη νόνα.

—Ό,τι και να 'ναι, το πρόβλημά μας είναι το κορίτσι τώρα, απάντησε εκνευρισμένη η κοντέσα.

Η μάμα τση έπεσε σε σκέψη.

—Να του τη δώκετε στα ψέματα, λέει μετά. Δήθεν ότι συμφωνάτε, αλλά όχι κατευθείαν στα στεφανώματα. Πρώτα αρραβωνιάσματα, κόμε σι ντέβε —κρυφά από τον κόσμο εννοείται— να δώκει τα τσεκίνια που υποσχέθηκε και μετά φέρνουμε τον παπα-Φώτη, απ' την Αγιά Μαρίνα, να κάμει

⁴¹ Περ ντι πιού: επιπλέον.

⁴² Ρέντιτα: εισόδημα.

⁴³ Ποβερτά: φτώχεια.

ένα ευχέλαιο, να χαθεί το Περγαλιό από το σπίτι και να 'συχάσετε.

—Να γελάσουμε δηλαδή το ξωτικό;

—Εμ ναι... Ο λόγος του νόμπιλου τι είναι στο κάτω-κάτω; Είπα-ξείπα. Τι, η πρώτη φορά θα είναι για η τελευταία;

Το σκέβηκε η σόρα Κατίνα, τση άρεζε το ιμπρόλιο. Για να πετύχει όμως ήπρεπε να συμφωνήσει κι ο κόντες.

—Κόντε μου, του λέει ένα βράδυ, έχω να σου πω καντιντίς πούλιο σέριο⁴⁴ και θέλω να το σκεβείς καλά.

—Τώρα, τζόγια μου; τση λέει εκείνος. Τώρα που νυστάζω;

—Άμα το ακούσεις θα ξυπνήσεις σούμπιτο,⁴⁵ του λέει η σόρα Κατίνα.

Και πιάνει και του ιστορεί τα πάντα, όπως την ορμήνεψε η μάμα τση.

—Αμ τώρα εξηγούνται τα χρυσά τσεκίγια! αναφώνησε ο κόντες, που είχε μια αναλαμπή εξυπνάδας. Είπα κι εγώ... μας θυμήθηκε κείνος ο χαμένος ο τζίος σου ξαφνικά!...

—Σκέψου το λοιπό ένα σεντούκι γιομάτο από δαύτα, του λέει η κοντέσα. Θα μπορείς να δανείζεις με διάφορο⁴⁶ και θα γενούμε πάμπλουτοι.

Του άρεζε του κόντε η ιδέα, όπως ούλες οι ιδέες που δεν απαιτούσαν από ελόου του προσπάθεια και εργασία.

—Και μπορούμε, μάτια, να γελάσουμε εμείς ένα Περγαλιό; ρώτησε προβληματισμένος.

—Ευτούνο άστο πάνω μου, του λέει η κοντέσα. Εσύ πε μου μόνο το ναι.

⁴⁴ Σέριο: σοβαρό.

⁴⁵ Σούμπιτο: αμέσως.

⁴⁶ Διάφορο: ο τόκος.

—Ε, τότενες... ναίσκε, μάτια, και κάμε ό,τι καταλαβαίνεις, αποκρίθηκε ο κόντες, ανακουφισμένος που δεν του ζήτησαν του ίδιου να κάνει τίποτσι.

* * *

Στην επόμενη (τακτική) συνεδρία που είχε ο Νικολίνος με την κοντέσα έθιξε και πάλι το φλέγον ζήτημα.

—Του μίλησες του κόντε, όπως μου υποσχέθηκες, μάτια; τη ρώτησε (με το θάρρος πλέον της μακρόχρονης γνωριμίας).

—Του μίλησα, πώς δεν του μίλησα, αποκρίθηκε η σόρα Κατίνα.

—Και τι σου είπε μια;

—Τι να μου πει κι ευτούνος, ο άχαρος; Δεν καταλαβαίνεις;... Κορπέτο του 'ρθε του ανθρώπου. Ε, δεν είναι κι ό,τι πιο συνηθισμένο να σου λένε ότι τη θυγατέρα σου τη γυρεύει το Περγαλιό του σπιτιού...

—Καλά, δεν του 'πες για το σεντούκι τα τσεκίνια;

—Του 'πα, πώς δεν του 'πα. Αλλά δεν τον ξέρεις τον ίδιο πόσο αυστηρός είναι στα ζητήματα τση μοραλιτάς. “Να το βγάνεις απ' το τσερβέλο σου σούμπιτο” μου λέει. “Δεν θα δώκω εγώ τη μοναχοθυγατέρα μου σ' έναν τυχαίο σολέντε⁴⁷ απόδετο —και μάλιστα ζωτικό! Πού ακούστηκε;”. “Μα...” του λέω εγώ “κι αν τον θέλει η κόρη μας;... Αν υπάρχει γάρμπο⁴⁸ στη μέση; ...”. “Τίποτσι...” μου λέει ο ίδιος. “Δεν θέλω κουβέντα. Μην ξανακούσω τέτοιες σεμπιάδες”.

—Τώρα, εδώ που τα λέμε, σαν πατέρας έχει τα δίκια του, παραδέχτηκε το Περγαλιό. Σίγουρα του 'πες για τα τσεκίνια, μάτια;

---

⁴⁷ Σολέντε: ο αυθάδης.

⁴⁸ Γάρμπο: ο έρωτας.

—Εμ ναι... αλλά ο κόντε Τζιτζής δεν καταλαβαίνει από ευτούνα... ποιο είναι το νιτερέσο⁴⁹ τση φαμίλιας...

—Ντούνκουε⁵⁰ τι κάνουμε τώρα;

—'Σύχασε και τελικά πες-πες κάτι κατάφερα, του λέει η πονηρή κοντέσα.

—Παναπεί;...

—Παναπεί... του λέω: “Καλά, το δικό σου το νιτερέσο δεν το σκέβεσαι, γιατί είσαι υπεράνω και τα όβολα δεν σ’ ενδιαφέρουν. Αμ, τη θυγατέρα σου δεν τη σκέβεσαι, που πού αλλού θα βρει άλλη τέτοια τύχη, η καψερή;... που ο Νικολίνος πια θα την έχει βασίλισσα”. Αυτό τον έβανε σε σκέψεις τον ίδιο. “Ορή γυναίκα... λες;” μου λέει. “Αμ λέω” του λέω. “Ε, καλά τότενες, κάμε ό,τι καταλαβαίνεις”...

’Αστραψε το μούτρο του ζωτικού.

—Ε βέρο,⁵¹ κυρά; φωνάζει. Δηλαδή το ματριμόνιο εντάξει; Όπως τα συμφωνήσαμε;

—Εμ ναίσχε, να σε χαρώ! Τι σου λέω τόσην ώρα;

—Να το πούμε και τση κοντεσίνας τότενες, να ’τοιμάζεται, αναφωνεί το ζωτικό.

—Μόλτο μπριβάδο⁵² σε βλέπω, Νικολίνο, του κάνει η κοντέσα, κομμάτι χολωμένη, που θα ’χανε την αποκλειστικότητα της συντροφίας του Περγαλιού.

—Κι ελόου σου στη θέση μου το ίδιο δεν θα ήσανε, κοντέσα μου; τση λέει εκείνος. Εγώ θα σου πω τι μπελέτσα φαμόζα είναι η κόρη σου;

—Κι αν δεν σε θέλει;

---

⁴⁹ Νιτερέσο: το συμφέρον.

⁵⁰ Ντούνκουε: άρα.

⁵¹ Ε βέρο: αλήθεια.

⁵² Μόλτο μπριβάδος: πολύ βιαστικός.

Ο Νικολίνος γέλασε αυτάρεσκα.

—Ευτούνο άστο πάνω μου, μάτια, τση λέει.

Η κοντέσα ξερόβηξε.

—Όμως, για να ξέρεις... μη λες μετά όπου δεν στο 'πα... ο γάμος μπορεί ν' αργήσει κάπως, είπε.

—Γιατί; ρώτησε παραξενεμένος ο Νικολίνος.

—Εμένα ο πούλιο αγαπημένος μου συγγενής είναι ο τζίος ο Δονάτος, που βρίσκεται στην ξενιτεία, στην Αφρική, του λέει. Ευτούνος πρέπει οπωσδήποτε να βρίσκεται στο γάμο. Εγώ θα του γράψω αύριο κιόλας, αλλά καταλαβαίνεις... μέχρι να αριβάρει...

Το ζωτικό πήρε μια απογοητευμένη έκφραση.

—Μα εγώ επείγομαι..., μουρμουρίζει. Τόσους χρόνους ασπέταρα⁵³ αυτή τη στιγμή και τώρα μου λες να ασπετάρω κι άλλο;

—Δεν υπάρχει τέτοια χροία, του λέει η κοντέσα. Θα κάνουμε τσου αρραβώνες, οπότε ούλα ωραία και καλά κι όταν με το καλό αριβάρει ο τζίος κάνουμε και τα στεφάνωματα.

—Αμ τότενες ειμάστενε σεστάδοι! αναφώνησε χαρωπά το ζωτικό.

—...κι επειδής μπορεί να μην ξέρεις τση δικές μας συνήθειες και εθίματα..., συνέχισε η κοντέσα. Εμείς εδώ την προίκα τη δίνουμε στ' αρραβωνιάσματα.

—Ποια προίκα; απόρεσε το ζωτικό. Είπα εγώ ότι θέλω προίκα; Εγώ την κοντεσίνα θέλω.

—Η κοντεσίνα μπορεί να μην φέρνει προίκα, φέρνει όμως ο γαμπρός... που είναι τάλε κουάλε, εξήγησε η σόρα Κατίνα.

---

⁵³ Ασπετάρω: περιμένω.

Ο Νικολίνος έξυσε το κεφάλι του.

—Το σεντούκι με τα τσεκίνια, ε; είπε.

—Εμ!...

Το ξωτικό κούνησε το κεφάλι του.

—Φόρσε και είναι έτσι το έθιμο τι να κάνουμε; είπε. Ρισπέτο⁵⁴ στο έθιμο. Τσου αρραβώνες θα φέρω τα τσεκίνια, κατά πως το υποσχέθηκα.

—Άσε πρώτα να σου πει το «ναι» η νύφη..., πέταξε το λόγο τση η κοντέσα (όχι χωρίς κάποια ζήλια).

Γέλασε ο Νικολίνος.

Δεν είπαμε, μάτια; αναφώνησε. Ευτό άστο πάνω μου.

* * *

Κείνο το βράδυ έκαμε ασυνήθιστο στούφο, ακόμα και για την εποχή, και η κοντεσίνα Φλώρα, σχεδόν τέλεια ζόρ-κη,⁵⁵ με την πουκαμίσα ίσα να κρύβει τα επίμαχα σημεία, ήτουμε γερμένη στη ντορμέζα τση και σκεβόταν ό,τι σκέβονται τα νεαρά κορίτσια τση ηλικίας τση κι όσο σκεβότανε, τόσο κάψωνε, και δεν ξέρουμε αν έφταιγε μόνο η κάψα του καλοκαιριού ή μήπως ήτουμε τίποτσι άλλες φουμάδες,⁵⁶ πιο σκαμπρόζικες, που δεν ειμάστενε σε θέση να υποθέτουμε χωρίς να έχουμε κάπως πιο χεροπιαστά δεδομένα.

Ξάφνου, σε μια στιγμή, εκεί που σκεβότανε, σαν να τση φάνηκε πως κουνήθηκαν οι κορτρίνες.⁵⁷ Όμως αέρας δεν φύσουνε την ώρα ευτούνη κι ευτό την παραξένεψε, χωρίς να τη φοβίσει όμως, γιατί, παρ' ότι θηλυκό, ήτουμε κορίτσι ψυχωμένο και θαρραλέο.

“Μπα” είπε μέσα τση. “Δεν θες ν' ανέβηκε εδώ πάνω

⁵⁴ Ρισπέτο: ο σεβασμός.

⁵⁵ Ζόρκος – η: γυμνός – ή.

⁵⁶ Φουμάδες: εξάψεις.

⁵⁷ Κορτρίνες: οι κουρτίνες.

κρυφά και ιν σορντίνα⁵⁸ κάνα τζόβενο από ευτούνα που με κορτάρουν όλη ώρα ανεσύσταγα;”.

Και φώναξε, αλλά όχι πολύ δυνατά, μην κι ακούσουν από μέσα από το σπίτι και ξεσηκωθούν, να τση χαλάσουν την εργολαβία.

—Είναι κανείς εκεί;

—Μη σκιάζεσαι, τζόγια μου, κι εγώ είμαι μόνο... ο Νικολίνος, ήρθε μια άγνωστη φωνή πίσω από τση κορτρίνες.

Και πάλι δεν σκιάχτηκε η κοντεσίνα, μόνο που παραξε-νεύτηκε, γιατί Νικολίνο η ίδια δεν γνώριζε.

—Ποιος Νικολίνος; ρωτάει το κορίτσι. Εγώ δεν ξέρω κανέναν Νικολίνο.

—Εμ πού να με ξέρεις, τζόγια μου, απάντησε η φωνή. Σάματι μπορεί να με δει άνθρωπος άμα δεν θελήσω ο ίδιος; Εξόν κι αν είναι Σαββατογεννημένος βέβαια, αλλά ελόου σου δεν είσαι.

—Μπα; παραξενεύτηκε η Φλώρα. Και πώς γίνεται αυτό και δεν μπορούν να σε δουν; Μόνο τα ξωτικά, τα δαιμόνια και τση ανεραΐδες δεν μπορούμε να δούμε.

—Εμ ξωτικό δεν είμαι κι ελόου μου; απάντησε η φωνή. Δεν είμαι το Περγαλιό του σπιτιού;

Πάλι δεν σκιάχτηκε το κορίτσι, κι ούτε σκέβηκε να σκεπαστεί, μην τη δει το αόρατο πλάσμα σ' αυτή την κατάσταση. Είπαμε, ήτουνε πούλιο σένσα παούρα.⁵⁹

—Α, δεν ήξερα ότι έχει Περγαλιό το σπίτι μας, είπε. Δεν κομπαρίρεις⁶⁰ εδεδώ να σε δω, που δεν έξω ξαναδεί ξωτικό κι έχω την περιέργεια;

⁵⁸ Ιν σορντίνα: αθόρυβα.

⁵⁹ Σένσα παούρα: χωρίς φόβο.

⁶⁰ Κομπαρίρω: εμφανίζομαι.

Βγήκε το λοιπό ο Νικολίνος πίσω από τση κορτρίνες, χαμογελώντας καθησυχαστικά κι έκανε μια σεβαστική ρεβερέτζα.

Τον κοίταξε καλά-καλά η Φλώρα... Ένα κοντούλι ανθρωπάκι ήτουνε, αλλά καλοφτιαγμένο και σεστάδο, με τα ρούχα του καθαρά και σιδερωμένα, το φεσάκι του στραβά φορεμένο και το μουστακάκι του ποντικοουρά, όπως το 'χανε οι τζόβενοι κορτάκηδες στο Τζάντε... Καλός τση φάνηκε και καθόλου απειλητικός και μοβόρος, όπως έλεγαν οι παπάδες στην εκκλησία για τα ζωτικά.

—Μπα; του κάνει πάλι. Και πόσον καιρό είσαι στο σπίτι μας για να 'χουμε το καλό ρώτημα;

—Ου, πού να θυμάμαι τώρα, κοντεσίνα μου; απάντησε ο Νικολίνος. Από παλιά...

—Μα δεν μου φαίνεσαι καθόλου ηλικιωμένος! παρατήρησε το κορίτσι.

—Α, έτσι ειμάστενε εμείς τα ζωτικά, είπε το ανθρωπάκι. Μεγαλώνουμε μέχρι τα 20-25 και μετά παραμένουμε έτσι.

—Και δεν απονθάνετε ποτές; απόρεσε η Φλώρα.

—Απονθάνουμε, πώς δεν απονθάνουμε, αλλά ζούμε τόσους πολλούς χρόνους που είναι σαν να μην απονθάνουμε.

—Μακάρι να μην απόνθανα κι ελόου μου ποτές..., είπε η κοντεσίνα μελαγχολικά.

Εδώ το πονηρό Περγαλιό είδε την ευκαιρία που γύρευε.

—Α, μα μπορείς, κοντεσίνα μου, τση κάνει. Αρκεί να παντρευτείς έναν από μας και τότενες, αυτομάτως, γένεσαι δελέγκου⁶¹ ζωτικιά κι ελόου σου.

—Ε βέρο; ρώτησε το κορίτσι με το ενδιαφέρον τση κεντρισμένο.

---

⁶¹ Δελέγκου: αμέσως, γρήγορα.

Φέματα ήτουνε βέβαια κι ο αχρείος Νικολίνος μπαρτζολετάριζε,⁶² αλλά πού να το 'ξερε η φλιμένη;

—Πούλιο βέρο κι απ' ότι σε γλέπω και με γλέπεις, τζόγια μου, τση λέει. Ρώτα όποιον θέλεις, από τσου Κορυφούς ως το Τσιρίγο, και θα δεις τι θα σου πουν.

Κούνησε το κεφάλι τση η Φλώρα.

—Και πού θα έβρω εγώ ζωτικό που να θέλει να με πάρει; είπε μελαγχολικά. Εύκολο το 'χεις;

—Κι ελόου μου τι είμαι, μάτια; ανέκραξε ο Νικολίνος.

Ξαφνιάστηκε η κοπελούδα.

—Μωρέ καλά λες, του κάνει. Αφού κι ελόου σου ζωτικό είσαι... Αλλά πάλι τι;... με παίρνεις παναπεί;

—Αν σε παίρνω λέει! Τρέχοντας και πιλαλώντας, μάτια, δήλωσε ο Νικολίνος. Πες εσύ το «ναι» και θα δεις...

Όμως, τώρα που η κοντεσίνα έδεσε το βασταγούρι⁶³ τση, άρχισε να κάμει δυσκολίες.

—Μα... πρώτη φορά σε είδα απόψε, του λέει. Ούτε τον χαρακτήρα σου ξέρω, ούτε τι χαρίσματα έχεις. Πώς να τ' αποφασίσω; Έτσι, στα τυφλά;

—Να γνωριστούμε τότενες, τζόγια μου, πρότεινε το Περγαλιό. Κι αν δεις ότι δεν σου κάμω με στέλνεις από κει όπου ήρθα.

—Δηλαδή τι;... στα κρυφά;

—Όσκει, μάτια, να σε χαρώ! διαμαρτυρήθηκε ο Νικολίνος. Για ποιον με πέρασες, για κάναν τρουφατόρο;⁶⁴ Θα σε ζητήξω από τον παπάκη σου κανονικά, κόμε σι ντέβε.

Η Φλώρα καμώθηκε πως το σκεβόταν.

⁶² Μπαρτζολετάρω: αστειεύομαι.

⁶³ Βασταγούρι: το γαϊδούρι.

⁶⁴ Τρουφατόρος: ο απατεώνας.

—Και ξέρω εγώ αν μου κάμεις; του λέει τέλος. Μπορεί να συμφωνήσουν οι δικοί μου να με δώκουν στην αφεντιά σου και μετά να διαπιστώσω ότι δεν μου κάμεις. Τι θα σου πω;... Σκουζάτε, έκαμα λάθος; Άσε που μπορεί να μην σου κάμω κι εγώ...

—Μα τι λες, κοντεσίνα μου; διαμαρτυρήθηκε το Περγαλιό. Εσύ να μη μου κάμεις; Είναι ποτέ δυνατόν;

—Είναι και παραείναι, απάντησε το κορίτσι με ποντίγιο.⁶⁵ Άλλωστε δεν μπορείς να πεις ότι ειμάστενε και το πιο ταιριαστό ζευγάρι...

—Σε πρώτη ματιά ίσως να μην ειμάστενε, παραδέχτηκε ο Νικολίνος. Είμαι όμως σίγουρος ότι ιν βεριτά ταιριάζουμε και παραταιριάζουμε.

—Και πώς θα το μάθουμε αυτό; επιχειρηματολόγησε η κοντεσίνα. Θα ρωτήξουμε καμιά κατσιβέλα⁶⁶ να μας διαβάσει τα χέρια μας;

Ο Νικολίνος είχε σαστίσει με την απροσδόκητη πολυπλοκότητα του μυαλού τση κοπελός, που άβγαλτη εκείνη, είχε βάνει τα γυαλιά σ' ευτούνον, τον ξεσκολισμένο, και τον είχε μπερδέψει, να μην καταλαβαίνει αν καλόβλεπε την πρόταση του ή αν του 'λεγε, με τον τρόπο τση, όσκει.

—Μήπως να κάνουμε λίγο παρέα τότενες, πρότεινε διστακτικά. Πριν το πούμε τσου δικούς σου δηλαδή.

Πάλι η Φλώρα καμώθηκε πως το σκεβόταν.

—Χμμμ..., είπε τέλος. Φόρσε αυτό να ήτουμε μια καλή ιδέα. Έτσι κι αλλιώς βαριόμαι μονάχη μου ούλη μέρα... Αλλά μάλλον δεν θα τα βρούμε τελικώς... Πάντως ας δοκιμάσουμε.

Και τι να 'καμε, σας ερωτώ, το Περγαλιό, που του 'χε μπει η ιδέα να στεφανωθεί τη λαχταριστή αρχοντοπούλα;...

⁶⁵ Ποντίγιο: το πείσμα.

⁶⁶ Κατσιβέλα: η γύφτισσα.

Αναγκάστηκε να υποκύψει στο καπρίτσιο τση, ελπίζοντας να τση αποδείξει στην πράξη πως ευτούνης ήτουνε το άδικο να φοβάται για το ασυνταίριαστο τση ένωσής τους.

Ινσόμα κάμανε οι δυο τσου παρέα και βεραμέντε⁶⁷ η κοντεσίνα αναγκάστηκε να παραδεχτεί το λάθος τση.

—Μέα κούλπα, ’μολόγησε στο τέλος στο ξεμπερδεμένο (μη με ρωτάτε από τι) Περγαλιό. Μέα μάξιμα κούλπα! Μου κάστηχε⁶⁸ πως δεν θα συνταιριάζαμε, αλλά εδώ η πράξη μας αποδεικνύει το αντίθετο. Και καλά λένε για τσου κοντοσούρηδες ότι φόρσε να έχουν κρυφά χαρίσματα.

—Εμ είδες που στα ’λεγα; κομπάστηκε το Περγαλιό.

—Εσύ μου τα ’λεγες, εγώ η άμυαλη σ’ άκουγα; γέλασε η κοντεσίνα. Πάλι καλά που σε δοκίμασα. Σκέψου να ’χανα τέτοιο κελεπούρι!

Κι έτσι το αταίριαστο ζευγάρι, που συνταιριάστηκε όμως μια χαρά, μετά από μερικές ακόμα δοκιμές, για σιγουριά, αποφάσισε να δώκει λόγο επίσημα και ν’ αρραβωνιαστεί, όπως είναι η σωστή τάξη των πραγμάτων κι όπως απαιτούν τα εθίματα, που έτσι τα βρήκαμε, έτσι θα τ’ αφήσουμε.

Γίνηκαν το λοιπό τ’ αρραβωνιάσματα, ήρθε κι ο νοδάρος,⁶⁹ έφτιαξε το προικοσύμφωνο, υπόγραψε ο κόντες, υπόγραψε και το Περγαλιό—τα θήλεα δεν είχαν καμιά δουλειά να υπογράψουν, διότι ευτούνες είναι δουλειές των αντρώνε—παρέδωκε κι ο Νικολίνος ένα μεγάλο σεντούκι γιομάτο χρυσά τσεκίνια, κατά πως είχε συμφωνηθεί, και ούλοι τους ήτουνε ευχαριστημένοι.

Και περσότερο από ούλους η κοντεσίνα Φλώρα, που

⁶⁷ Βεραμέντε: αληθινά.

⁶⁸ Μου κάστηχε: μου φάνηκε, νόμισα ότι.

⁶⁹ Νοδάρος: ο συμβολαιογράφος.

βρήκε στο ιναμοράτο⁷⁰ Περγαλιό όχι μόνο έναν μορόζο αξί-
ας, αλλά και μια εγγύηση για το μέλλον τση, αφού τση
είχε υποσχεθεί να την κάμει κι ευτούνη κορακοζώητη, τάλε
κουάλε με τα ξωτικά.

Οπότε πέραγε ο καιρός μέσα στη γενική αλεγκρία. Ο
κόντε Τζιτζής ήτουνε τώρα πάμπλουτος κι αυγάτιζε την
περιουσία του δανείζοντας με μεγάλο διάφορο, η κοντέσα
Κατίνα άνοιξε πάλι το σαλόνι τση στον καλό κόσμο και οι
ράφτρες δεν προφταίναν να τση ράβουν ούλο και καινούργια
φορέματα, η κοντεσίνα απολάμβανε τα καλά του έγγαμου
βίου χωρίς τση σκοτούρες και τα ιμπένια⁷¹ του επίσημου
ματριμόνιου κι ο Νικολίνος αλώνιζε, σαν νοικοκύρης πια,
στο αρχοντικό, εξυπηρετώντας με ενθουσιασμό την αρραβω-
νιάρα του, με κάπως λιγότερο ενθουσιασμό τη μέλλουσα
πεθερά του, χωρίς όμως να παραμελεί και κάποιες από τση
δούλες, που το 'λεγε η περδικούλα τσου. Δεν ξεχνούσε όμως
και το προμέσο⁷² που είχε λάβει από την κοντέσα για την
επισημοποίηση του στεφανώματος.

—Αλαπρέστα,⁷³ του απαντούσε ευτούνη όταν τη ρώτου-
νε. Μην είσαι τόσο μπριβάδος.⁷⁴ Μήπως δεν περνάμε ούλοι
μας καλά;

—Καλά περνάμε, δεν έχω παράπονο, αλλά μορογάρου-
με,⁷⁵ τζόγια μου. Πόσο να ασπετάρω την αποκατάστασή
μου πια, ο άχαρος; παραπονιόταν ο Νικολίνος.

Πού να φανταστεί ότι ούλο ευτούνο το σκηνικό ήτουνε
ένα ιμπρόλιο τση κοντέσας για να αποσπάσει τα τσεκίγια
κι ότι δεν είχε σκοπό να κρατήσει τον λόγο τση.

Πέρασε έτσι κάμποσος καιρός και μετά μια μέρα, ξαφ-

⁷⁰ Ιναμοράτος -α: ερωτοχτυπημένος -η.

⁷¹ Ιμπένιο: υποχρέωση.

⁷² Προμέσο: η υπόσχεση.

⁷³ Αλαπρέστα: γρήγορα.

⁷⁴ Μπριβάδος: βιαστικός.

⁷⁵ Μορογάρω: αργοπορώ.

νικά, η κοντεσίνα άρπαξε μια πούντα, απ' ευτούνες τση φθι-
νοπωρινές, τση ύπουλες, που την κρεβάτωσε για τα καλά.

Φέραν το λοιπό τον κουράντε⁷⁶ τση φαμίλιας, τον σιορ
Ασημάκη, να την 'ξετάσει, μην και γυρίσει η πούντα σε
πνευμονία και μετά άντε να συμμαζώξεις τα ασυμμάζωχτα.

Την 'ξετάσε λοιπόν λεπτομερώς ο σιορ Ασημάκης και
δεν τση βρήκε τίποτσι το ανησυχητικό, αλλά ο ίδιος σαν
κάτι να 'παθε αντικρίζοντας μια τέτοια μπελέτσα, που δεν
είχε σχέση με την κοπελούδα, που τη θυμόταν με τα κοτσι-
δάκια και τσου φιόγκους. Βουρλίστηκε κανονικά ο ντοτόρος!
Ταράκουλο έπαθε!

Τώρα του σιορ Ασημάκη η σκούφια κράτουμε από καλό
σοϊ και είχε, όσο να πεις, και τον τρόπο του, τόσο σε πεκού-
νια όσο και σε χτήματα στην εξοχή, που φρόντιζαν οι βουρ-
δούλοι⁷⁷ σέμπροι, και σε σπίτια στην πόλη, που νοίκιαζε κι
έβγανε κι από κει ένα καλό ρέντιτο. Παρ' ούλα αυτά στα
πενήντα του δεν είχε αποφασίσει ακόμα να παντρευτεί κι
αυτό γιατί, όπως έλεγαν οι κακές γλώσσες, ήτουμε μέγας
γαρμπόζος⁷⁸ και ήθελε να 'χει το λεύτερο να αλωνίζει από
'δώ κι από κει, με διάφορες μορόζες, που δεν ήτουμε μόνο
τίποτσι λαμπόρδες⁷⁹ του πόπολου, αλλά και κυράδες τση
καλής κοινωνίας (στις οποίες είχε εύκολη την πρόσβαση,
λόγω του επαγγέλματός του).

Βλέποντας όμως τη Φλώρα βρέθηκε αμέσως ιναμοράτος
κι αρχίνισε να σκέβεται αλλιώς.

Πρώτη του δουλειά ήτουμε να πιάκει ιδιαιτέρως τον
κόντε Τζίτζη, ένα απόγιομα που τον πέτυχε στο Καζίνο.

—Κόντε μου, του λέει. Έχω να σου ζητήξω μια μεγάλη
χάρη και πολύ σε περικαλώ να μην μου την αρνηθείς.

⁷⁶ Κουράντες: ο γιατρός.

⁷⁷ Βούρδουλος: ο χωριάτης.

⁷⁸ Γαρμπόζος: ο ερωτύλος.

⁷⁹ Λαμπόρδα: η κουνιστή γυναίκα.

Ο κόντες τώρα νόμισε πως ήθελε να του ζητήσει δανεικά (με διάφορο εννοείται) κι ενθουσιάστηκε που θα έπιανε πελάτη έναν τόσο σημαντικό και μπενεστάντε νοικοκύρη.

—Αν μπορώ μετά χαράς, σιορ Ασημάκη μου, του λέει. Ξέρεις δα σε πόση εκτίμηση σε έχω.

—Να μου δώξεις τη θυγατέρα σου, κόντε μου, του απαντάει ευτούνος. Και να είσαι σίγουρος ότι θα την έχω βασίλισσα. Τι λέω;... Καλύτερα από βασίλισσα. Τίποτσι δεν πρόκειται να τση λείψει.

Ευτούνο ο κόντες δεν περίμενε να τ' ακούσει. Όχι μόνο επειδή ο ντοτόρος ήτουνε σχεδόν συνομήλικος του, αλλά κι επειδή δεν ήτουνε της ίδιας σειράς μ' εκείνον —και κάτι τέτοια τα προσέχανε ακόμα τότες. Βέβαια ήτουνε πλούσιος... πολύ πλούσιος... κι αυτό ήτουνε, όπως και να το κάνουμε, ένα σπουδαίο προσόν.

—Μα τι σ' όρθε έτσι ξαφνικά, σιορ Ασημάκη μου, Παναγιά κοντά σου; του κάνει. Είναι ευτούνα σοβαρά πράματα για την ηλικία μας; Δεν σκέβεσαι τι θα πει ο κόσμος;

—Δεν με νοιάζει τι θα πει ο κόσμος, απάντησε ο ιναμοράτος ραμολιμέντος. Ελόου σου με νοιάζει τι θα πεις.

—Καλά, άσε... Θα σκεβώ..., μουρμούρισε ο κόντες. Θα το κουβεντιάσω και με την ίδια κι αν εκείνη πει το «ναι»... εγώ τι να πω;

Βέβαια ο κόντες δεν είχε καμία έγκαψη να το κουβεντιάσει με τη θυγατέρα του. Με την κοντέσα ήθελε να το κουβεντιάσει, γιατί εκείνη ήτουνε για τση σοβαρές αποφάσεις, που τση 'κοβε το τσερβέλο. Ο ίδιος τέτοιες σκοτούρες δεν τση μπόρουνε —και με το δίκιο του.

Η κοντέσα άκουσε την πρόταση του κουράντε με μεγάλο ενδιαφέρον.

—Χμμμ..., έκαμε. Δεν είναι κακή ιδέα... Ο σιορ Ασημάκης δεν ξεύρει τι έχει! Και πόσο θα ζήσει πια το ραμολι-

μέντο; Σήμερα, αύριο... μα πες κόρπο,⁸⁰ μα πες ίγκουμπο... θα το πάθει... δεν μπορεί. Και τότενες ποιος θα κληρονομήσει; Η θυγατέρα μας! Δηλαδή... εμείς!

—Κι ο κοντοπίθαρος, ο δήθεν αρραβωνιάρης, τι θα πει; απόρεσε ο κόντες.

—Τι να πει; Τίποτσι δεν θα πει, τον καθησύχασε η σόρα Κατίνα. Φέρνουμε τον παπα-Φώτη να διαβάσει μια ευχή που διώχνει τα ξωτικά και τα δαιμόνια και τον ξεφορτωνόμαστε μια και καλή. Ας πάει να στοιχειώσει άλλο σπίτι, αρκετά το στοίχειωσε το δικό μας.

—Ναίσκε, αλλά η Φλώρα;...

—Ευτούνη άστην σε μένα, είπε με πεποίθηση η κοντέσα.

Πήγε λοιπόν να πιάκει την κόρη τση ιδιαιτέρως και τση ξεφούρνισε το μυστικό. Το κορίτσι δεν ξαφνιάστηκε, γιατί είχε πονηρευτεί από το φέρσιμο του κουράντε, όταν την 'ξέτασε, είχε όμως απορίες.

—Μα δεν είμαι αρραβωνιασμένη με τον Νικολίνο; έκανε.

—Στα ψέματα, τζόγια μου, απάντησε η κοντέσα. Για να τον κάνουμε να μας δώσει τα τσεκίνια. Τι, φαντάζεσαι μια ζωή με ευτούνο το μπασμένο; Πού θα το παρουσιάσεις και πώς θ' αντέξεις την κατακραυγή του κόσμου; Σκέψου το κογιονάρισμα⁸¹ που θα σου κάμουν...

—Ναι, αλλά κι ο σιορ Ασημάκης δεν είναι κανένα τζόβενο, παρατήρησε μορφάζοντας η μικρή.

—Και τι μ' ευτούνο; Δεν χαίρεσαι; Θα απονθάνει μπονόρα⁸² και θα τον κληρονομήσεις. Και μετά μπορείς να πάρεις όποιον θέλεις.

⁸⁰ Κόρπο: αποπληξία.

⁸¹ Κογιονάρισμα: από το κογιονάρω που θα πει χοροϊδεύω.

⁸² Μπονόρα: νωρίς.

—Ε, τότενες καλά, συμφώνησε η κοντεσίνα, που όπως η μάνα τση, ήτουνε περσότερο έξυπνη παρά αισθηματική.

Το Περγαλιό βέβαια δεν είχε πάρει είδηση απ' ό,τι γενόταν πίσω από την πλάτη του. Κι αυτό γιατί του είχε έρθει μήνυμα από τσου Κορυφούς, ότι ένας τζίος του εκεί είχε πέσει βαριά άρρωστος κι έτσι το πονόψυχο Περγαλιό σαρτάρισε (ιν σεκρέτο⁸³ βέβαια) στο πρώτο παπόρο που έφευγε για τσου Κορυφούς κι έσπευσε να συμπαρασταθεί και να γιατροπορέψει τον αναξιοπαθούντα συγγενή.

Έτσι, όταν αριβάρισε ο παπα-Φώτης στο αρχοντικό, για να βλογήσει τ' αρραβωνιάσματα και να διαβάσει την ευχή που διώχνει ξωτικά και δαιμόνια, ο Νικολίνος έλειπε. Και ναι μεν η ευχή πιάνει, αλλά πρέπει να είναι και το δαιμόνιο εκεί —κι ακόμα καλύτερα να το πιτσιλίσει αγιασμός από την αγιαστούρα του παπά. Άμα δεν είναι εκεί η ευχή από μονάχη τση δεν φελάει.

Ευτούνο όμως ούτε ο παπάς το ήξερε, ούτε κανείς από τσου ενδιαφερόμενους, που βλέποντας τον Νικολίνο να 'χει γένει άφαντος νόμισαν ότι γλύτωσαν από δαύτον.

Για καλή τσου τύχη η ασθένεια του τζίου του Περγαλιού τσου Κορυφούς τράβουνε σε μάκρος, οπότεν, κι όπως ο ιναμοράτος γαμπρός είχε μεγάλη πρεμούρα, αποφασίστηκε να γένουν τα στεφανώματα το συντομότερο.

Τα 'φερε τώρα έτσι ο Διάσκατζος, που άλλη δουλειά δεν έχει, την πρώτη νύχτα του γάμου να επιστρέψει ο Νικολίνος στο Τζάντε, κρυμμένος σ' ένα φαράδιχο μπατέλο,⁸⁴ μιας κι ο τζίος, από μιράκολο, ανένηψε πρεστίσιμο.⁸⁵

Τρέχει το λοιπό ο άχαρος στο αρχοντικό, ούλος χαρά που θα 'βλεπε και πάλι την αρραβωνιάρα... μπουκάρει στην κάμαρή τση... και τι να δει;!...

⁸³ Ιν σεκρέτο: κρυφά.

⁸⁴ Μπατέλο: μικρό πλοιάριο.

⁸⁵ Πρεστίσιμο: τάχιστα.

Στο κρεβάτι τση απάνου, απάνου και σ' ελόου τση, ένα ραμολιμέντο μάμαλο⁸⁶ και καχορίζικο να προσπαθεί να κάμει ό,τι τέλος πάντων κάμουν οι νεόνυμφοι σε τέτοιες περιστάσεις.

Εβουρλίστηκε τέλεια το Περγαλιό –και με το δίκιο του– μην πιστεύοντας ευτό που αντίκριζαν τα μάτια του.

—Ορή λαμπόρδα! φώναξε. Ορή κωλοσούσα! Δεν ντρέπεσαι; Για λίγο όπου έλειψα κι εσύ έπιακες άλλον μορόζο; Και μάλιστα ευτούνο εδώ το μάμαλο;

Τα 'χασε η Φλώρα, που νόμιζε πως το είχε ξεφορτωθεί το Περγαλιό, χάρη στην ευχή του παπά, τα 'χασε κι ο γαμπρός, που δεν περίμενε κάτι τέτοιο... Γίνηκε μια κάποια αμηχανία στην κάμαρη.

Πρώτη συνήλθε η κοντεσίνα, όπως συμβαίνει πάντα με τα θήλεα σε τέτοιες περιστάσεις.

—Νικολίνο εσύ; είπε. Δεν είναι ευτό που νομίζεις.

—Και τι 'ναι, ορή πομπεμένη; φώναξε έξαλλο το κορνούτο⁸⁷ Περγαλιό. Φόρσε να μου πεις τώρα ότι ευτούνο το ραμολιμέντο σου διάβαζε παραμύθια και να βουρλιστούμε τέλεια πια ούλοι μας!

—Όσχε... όσχε, απάντησε ψύχραιμα η Φλώρα. Να σας συστήσω κιόλας... Από 'δώ ο σύζυγός μου, κι από χει ο αρραβωνιάρης μου.

—Μα... δεν καταλαβαίνω..., ψέλλισε ο ντοτόρος μπαρλακχιασμένος⁸⁸ από το απρόοπτο. Ήσανε αρραβωνιασμένη, μάτια;

—Προσωρινώς μόνο, απολογήθηκε η νεόνυμφη.

—Προσωρινώς! ανέκραξε ο Νικολίνος. Α, ευτούνο πάει πολύ! Ούλα να τ' ανεχτώ, αλλά τέτοιο κογιονάρισμα δεν το ανέχομαι.

⁸⁶ Μάμαλος: ο πλαδαρός.

⁸⁷ Κορνούτος: ο κερατάς.

⁸⁸ Μπαρλακχιασμένος: ο τρελαμένος.

Κι έκαμε μια απειλητική κίνηση κατά το σύμπλεγμα του κρεβατιού.

Τώρα ο σιορ Ασημάκης δεν μπορεί να πει κανείς ότι ήτουμε από τσου πιο ατζάρντους⁸⁹ στο νησί και γλέποντας το αγριεμένο κοντοσούρι να τον πλησιάζει, με άγριες διαθέσεις, άφηκε ένα «Αχ-αχ!» και τέζαρε εκεί όπου ήτουμε, γιατί του ήρθε κόρπος.

Πατάει τα ούρλα η Φλώρα... «αγιούτο!... αγιούτο!»... τρέχουν ούλοι από το σπίτι στην κάμαρη... τι να δούνε; Τον γαμπρό τέζα, πάνω στη νύφη! Τον Νικολίνο δεν τον είδανε γιατί φρόντισε να εξαφανιστεί.

—Αχ, βρε παρλιακό, τον ξέκαμες τον άνθρωπο από την πρώτη νύχτα! αναφώνησε η κοντέσα, που άλλα υπέθεσε από,τι γίνηκαν —και με το δίκιο τση.

—Και δεν πρόκαμε ο νοτάρος να γράψει το προικοσύμφωνο!..., μουρμούρισε ο κόντες, το μυαλό του οποίου πήγε αμέσως στην κληρονομιά που έχανε μάλλον η θυγατέρα του.

—Τι πάει να πει;..., του λέει η γυναίκα του. Αφού η Φλώρα μας είναι η νόμιμη σύζυγος.

—Νόμιμη θα ήτουμε αν έπιπταν οι υπογραφές στο σύμφωνο του ματριμόνιου, είπε μελαγχολικά ο κόντες. Τώρα μπορούν οι συγγενείς του συχωρεμένου να διεκδικήσουν ούλη την περιουσία. Δικαστήρια... αβοκάτοι... έξοδα... κι αποτέλεσμα μηδέν.

* * *

Αλλά δεν ήτουμε αυτή η μόνη καταστροφή που χτύπησε τη φαμίλια του κόντε Τζίτζη.

Το σεντούκι με τα τσεκίγια βρέθηκε να είναι γιομάτο κουτσούλους.⁹⁰ Οι χρεώστες του κόντε έκαμαν χρέη κουτού

⁸⁹ Ατζάρντες: τολμηρός, γενναίος (από το ιταλικό azzardo).

⁹⁰ Κούτσουλοι: τα κόπρανα.

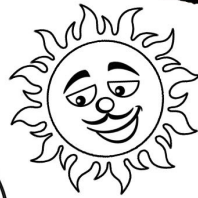
και δεν επέστρεφαν τα δανεικά, με συνέπεια ο καλός άνθρωπος να γνωρίσει το φαλιμέντο για μια ακόμη φορά. Κάτι που δεν το άντεξε και σούμπιτο ακολούθησε τον συχωρεμένο τον γαμπρό του στον άλλο κόσμο. Το ντομινικάλε πήρε φωτιά και γίνηκε στάχτη. Η κοντέσα πήγε γκουβερνάντα σε μια ιγγλέζικη οικογένεια στη Λόντρα. Και η πέτρα του σκανδάλου, Φλώρα, εβουρλίστηκε τέλεια, την κλείσανε στο Ψυχιατρείο τσου Κορυφούς κι εκεί φώναζε ούλη την ώρα: “Το Περγαλιό!... Το Περγαλιό με καταράστηκε”.

Όσο για το Περγαλιό, τον προδομένο Νικολίνο, δεν ξέρουμε τι απόγινε. Μάλλον θα βρήκε άλλο σπίτι να στοιχειώσει, με ανθρώπους λιγότερο άπληστους και πιο έντιμους.

Το Στοιχείό του Πηγαδιού

Τά πηγάδια καί μάλιστα τά μεγάλα πῶχουν μέσα σπηλιαῖς, ἔχουν τό καθένα τό στοιχείο του. Αυτό εἶναι ἕνας κοντός ἀραπάκος, ποῦ βγαίνει καί κάθετα ἔς τοῦ πηγαδιοῦ τά χεῖλια, καί δέν πειράζει κανένα, οὔτε μιλεῖ, μόνο ἂν περάση καμμιά κοπέλλα τῆς κάνει μέ τά νοήματα νά πάη κοντά· καί ἂν πάη τήν περιποιεῖται καί δῶρα πολλά τῆς δίνει· ἂν πάλιν δέν πάη δέν τόν μέλει, οὔτε τῆς κάνει τίποτε.

(N. Πολίτης, #466, Χίος, σ. 261)

Το μεγάλο πηγάδι που βρίσκεται στον κήπο του Καβάκη είναι ξακουστό σ' ὅλη τη Χιό, για το καλό του νερό πρωτίστως, που δεν στερεύει ποτές, αλλά και γιατί, ὅπως λένε οι χωριάτες, είναι στοιχειωμένο. Γι' αυτό τον λόγο κι αποφεύγουν οι γυναίκες να παίρνουν νερό από εκεί και καλά κάμνουν γιατί δεν ξέρει ποτέ κανείς τι θα του ξημερώσει ἔτσι και μπλέξει με τα στοιχειά και τα δαιμόνια. Αυτό λέει η πείρα της ζωῆς, αυτό δείχνει και η ιστορία μας.

Η Παρθενόπη ἦτουνε η μονάκριβη θυγατέρα του καπτα-Ηλία, του παραβοκύρη, από τους πρώτους νοικοκυραίους του νησιού, κι ἕνα κορίτσι σαν τα κρύα τα νερά. Δεν ἦτουνε ὁμως μόνο ὁμορφη, αλλά και ατρόμητη, σαν τον κύρη της, που ἀκουγε για τα στοιχειά και τα φαντάσματα και γέλαγε.

—Ποια στοιχειά; έλεγε. Υπάρχει μεγαλύτερο στοιχείο από τον άνθρωπο; Τους ανθρώποι πρέπει να φοβάται κανείς, που δεν χρωστάνε καλό, κι απέ οι ίσκιοι μια ιδέα είναι... το πολύ-πολύ να πεις ένα «πατερημώ» και να γλυτώσεις. Από την κακογλωσσιά των ανθρώπων όμως ούτε με πατερημά γλυτώνεις, ούτε με τίποτις.

Σαν να 'ξερε, η καψερή!

Κι έτσι όπως δεν φοβόταν κι ούτε πίστευε στις προλήψεις των κυράδων, η Παρθενόπη, έπαιρνε κάθε μέρα το σταμνί της και πάγαινε για νερό στο πηγάδι του Καβάκη. Όχι που δεν είχαν πηγάδια στον δικό τους κήπο, είχαν και παραείχαν, όμως ετούτο το νερό ήτουνε άλλο πράμα... δροσερό και καθαρό, σαν κρούσταλλο, και με μια γεύση σαν φρέσκια λεμονάδα.

Κάθε μέρα πάγαινε το λοιπόν και ποτές δεν είχε παρατηρήσει το παραμικρό.

Ως τη μέρα που είδε τον αραπάκο.

Από μακριά νόμισε πως θα ήτουνε κάποιο από τα παλιόπαιδα που παίζαν ούλη μέρα στον μαχαλά και χαλνούσαν τον κόσμο με τις φωνές τους. Πλησιάζοντας όμως είδε πως δεν ήτουνε παιδί, αλλά άντρας κανονικός, αν και πολύ κοντός, σωστός ζουμπάς, και μαύρος σαν μώρος,⁹¹ με το φέσι του και το γελέκι του το κεντητό, το ζουνάρι του το κόκκινο, αλλά απόδετος, σαν τους ναυτικούς και τους φαράδες.

“Μπα” σκέφτηκε η Παρθενόπη. “Ποιος να 'ναι τούτος εδώ άραγες; Μάλλον κάνας μούτσος σε κάποιο από τα μπάρκα, που δίψασε ο έρμος και ήρθε να πιει νερό”.

—Σαλαμαλέχ, χαιρέτησε το κορίτσι τον αραπάκο. Ποιος είσαι ελόου σου, για να 'χουμε το καλό ρώτημα;

—Αλέκουμ σαλάμ, αντιχαιρέτησε σεβαστικά ο αραπάκος. Εγώ είμαι ο Χασάνης, ο άρχοντας του πηγαδιού.

⁹¹ Μώρος: ο Μαυριτανός.

Γέλασε η Παρθενόπη.

—Άρχοντας! είπε. Τρομάρα σου! Σε ποιανού το τσούρ-
μο είσαι μούτσος;

—Δεν είμαι σε κανενού το τσούρμο, κυρά, απάντησε με
αξιοπρέπεια ο αραπάκος. Είπαμε... εγώ διαφεντεύω το πη-
γάδι κι ό,τι έχει μέσα του από πλούτη και θησαυρούς.

—Πλούτη και θησαυρούς; γέλασε πάλι το κορίτσι. Εγώ
ξέρω ότι τα πηγάδια έχουν μόνο νερό.

—Αυτό είναι που φαίνεται, είπε διδακτικά ο Χασάνης.
Υπάρχει όμως κι ό,τι δεν φαίνεται, όπως και στη ζωή.

Τον κοίταξε καλά-καλά η Παρθενόπη. Είχε κι όρεξη
για κουβέντα...

—Μπα; Και φιλόσοφος μου βγήκες, τρομάρα σου; τον
πειράζει.

—Εμ τι, ψέματα λέω; Δεν βλέπουμε ένα σπίτι που
απόξω φαίνεται ετοιμόρροπο και μέσα, άμα μπορούμε, διαπι-
στώνουμε ότι είναι σωστό παλάτι, με χαλιά και καθρέφτες,
με κάντρα χρυσοποίκιλτα και μεταξωτές κουρτίνες και σε-
ντούκια γιομάτα με χρυσά φλουριά; Ε, έτσι ακριβώς είναι
και το πηγάδι το δικό μου. Απόξω φαίνεται να έχει νερό,
αλλά αν κατέβεις κάτω χαζεύεις από τα πλούτη και την πο-
λυτέλεια.

—Μεγάλη φαντασία έχεις μου φαίνεται, είπε η Παρθε-
νόπη.

—Ούλα μεγάλα τα έχω εγώ, κυρά, είπε ο μαυράκος
χαμογελώντας πονηρά. Μόνο στο μπόϊ αδικήθηκα.

Γέλασε η κοπέλα, τον έβρισκε γουστόζικο τούτον εδώ
τον αραπάκο. Της είχε εξαφτεί και η περιέργεια.

—Καλά, του λέει. Πες ό,τι θες εσύ... κάνε μόνο πιο κει,
να βγάλω νερό, να γιομίσω το σταμνί, γιατί με την κου-
βέντα θα νυχτώσουμε.

Πήδηξε ο αραπάκος κάτω από το πεζούλι του πηγαδιού και έπιασε τον κουβά που βρισκόταν εκεί για την άντληση του νερού.

—Να σ' αφήνω να κουραστείς μονάχη σου, κυρά, ενώ ελόου μου είμαι εύκαιρος; της λέει. Απαπαπά!

Ρίχνει τον κουβά στο πηγάδι και μια και δυο γιομίζει το σταμνί της κοπέλας. Στην τελευταία κουβαδιά όμως, μαζί με το νερό, ανέβηκε κι ένα ωραιότατο γιορντάνι με χρυσά φλουριά, δουλεμένο με απαραμίλλη τέχνη.

—Η τύχη σου, κυρά, της λέει ο αραπάκος χαμογελώντας. Είδες τελικά που υπάρχουν και πράγματα που δεν φαίνονται;

Έκπληκτη η Παρθενόπη πήρε το κομψοτέχνημα.

—Μα... αυτό είναι μεγάλης αξίας! είπε.

—Και σαν αυτούνο όσα θες εκεί κάτω, κυρά, απάντησε ο Χασάνης. Όρεξη να 'χεις μόνο κι από θησαυρούς δεν πάσχουμε.

Η Παρθενόπη χαζή δεν ήτουνε. Σκέφτηκε ότι κάποιος ταχυδακτυλουργικό είχε κάνει ο μυστήριος αραπάκος, για να την εντυπωσιάσει, αλλά δεν είπε τίποτις.

—Καλά, ευχαριστώ, είπε. Άϊντε, να πηγαίνω τώρα, γιατί θ' ανησυχούν στο σπίτι.

—Αύριο πάλι, κυρά; ρώτησε ευγενικά ο Χασάνης.

—Δεν ξέρω... Θα δούμε... Μπορεί... Μπορεί και όχι...

—Εγώ θα σε περιμένω πάντως.

Και πράγματι, την επομένη ο αραπάκος Χασάνης ήτουνε και πάλι στη θέση του καθισμένος στο χείλος του πηγαδιού και περίμενε.

—Μην νομίζεις πως ήρθα για την αφεντομουτσούνα σου, του είπε η Παρθενόπη, για να του κόψει τον βήχα, ως

αρμόζει σε κορίτσι από σπίτι. Είναι που τέλειωσε το νερό κι απέ σιγά μην ερχόμανε!

—Και δεν έστειλνες μια δούλα σου, κυρά; την τσίγκλισε ο αραπάκος με σοβαροφάνεια. Γιατί να κουράζεσαι ελόου σου, κορίτσι πράμα;

—Σιγά μην στέλνω τις δούλες μου, τις ξεμουαλισμένες, για νερό! απάντησε ετοιμόλογα η Παρθενόπη. Να μου σπάσουν ούλα τα σταμνιά και τα λαήνια! Αμ το νερό είναι σοβαρή υπόθεση και γι' αυτό παγαίνουν να το φέρουν μόνο οι μυαλωμένες νοικοκυρές.

—Έτσι όπως τα λες είναι, κυρά, απάντησε ο αραπάκος. Κι εγώ, να σου πω την αλήθεια, τις δούλες τις βαριέμαι κάπως. Με τις κυράδες είναι αλλιώς.

—Μπα; Κι έχεις γνωρίσει πολλές κυράδες ελόου σου; τον πείραξε η κοπέλα.

—Πολλές, αλλά καμιά σαν εσένα, κυρά μου, απάντησε ο αραπάκος. Ούτε στην ομορφάδα, ούτε στο μυαλό σου βγαίνει καμιά. Εγώ στο λέω και να μ' ακούσεις.

Η Παρθενόπη άκουγε συχνά παινέματα από τους διάφορους λιμοκοντόρους που την περιτριγύριζαν, αλλά αλλιώς είναι να σε κομπλιμεντάρει ένα στοιχειό. Επιπλέον, όσο να 'ναι, της άρεσε κάπως τούτο εδώ το μυστήριο ανθρωπάκι, που μπορεί να ήτουνε κοντοπίθαρο, αλλά φαινόταν γερό και καλοφτιαγμένο, άσε που είχε ακούσει, από τις φιλενάδες της, διάφορα για τα κρυφά χαρίσματα που είχαν οι αραπάδες.

—Εσένα πολύ θάρρος σου έχω δώκει και θα στο κόψω, έννοια σου, τον μάλωσε δήθεν η Παρθενόπη. Άσε που ούλο παλαβομάρες μου λες, για θησαυρούς τάχαμου, και για παλάτια πλούσια κάτω στο πηγάδι.

—Γιατί παλαβομάρες, κυρά; διαμαρτυρήθηκε ο Χα-σάνης. Δεν με πιστεύεις;

—Τι να σε πιστέψω, μπρε συφοριασμένε; Κάθε μέρα έρχομαι στο πηγάδι και το μόνο που βλέπω εκεί κάτω είναι νερό. Για ποια παλάτια μου μιλάς και κουραφέξαλα;

—Μα κάτω-κάτω στο πηγάδι υπάρχουν μεγάλες σπηλιές, με νταβάνια που χωράνε ολόκληρες εκκλησιές και τζαμιά. Εκεί είναι τα παλάτια. Αν θες πάμε να στα δείξω.

—Πού, εκεί κάτω; αναφώνησε η Παρθενόπη.

—Εμ ναι... αφού δεν με πιστεύεις;...

—Και πώς θα κατεβούμε στο πηγάδι, μπρε έξυπνε; επιχειρηματολόγησε η κοπέλα. Δεν βλέπω καμιά σκάλα.

—Δεν χρειαζόμαστε σκάλα, κυρά, εξήγησε ο Χασάνης. Θα πω εγώ μια κουβέντα μαγική και θα κατεβούμε σαν πούπουλα.

—Και πού ξέρω εγώ ότι δεν θες να με πνίξεις; είπε η δύσπιστη κοπέλα.

—Γιατί να θέλω να σε πνίξω, κυρά; απόρησε ο μαυράκος.

—Α, δεν ξέρω... Τόσα έχουμε ακούσει για τα δαιμόνια που κάνουν κακό στους ανθρώποι.

—Μα εγώ δεν είμαι δαιμόνιο, διαμαρτυρήθηκε ο Χασάνης. Ένα απλό, άκακο στοιχειό είμαι.

Η Παρθενόπη έκανε έναν μορφασμό.

—Δαιμόνια... στοιχειά... ούλα τα ίδια εισάστενε, είπε. Η θρησκεία μας τα καταδικάζει αυτά.

—Και τι ξέρουν οι αγράμματοι παπάδες για το πώς είναι φτιαγμένος ο κόσμος, κυρά;

—Α, δεν ξέρουν οι παπάδες και ξέρεις ελόου σου; Μωρ' τι μας λες;

—Εσείς οι ανθρώποι εισάστενε μυστήρια πλάσματα, είπε το στοιχειό. Πιστεύετε σε παραμύθια που σας έχουν

χώσει στο κεφάλι αυτοί που έχουν συμφέρον να σας εκμεταλλεύονται, αλλά δεν πιστεύετε σ' αυτά που σας λένε τα μάτια και η λογική σας.

—Δηλαδή;

—Πιστεύετε σε θεούς κι αγίους κι αγγέλους, που δεν έχετε δει ποτέ, αλλά δεν πιστεύετε σε μας, τα στοιχειά, για παράδειγμα, που σας φανερωνόμαστε κάθε τόσο.

—Και πού ξέρω εγώ ότι είσαι πραγματικό στοιχειό κι όχι κάποιος επιτήδειος απατεώνας; επιχειρηματολόγησε ξανά η έξυπνη κοπέλα.

—Α, αυτό είναι εύκολο, είπε ο αραπάκος.

Και ξαφνικά εξαφανίστηκε, αφήνοντας την Παρθενόπη κατάπληκτη.

—Με βλέπεις τώρα, κυρά; ήρθε η γνωστή φωνή από το πουθενά.

—Όχι, απάντησε το κορίτσι σαστισμένο.

Ο αραπάκος εμφανίστηκε και πάλι, χαμογελώντας ικανοποιημένος.

—Πιστεύεις ακόμα ότι μπορεί να είμαι ένας απλός απατεώνας; ρώτησε.

Η Παρθενόπη είχε ταρακουνηθεί από την επίδειξη, αλλά δεν είχε καρδιά να παραδεχτεί το λάθος της, όπως ούτε οι γυναίκες, από την εποχή της Εύας ακόμα.

—Α, δεν ξέρω..., είπε. Μπορεί να έκανες κάποιο κόλπο, όπως αυτοί στα πανηγύρια.

—Έχεις δει ποτέ άνθρωπο να μπορεί να κάνει τέτοιο κόλπο;

—Εεε... όχι... αλλά δεν θα πει ότι δεν υπάρχει κιόλας.

Χαμογέλασε με κατανόηση ο Χασάνης.

—Έτσι ακριβώς και για τα παλάτια που σου λέω, είπε. Δεν τα έχεις δει, αλλά δεν παναπεί πως δεν υπάρχουν.

Η Παρθενόπη το σκέφτηκε κι αναγκάστηκε να παραδεχτεί μέσα της ότι το στοιχειό είχε δίκιο.

—Κι αν υπάρχουν εμένα τι με νοιάζει; του κάνει.

—Δεν έχεις περιέργεια να τα δεις;

Λες και υπήρχε στον κόσμο και τον ντουινιά γυναίκα που δεν ήτουνε περιέργη!

—Ε, όσο για μια μικρή περιέργεια η αλήθεια είναι ότι την έχω, ομολόγησε η Παρθενόπη.

—Το μόνο εύκολο, είπε ο αραπάκος κι αναπήδησε όρθιος στο χείλος του πηγαδιού όπου καθόταν.

Μετά έκανε ένα πλάγιο βήμα και βρέθηκε στο κενό. Όμως, αντί να πάει κάτω, σαν πέτρα, όπως θα ήτουνε φυσικό, εκείνος απόμεινε να αιωρείται, χαμογελαστός και άνετος, λες και πατούσε σε στέρεο έδαφος.

—Έλα, πιάκε το χέρι μου, είπε της κοπέλας απλώνοντας το χέρι του προς το μέρος της. Μη φοβάσαι, δεν θα πάθεις τίποτις.

Η Παρθενόπη δίστασε για μια στιγμή, αλλά γρήγορα το αποφάσισε. Και μ' έναν σάλτο ανέβηκε στο χείλος του πηγαδιού κι άδραξε το χέρι του μαυράκου.

Εκείνος την τράβηξε κοντά του, ώστε να βρεθεί κι εκείνη στη μέση του πηγαδιού, με τα πόδια στον αέρα, αλλά χωρίς να πέφτει. Εκεί πια πείστηκε τελείως ότι αυτός εδώ ο Χασάνης σίγουρα δεν ήτουνε κανονικός άνθρωπος κι ακόμα πιο σίγουρα ότι δεν ήτουνε απατεώνας.

—Όσο σε κρατάω μη φοβάσαι, της είπε. Τώρα θα πάμε κάτω σιγά-σιγά και θα δεις τα παλάτια που λέγαμε.

Κι αφού μουρμούρισε κάτι μαγικά σε μια μυστήρια γλώσσα, άρχισαν οι δυο τους να κατεβαίνουν, πιασμένοι από το χέρι, ώσπου έφταχαν λίγο πάνω από την επιφάνεια του νερού.

Εκεί ανοιγόταν πράγματι μια μεγάλη σπηλιά, όπως είχε πει ο μαυράκος, αχνοφωτισμένη από χρυσά λυχνάρια, που βρίσκονταν στερεωμένα στους τοίχους κατά κανονικά διαστήματα.

Η Παρθενόπη κοίταξε γύρω του άναυδη.

—Πωπώ! είπε. Ποιος θα το φανταζόταν!

—Και πού 'σαι ακόμα, κυρά! απάντησε γελώντας ο αραπάκος. Ακολούθα με και θα δεις.

Έτσι, μπρος ο αραπάκος και πίσω η Παρθενόπη, διέσχισαν τη μεγάλη σπηλιά και βρέθηκαν σε μια ακόμα μεγαλύτερη. Αυτή όμως ήτανε σωστό παλάτι! Στους τοίχους μεταξωτά και βελούδινα ριχτάρια, στο πάτωμα παχιά περσικά χαλιά, στο νταβάνι κρουστάλλινοι πολυέλαιοι, παντού γύρω χρυσοσκάλιστα έπιπλα, καθρέφτες, σεντούκια γιομάτα λουριά και τζοβαϊρικά!... Ούτε ο Σουλτάνος στην Πόλη δε θα είχε τέτοια πολυτέλεια στο σαράϊ του.

—Καλωσόρισες στο φτωχικό μου, κυρά, είπε ο Χασάνης με έναν τεμενά. Είναι για δεν είναι κατά πως σου τα 'λεγα;

—Μωρέ εσύ καλά μου τα 'λεγες, εγώ δεν σε πίστευα, ομολόγησε η Παρθενόπη κοιτάζοντας γύρω της σαν χαμένη.

—Είδες λοιπόν που δεν υπάρχει μόνο ο κόσμος που ξέρουμε, αλλά κι άλλα πράγματα, που ούτε να φανταστούμε δεν μπορούμε; είπε διδακτικά ο αραπάκος.

—Κι ούλα αυτά είναι δικά σου; ρώτησε το κορίτσι δείχνοντας με μια κίνηση του χεριού τον μυθικό περίγυρο.

—Ούλα κι άλλα τόσα, κυρά, απάντησε ο Χασάνης. Και σαν μουσαφίρισσα που είσαι φεύγοντας έχεις το ελεύθερο να πάρεις μαζί σου ό,τι θέλεις. Αρκεί να θελήσεις να μείνεις μαζί μου για μια νύχτα.

—Μπα; Και τι δουλειά έχω εγώ, κορίτσι πράμα, στο

σπίτι ενού μπεκιάρη –μπεκιάρης δεν είσαι;– νύχτα; Τι θα πει ο κόσμος; απάντησε η Παρθενόπη.

—Τίποτις δεν θα πει ο κόσμος, γιατί δεν θα το μάθει, είπε το στοιχειό. Αρχεί ν' αποφασίσεις εσύ και θα δεις... εγώ θα σε κάνω βασίλισσα.

—Και καλά, πες ότι το αποφασίζω... που αποκλείεται... στο σπίτι μου δεν θ' ανησυχήσουν που θα λείπω;

Κούνησε το κεφάλι του το ανθρωπάκι.

—Εδώ κάτω ο χρόνος τρέχει αλλιώς, κυρά, εξήγησε. Μια ώρα σε σας είναι μια μέρα και μια νύχτα εδώ, σε μας. Ούτε μια ώρα καλά-καλά δεν θα λείψεις από το σπίτι σου.

—Α, αυτό είναι παρήγορο, είπε η κοπέλα. Να μην έχουν την έγνοια μου οι δικοί μου, όχι τίποτις άλλο...

—Οπόταν τι λες, θα μείνεις, κυρά;

—Ε, μιας και ήρθα να μην φύγω αμέσως, απάντησε η Παρθενόπη. Δεν θα ήτουνε σωστό.

Ο Χασάνης χτύπησε παλαμάκια κι αμέσως, μέσα από μια κουρτίνα φτιαγμένη από κάθετες σειρές με πολύτιμα πετράδια, όπως οι χάντρινες κουρτίνες της Ανατολής, ξεπρόβαλαν τέσσερις δούλες, όμορφες σαν τα κρύα τα νερά και ντυμένες με τούλια αραχνούφαντα και χρυσοκέντητα κοντά γελέκια.

—Πάρτε την κυρά, να τη μπανιάρετε και να την ντύσετε με τα πιο όμορφα ρούχα, πρόσταξε ο αραπάκος.

Η Παρθενόπη διαμαρτυρήθηκε θορυβημένη, γιατί, όπως ούλοι οι χωρικοί της Χριστιανοσύνης, το νερό το είχε από φόβο.

—Μα τι..., είπε. Μπανιαρισμένη είμαι... Το περασμένο Σαββάτο ξεπλύθηκα στη σκάφη, και τα ποδάρια μου τα πλένω σχεδόν μέρα παρά μέρα.

—Εμείς εδώ, κυρά, το μπάνιο το 'χουμε για απαραίτη-

τη απόλαυση, εξήγησε ο Χασάνης. Θα δεις... θα σ' αρέσει κι εσένα. Μια συνήθεια είναι...

—Ναι... ώρες είναι να μου βγει κανένα όνομα για παστριχιά, μουρμούρισε η Παρθενόπη, στην οποία καθόλου δεν άρεσαν οι συνήθειες των άπιστων Σαρακηνών.

Αλλά οι δούλες την παρέσυραν, με γέλια και χαρές, ως την επόμενη σπηλιά, όπου ήτουνε το λουτρό του παλατιού, μιας πολυτέλειας που δεν είχε δει ποτέ στη ζωή του το άμαθο κι αταξίδευτο κορίτσι.

Εκεί την έγδυσαν και την κατέβασαν σε μια μεγάλη στέρνα, ούλη από πράσινο μάρμαρο και με νερό που ήτουνε δροσερό, χωρίς να είναι κρύο.

Τόσο ευχάριστη ήτουνε η αίσθηση ώστε πολύ σύντομα η Παρθενόπη ξέχασε τις προκαταλήψεις και την απέχθεια που είχε για το υγρό στοιχείο κι αφέθηκε στις περιποιήσεις των κοριτσιών, που όπως αποδείχτηκε ήξεραν πολύ καλά πώς να κάνουν κάποιον να νοιώθει ευχάριστα.

Και τόσο ενθουσιάστηκε το άμαθο κορίτσι απ' ούλη αυτή την κατάσταση ώστε όταν ήρθε η ώρα να βγουν από το νερό της κακοφάνηκε.

Οι δούλες την άλειψαν με θεσπέσια αρώματα της Ανατολής, χτένισαν τα μακριά μαλλιά της και την έντυσαν με μια μεταξωτή μακριά φούστα, με σκισίματα στα πλάγια, ως πάνω στους γοφούς, που άφηναν τα ωραία της πόδια σε κοινή θέα καθώς κινιόταν, κι ένα απειροελάχιστο χρυσοκέντητο μπουστάκι, που περισσότερο αναδείκνυε παρά έκρυβε τους θησαυρούς των μεγάλων και πανέμορφων μασταριών της (που ήτουνε η αιτία να της δοθεί το πειραχτικό προσωνύμιο «η βυζού» από τις επιστήθιες φιλενάδες της – στον πάνω κόσμο).

Κοιτάχτηκε η Παρθενόπη σ' ένα χρυσοποίκιλτο καθρέφτη, από τους πολλούς που υπήρχαν εκεί, και κόντεψε να της έρθει νταμπλάς.

—Πωπώωω! αναφώνησε θορυβημένη. Μα εγώ είμαι πια ντιπ καταντίπ γδυτή!

—Α, εμείς εδώ έτσι ντυνόμαστε, κυρά, την πληροφόρησε μια από τις δούλες γελώντας. Ο αφέντης μας λέει ότι όσο λιγότερα τα ρούχα τόσο πιο εύκολα βγαίνουν —κι έχει δίκιο.

—Μα... αυτά είναι ντροπής πράγματα! επέμεινε το κορίτσι.

—Γιατί ντροπή, κυρά; απόρησε μια άλλη δούλα. Έτσι όμορφη που είσαι μόνο να ντρέπεσαι δεν έχεις δικαίωμα. Να ντρέπονται τα πατσούρια να το καταλάβω.

—Δεν ξέρω τι μου λες εσύ, αλλά αν κυκλοφορούσα έτσι στο δικό μου το σπίτι ο πατέρας μου θα μ' έσφαζε στο γόνατο, απάντησε η Παρθενόπη γυρίζοντας και ξαναγυρίζοντας φιλάρεσκα μπροστά στον καθρέφτη.

—Τότες ευτυχώς που δεν είσαι σπίτι σου, κυρά, είπε χαμογελώντας η ετοιμόλογη δούλα.

—Αυτό ξαναπέστο!

Την οδήγησαν μετά σε μια άλλη πλούσια σάλα, με χαμηλά μαροκινά τραπέζια, γιομάτα από κάθε είδους φαγητά, μεγάλα, αφράτα μαξιλάρια, χαλιά περσικά, που πάταγες πάνω τους και νόμιζες πως περπατούσες στα σύννεφα, και χρυσά κι ασημένια καντηλιέρα που σκόρπιζαν ένα φως απαλό κι επιβλητικό.

Ο Χασάνης την υποδέχτηκε μ' ένα επιφώνημα θαυμασμού, κομπλιμεντάροντας την στη γλώσσα του κι οδηγώντας την σ' ένα από τα χαμηλά τραπέζια, τα γιομάτα φαγητά, φρούτα και πιοτά, που η καημένη η χωριατοπούλα δεν είχε δει ποτέ πριν, ούτε στα όνειρά της.

Αμέσως οι δούλες άρχισαν να σερβίρουν, ενώ μια ορχήστρα κοριτσιών άρχισε να παίζει ανατολίτικες μελωδίες με όργανα που χειρίζονταν με μεγάλη δεξιοτεχνία.

Έφαγε η Παρθενόπη όπως ποτέ πριν, ήπια από το εξαιρετικό κόκκινο κρασί που της πρόσφεραν και στο τέλος έγειρε πίσω στα μαξιλάρια της αναστενάζοντας με αγαλλίαση.

—Είναι σαν να πέθανα και να πήγα στον Παράδεισο, δήλωσε. Όχι στον δικό μας, με τις ψαλμουδιές και τα λιβάνια... στον δικό σας.

—Κι ακόμα η νύχτα δεν τέλειψε, της θύμισε ο αραπάκος μ' ένα λοξό χαμόγελο.

Και πράγματι δεν είχε τελειώσει, γιατί αν τελείωνε εδώ η Παρθενόπη θα έχανε κι ούλα εκείνα τα θαυμαστά κι ανεπανάληπτα, που δικαιώνουν τη φήμη που ακολουθεί τους απανταχού της Γης αραπάδες, και που η δική μας σεμνοτυφία απαγορεύει να περιγράψουμε με τις λεπτομέρειες, που σε άλλη περίπτωση θα επιβαλλόταν να κάνουμε.

Αρκεί μόνο να πούμε ότι πριν αποκοιμηθεί η όμορφη και άδολη Παρθενόπη πρόλαβε να συγχαρεί νοερά τον εαυτό της για την απόφαση που πήρε ν' ακολουθήσει το στοιχείο στα έγκατα του πηγαδιού και στον θαυμαστό ετούτο κόσμο, την ύπαρξη του οποίου οι πανωμερίτες δεν υποπτεύονταν καν. Μια δεύτερη σκέψη —κάπως αυτοσαρκαστική— ήτουμε πως ίσως είχε έρθει η ώρα ν' αλλάξει το βαφτιστικό της όνομα, γιατί δεν ανταποκρινόταν πια στην ακριβή περιγραφή της προσωπικότητάς της (για να μην πούμε και στη φυσική της κατάσταση).

Τέλος πάντων το πρωί, αφού την μπανιάρισαν ξανά οι δούλες (αυτή τη μανία με το λουτρό να μην είχαν και τι ωραία που θα 'ταν ούλα!), της φόρεσαν τα ρούχα της τα κανονικά, τα χωριάτικα, που τα 'χαν πλύνει και σιδερώσει, ώστε μύριζαν μοσχασάπουνο, και μετά την παρέλαβε ξανά ο αραπάκος Χασάνης και με τον ίδιο τρόπο τον χθεσινό, με τις μαγικές κουβέντες, την ανέβασε και πάλι στον πάνω κόσμο. Εκεί της έδωσε ένα μεγάλο μεταξωτό μαντήλι, που

είχε μέσα ούλα τα τζοβαϊρικά που φορούσε χθες το βράδυ στα σπηλαιώδη παλάτια.

—Αυτά είναι δικά σου, κυρά, της λέει. Κι αν ξανάρθεις, με το καλό, θα διαλέξεις ελόου σου ό,τι θες να πάρεις μαζί σου φεύγοντας.

—Α ναι... μέσα στην παραζάλη μου το αλησμόνησα, είπε η Παρθενόπη. Όμως τούτα εδώ τα τζοβαϊρικά, μπρε τζάνεμ, είναι ολάκερη περιουσία! Δεν ξέρω αν κάνει να τα πάρω...

—Κάνει και παρακάνει, κουζούμ, είπε ο αραπάκος. Με την αξία σου τα κέρδισες. Τόσα κι άλλα τόσα αξίζεις, εγώ στο λέω, που κι αν είδαν τα μάτια μου πια ομορφιές σε τούτο ή στον άλλο κόσμο!...

—Υπερβολές, απάντησε μετριόφρονα η Παρθενόπη, κρύβοντας τον θησαυρό στην ποδιά της. Μια απλή καλλονή είμαι και τίποτις άλλο.

Αποχαιρετίστηκαν λοιπόν το στοιχειό με το κορίτσι και δώκαν ραντεβού για την επομένη φορά που θα ερχόταν, δήθεν για να γιομίσει το σταμνί, στο πηγάδι του Καβάκη.

Επέστρεψε στο σπίτι η Παρθενόπη κι εκεί διαπίστωσε ότι, όπως της είχε πει ο αραπάκος, δεν είχε περάσει ούτε ώρα που έλειπε.

Κανείς δεν κατάλαβε τίποτις, εξόν από τη βάγια της, που όπως ούλες οι βάγιες, ήτουνε πάντα υποψιασμένη.

—Σαν αλλιώτικη μου φαίνεσαι, της λέει κοιτάζοντάς την καλά-καλά. Σαν ν' άσπρισε το μούτρο σου ένα πράμα!

—Έριξα λίγο νερό πάνω μου, στο πηγάδι, γιατί έκανε κάψα, εξήγησε απολογητικά η Παρθενόπη.

—Καλά, αλλά πρόσεχε μην σου γένει συνήθεια και μας κρεμάσουν τίποτις κουδούνια οι γειτόνισσες, οι φαρμαχομύτες, είπε η βάγια σταθερά.

Γιατί, όπως ούλοι γνωρίζουμε, η πάστρα και η πλύση στα χωριά και στα νησιά είναι για τα σπίτια και τα σκουτιά, όχι για τους ανθρώποι –και μάλιστα τις γυναίκες, που αν πλένονται κάποια ατιμία θα 'χουν κάνει ή έχουν κατά νου να κάνουν.

* * *

Καμιά γυναίκα δεν είναι παραδόπιστη, όπως οι άντρηδοι, που έχουν ταυτίσει τα πλούτη με τη δύναμη και την εξουσία πάνω στους άλλους (κι έτσι είναι). Αυτές νοιάζονται μόνο να περνάνε καλά, δεν μετράνε την αξία τους με το πόσο φουσκωμένο είναι το πουγκί τους. Επειδή όμως τους κόβει το τσερβέλο –σε αντίθεση μ' αυτό των αντρώνε– ξέρουν πολύ καλά ότι καλοπέραση και φτώχεια είναι έννοιες αντίθετες. Κι επειδή την ανέχεια με μεγάλη δυσκολία την υπομένουν κάνουν ό,τι περνάει από το χέρι τους για να την αποφύγουν. Αυτό είναι που τις κάνει ενίοτε να φαίνονται παραδόπιστες –ενώ δεν είναι.

Η Παρθενόπη δεν αποτελούσε εξαίρεση.

Στο σπίτι της βέβαια δεν της έλειπε τίποτις –φρόντιζε για ούλα ο καπτα-Ηλίας, ο καραβοκύρης, όμως άλλο η άνεση κι άλλο ο αμύθητος πλούτος που βίωσε στα υπόγεια παλάτια του πηγαδοστοιχειού. Τα μάτια της είχαν ανοίξει σε μια άλλη πραγματικότητα, που σε τίποτις δεν θύμιζε την μετρημένη, νοικοκυρίστικη κατάσταση στην οποία είχε μεγαλώσει και ζούσε.

Δεν χόρταινε να καμαρώνει τα πολύτιμα τζοβαϊρικά, που της είχε χαρίσει ο αραπάκος, όταν ήτουνε μόνη στην κάμαρή της, κι αναρωτιόταν πόσα περισσότερα και ίσως καλύτερα θα μπορούσε ν' αποκτήσει αν χειριζόταν αυτή την ουρανοκατέβατη ευκαιρία που της παρουσιάστηκε με εξυπνάδα.

Στο κάτω-κάτω τι της ζητούσε το στοιχείο; Μια νύχτα σε μια ατμόσφαιρα σαν αυτή των παραμυθιών της Ανατο-

λής. Καθόλου παράλογο και κάθε άλλο παρά δυσάρεστο, αφού –για να λέμε την αλήθεια– όσο μπόϊ του έλειπε του αραπάκου τόσα χαρίσματα, κρυφά και φανερά, είχε φροντίσει να του δώσει ο καλός Θεός –ή ο καλός Αλλάχ, δεν μας νοιάζει ποιος.

Κι έτσι της Παρθενότητας της γίνηκε συνήθεια να πηγαίνει κάθε τόσο να συναντήσει τον αραπάκο στο πηγάδι του Καβάκη και να περνάει μαζί του τη νύχτα, σ' αυτόν τον παραμυθένιο κόσμο, όπου ο χρόνος κυλούσε αλλιώς απ' ότι στον δικό μας κι όπου δεν υπήρχαν οι περιορισμοί και οι απαγορεύσεις που οι κουτοί άνθρωποι επιμένουν να επιβάλουν, άγνωστο για ποιον λόγο, στον εαυτό τους.

Κι όταν έφευγε ποτές δεν ήτουνε με άδεια χέρια. Τζοβαϊρικά αμύθητης αξίας, υφάσματα πολύτιμα, βελούδινα και μεταξωτά, χρυσοκέντητα στολίδια, ριχτάρια μοναδικής ομορφιάς, κεντήματα περίτεχνα, σερβίτσια από ασήμι, χρυσάφι και κινέζικη πορσελάνη... κάθε είδους καλούδια που γέμιζαν τα μπαούλα της προίκας της στην κάμαρή της. Θησαυροί που το κορίτσι πέρναγε ώρες θαυμάζοντάς τους. Στα κρυφά, γιατί καταλάβαινε πως κανείς δεν έπρεπε να μάθει ποτέ το ένοχο (για τα μέτρα των άξεστων χωρικών) μυστικό της.

Όμως, όπως ούλοι ξέρουμε, γυναίκες και μυστικά δεν κάνουν και την καλύτερη παρέα. Και για την Παρθενόπη αυτό που ζούσε, το τόσο θαυμαστό κι απίστευτο, είχε αρχίσει να γένεται μεγάλο βάρος. Με κάποιον έπρεπε να το μοιραστεί, να ξαλαφρώσει, γιατί θα έσκαγε. Αλλά με ποιον; Ποιος θα μπορούσε να την καταλάβει και ποιος θα κράταγε το στόμα του κλειστό; Οι γονείς της; Ούτε γι' αστείο. Η βιάγια της; Ακόμα χειρότερα.

Σε έναν μόνο άνθρωπο σ' ολόκληρον τον κόσμο είχε εμπιστοσύνη και μπορούσε να μιλήσει ελεύθερα. Στην Αριστέα, την καλύτερή της φίλη και το μοναδικό της αποκούμπι στη μοναξιά των ανύπαντρων κοριτσιών στον τόπο αυτό, τον τόσο κλειστό και τον γεμάτο κανόνες κι απαγο-

ρεύσεις. Με την Αριστέα δεν είχαν μυστικά, μοιράζονταν και τις πιο κρυφές τους κι ανομολόγητες σκέψεις. Αν υπήρχε κάποιος που θα καταλάβαινε αυτή ήτουνε η Αριστέα.

Ένα βράδυ λοιπόν που οι φίλες κοιμόντουσαν μαζί, όπως γίνεται συχνά με τα κορίτσια στα χωριά, η Παρθενόπη τα είπε ούλα στη φιλενάδα της. Κι όπως εκείνη δεν την πίστεψε της άνοιξε τα σεντούκια με τα προικιά της και της έδειξε τα δώρα του ανοιχτοχέρη Χασάνη.

—Πωπώ! αναφώνησε η Αριστέα. Μα αυτά εδώ είναι ολόκληρη περιουσία!

—Κι ούλο κι αυγατίζουν, περηφανεύτηκε η Παρθενόπη. Το στοιχειό να 'ναι καλά.

—Πωπώ! ξανάπε η Αριστέα. Αχ και να ήμανε κι εγώ στη θέση σου, βρε φιλενάδα!

Η Παρθενόπη το σκέφτηκε.

—Μπορεί και να γίνεται, είπε μετά. Άσε να ρωτήσω το στοιχειό κι αν πει το «ναι» μετά χαράς να πας κι εσύ.

—Αλήθεια, φιλενάδα, θα το κάνεις αυτό για μένα; έκανε συγκινημένη η Αριστέα.

—Αμ τι; Μήπως δεν τα μοιραζόμαστε ούλα; απάντησε η Παρθενόπη αγκαλιάζοντάς την τρυφερά. Τόσα πλούτη βρίσκονται εκεί κάτω... φτάνουν και για τις δυο μας και περρισεύουν.

Έτσι, την επόμενη φορά που διανυκτέρευσε στα υπόγεια παλάτια, έθιξε το ζήτημα στον αραπάκο.

—Έχω μια φίλη, πολύ όμορφη, την Αριστέα, του είπε. Σκέφτηκα... νά... επειδή και θα πάω στη Χώρα για κάμποσες μέρες, σε μια θειά μου, που αρρώστησε, για να μην είσαι μόνος σου, μήπως και της έλεγα να 'ρθει να σου κάνει παρέα όσο θα λείπω...

Αμέσως ο αραπάκος έδειξε ενδιαφέρον.

—Είναι όμορφη είπες, γιαβρούμ; ρώτησε.

—Πολύ όμορφη, επιβεβαίωσε η Παρθενόπη. Όχι σαν εμένα, αλλά σχεδόν...

—Και δεν σε πειράζει εσένα που θα μου κάνει παρέα όσο λείπεις, κουζούμ; απόρησε ο αραπάκος.

Γιατί ήξερε πολύ καλά ότι η ζήλια της γυναικός είναι κάτι φορές πολύ άγριο πράμα.

—Μα δεν σου είπα; Με την Αριστέα ειμάστενε καλύτερα κι από αδερφάδες. Τι να με πειράζει;

—Τότες καλά, είπε ο Χασάνης. Πες της να 'ρθει στο πηγάδι να με βρει.

Είπε λοιπόν το καλό νέο η Παρθενόπη στη φιλενάδα της κι εκείνη πήγε στο πηγάδι και κατέβηκε με τον αραπάκο στα παλάτια και τόσο ενθουσιάστηκε από την εμπειρία που ξαναπήγε κι εξακολούθησε να παγαίνει, όταν δεν πάγαινε η Παρθενόπη, κι ούλα ωραία και καλά.

Όμως η Αριστέα είχε κι αυτή μια επιστήθια φιλενάδα, την Ευθυμία. Στην οποία εμπιστεύθηκε το μυστικό. Κι έτσι άρχισε να παγαίνει και η Ευθυμία στο πηγάδι, συστημένη. Αλλά κι εκείνη το είπε στη φιλενάδα της, την Πελαγία, κι εκείνη στη Μαριγώ κι η Μαριγώ στην Καλλιόπη κι ο αραπάκος δόξαζε τον Αλλάχ, τον μεγαλοδύναμο, για την καλή του τύχη και που δεν είχε βάλει περιορισμούς στους πιστούς για τις γυναίκες που μπορούσαν να έχουν, όπως ο συνάδελφός του στους άπιστους νασράνηδες.

* * *

Όμως ένα μυστικό που το μοιράζονται τόσες πολλές γυναίκες δεν μπορεί να κρατηθεί μυστικό για πολύ, πόσο μάλλον ένα τέτοιο μυστικό, το οποίο, όπως αποδείχτηκε, είχε και κάποιες συνέπειες, που δεν κρύβονταν εύκολα.

Τι γίνηκε;

Τι να γένει; Το επίφοβο γίνηκε, αυτό που τρέμουν ού-
λες οι μανάδες, που έχουν ανύπαντρες θυγατέρες, από τη
Ροδόπη ως το Ταίναρο, ως την Ελαφώνησο, τη Γαύδο και
το Καστελόριζο. Ξαφνικά στο χωριό καμπόσες τσούπρες
ανύπαντρες πήραν να φουσκώνουν. Και το φούσκωμα δεν
ήτουνε ούτε απ' το πολύ φαγητό, ούτε από αέρια ή από
επιδημία.

Γίνηκε σούσουρο, ανέλαβαν την ανάκριση οι πατεράδες
και τ' αδέρφια, με τις μαγκούρες και τα χασαπομάχαιρα...

—Πες, μωρή, ποιος μας ατίμασε, γιατί σ' έσφαξα εδω-
πά!

Η Αριστέα δεν άντεξε, έσπασε πρώτη κι αρχίνησε να κε-
λαηδάει, για πηγάδια, για αραπάκους, για υπόγεια πα-
λάτια, για θησαυρούς...

Δεν την πίστεψαν.

Τα ίδια όμως έλεγαν και η Ευθυμία, η Κατίγκω, η Πε-
λαγία, η Μαριγώ, η Καλλιόπη κι οι άλλες ομοιοπαθείς.
Και μόνο η Παρθενόπη, η μόνη που είχε γλυτώσει την
γκαστριά (ποιος ξέρει... μπορεί να ήτουνε και στέρφα), δεν
ήξερε τίποτις για τον φόνο —ούτε και την ρώτηξε κανείς.

Μαζώχτηκαν λοιπόν οι εξαγριωμένοι πατεράδες, αδερ-
φοί, ξάδερφοι και λοιποί ατιμασμένοι συγγενείς, και με τον
παπά μπροστά πήγαν στο πηγάδι του Καβάκη. Εκεί
άδειασαν μέσα ένα βαρέλι πίσσα, ένα βαρέλι πετρόλιο κι ένα
βαρέλι αγιασμό κι αφού διάβασε ο παπάς τον εξορκισμό
πέταξαν μέσα αναμμένα δαυλιά και βάλαν μπουρλότο.

Δυο μέρες και δυο νύχτες καιγόταν σαν λαμπάδα το
πηγάδι κι όταν έσωσε κάποτε η φωτιά είδαν ότι ούλο το
νερό είχε στερέψει.

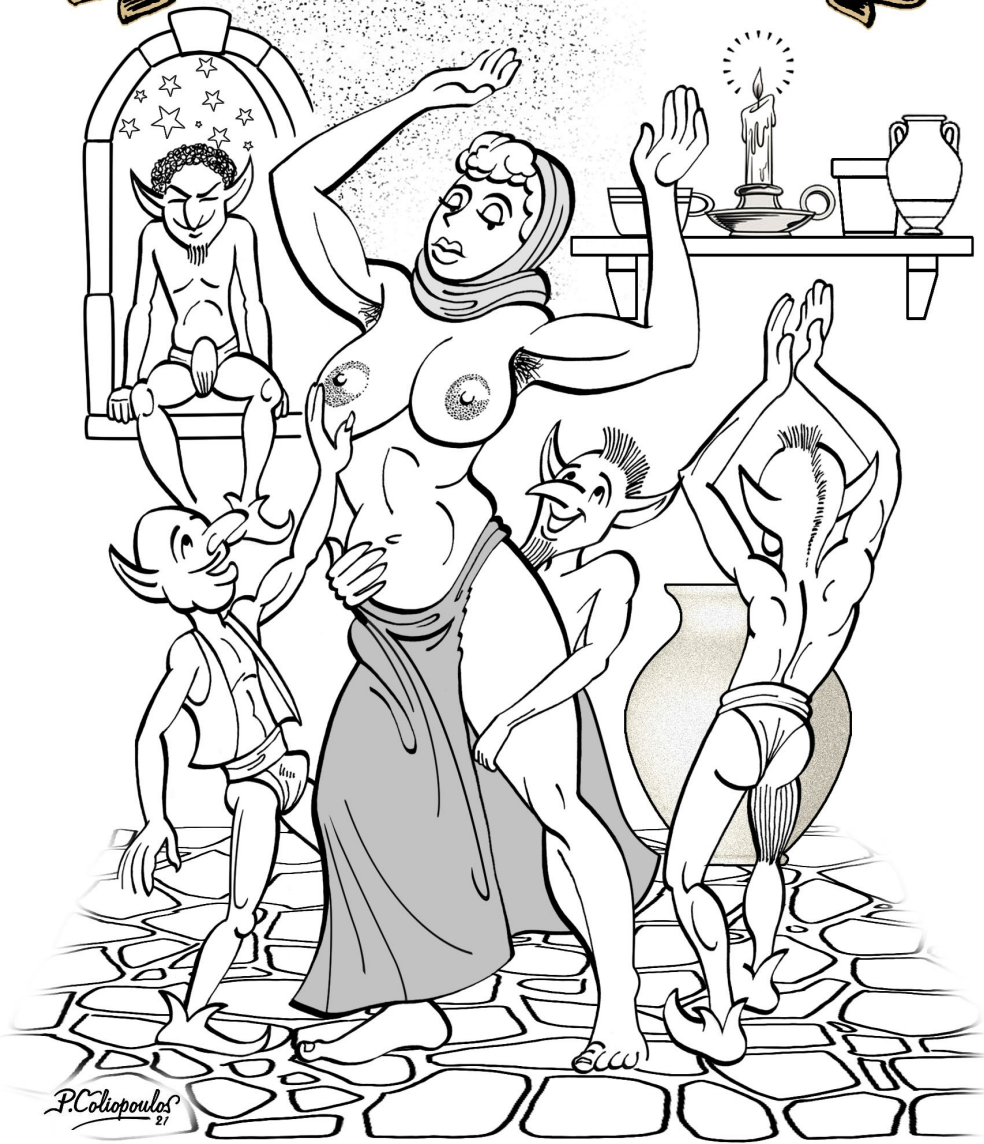
Κλείσαν λοιπόν το πηγάδι με σανίδες, βάλαν μεγάλες
κοτρώνες από πάνω, βάλαν κι έναν σταυρό, για μεγαλύτε-
ρη σιγουριά και πήγαν στα σπίτια τους, ήσυχοι πως είχαν
κάνει το χρέος τους.

Τις γκαστρωμένες τις εξαφάνισαν. Κανείς δεν ξέρει τι απόγιναν. Άλλοι λένε πως τις έκλεισαν σε μοναστήρια, άλλοι πως τις έβαλαν σε κάτι ειδικά ιδρύματα που υπήρχαν στην Αθήνα. Άλλοι άλλα, χειρότερα. Το σίγουρο είναι πως κανείς δε τις ξανάδε, όπως κανείς δεν ξανάδε τον αραπάκο Χασάνη.

Η Παρθενόπη καλοπαντρεύτηκε, με τον Θράσο, ένα καπετανόπουλο του νησιού, γιο του καπτα-Ζαννή, αν έχετε ακουστά, και ζήσαν μαζί ως τα βαθιά γεράματα. Παιδάκια δεν τους αξίωσε να έχουν ο καλός Θεός, ποιος ξέρει γιατί... ανεξερεύνητες οι βουλές Του.

Τα Καρκατζάλια και η Νύφη

Μιά κακή μητριά γιά νά ξεκάμη τήν προγονή της τήν Μάρω, τήν ἔστειλε τά δωδεκάημερα τή νύχτα ἔς τόν μύλο ν' ἀλέση, γιατί ἤλπιζε πῶς θά τήν φᾶν οἱ Καλλικάντζαροι.

(N. Πολίτης #633, Θεσσαλία, σ. 367)

Μια παροιμία λέει ότι όσα ξέρει ο νοικοκύρης δεν τα ξέρει ο κόσμος ούλος και τούτη εδώ η αληθινή ιστορία πατάει πάνω σ' αυτό ακριβώς το αξίωμα, αλλά από την ανάποδη –όπως συχνά βγαίνουν πολλές σοφές παπαριές όταν τις εξετάσεις από πιο κοντά.

Ο Τσίλας ο Μπούτσικας, από το Σατζιλάρ, σαμαρτζής το επάγγελμα, νόμιζε πως ο καλός Θεός του έδωκε μια οικογένεια όπου ούλα πάγαιναν καλά, ήσυχα κι ωραία. Και μπορεί να ήτουνε αυτό αλήθεια, σ' ό,τι έχει να κάνει με την πρώτη του οικογένεια, αυτή που έφτιαξε με τη συχωρεμένη την κυρα-Πουλουδιά, πριν πάει καλιά της, από ελονοσία είπαν οι γιατροί, και ησυχάσει από τα βάσανα αυτού του κόσμου, η καλή γυναίκα. Για τη δεύτερη δεν ξέρω... Κι εγώ, όπως ο κόσμος –που ούλα τα ξέρει καλύτερα από τον νοικοκύρη, σε πείσμα της παροιμίας– έχουμε αμφιβολίες.

Να τα πάρουμε τα πράματα από την αρχή.

Απόνθανε το λοιπόν η κυρα-Πουλουδιά κι αφήκε ενέχυρο του φουκαρά του Τσίλα μια θυγατέρα να αναθρέψει, την

Μάρω. Αρσενικά δεν αξιώθηκε να του κάνει η κακομοίρα. Όταν απόνθανε η μάνα της η Μάρω ήτουμε δεν ήτουμε δεκαεφτά χρονών κοπελούδα κι όμορφη σαν τα κρύα τα νερά. Αν ο Τσίλας είχε χωράφια θα την έστρωνε στη δουλειά και θα ανάσαινε κάπως ο ίδιος, στο σαμαρτζήδικο όμως κορίτσι πράμα τι να του φτουρήσει; Άντε, να κουβαλήσει τίποτις ξύλα, τίποτις άχερα, τίποτις πετσιά, αλλά μπόραγε να δουλέψει την πλάνη, το πριόνι, το σκαρπέλο, τη σακοράφα; Δεν μπόραγε, γι' αυτό και την είχε στο σπίτι νοικοκυρά, να παστρεύει, να μαγερεύει, να σφουγγαρίζει και να κάνει τέλος πάντων ούλα εκείνα που κάνουν θα θήλεα και γκρινιάζουν ότι κουράζονται, λες και σκάβουν στο αμπέλι. Όχι ότι η Μάρω παραπονιόταν η καψερή, κάθε άλλο, όμως ο Τσίλας είχε ξεβουλευτεί, από πολλές απόψεις, και το 'φερνε βαρέως.

Γι' αυτό, όταν του πήγαν προξενιό μια χήρα γειτόνισσα, τη Φρόσω, χωρίς να το πολυσκεφτεί είπε το «ναι» και τη στεφανώθηκε. Τώρα η Φρόσω είχε κι αυτή μια θυγατέρα, στην ίδια ηλικία με τη Μάρω, τη Μαριγούλα. Η οποία κι αυτή καλοφτιαγμένη ήτουμε, αλλά όχι σαν τη Μάρω, και κυρίως στον χαρακτήρα, γιατί την είχε κακομάθει η μάνα της και την έκαμε σαν τα μούτρα της. Έτσι, στις γιορτάδες και τα πανηγύρια, ενώ ούλα τα παληκαρόπουλα μάλωναν ποιος θα πρωτοχορέψει με τη Μάρω, την κόρη της Φρόσως ούτε που την κοίταζαν. Κάτι που έκανε τη χήρα να σκυλιάζει, γιατί καταλάβαινε ότι όσο εύκολα θα παντρευόταν η προγονή της, τόσο δύσκολα θα κατάφερνε να κουκουλώσει κάποιον για τη θυγατέρα της.

Παναπεί ότι η όμορφη προγονή ήτουμε εμπόδιο και θα 'πρεπε να βρεθεί τρόπος για να βγει από τη μέση. Πώς όμως;

Το σκέβηκε η Φρόσω από 'δώ, το σκέβηκε από κει, στο τέλος το βρήκε.

Πλησίαζαν τα Χριστούγεννα. Κι όπως κάθε χρόνο τη

νύχτα της παραμονής ανεβαίνουν από τον Κάτω Κόσμο τα Καρκατζάλια, για να πειράξουν τους ανθρώποι, να κάνουν σκανδαλιές και να διασκεδάσουν, με τον δικό τους άγαρμπο τρόπο, ως τα Φώτα, που θα τα 'διωχνε «ο τουρλόπαπας με την αγιαστούρα του και με τη βρεχτούρα του».

Αυτά τα δαιμόνια φυσικά δεν έχουν ούτε ιερό, ούτε όσιο, κι αλίμονο σε όποιον πέσει στα χέρια τους, ιδιαίτερα αν πρόκειται για όμορφες κοπέλες της παντρείας (ή και παντρεμένες, τα Καρκατζάλια δεν έχουν πρόβλημα). Μήπως τόσες και τόσες χωριανές δεν τρελάθηκαν μετά από ένα τέτοιο συναπάντημα, άλλες δεν βρέθηκαν γκαστρωμένες κι όταν γέννησαν τα παιδιά τους βγήκαν (Θε μου 'σχώρα με) Καρκατζάλια; Κι άλλες πάλι μήπως δεν χάθηκαν εντελώς κι ούλοι λένε ότι τις πήραν μαζί τους τα δαιμόνια στα έγκαστα της Γης;

Τώρα στο χωριό, πάνω στον λόφο υπήρχε ο μύλος του μαστρο-Παχούμη, όπου μαζώνονταν, λέει, τη νύχτα τα παγανά —ποιος ξέρει γιατί— κι από κει ξεχύνονταν στο χωριό και τον κάμπο, να κάνουν τα δικά τους. Το σχέδιο της Φρόσως ήτουνε απλό.

Το βράδυ της παραμονής ανακάλυψε, τάχαμου, ότι της είχε σωθεί τ' αλεύρι.

—Οχού τι έπαθα η καψιρή! έσκουξε. Τώρα πώς θα ζ'μώσου ψουμί; Πώς θα κάνου τηγανόψουμα; Κι λείπ'ει κι αυτούνους ου Χριστιανός, όπ' έχ'ει πάει για δ'λειά του Καραλάρ, να τον έστιλνα να μ' αλέσ'ει κάτ'ι σακιά μι στάρ'ι.

—Στείλι τ'ν Μάρου, της λέει η κόρη της (που μπορεί να ήτουνε και μιλημένη). Αντίς να κάθιτι κι να κουλουβαρά'ει καλύτερα να κάν'ει καμιά δ'λειά.

—Μα τι, κουρίτσ'ι πράμα μέσα στ'ν νύχτα; καμώθηκε δήθεν τη διστακτική η Φρόσω.

—Να πάου, μάνα, προσφέρθηκε η ανυποψίαστη Μάρω.

Στα τάκα-τάκα θ' αλέσου κι στα τάκα-τάκα θα γυρίσου πίσου στου σπίτ'ι.

—Καλά, αφού ιπιμέν'ς..., συγκατένευσε η Φρόσω, γελώντας από μέσα της με την κουταμάρα της προγονής της.

Φόρτωσε λοιπόν το φιλότιμο κορίτσι τα σακιά στον γαϊδάρο και δρόμο παίρνει, δρόμο αφήνει, ανέβηκε στον μύλο.

Ο μαστρο-Παχούμης, ο μυλωνάς, παραξενεύτηκε να τη δει εκεί τέτοια ώρα. Ο ίδιος ετοιμαζόταν να κατέβει στο χωριό για το γιορτινό τραπέζι στο σπίτι του.

—Βρε κουρίτσι μ', τι θες τέτοια ώρα κι μάλιστα χρου-νιάρα μέρα; τη ρώτησε.

—Μας σώθ'κι τ' αλεύρ'ι κι μ' έστειλι η μάνα μ' ν' αλέσου κάτ'ι σακιά, του εξήγησε η Μάρω.

—Α, μα τώρα δεν γένιτι, είπε ο μυλωνάς. Νά... κι ιγώ 'τοιμαζόμαν να κατέβου τώρα δα στου χωριό.

—Άσε με να τ' αλέσου μόνη μ', μπάρμπα, τον παρακαλεί το κορίτσι. Ξιέρου πώς γένιτι κι θα στ' αφήκου ούλα όπους τα βρήκα, έννοια σ'!

—Μα... κουρίτσ'ι πράμα!... Δεν φουβάσι; απόρεσε ο μυλωνάς. Ξιχνάς όπου απόψ'ι ανιβαίνουν απάν' στ' Γης τα Καρκατζάλια;

Γέλασε η Μάρω.

—Δεν τα πιστεύου ιγώ αυτούνα τα παραμύθια, μπάρμπα, του λέει. Αυτά τα λιέν οι μανιές,⁹² για να τρουμάζουν τα κούτσ'κα.⁹³

—Καλά τότε, καν' όπου νομιζ'ς, είπε ο μυλωνάς κι έφυγε.

---

⁹² Μανιά: η γριά στα καραγκούνικα.

⁹³ Κούτσικο: το μικρό παιδί.

Ξεφόρτωσε τα σακιά από το ζώο η Μάρω, τα κουβάλησε μέσα, ξεκίνησε τη μυλόπετρα, άρχισε το άλεσμα. Άλεσε ένα σακί, άλεσε δεύτερο, ζεστάθηκε, ίδρωσε... όπως δεν ήτουνε κανείς εκεί έβγαλε το γελέκι και τη μπλούζα της κι έμεινε μόνο με τη φουστώνα μόνο, για να μπορεί να δουλεύει ελεύθερα, χωρίς να βγάλει τη μπέμπελη.

Τέλειωσε το άλεσμα, έδεσε τα σακιά καλά-καλά κι ετοιμαζόταν να ντυθεί πάλι όταν είχε ξαφνικά την αίσθηση ότι δεν ήτουνε μόνη της στο μύλο.

Γυρίζει παραξενεμένη και τι να δει; Μπροστά στο τζάκι στέκονταν και την κοιτούσαν χαμογελώντας πονηρά πεντέξι ανθρωπάκια, λιγνά και μαύρα με σουβλερές μύτες κι αυτιά και κάτι αστεία σκουφιά στο κεφάλι.

“Παναγιά μ’, τα Καρκατζάλια!”, είπε από μέσα της και σταυροκοπήθηκε νοερά.

Αλλά δεν τα ’χασε κι άρχισε να παιδεύει το μυαλό της, να βρει τρόπο να γλυτώσει.

—Καλώς τους, είπε. Καλώς ουρίστι.

—Καλώς σι βρήκαμι, απάντησε ένας τους, που φαινόταν να είναι ο καπετάνιος. Πώς σι λεν, μαρή;

—Μάρου, απάντησε η Μάρω.

—Ουραίου όνουμα κι ούλα σ’ ουραία, είπε ο Καρκατζάλος και ξερογλύφτηκε ξεδιάντροπα.

—Μιας κι είσι ιδώ, να χουρέψ’ς μαζί μας, πετάχτηκε ένας άλλος, που κρατούσε ένα βιολί.

—Ναι, ναι... να χουρέψ’ει, είπαν ούλοι εν χορώ.

—Να χουρέψου μιτά χαράς, είπε η Μάρω, που έγλεπε πως δεν θα ήτουνε εύκολο να τους ξεφύγει.

Έπιακε λοιπόν το βιολί ο βιολιτζής κι άρχισε να παίζει έναν πολύ ωραίο καρσιλαμά. Βάλθηκε λοιπόν η Μάρω να λικνίζεται και να ακίζεται στον ρυθμό και μαζί της τα δαι-

μόνια, που ούλο και πιο κοντά την πλησίαζαν ούλο και πιο πολύ άπλωναν τα χέρια τους και χούφτωναν το κορίτσι, που χόρευε και χόρευε κι όσο περνούσε η ώρα τόσο τα Καρκατζάλια αποθρασύνονταν, ώσπου αποθρασύνθηκαν εντελώς και καλύτερα να μην περιγράψουμε τις εικόνες που ακολούθησαν, διότι κάθε άλλο παρά ηθικοπλαστικές είναι και δεν υπάρχει λόγος να σκανδαλίζουμε το ευαίσθητο και υπέρ το δέον νοήμον αναγνωστικό μας κοινό.

Καμιά φορά κουράστηκαν οι γλεντζέδες και κάθισαν να ξεποστάσουν.

—Θα χουρέψουμε όμους ξανά, έτσ'ι τσούπρα μ'; είπε ο καπετάνιος. Μια ανάσα να πάρ'ς μόνου κι πίσου στου γλέντ'ι. Πες ότ' είσι η νύφ'η κι χουρεύ'ς στ'ς χαρές σ'.

Η Μάρω είχε σκεφτεί το σχέδιό της.

—Τι, έτσ'ι χουρεύ'ει η νύφ'η; είπε.

Απόρησαν τα Καρκατζάλια.

—Αμ πώς χουρεύ'ει; ρώτησαν.

—Ε, δεν θέλ'ει φουστάν'ι μιταξουτό;

Αμέσως τα Καρκατζάλια πετάχτηκαν πάνω και τρυπώνοντας από τον μπουχαρή ξεχύθηκαν στο χωριό να της βρουν το φουστάνι.

Δεν πρόκανε να χαρεί όμως η καχομοίρα, γιατί μέχρι να σηκωθεί τα παγανά είχαν επιστρέψει μ' ένα ωραίο μεταξωτό φουστάνι.

Άντε πάλι το βιολί, άντε ο χορός, άντε το γλέντι.

—Α, μα ζών'η χρυσουκέντητ'η δεν μι φέρατι, είπε όταν κάναν διάλειμμα η Μάρω.

Μπουχός πάλι τα Καρκατζάλια... Και νά τα πάλι πίσω με τη ζώνη... χαρές, γέλια, τραγούδια, χοροί —και τα αποδέλοιπα...

Το σχέδιο αυτό κράτησε ούλη τη νύχτα και στο τέλος η Μάρω ήτουμε ντυμένη σαν βασίλισσα, με ρούχα πολύτιμα και τζοβαϊρικά... μέχρι και χρυσά φλουριά γιορντάνι στο μέτωπό της είχαν βάλει.

Και νά που σε κάποια στιγμή έκραξε ο πετεινός.

—Μπα, ο άσπρος είναι, είπε ο καπετάνιος των Καρκατζάλων.

—Ναι, να χουρέφουμε κι άλλου, τους προέτρεψε η Μάρω. Όμους πρώτα να μι φουρτώσ'τι τα σακιά τ' αλεύρ'ι στου ζο, μην κουραστώ κι αρρυστήσου.

—Τα σακιά τ'ς νύφ'ς, αγλήγουρα, πρόσταξε ο καπετάνιος.

Αμέσως τα παγανά φόρτωσαν τα σακιά στον γαϊδαρο και τα δέσαν με τριχιές.

—Αμ δεν τα βάλαιτι καλά, τους μάλωσε η Μάρω. Ανάπουδα τα βάλαιτι κι θα χυθεί τ' αλεύρ'ι καταή.

Άντε πάλι να λύνουν τα σακιά για να τα βάλουν καλά τα Καρκατζάλια. Άντε να τα ξαναδένουν...

Κοχορίκο! πάλι ο πετεινός.

—Ου μαύρους! Ου μαύρους! έσκουξαν τα Καρκατζάλια και δια μιας γίνηκαν μπουχός.

Γιατί, όπως ούλοι ξέρουμε, αν τα προκάνει το φως της μέρας γέρονται σκόνη και χάνονται.

Κουρασμένη και μπαϊλντισμένη από το ολονύκτιο γλέντι η Μάρω πήρε το υπομονετικό γαϊδουράκι φορτωμένο με τα σακιά και φορτωμένη και η ίδια με κάθε λογής καλούδια και τζοβαϊρικά κατέβηκε στο χωριό.

Να τη δει η μητριά της, και μάλιστα στολισμένη σαν πριμαντόνα κόντεψε να της έρθει κόλπος.

—Ισύ είσι, μαρή; της λέει. Δεν σι φάγαν τα παγανά;

—Μπα, όχ'ι μόνου δεν μι φάγαν, αλλά μ' έδουκαν κιόλα ούλα αυτούνα που φουράου, απάντησε το κορίτσι.

Και κάθισε να διηγηθεί σε μητριά και ψυχαδερφή ούλα όσα γίνηκαν τη νύχτα στο μύλο, παραλείποντας τεχνιέντως ό,τι σκαμπρόζικο προέκυψε, όπως ακριβώς κάναμε κι εμείς και για τον ίδιο λόγο.

Την άκουσαν οι δυο κακίστρες και κοιτάχτηκαν συναμετάξυ τους.

—Απόψι θα πας ισύ στον μύλου, Μαριγούλα μ', είπε τέλος η Φρόσω. Κι τήρα να 'χ'ς του νου σ', να τ'ς πάρ'ς όσα πιο πουλά μπουρείς.

—Έννοια σ' κι ξιέρου ιγώ, μάνα, την καθησύχασε η θυγατέρα της. Θα γιουμίσου του σιντούκι μ' μι προικιά.

Η Μάρω, που ήτουνε παθός και μαθός (ξέρουμε... ξέρουμε... «παθούσα και μαθούσα»), προσπάθησε να τις συνητίσει.

—Μην πάει η Μαριγούλα καλύτερα, είπε. Νά... ας πάρ'ει τα θ'κά μ'... δεν τα χρειάζουμι. Αυτά τα Καρκατζάλια κι άγρια πουλύ είναι κι αθώα πιδάκια δεν είναι.

—Ισύ να κάν'ς τη δ'λειά σ', την αποπήρε η Φρόσω. Απόψι η κόρη μ' θ' ανέβ'ει στον μύλου.

Έτσι και γίνηκε. Φόρτωσε η Φρόσω το γαιϊδούρι με τα σακιά το στάρι και η Μαριγούλα το πήρε κι ανέβηκε στον μύλο. Εκεί έκανε πως δήθεν αλέθει ώσπου, κατά τα μεσάνυχτα, νά σου τα πάλι τα Καρκατζάλια.

—Α, κι άλλ'η νύφ'η! φώναξε ένα τους ενθουσιασμένο.

—Καλή είναι κι αυτούν'η, μας κάν'ει, είπε ο καπετάνιος.

Κι έπεσαν πάνω στη Μαριγούλα, να την τραβιολογάνε, να την περιεργάζονται και να την πιλατεύουν, με άγριες διαθέσεις.

Τώρα το κορίτσι άλλα περίμενε.

—Τι, δεν θα χουρέψουμε; τους κάνει.

—Χουρέψαμι ψες μι τ'ν άλλ'η τη νύφ'η, είπε ένας. Απόψι θα ξικουραστούμι.

—Μα ιγώ θέλου να χουρέψου, είπε η Μαριγούλα.

—Θα χουρέψ'ς, αλλά αλλιώς..., κάγχασε ένας Καρκατζάλος συνοδεύοντας τα λόγια του και με εξαιρετικά εύγλωττες χειρονομίες.

Κι αμέσως το δαιμονικό συνέδριο βάλθηκε να της δείχνει εμπράκτως τι ακριβώς είχαν κατά νου. Που εμείς βεβαίως θα κάνουμε, για μια ακόμη φορά, ότι δεν καταλαβαίνουμε και θα το αποσιωπήσουμε σεμνοτύφως, κατά το συνήθειό μας.

Να πούμε την αλήθεια στην αρχή η Μαριγούλα δεν στεναχωρήθηκε πολύ, γιατί η άχαρη δεν ήτουμε συνηθισμένη να την περιποιούνται με τέτοιο ενθουσιασμό —ας ήτουμε και Καρκατζάλια— αλλά τα παγανά ήτουμε ακούραστα πανάθεμά τα κι άκρως επινοητικά. Στο τέλος το κορίτσι αγανάκτησε.

—Α, για να σας πω..., τους κάνει. Καλή-καλή, αλλά η καλousύν'η έχ'ει κι όρια. Στην άλλ'η την προυκουμέν'η φέρατι του κόσμ' τα δώρα. Σι μένα τίπουτις... Δεν είναι δ'λειά αυτή.

Σταμάτησαν τα Καρκατζάλια παραξενεμένα.

—Δώρα θέλ'ει η νύφ'η, είπε ένα.

—Δίκιου έχ'ει, είπε ένα άλλο.

—Ε, να τσ' δώκουμι δώρα τότες, είπε ο καπετάνιος.

Πέσαν πάνω της λοιπόν τα παγανά, με γέλια και τσιριξίες, της σκίσαν το ήδη κακοπαθιασμένο φουστάνι και της φόρεσαν τσουβάλια. Την έλουσαν μετά με λάδι από τα λυχνάρια, την πάστωσαν με αλεύρι και στάχτες από το τζάκι και την έστησαν στο κυνηγητό με τα φροκάλια —πού σε πονεί και πού σε σφάζει!

Είδε κι έπαθε η άτυχη Μαριγούλα να βγει με κλάματα από τον μύλο, να καβαλήσει όπως-όπως τον γαΐδαρο και να πάρει δρόμο προς το χωριό, ενώ τα Καρκατζάλια τρέχαν ζωπίσω της, πετάγοντάς της σβουινές και γιουχάροντας σκασμένα στα γέλια:

—Δώρα για τ'ν νύφ'η!... Δώρα για τ'ν νύφ'η!

Είδε κι έπαθε η καχομοίρα να φτάκει στο σπίτι της, τσουβαλοντυμένη, παστωμένη στα αλεύρια, τις στάχτες και τις σβουινές, ξεμαλλιασμένη και δαρμένη.

Η Φρόσω να τη δει σ' αυτή την κατάσταση δεν πίστευε στα μάτια της.

—Τι έπαθις, μαρή; πάτησε τις φωνές. Ποιος σ' έκανι έτσ'ι;

—Τα Καρκατζάλια, μάνα, είπε κλαίγοντας η άμοιρη. Τ'ς είπα να μι δώκουν δώρα, όπους στη Μάρου, κι τήρα τι μ' έκαναν!

* * *

Κανονικά η διδακτική αυτή ιστορία θα έπρεπε να σταματήσει εδώ, εάν επρόκειτο για μυθοπλασία, όπως τόσες άλλες που επινοεί η λαϊκή σοφία. Όμως, όπως ήδη έχουμε υπογραμμίσει, ούλες αυτές οι ιστορίες είναι αληθινές και οι αληθινές ιστορίες σπάνια τελειώνουν με τον τρόπο που βολεύει τους παραμυθάδες.

Τρεις μήνους αργότερα, εντελώς ανεξήγητα για τους οικείους της Μαριγούλας, αλλά όχι και για μας, που διαθέτουμε και αντίληψη και πείρα της ζωής, η κοιλιά της κοπέλας άρχισε να στρογγυλεύει περίεργα.

—Πάλ'ι κουκιά έφαγισ, μαρή; τη μάλωσε η μάνα της. Δεν ξέρ'ς ότ'ι τα κουκιά φέρνουν φούσκουσ'η;

—Μάλλον δεν είναι τα κουκιά, μάνα, ψέλλισε η Μαριγούλα.

—Αμ τότες τι είναι; απόρησε η Φρόσω.

—Μάλλον τα Καρκατζάλια...

Έφριξε η Φρόσω.

—Τα Καρκατζάλια;! φώναξε. Σε πείραζαν, μαρή, τα Καρκατζάλια τότες στον μύλου;

—Αμ πώς αλλιώς θα μι δίναν τα δώρα; δικαιολογήθηκε η παθούσα. Πού να ξιέρου η έρμη;

—Ξιράδια! αναφώνησε η Φρόσω.

Και φώναξε αμέσως την ψυχοκόρη της.

—Έλα ιδώ, μαρή ξιμουαλισμέν'η, της λέει. Ισένα, πάνου στον μύλου δεν σι πείραζαν τα Καρκατζάλια;

Ξερόβηξε η Μάρω... Τι να 'λεγε; Ψέματα δεν μπορούσε να πει.

—Ε, Καρκατζάλια είναι αυτά, μάνα, πειράζουν, δεν πειράζουν; είπε μισοκακόμοιρα. Αν δεν πείραζαν δεν θα 'ταν Καρκατζάλια...

—Κι τότες πώς ισύ δεν φούσκουσις κι φούσκουσι τούτου ιδώ του ζαβό;

—Ξιέρου κι ιγώ, μάνα; απάντησε το κορίτσι. Μπορεί να μην ήταν οι μέρες μ', ινώ τ'ς Μαριγούλας ήταν.

Κι έτσι πήραν την άτυχη φουσκωμένη και την έστειλαν σ' ένα μακρινό μοναστήρι, να ξεγεννήσει, γιατί ο κόσμος καλό δεν χρωστάει και πώς να κρύψει κανείς τέτοιο στραπάτσο;

Εκεί η Μαριγούλα γέννησε εξάδυμα, ούλα σερνικά, μαυριδερά και με σουβλερές μύτες κι αυτιά, και οι καλόγριες, αφού σταυροκοπήθηκαν τα έστειλαν στον Δεσπότη, ν' αποφασίσει εκείνος για την τύχη τους.

Το ευτύχημα ο Δεσπότης, που κατά κόσμον λεγόταν Παναγιώτης (από κει βγήκε η παροιμία) ήτουμε καλός και

φιλεύσπλαχνος Χριστιανός και με το που είδε τα παράξενα μωρά αναφώνησε:

—Τούτα εδώ είναι ότι πρέπει για παπάδες!

* * *

Όσο για τη Μάρω, με την προίκα που κονόμησε από τα Καρκατζάλια, παντρεύτηκε ένα καλό παιδί, που ευτυχώς δεν κατάλαβε πως ήτουνε «πειραγμένη» κι έτσι πέρασε ζωή χαρισάμενη, ενώ για τα παιδιά της δεν ξέρουμε αν βγήκαν πιο σκούρα απ' όσο είναι το συνηθισμένο στους Καρκαχούνηδες που ζουν στα μέρη εκείνα.

Ο Βουρδολακας

Μιά φορά κάπου σκοτώθηκε ένας άνθρωπος κ' έμεινε πολύν καιρό άταφος. Ύστο ύστερο τόν βρήκαν και τόν έθαψαν 'ς τό χωριό του. Μετά κάμποσον καιρό παρατήρησαν οί χωριανοί πώς τούς έλειπαν ταύγά τους, οί κότταις τους, τά κατσίκια τους τά πρόβατά τους, και δέν μπορούσαν νά καταλάβουν τί συμβαίνει.

(N. Πολίτης, #954, Αράχωβα, σ. 587)

Τα παλιά τα χρόνια σ' ένα χωριό κοντά στην Αράχωβα γίνηκε ένα μυστήριο περιστατικό, από κείνα που οι άνθρωποι δεν ξεχνάνε, αλλά διηγούνται από πάππου προς πάππο τις άγριες νύχτες του χειμώνα, δίπλα στο παραγώνι.

Ζούσε λοιπόν στο χωριό αυτό ένας Ισίδωρος, που οι χωριανοί τον φώναζαν Σίδερο, και το ίδιο θα κάνουμε κι εμείς, για να είμαστε αυθεντικοί και να κρατήσουμε την ιστορία αυτή αληθινή, χωρίς να προσθέσουμε παρά μόνο εκείνα που θα κάνουν την ανάγνωση πιο κατανοητή και χωρίς ν' αφαιρέσουμε παρά ό,τι ενδεχομένως σκανδάλιζε τους ευαίσθητους αναγνώστες μας.

Αυτός ο Σίδερος το λοιπόν ήτουνε ένα χαμένο κορμί, όχι σαν τους άλλους, τους νοικοκυραίους, που δούλευε όπου

έβρισκε και κοιμόταν από 'δώ κι από κει. Κακός δεν ήτουνε, ούτε καυγατζής ή μέθυσος, αλλά είχε το ελάττωμα να του αρέσουν τα θήλεα –ελεύθερα και κατειλημμένα– κι όπου έβρισκε ευκαιρία την έκανε τη ζημιά του.

Αυτό του δημιούργησε, όπως ήτουνε φυσικό, πολλούς εχθρούς και ήτουνε η αιτία που στο τέλος το έφαγε το κεφάλι του. Δεν ξέρουμε στα σίγουρα, γιατί αυτά τα πράγματα στην επαρχία μένουν μυστικά, αλλά λέγεται ότι τ' αδέρφια μιας από τις τσούπρες που περιτριγύριζε του στήσαν ένα βράδυ καρτέρι σε μια ερημιά και πάει καλιά του ο άτυχος ο Σίδερος.

Όμως όταν τον βρήκαν για να τον θάψουν είχαν περάσει μέρες πολλές. Κι όπως ούλοι ξέρουμε στις περιπτώσεις αυτές και ειδικά όταν πρόκειται για σκοτωμένο η ψυχή του ανθρώπου δεν ησυχάζει.

Βουρδολάκιασε το λοιπόν ο Σίδερος κι έβγαινε τη νύχτα από το μνήμα του να κλέψει καμιά κότα, καμιά κατσίκια, για να φάει, γιατί ούλη τη μέρα νηστικός το βράδυ τον έκοβε η λόρδα.

Οι χωριάτες είδαν πως τους έλειπαν ζώα και πουλερικά, αλλά δεν έβαλαν κακό με το νου τους. “Μπα, η αλουπού θα 'ναι”, έλεγαν. Κι έστηναν παγίδες να την πιάκουν, αλλά ο βουρδόλακας τις έβλεπε και τις απόφευγε.

Όμως είπαμε, ο Σίδερος δεν ήτουνε μόνο φαγάς, ήτουνε και ζωηρός και μετά από λίγο καιρό άρχισε ν' αναπολεί την παλιά, καλή ζωή του, με τις κουτσουκέλες, τις νοστιμιές και τα ωραία της.

Έτσι, ένα βράδυ, αντί να πάει στα κοτέτσια και τις στάνες, πήγε γραμμή στο σπίτι της τελευταίας αγαπητικιάς του, της Κρουστάλλως, που στάθηκε και η αιτία για την τωρινή του ευαίσθητη κατάσταση.

Ησυχία παντού, σκοτάδι... ούλοι κοιμόντανε, γιατί στα χωριά πλαγιάζουν με τις κότες όπως ξέρουμε, όμως ο Σίδε-

ρος γνώριζε τα κατατόπια και πήγε να σταθεί όξω από το παράθυρο της Κρουστάλλως, που ήτουνε μισάνοιχτο, γιατί, καλοκαίρι καιρός, έκανε ζέστα.

Παίρνει ένα μικρό πετραδάκι ο Σίδερος, το πετάει στο τζάμι... Τίποτις... Πετάει ένα δεύτερο...

—Ποιος είναι; ακούει από μέσα τη φωνή του κοριτσιού, που φαίνεται ότι ξύπνησε από τον ελαφρύ θόρυβο.

—Εγώ είμαι, μαρή, ο Σίδερος, της απαντάει χαμηλόφωνα ο Σίδερος.

—Ο Σίδερος;!... Μα ο Σίδερος απόνθανε... θιος σχωρέστον.

—Αμ δε που απόνθανε!... Βγέκα στο παραθύρι σου να δεις.

Στις γυναίκες η περιέργεια είναι, όπως ξέρουμε, πιο δυνατή από τον φόβο, κι έτσι η Κρουστάλλω έριξε μια μπόλια πάνω της και ξεπρόβαλε στο παραθύρι.

Κοιτάζει όξω και τι να δει; Τον Σίδερο να της χαμογελάει φρέσκος-φρέσκος κι ωραίος, όπως ακριβώς τον θυμότανε.

—Βρε καλά λες, του κάνει. Ο Σίδερος είσαι. Αλλά πώς; Αφού πριν από λίγο καιρό σου κάναμε την κηδεία!

—Μπα, δεν παθαίνω τίποτις εγώ, απάντησε ο Σίδερος. Καλύτερος κι από πριν είμαι μην σου πω!

—Εμ, σε βλέπω, δεν σε βλέπω; γέλασε το κορίτσι που είχε όρεξη για κουβέντα.

—Να 'ρθω μέσα να τα πούμε με την ησυχία μας; ρωτάει ο Σίδερος.

—Κι αν ξυπνήσει κανείς;

—Μπα, ποιος να ξυπνήσει μέσα στην άγρια νύχτα;

—Και δεν έρχεσαι;...

Πού να ήξερε το άμαθο κορίτσι ότι άμα καλέσεις μια βολά τον βουρδόλακα να μπει στο σπίτι μετά αυτός θα μπαίνει αβέρτα, όποτε θέλει, απροσκάλεστος;

Σαλτάρισε λοιπόν μέσα από το παράθυρο ο Σίδερος, όπως είχε κάνει τόσες φορές όταν ήτουνε ζωντανός, και κάθισαν οι δυο τους να τα πούνε κι ό,τι άλλο κάνανε, εμάς δεν μας πέφτει λόγος, γιατί δεν ειμάστενε τίποτις κουτσομπόλες να τα ψάχνουμε αυτά.

Αυτό το βιολί κράτησε καμιά βδομάδα και μετά ο Σίδερος πήρε να βαριέται τη ρουτίνα. Αρχίνισε λοιπόν τα δικά του, όπως τον παλιό καλό καιρό.

Στον κάτω μαχαλά ήτουνε μια τσούπρα, η Λεμονιά, που την είχε βάλει καιρό στο μάτι, αλλά δεν πρόκανε, τον πρόκαναν τα γεγονότα. Παραφύλαξε το λοιπόν έξω από το σπίτι της κι όταν μια βολά τη στείλαν οι δικοί της στη βρύση για νερό, τσούπ, της φανερώθηκε πίσω από ένα δέντρο, ούλος χαμόγελα και τσιριμόνιες. Τρόμαξε το κορίτσι να τον δει μπροστά του ζωντανό, απονθαμένο άνθρωπο, παραλίγο να μπήξει τις φωνές, αλλά συγκρατήθηκε.

—Μα εσύ δεν είσαι απονθαμένος; αναφώνησε.

Γέλασε ο Σίδερος.

—Μοιάζω για απονθαμένος, μανάρα μου; της λέει. Νά, πιάκε να δεις, αν δεν πιστεύεις...

Έπιακε το κορίτσι, βεβαιώθηκε, απόρεσε, αλλά δεν το έψαξε περισσότερο, γιατί το πράγμα ήτουνε φως φανάρι. Ο Σίδερος ήτουνε πιο ζωντανός από τους ζωντανούς!

Πιάκαν λοιπόν φιλοκουβέντα οι δυο τους, μέχρι να γεμίσουν τα σταμνιά, είπε ο Σίδερος τα δικά του, τα νόστιμα, που άρεσαν στις τσούπρες, και νά γελάκια από 'δώ και νά λιγώματα από κει, στο τέλος συμφώνησε η Λεμονιά ν' αφήκει το παράθυρο της κάμαρής της μισάνοιχτο για να μπει ο Σίδερος και να συνεχίσουν απερίσπαστοι την κουβέντα που είχαν αρχινίσει στη βρύση.

Έτσι και γίνηκε.

Για να μην τα πολυλογούμε, ο Σίδερος έκανε τα ίδια και με κάτι άλλες κοπέλες στο χωριό, τη Μελετία, την Παναγούλα, τη Μερόπη, τη Νεστορία και τελικώς με μια Παγώνα, παντρεμένη, που ο άντρας της έλειπε ταξίδι.

Κι αυτό εδώ ήτουνε το λάθος του. Γιατί η Παγώνα, μπορεί σαν γυναίκα να υπέκυψε, σε μια στιγμή αδυναμίας, όπως είχε κάνει μια φορά με τον Διάκο, τον αγωγιάτη, τον Γιάγκο, τον σαμαρτζή, τον Πότη, τον χωροφύλακα και τον παπα-Μανώλη, από το διπλανό χωριό, ήτουνε όμως και ευσεβής και θεοσεβάμενη κι ως εκ τούτου πάντα είχε τύψεις για «την κακιά την ώρα» και για να ξαλαφρώσει (και να λάβει άφεση) φρόντιζε να ξομολογηθεί καταλεπτώς στον παπα-Δάμπη, τον αγαθό γέροντα εφημέριο του χωριού, που πάντα έδειχνε κατανόηση για τα παραστρατήματα των αμαρτωλών και δεν τους έβαζε πολλές μετάνοιες και νηστείες.

Βλέποντάς την λοιπόν εκείνο το απόγευμα, μετά τον εσπερινό, να καταφθάνει, μετανοούσα Μαγδαληνή και χαμηλοβλεπούσα, ο παπάς σήκωσε τα μάτια του στον ουρανό, με χριστιανική εγκαρτέρηση καρυκευμένη με μια δόση απελπισίας.

—Τι συμβαίνει, κόρη μου; τη ρώτησε με κάποια κρυφή ελπίδα. Ήρθες ν' ανάψεις ένα κεράκι στον Άγιο;

—Ήρθα να ξομολογηθώ, παπά μου, ψιθύρισε με συντριβή η αμαρτωλή.

—Πάλι τέκνον μου;

—Μια στιγμή αδυναμίας, παπά μου...

—Άλλη μια στιγμή αδυναμίας, τέκνον μου, διόρθωσε ο ιερέας αναστενάζοντας και φόρεσε το πετραχήλι.

Συνηθισμένη στη διαδικασία η Παγώνα γονάτισε κάτω από το πετραχήλι κι αρχίνισε την εξομολόγηση.

—Προφές κακολόγησα στις φιληνάδες μου την κουμπάρα την Ευανθία, πάτερ μου, ένεκα που την είδα με καινούργιο φουστάνι και ζούλεψα..., είπε.

—Α, τέκνον μου... και τα δυο είναι αμαρτίες... η συκοφαντία κι ο φθόνος..., μουρμούρισε ο παπάς βαριεστημένος. Τι άλλο;

—Νά... δεν πρόσεξα που μαγέρευα... είχα πιάκει κουβέντα με την κυρα-Σπυριδούλα και μου κάηκε το φαί. Θύμωσα κι εγώ και είπα “Άει στο διάτανο!”.

—Εντροπή μεγάλη και παράβασις, τέκνον μου, να επικαλούμεθα το όνομα του Τρισκατάρατου, αναφώνησε ο παπάς. Θα σου βάλω μετάνοιες, να το ξεύρεις. Τι άλλο;

—Είπα ψέματα στη Βαγγελιώ ότι δεν θα 'μαι σπίτι, για να μην έρθει για επίσκεψη επειδής τη βαρυνώμαι.

—Το ψεύδος είναι βεβαίως αμαρτία, είπε διδακτικά ο παπάς, ανακουφισμένος που τη φορά αυτή δεν άκουσε τίποτις φοβερότερο. Άντε... να σου βάνω τις μετάνοιες και τη νηστεία τώρα και να πάμε στα σπίτια μας.

—Έχει κι ένα άλλο, παπά μου, ψιθύρισε συντετριμμένη η αμαρτωλή.

—Τι άλλο, τέκνον μου; νευρίασε ο παπάς σηκώνοντας για μια ακόμη φορά τα μάτια του στον ουρανό, σαν να ρωτούσε το αφεντικό του “Τι σου 'καμα και με παιδεύεις, τον δόλιο;”.

—Ε, νά... παραστράτησα λίγο, δυο-τρεις φορές, με τον Σίδερο..., ομολόγησε η Παγώνα.

Ο παπάς ήτουνε κουρασμένος και δεν έβλεπε την ώρα να επιστρέψει σπίτι του, όπου η παπαδιά είχε μαγερέψει κότα βραστή.

—Ε, εντάξει, τέκνον μου, είπε. Αφού ο καημένος ο Σίδερος σχωρέθηκε συγχωρείται και το αμάρτημα.

—Μα δεν λέω για παλιά, παπά μου, είπε η Παγώνα μαγκωμένη. Για τώρα λέω.

Διαολίστηκε ο παπάς.

—Τι μου τσαμπουνάς εδώ, βρε μουρλή; της λέει αυστηρά. Δεν τον βρήκαμε σκοτωμένο τον άμοιρο στα γκρεμνά; Εγώ ο ίδιος δεν τον έθαψα;

—Α, δεν ξέρω τι μου λες, παπά μου, επέμεινε η μετανοούσα. Κείνο που ξέρω εγώ είναι ότι ο Σίδερος ζει και βασιλεύει. Μην σου πω καλύτερα κι από πριν.

—Μα... αφού απόνθανε! ψέλλισε ο άμοιρος παπάς.

—Μπορεί να γίνηκε κανένα θαύμα, επιχειρηματολόγησε η Παγώνα. Σαν αυτά που μας λες κάθε Κυριακή στην εκκλησία. Τι, θ' αμφισβητήσουμε τη θρησκεία τώρα;

Ο παπα-Λάμπης δεν είχε καμιά πρόθεση ν' αμφισβητήσει τη θρησκεία, αλλά όντας μέσα στο κόλπο ήξερε ακριβώς τι ρόλο παίζουν τα θαύματα και η εξομολόγηση της κατά συρροήν αμαρτωλής Παγώνας του χτύπησε άλλα καμπανάκια, που καθόλου δεν του άρεσαν.

—Είσαι σίγουρη, μαρή; τη ρωτάει.

—Εμ, αν δεν ήμανε θα ερχόμανε να 'ξομολογηθώ, παπά μου;

—Καλά, της λέει ο παπάς. Πήγαινε σπίτι σου τώρα, γιατί με τούτα και με κείνα μας πήρε η νύχτα.

—Και οι μετάνοιες;

—Συχωρεμένη... συχωρεμένη..., μουρμούρισε ο παπάς κι έτρεξε στην εκκλησία, να προλάβει τον καντηλανάφτη, τον Δανήλη, που έκανε και χρέη ψάλτη, πριν φύγει.

—Δανήλη, του λέει, άστα ούλα κι έλα μαζί μ'.

—Τι γένηκε, παπά μ'; απόρησε ο καλός άνθρωπος.

—Έλα που σου λέω και θα δεις...

Παρέα λοιπόν με τον Δανήλη ο παπα-Λάμπης ανέβηκε στο νεκροταφείο του χωριού και κρύφτηκαν πίσω από ένα μεγάλο κυπαρίσσι.

Πέρασε λίγη ώρα... είχε σκοτεινιάσει πια για τα καλά και σε μια στιγμή ακούν μια ανακατωσούρα να 'ρχεται από τα μνήματα. Κάνουν έτσι και τι να δουν; Στον τάφο του συχωρεμένου του Σίδερου το χώμα παραμέριζε, σαν κάποιος να το έσκαβε από μέσα και... τσουπ! Πετάγεται όξω ολοζώντανος... ποιος; Μα ο ίδιος ο απονθασμένος!

Σταυροκοπήθηκαν οι άνθρωποι του Θεού και είπαν χαμηλόφωνα ένα «πατερημών» κατατρομαγμένοι.

—Ο Σίδερος! μουρμούρισε ο παπάς.

—Γένηκε βουρδόλακας, είπε ο καντηλανάφτης.

—Νά λοιπόν γιατί χάνονται ζα από το χωριό.

—Τι θα κάνουμε τώρα, παπά μου;

—Θα τον παρακολουθήσουμε, να δούμε τι θα κάνει.

—Κι αν μας δει;

—Μη φοβάσαι κι έχω πάνω μου φυλαχτό από τίμιο ξύλο, τον καθησύχασε ο παπάς (όχι και πολύ σίγουρος).

Είδαν τον Σίδερο να ξεσκονίζεται καλά-καλά και μετά να παίρνει τον δρόμο για το χωριό. Από πίσω του κι εκείνοι. Τον ακολουθήσαν μέχρι που έφτασε έξω από το παράθυρο ενός σπιτιού και τον άκουσαν να σφυρίζει συνθηματικά. Το παράθυρο άνοιξε κι ο βουρδόλακας μ' ένα σάλτο βρέθηκε μέσα.

—Δεν είναι αυτό το σπίτι του Θανάση του Τσάκωνα; ρώτησε ο παπάς.

—Αυτό είναι και μπήκε στην κάμαρη της θυγατέρας του, της Παρασκευούλας, απάντησε ο Δανήλης.

—Και πού ξέρεις εσύ ποιανού κάμαρη είναι, τέκνον μου Δανήλη; ρώτησε αυστηρά ο παπάς.

Ξεροκατάπιε ο καντηλανάφτης-ψάλτης.

—Όλως τυχαίως το υπέθεσα, παπά μ', είπε.

“Σόδομα και Γόμορρα γίνονται στο χωριό μας, αλλά αυτό δεν είναι το πρόβλημά μας τώρα”, σκέφτηκε από μέσα του ο παπα-Λάμπης.

Κι έκανε νόημα του υποτακτικού του να τον ακολουθήσει.

Με προφυλάξεις πλησίασαν στο παράθυρο και ξέκλειψαν μια ματιά στο εσωτερικό της κάμαρης.

Και τι να δουν;

Ο βουρδολακισμένος Σίδερος καθόταν στον καναπέ, δίπλα στην τροφαντή Παρασκευούλα, και την περιεργαζόταν με τρόπο που δεν άφηγε καμιά αμφιβολία για το τι έμελλε επακολουθήσει. Οι δυο άνθρωποι του Θεού είδαν ό,τι είδαν και μετά απομακρύνθηκαν διακριτικά, παράδειγμα το οποίο θ' ακολουθήσουμε κι εμείς.

Αμίλητοι και σοκαρισμένοι πήγαν στο σπίτι του παπά, όπου η παπαδιά τους φίλεψε την κότα τη βραστή που είχε μαγερέψει και μετά πήγε να πέσει για ύπνο.

—Τώρα τι κάνουμε, παπά μ'; ρώτησε ο Δανήλης.

—Πρέπει να τον ξεπαστρέψουμε τον τρισκατάρατο, πριν μαγαρίσει ούλο το χωριό, είπε σκεφτικός ο παπάς. Αλλά πώς;

—Να κάνουμε ένα ευχέλαιο στον τάφο;

—Μπα, δεν τους πιάνουν αυτά τους βουρδόλακες.

—Κάτι πρέπει να κάνουμε όμως.

Κούνησε το κεφάλι του ο παπάς.

—Χρειαζόμαστε κάποιον που να ξέρει από βουρδόλακες, είπε. Αλλά ποιον;

—Ο μαστρο-Κώτσος, ο πεταλωτής, αναφώνησε ο Δα-

νήλης. Αυτός μας λέει ιστορίες για βουρδολάκους στο καφε-
νείο. Αυτός μπορεί να ξέρει.

—Τότες να πάμε να τον βρούμε αύριο πρωί-πρωί, απο-
φάσισε ο παπα-Λάμπης ανακουφισμένος που θα του έφευγε
μια ευθύνη από πάνω του. Αν αυτός ξέρει θα κάνουμε ό,τι
μας ορμηγέψει κι ο Θεός βοηθός.

—Αμήν, παπά μου.

Όταν την επομένη ο μαστρο-Κώτσος άκουσε την ιστο-
ρία από τους δυο αυτόπτες μάρτυρες κούνησε το κεφάλι του
κι έστριψε τις μουστάκες του σκεπτικός.

—Βουρδόλακας είναι, είπε με το ύφος της αυθεντίας που
δίνει σε κάποιον η γνώση. Δεν έχω καμιά αμφιβολία γι'
αυτό. Πρέπει να τον εξολοθρέψουμε όσο πιο γρήγορα γένε-
ται.

—Υπάρχει τρόπος; ρώτησε ο παπάς.

—Υπάρχει, απάντησε ο πεταλωτής. Μπορεί να μην το
ξέρετε, αλλά η μόνη μέρα που οι βουρδόλακες δεν έχουν δύ-
ναμη να κουνηθούν είναι το Σαββάτο. Αυτή τη μέρα δεν
κάνουν τίποτις. Χρειαζόμαστε όμως έναν Σαββατογεννη-
μένο, ν' ανοίξει τον λάκκο, τους άλλους δεν τους αφήνει ο
βουρδόλακας.

—Και πού θα τον βρούμε; απόρησε ο παπάς.

—Εγώ, είπε ο μαστρο-Κώτσος. Εγώ είμαι Σαββατο-
γεννημένος.

—Δόξα σοι ο Θεός, σταυροκοπήθηκε μ' έναν αναστε-
ναγμό ανακούφισης ο παπα-Λάμπης.

Ο μαστρο-Κώτσος έδωσε τις οδηγίες του.

—Θα βράσετε δυο κακκάβια⁹⁴ ξύδι, τους είπε. Πυρώστε
κι ένα σουγλί στη φωτιά να το 'χω έτοιμο. Φέρτε μετά με-
ρικά μαχαίρια μαυρομάνικα ακονισμένα, ένα τσαπί και μια

---

⁹⁴ Κακκάβι: το καζάνι.

καπότα από τζομπάνη. Το Σαββάτο, πριν βγει ο ήλιος, θα πάμε στον τάφο του βουρδόλακα.

Έτσι και γίνηκε. Σαββάτο, πριν φέξει ο Θεός τη μέρα, ούλο το χωριό σχεδόν, με μπροστά τον παπά και τον Σαββατογεννημένο μαστρο-Κώτσο, ανέβηκε στο νεκροταφείο και στο μνήμα του Σίδερου.

Εκεί, ο μαστρο-Κώτσος έπλυne τα χέρια του και τα μούτρα του με ξύδι και κρέμασε την καπότα σ' ένα δέντρο που φύτρωνε απέναντι από τον τάφο, έτσι που στο μισόφωτο να φαίνεται σαν άνθρωπος.

Έπιακε μετά την τσάπα κι αρχίνησε ν' ανοίγει τον τάφο, που δεν του είχαν βάλει πλάκα, γιατί ο απονθασμένος ήτουμε φτωχός και χωρίς συγγενείς, οπότεν ποιος να έμπαινε σε τέτοιο έξοδο;

Έσκαβε λοιπόν ο πεταλωτής όταν ξαφνικά μέσα από το μνήμα ακούστηκε μια υπόκωφη φωνή.

—Ποιος είναι που σκάβει Σαββατιάτικα; Θα τον φάω!

Τα χρειάστηκαν οι χωριάτες, αλλά ο μαστρο-Κώτσος τίποτα, συνέχισε το σκάψιμο.

—Πρώτα να σε ξεχώσω κι ύστερα φάε με, είπε του βουρδόλακα.

Σε λίγο τον είχε ξεχώσει τον τρισκατάρατο. Και ήτουμε ζωντανός και καλοζωισμένος, σαν θρεφτάρι, και τους κοίταζε αγριωπά, με τα μάτια γουρλωμένα.

—Ποιος με πρόδωσε; ρωτάει θυμωμένος τον πεταλωτή.

—Αυτός που είναι απέναντι, στο δέντρο, του απαντάει εκείνος.

Οπότεν ο βουρδόλακας έριξε τη φωτιά του στην καπότα στο δέντρο και την έκανε μπουρλότο.

Αρπάζει τότες ο Σαββατογεννημένος τον βουρδόλακα, του σχίζει το στήθος μ' ένα μαχαίρι, βγάζει την καρδιά του,

την τρυπάει με το σουγλί και τη ρίχνει σ' ένα από τα δυο καζάνια με το ξύδι που έβραζαν. Μετά έχυσε ούλο το ξύδι πάνω στον βουρδόλακα, έριξε στον τάφο όσα εργαλεία χρησιμοποίησε και τον παράχωσε πάλι. Πλύθηκε ύστερα με αγίασμα κι ούλοι μαζί επέστρεψαν στο χωριό.

Από τότες ο τρισκατάρατος δεν ξαναφάνηκε.

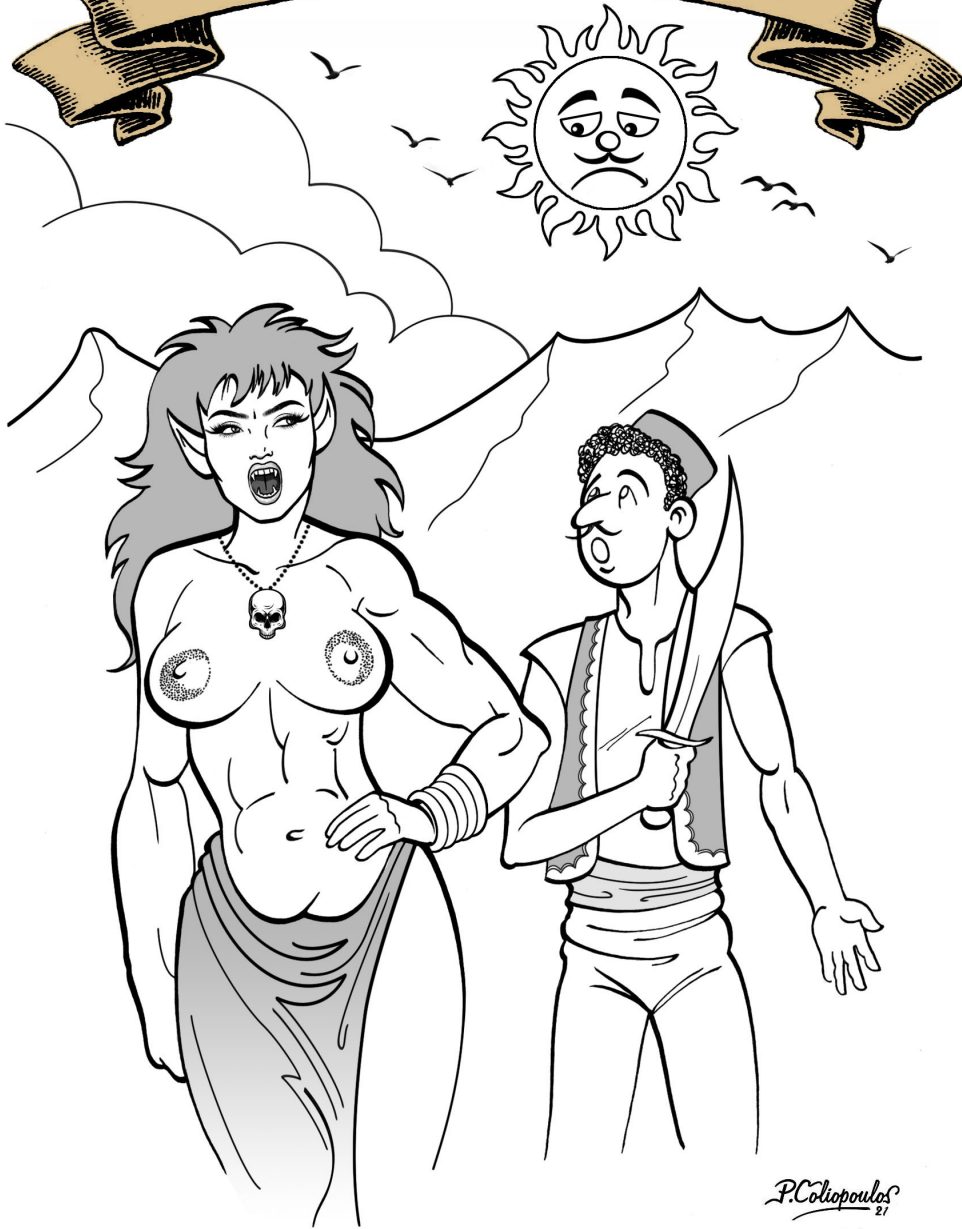
* * *

Όμως σύντομα ούλες όσες είχε πλησιάσει ο Σίδερος βρέθηκαν γκαστρωμένες. Οπότεν οι δικοί τους, για να γλυτώσουν από τη ντροπή, αλλά κι από τη σπορά του βουρδόλακα, άλλες τις έκλεισαν σε μοναστήρια κι άλλες τις πήγαν στην Ιτέα, όπου τις πούλησαν για σκλάβες σε κάτι Μπερμπερίνους πειρατές, χωρίς να τους πουν όμως ότι τις είχε μαγαρίσει ο αφορεσμένος.

Μόνο η κυρα-Παγώνα γλύτωσε, γιατί είπε του αντρού της ότι το κούτσικο ήτουνε δικό του, κι ο μόνος που ήξερε, αλλά δεν μπορούσε να πει κουβέντα, γιατί δεσμευόταν από το επαγγελματικό απόρρητο ήτουνε ο παπα-Λάμπης. Νά γιατί λέμε ότι η εξομολόγηση τελικά σώζει.

Η Λάμια στη Ντούμπρη

P. Coliopoulos
27

Στή Ντούμπρη κατοικοῦσε παλαιά μιά Λάμνια. Καί κάθε ποῦ εἶχαν οἱ Ἀραχωβίταις πανηγύρι ἔπρεπε νά τῆς δώσουν ἕνα δικό τους νά φάη, γιά νά μήν πειράξη τούς ἄλλους ἔς τό πανηγύρι. Γι' αὐτό ἐσυνείθιζαν προτοῦ ν' αρχίσει τό πανηγύρι νά ῥήχνουν κλῆρο, καί ὅποιοι οὐ ἔπεφτε ὁ κλῆρος, τόν ἔδιναν τῆς Λάμνιας.

(Ν. Πολίτης, #818, Αράχωβα, σ. 497)

Για τις Λάμιες δεν ξέρουμε πολλά. Λίγοι τις είχαν αντικρίσει με τα ίδια τους τα μάτια κι ακόμα λιγότεροι είναι εκείνοι απ' αυτούς που γύρισαν ζωντανοί για να τις περιγράψουν.

Κάποιοι λένε πως πρόκειται για γυναίκες άγριες, γιγάντισσες, που τρώνε ανθρώπους και ζα και πίνουν αντίς για κρασί το αίμα τους κι άλλοι πάλι τις παρομοιάζουν με τις πεθερές τους, αλλά αυτοί οι τελευταίοι ή εμπαθείς θα είναι ή χωρατατζήδες.

Υπάρχουν και οι άλλοι, οι γνωστικοί και γραμματιζούμενοι, που υποστηρίζουν με ζέση πως ούλες αυτές οι παραδόσεις δεν είναι παρά επινοήσεις των αμαθών χωρικών και πως η επιστήμη έχει αποδείξει περίτρανα πως άλλος κόσμος απ' αυτόν που ζούμε και ταλαιπωρούμαστε δεν υπάρχει, όπως δεν υπάρχουν φυσικά ξωτικά, νεράιδες, δαι-

μόνια, λάμιες κι άλλα παρόμοια αποκυήματα της φαντασίας πρωτόγονων ανθρώπων.

Κι όμως... Εμείς γνωρίζουμε μια ιστορία λάμιας, που συνέβη στην πραγματικότητα κι όχι στο μυαλό κάποιου αγράμματος τζομπάνη.

Στα πολύ παλιά χρόνια γίνηκε αυτό, όταν ακόμη οι Οθωμανοί και τα ντόπια τσιράκια τους –γιατί πάντα, σε όλες τις χώρες του κόσμου, αλλά ιδίως σε τούτην εδώ, θα υπάρχουν δωσίλογοι– διαφέντευαν αυτόν τον τόπο.

Υπήρχε, λέει, στη Ντούμπρη, μια λάμια φοβερή και τρομερή, που είχε ρημάξει τα κοπάδια των χωριάτων. Κι αυτό δεν πείραζε και τόσο, όμως κάθε που είχαν πανηγύρι πρόσεξαν ότι χάνονταν και μερικά παληκάρια, που δεν τα 'γλεπε μετά ποτέ κανείς. Τι γέρονταν αυτά τα παληκάρια; Μα ήτουνε ολοφάνερο!... Τα έπαιρνε η λάμια για να τα φάει.

Έτσι, αποφάσισαν οι χωριάτες να στείλουν στη σπηλιά του θηρίου τον παπά για να κάνει μια συμφωνία.

Πήγε λοιπόν αυτός, τρέμοντας από τον φόβο του, και με τον σταυρό ψηλά, για προστασία, κι όταν έφταξε στη σπηλιά φώναξε:

—Λάμια!... Ε, κυρα-Λάμια!...

—Ποιος είναι; ήρθε μια βροντερή φωνή από μέσα στη σπηλιά.

—Εγώ είμαι, ο παπα-Φανούρης.

—Και τι θες, παπά; ρώτηξε πάλι η φωνή.

—Νά... ήρθα να κάνουμε μια συμφωνία...

—Τι συμφωνία;

—Νά... αντί να μας αφανίζεις τα παληκάρια κάθε που έχουμε πανηγύρι, λέμε να ρίχνουμε κλήρο και σ' αυτόν που θα του πέφτει θα σου 'ρχεται από μονάχος του.

—Κι αν πω όχι;

—Τότες θα περικαλέσουμε τον πολυχρονεμένο μας πασά, να στείλει ζαπτιέδες με κανόνια, για να σε φονέψουν.

Γίνηκε μια σιωπή για λίγο και μετά ξανακούστηκε η φωνή απ' την σπηλιά.

—Καλά τότες. Όταν έχετε πανηγύρι θα μου στέλνετε από έναν κι εγώ δεν θα πειράζω τους άλλους.

Κι έτσι κλείστηκε η συμφωνία και οι χωριάτες κράτησαν τον λόγο τους (από φόβο, όχι από χαρακτήρα) κι η λάμια τον δικόνη της (γιατί τα δαιμόνια έχουν πιο μπέσα από τους ανθρώποι).

Θα μου πεις γιατί δεν το 'λεγαν του πασά, να στείλει ασκέρι και κανόνια για ν' αφανίσει το θεριό;

Μα γιατί σιγά μην νοιαζόταν ο πασάς αν η λάμια έτρωγε τους ραγιάδες, που έτσι κι αλλιώς ούλο προβλήματα του δημιουργούσαν (οι ραγιάδες, όχι η λάμια). Στο σημείο αυτό ο πονηρός παπάς μπλοφάριζε και πολύ καλά έκανε, γιατί η λάμια, έτσι απομονωμένη που ζούσε, πού να ξέρει ποια ήτουμε η κατάσταση στο δοβλέτι;

Κι έτσι ο διακανονισμός λειτούργησε μια χαρά. Κάθε που οι χωριάτες είχαν πανηγύρι —και είχαν κάμποσα— έριχναν κλήρο κι ο τυχερός πήγαινε μονάχος του στη σπηλιά της λάμιας, να συναντήσει τη μοίρα του. Κανείς απ' αυτούς δεν ξαναγύρισε στο χωριό βέβαια.

Γίνηκε αυτό κάμποσες φορές και μια μέρα ο γιος του κοτζάμπαση, του Κουτσάμπεη, ο Κωτσαντής, που μόλις είχε επιστρέψει από την Πόλη, όπου τον είχε στείλει ο πατέρας του να μάθει την τέχνη του πολέμου από τους Γενίτσαρους, για να κυνηγάει μετά τους κλέφτες, που είχαν καταντήσει μάλιστα για τον Οθωμανό ευεργέτη των φιλήσυχων νοικοκυραίων, επειδής και βαριόταν, αλλά και ήθελε να διακριθεί με κάποιο εύκολο κατόρθωμα (τους κλέφτες δεν τους έκανες εύκολα ζάφτι), αποφάσισε να πάει ο ίδιος στη

λάμια, να να τη φονέψει μια και καλή και να τελειώνει πια αυτή η ιστορία.

Να τ' ακούσουν αυτό οι γονέοι του έβαναν τις φωνές.

—Πού πας, ορέ άμυαλε, δεν λυπάσαι τα νιάτα και την ομορφάδα σου; είπε ο πατέρας Κουτσάμπεης.

—Αν πάθεις τίποτις, κουζούμ, εγώ η άμοιρη θα πέσω από τα γκρεμνά να σκοτωθώ, απείλησε η μάνα του, η κυρα-Σουλτάνα.

—Μην φοβούστε και τίποτις δεν θα πάθω, δήλωσε ο Κωτσαντής. Θα φονέψω το θεριό και θα δοξαστώ.

—Τι ανάγκη έχεις να δοξαστείς, ορέ ζεβζέκη; φώναξε πατέρας. Και μόνο που είσαι γιος του κοτζάμπαση φτάνει και περ'σεύει.

—Κωτσαντή κάτσε φρόνιμα να γένεις νοικοκύρης, παρακάλεσε η χαροκαμένη (μελλοντικώς) μάνα.

Ο Κωτσαντής όμως δεν άκουγε τίποτις. Ζώστηχε τ' άρματά του και δρόμο παίρνει, δρόμο αφήνει, φτάνει καμιά φορά όξω από την σπηλιά της λάμιας.

Με μιας τραβάει το γιαταγάκι του και φωνάζει.

—Εϊ, κυρα-Λάμια... για γκελ μπουρντά που σε θέλω να σου πω κατιτίς.

—Ποιος είναι; ακούστηχε η βροντερή φωνή μέσα από την σπηλιά.

—Εγώ είμαι, ο Κωτσαντής, όπου μου 'πεσε ο κλήρος, λέει ο Κωτσαντής.

—Καλά, να σώσω το μαγέρεμα, μην μου καεί το φαί, είπε η φωνή. Κάτσε και περίμενε.

Παραξενεύτηχε ο Κωτσαντής, αλλά τι να κάνει, έκατσε σε μια πέτρα να περιμένει.

—Σαν τι καλό μαγερεύεις, να 'χουμε το καλό ρώτημα, κυρά; ρώτηξε, έτσι, για να περνάει η ώρα.

—Γίδα βραστή με φασουλάκια φρέσκα, ήρθε η απάντηση.

“Πάλι καλά που έχει φαί και δεν θα πεινάει, να με φάει αμέσως”, σκέβηκε ο Κωτσαντής. “Κι όταν τη φονέψω, με το καλό, τρώω και τη γίδα και γυρνάω στο χωριό χορτάτος”.

Πέρασε κάμποση ώρα κι εκεί που το παληκάρι είχε αρχίσει να βαριέται βγαίνει η λάμια απ’ τη σπηλιά. Την κοιτάξε ο Κωτσαντής κι έμεινε άφωνος.

Περίμενε να δει ένα θηρίο, ένα τέρας φοβερό κι αποκρουστικό, όπως ούλοι τη φαντάζονταν στο χωριό, αλλά αντίς γι’ αυτό είδε μια γυναίκα, σχεδόν κανονική, αλλά πανύψηλη και γεροδεμένη σαν τους σιδεράδες ή τους μπεχλιβάνηδες. Αναμαλλιασμένη ήτουνε και είχε έκφραση αγριωπής, αλλά αν την καλοκοίταζες μπορεί να ’λεγες πως ήτουνε μέχρι κι όμορφη (σίγουρα πολύ πιο όμορφη από τις πατσούρες του χωριού).

Ο Κωτσαντής την καλοκοίταξε αμήχανος.

—Ποιος είσαι ελόου σου, μπρε; ρώτηξε η λάμια.

—Δεν είμαι ο Κωτσαντής, ο γιος του κοτζάμπαση; απάντησε σαστισμένος ο Κωτσαντής.

—Μπα; Και πώς άφηκε ο πατέρας σου να μπεις στον κλήρο; απόρησε η άγρια γυναίκα.

—Δεν μ’ άφηκε, μόνος μου μπήκα, απάντησε ο Κωτσαντής.

—Και γιατί μπήκες, μπρε, στον κλήρο; Δεν φοβήθηκες;

—Τι να φοβηθώ; απάντησε κομπιάζοντας ο Κωτσαντής. Γυναίκα να φοβηθώ;

Γέλασε η λάμια και σαν να γλύκανε λίγο η όψη της.

—Κι αφού δεν φοβάσαι, τζάνουμ, τότες τι μου ζώστηκες ούλα αυτούνα τα άρματα;

—Επειδής και ήρθα να φονέψω τη λάμια...

—Και γιατί να τη φονέψεις, μπρε τζάνουμ; Τι σου 'καμε;

—Τι μου 'καμε; αγανάκτησε ο Κωτσαντής. Τι μου 'καμε που τρώει ούλα τα παληκάρια του χωριού!

—Η λάμια τρώει ανθρώποι; απόρεσε η λάμια.

—Αμή τι κάμει;

—Και πού το ξέρεις εσύ αυτό;

—Τι πού το ξέρω; Αφού από παλιά έπαιρνε παληκάρια και δεν τα ξαναβλέπαμε ποτές στο χωριό.

—Μπορεί να μη θέλαν να γυρίσουν.

—Ναι, καλά... Δεν λες καλύτερα ότι δεν μπορούσαν να γυρίσουν επειδής φαγώθηκαν;...

Η λάμια κούνησε το κεφάλι της.

—Οι λάμιες δεν τρώνε τους ανθρώποι, μόνο ζωντανά, είπε. Όπως εσείς απαράλλαχτα.

—Και πού το ξέρεις εσύ τι τρώνε οι λάμιες;

—Γιατί εγώ που με γλέπεις, κουζούμ, είμαι η λάμια της Ντούμπρης.

Κάτι είχε υποψιαστεί ο Κωτσαντής (που δεν ήτουνε ακριβώς επιστήμονας στο μυαλό) και τώρα βεβαιώθηκε. Κάπως αλλιώς το περίμενε το θηριό βέβαια, αλλά κι έτσι που ήτουνε θα 'πρεπε να κάμει το χρέος του –κι ας μην ήτουνε πολύ σίγουρος.

—Τότες θα σε φονέψω, δήλωσε.

—Επειδής νομίζεις ότι τρώω τους ανθρώποι;

Μπερδεύτηκε ο Κωτσαντής. Αν το τέρας δεν έτρωγε ανθρώποι τότε τι λόγο είχε να το φονέψει; Αλλά πάλι... γιατί άρπαζε τα παληκάρια του χωριού αν δεν ήτουνε να τα μαγερέψει; Τι να τα κάμει;

Αυτό ακριβώς τη ρώτησε κι η λάμια έβανε τα γέλια. Πολύ του άρεζε του Κωτσαντή όταν γελούσε.

—Επειδής κάποτε-κάποτε με ζώνει και μένα η μοναξιά, εξήγησε στο τέλος. Τα παληκάρια τα θέλω να μου κάνουν συντροφιά.

—Και γιατί δεν γυρνάνε πίσω; Ε;

—Γιατί όταν τα βαρεθώ τους δίνω ένα πουγκί χρυσά φλουριά κι εκείνα φεύγουν να βρουν την τύχη τους στα ξένα. Αν γύρναγαν στο χωριό, τα φλουριά θα τους τα 'τρωγαν οι συγγενείς κι οι φίλοι.

Έπεσε σε περισυλλογή ο Κωτσαντής.

—Δηλαδή, τότες εγώ τζάμπα ήρθα; είπε τέλος με παράπονο.

—Θα δούμε, είπε μαλακά η λάμια. Αλλά μιας και ήρθες δεν κάθεται πρώτα να σε φιλέψω κι αν θες μετά να με φονέψεις, με φονεύεις;

Κάθισε το λοιπόν ο Κωτσαντής να τον φιλέψει η λάμια και βρήκε το φαγητό τόσο νόστιμο που ξετρελάθηκε.

—Γεια στα χέρια σου, κυρα-Λάμια! αναφώνησε. Τέτοια γίδα ούτε η μάνα μου, η κυρα-Σουλτάνα, δεν φτιάχνει.

Φάγανε το λοιπόν οι δυο τους και ήπιαν ένα κόκκινο κρασί, που όμοιο του δεν είχε δοκιμάσει ποτέ το παληκάρι, έφερε μετά η λάμια μπακλαβάδες μελωμένους, λουκούμια και σερμπέτια και αργιλέ με τουμπεκί φιλοκομμένο, το καλύτερο προυσαλιό, και ήτουνε αυτό ένα τσιμπούσι που ούτε στο σπίτι του, στο κοτζαμπασέϊκο, δεν είχε απολαύσει ο Κωτσαντής.

Μ' αυτά και μ' αυτά όμως πέρασε η ώρα και το παληκάρι σκεβόταν ότι θα 'πρεπε σιγά-σιγά να γυρίσει πίσω στο χωριό του.

—Καλά φάγαμε, καλά ήπιαμε, κι ούλα σου ωραία και

καλά, κυρα-Λάμια, είπε. Όμως είναι ώρα να γυρίσω στο κονάκι μου, μην το κάνουμε Αρμένικη βίζιτα...

—Και τι αποφάσισες; τον ρώτησε η λάμια περιπαιχτικά. Θα με φονέψεις τελικά ή όχι;

—Τι να σου πω, κυρά μου..., της λέει ο Κωτσαντής. Έτσι που μου τα ξήγησες μ' έπεισες ότι δεν κάμεις κανένα κακό. Τι, να σε φονέψω άδικα και να το 'χω κρίμα στο λαιμό μου;

—Και στους συχωριανούς σου τι θα πεις;

—Την καθαρή αλήθεια θα πω, τι θα πω;

—Και θα σε πιστέψουν λες;

—Εμ, αφού σε πίστεψα εγώ, που είμαι έξυπνος και πολυταξιδεμένος, δεν θα σε πιστέψουν οι άξεστοι και κουτοί χωριατάραι;

Κούνησε το κεφάλι της η λάμια.

—Ξέρεις τι λέω;..., είπε. Σε λίγο θα σκοτεινιάσει. Πού να τρέχεις τώρα στα κατσάβραχα; Δεν κάθεται εδώ, να σου στρώσω, να κάνουμε και λίγο παρέα κι αύριο το πρωί, με το καλό, φεύγεις;

Κάθισε λοιπόν στη σπηλιά της λάμιας, η οποία τον περιποιήθηκε, και τόσο ευχαριστήθηκε τη συντροφιά της ο Κωτσαντής ώστε έκατσε και την άλλη και την παράλλη και μια ολόκληρη βδομάδα.

Τότε μόνο σκέβηκε ότι οι δικοί του στο χωριό θ' ανησυχούσαν.

—Να πάω να τους πω ότι είμαι καλά, λέει της λάμιας. Κι έννοια σου, θα ξανάρθω.

—Θα ξανάρθεις ή μου το λες για να με ξεγελάσεις; του κάνει η λάμια συνοφρυωμένη.

—Σίγουρα θα ξανάρθω, απάντησε ο Κωτσαντής. Αλλά

κι εσύ να μου υποσχεθείς ότι δεν θα ξανααρπάξεις άνθρωπο από το χωριό.

—Τώρα που βρήκα εσένα, εφέντη μ', τι να τους κάμω τους άλλοι; είπε η λάμια, που είχε αρχινίσει φαίνεται να συμπαθεί το παληχάρι. Μόνο να ξανάρθεις, γιατί θα θυμώσω, κι αν θυμώσω... αλίμονο στο χωριό!

Χαιρετήθηκαν το λοιπόν κι ο Κωτσαντής επέστρεψε στο χωριό. Να τον δουν οι άλλοι ζωντανό έμειναν ξεροί!

—Εσύ 'σαι, ορέ Κωτσαντή; του λένε. Δεν σ' έφαγε η λάμια;

—Δεν μ' έφαγε, είπε ο Κωτσαντής. Ούτε και κανέναν άλλο.

Και κάθισε να τους διηγηθεί πώς είχε η πραγματικότητα.

—Α, τους τζερεμέδες! αναφώνησαν οι χωριάτες. Το 'σκασαν με τα φλουριά, αντίς να 'ρθουν, να μας τα μοιράσουν σε μας, τους συγγενείς και φίλους τους! Και να σκεβείς ότι τους κλαίγαμε γι' απονθαμένους και τους κάναμε μνημόσυνα!

—Επίσης η λάμια υποσχέθηκε ότι δεν θα ξαναπάρει άνθρωπο απ' το χωριό, ούτε με κλήρο, ούτε με τίποτις, συμπλήρωσε ο Κωτσαντής.

—Αυτό δα της έλειπε! είπε ένας. Τώρα που μάθαμε τα καθέκαστα δεν της στέλνουμε που να χτυπιέται καταή.

—Και με τα ζα που μας αρπάζει τι θα γένει; ρώτησε ένας τσέλιγκας, που νοιαζόταν πιότερο για τα ζα του παρά για τους ανθρώποι.

—Είπαμε ότι για κάθε πρόβατο που θα παίρνει θ' αφήνει ένα χρυσό φλουρί, εξήγησε ο Κωτσαντής.

—Δεν γένεται δύο; πρότεινε ένας από τους άπληστους χωριάτες.

—Μπρε θεομπαίχτες! έβανε τις φωνές ο Κωτσαντής. Ένα χρυσό φλουρί είναι τρεις βολές η αξία ενού πρόβατου και θέτε παραπάνω;

Μετά πήγε σπίτι του, όπου τον υποδέχτηκαν με χαρές και πανηγύρια, αφού τον είχαν ξεγραμμένο.

Κι ο πατέρας του έστειλε γράμμα του πασά, να τον πληροφορήσει ότι ο γιος του, με απερίγραπτο ηρωισμό και κίνδυνο της ζωής του, απάλλαξε τον τόπο από τη φοβερή και τρομερή λάμια της Ντούμπρης. Γιατί κάτι τέτοια ήτουνε που ανέβαζαν τους τοπικούς αρχόντους στην εκτίμηση των Οθωμανών αφεντάδων τους.

Όσο για τον Κωτσαντή... κάθισε μερικές μέρες στο χωριό να ξεκουραστεί, αλλά δεν τον χώραγε ο τόπος. Δεν έλεγε να ξεκολλήσει από το μυαλό του η λάμια, με ούλες τις περιποιήσεις που του είχε προσφέρει, αλλά του έλειπε και η συντροφιά της, που ήτουνε χιλιάδες βολές καλύτερη από των χωριατaraίων, που ούλο για παράδες και γεωργικές δουλειέςμίλαγαν.

Στο τέλος το αποφάσισε και είπε στους γονέους του ότι πάει, δήθεν, κυνήγι και θα λείψει κάμποσες μέρες.

—Να πάρεις το καλό το ντουφέκι, το άλλο ούλο κολάει, τον ορμήνεψε ο πατέρας του.

—Ζακέτα να πάρεις, του είπε η μάνα του.

Έφυγε λοιπόν ο Κωτσαντής, πεζός για να ξεμουδιάσει από την απραγία, και καμιά βολά έφτακε στη σπηλιά της λάμιας.

—Όϊ, κυρα-Λάμια!..., φώναξε απόξω.

Βγαίνει η λάμια, βλέπει τον μουσαφίρη, χάρηκε.

—Πώς και μας θυμήθηκες, μπρε Κωτσαντή; του λέει. Χρόνια και ζαμάνια...

—Ε όχι και χρόνια και ζαμάνια!... Κάτι λίγες μέρες έλειψα.

—Που λέει ο λόγος... Κόπιασε να σε φιλέψω.

Κόπιασε ο Κωτσαντής και τον φίλεψε η λάμια, κάθισαν να πουν τα δικά τους και για πότε πέρασε η ώρα ούτε που το κατάλαβαν.

—Θα νυχτώσει όπου να 'ναι, είπε ο Κωτσαντής. Ε, να παγαίνω κι εγώ σιγά-σιγά...

—Πού να τρέχεις μέσα στα σκοτάδια, γιαβρούμ; του λέει η λάμια. Δεν κάθεται εδώ απόψε κι αύριο πρωί-πρωί με το καλό φεύγεις;

—Μπρε καλά λες, είπε ο Κωτσαντής. Πού να τρέχω στα σκοτάδια τώρα;...

—Εμ, καλά δεν λέω;

Κι έτσι έμεινε ο Κωτσαντής και 'φχαριστήθηκε ξεκούραση στην ωραία σπηλιά, όπου είχε ησυχία και μόνο οι φυσικοί θόρυβοι της νύχτας έφταναν ως εδώ, και τόσο 'φχαριστήθηκε που έμεινε κάμποσες μέρες, γιατί τι θέλει ο άνθρωπος νομίζεις;... Τίποτις δεν θέλει. Μόνο ένα κεραμίδι πάνω από το κεφάλι του, ένα τσουκάλι στη φωτιά... άντε, και καμιά καλή γυναικούλα να τον φροντίζει —κι ας είναι και λάμια.

Έτσι, σιγά-σιγά, του γίνηκε συνήθεια του Κωτσαντή και περισσότερο καιρό περνούσε στη σπηλιά και στην ωραία αυτή φύση με τη λάμια παρά στο χωριό του.

Κι όταν του φέρναν προξενιά για πολύφερνες νύφες αυτός έλεγε: “Μικρός είμαι ακόμα. Τι, να σκλαβωθώ από τώρα;”.

Κι αν ήτουνε να σκλαβωθεί, δεν θα 'ταν καλύτερα να γένει αυτό για λόγους αισθηματικούς κι όχι από συμφέρον;

Οπότεν, μιας και η καρδιά του είχε μιλήσει και του είχε πει ότι μια γυναίκα ήτουνε γ' αυτόν στον κόσμο κι όχι άλλη, το πήρε απόφαση κι αφού όρκισε τον παπα-Φανούρη να μη βγάνει ποτέσ τσιμουδιά σε κανέναν τον πήρε και τον

πήγε στη σπηλιά, όπου τον έβαλε να τους στεφανώσει με την αγαπημένη του λάμια κι έτσι δεν υπήρχε πια ούτε αμαρτία, ούτε τίποτις.

Ζήσαν το λοιπόν μαζί ως τα βαθιά γεροντάματα και κάναν και παιδιά, σερνικά και θήλεα, που κι αυτά τα βάφτισε κρυφά ο παπάς του χωριού.

Πώς τα μάθαμε τώρα εμείς ούλα αυτά;

Όταν έφτακε στα τελευταία του ο παπα-Φανούρης φάνέρωσε το μυστικό στην παπαδιά. Κι ούλοι ξέρουμε ότι άμα πεις μυστικό σε γυναίκα είναι σαν να το δημοσιεύεις στην εφημερίδα. Η παπαδιά το 'πε στη συννυφάδα της, εκείνη στην κουνιάδα της, η κουνιάδα στη ξαδέρφη της, η ξαδέρφη σ' έναν μπατζανάκη κι έτσι στο τέλος έφτακε και στ' αυτιά του πασά.

Ο οποίος έστειλε ζαπτιέδες, να σκοτώσουν τη λάμια με τη φαμίλια της και να του φέρουν τα σεντούκια με τα χρυσά φλουριά που είχε στη σπηλιά της.

Όμως τους είδε ευτυχώς ο Κωτσαντής, που είχε βγει για κυνήγι, να πλησιάζουν κι έτρεξε να τα προφτάσει στην κυρά του.

Τότε εκείνη διάβασε μια μαγική ευχή από μια παλιά Σολωμονική, που είχε από τη γιαγιά της, κι έκαμε τη σπηλιά αόρατη.

Έφαξαν οι ζαπτιέδες, έφαξαν, δεν βρήκαν τίποτις. Είδαν κι απόειδαν, κίνησαν να γυρίσουν πίσω. Είχε νυχτώσει όμως κι όπως δεν ξέραν τα κατατόπια –και λίγο σουρωμένοι, είναι η αλήθεια– πήραν λάθος δρόμο κι έπεσαν σ' έναν γκρεμό. Σώθηκε μόνο ένας τσαούσης, που γύρισε πίσω στον πασά και του είπε ότι τους έστησαν καρτέρι τα δαιμόνια και τους αφάνισαν ούλους.

Έχτοτε, ούτε ο πασάς, ούτε οι χωριανοί τόλμησαν να κάνουν άλλη απόπειρα κι έτσι ο Κωτσαντής με την οικογένειά του έζησαν ήσυχα κι ευτυχισμένα.

Ο παπάς και η Τούρκα μάγισσα

Ἐπί τουρκοκρατίας ἓνας παπάς ἔς τήν Ἀθήνα ἀγαποῦσε μιά νέα, τήν ὁποῖαν ἄφησε, καί ἐστεφανώθη ἄλλη. Ἐκείνη γιά νά ἐγδικηθῆ ἔρρηξε μάγια τῆς γυναικός τοῦ παπαῦ, καί ἔλεγε πῶς θά τήν κάμη νά μή φτάση τόν ἄλλο χρόνο. Καί τῷ ὄντι ἡ ὠραία παπαδιά ὄχι μόνο ἔρρευε καθημέρα, ἀλλά καί κατάντησε παράλυτη, καί τό σῶμα της ἔγινε σάν κουλλοῦρα, τόσο ποῦ τό πρόσωπό της ἄγγιζε τά γόνατα. Ὁ παπαῦς τήν ἄρχισε μέ τοῖς εὐχαῖς καί τά διαβάσματα, ἀλλά σάν εἶδε πῶς δέν ἔκανε τίποτα, ἔτρεξε σέ μιά τούρκισσα μάγισσα, μήπως και ἰδῆ θεραπεία, γιατί κατάλαβε πῶς ἡ ἀσθένεια τῆς γυναικός του ἦταν ἀπό μάγια.

(*N. Πολίτης, #839, Αθήναι, σ. 511*)

Τον παλιό εκείνο τον καιρό, και πιο συγκεκριμένα επί Τουρκοκρατίας, οι παπάδες δεν ήτουνε όπως τους ξέρουμε σήμερα, ταπεινοί, ευσεβείς, φιλόφθωροι, εγκρατεῖς και με ἀπειρη χριστιανική ἀγάπη για τον πλησίον. Ἦτουνε... πῶς να το πω σεμνά;... πιο αμολυτοί, πιο λάσκα κι ὄχι πολύ διαφορετικότεροι ἀπό το ποίμνιό τους –αν ἐξαιρέσουμε το ἐνδύμα φυσικά (που τους το επέβαλε ο βάρβαρος Οθωμανός, για να τους ξεχωρίζει, καθ' ὅσον ἀμέσως εἶχε καταλάβει, ο ἀπίστος, με τι κουμάσια εἶχε να κάνει).

Ο παπα-Γιακουμής δεν αποτελούσε εξαίρεση.

Ήτουνε κι αυτός «τέκνον του καιρού του», παναπαί ζωηρός, πονηρός και κάποιες φορές ζημιάρης.

Για μια απ' αυτές τις ζημιές που έκαμε θα μιλήσουμε εδώ, που τον έβαλε σε μεγάλους μπελάδες, αλλά που τελικά –όπως συμβαίνει συνήθως με τους αγύρτες– του βγήκε σε καλό.

Που θα πει πως τούτη εδώ η διήγηση δεν εμπεριέχει ηθικοπλαστικές διδαχές και παραδείγματα προς μίμηση κι ως εκ τούτου προτρέπουμε τον συντηρητικό αναγνώστη να την αντιπαρέλθει πάραυτα.

* * *

Ο παπα-Γιακουμής λοιπόν είχε μια αρραβωνιάρα με την οποία τραβιόταν χρόνια κι ούλο ανέβαλε τα στέφανα... Άσε, μάνα μου, να αποπερατωθεί ο ιερός ναός πρώτα... περιμένε να αγιογραφηθεί το τέμπλο... υπεμονή μέχρι να απονθάνει ο Δεσπότης, που μ' έχει στο μάτι... Και πάει λέοντας.

Η αρραβωνιάρα, η Ευλαλία, τι να κάμει η κοπέλα, έκαμε υπεμονή κι ούλο κι άλλα εμπόδια της έβγαζε ο πονηρός Γιακουμής, που στην πραγματικότητα ήθελε να περνάει καλά και δεν είχε καμιά έγκαψη για στεφανώματα, αφού η λεγάμενη... ωραία δεν μπορώ να πω... δεν είχε προίκα, ούτε (ευτυχώς) και γονέους ή συγγενείς να 'ρθουν να του ζητήξουν τον λόγο.

Έτσι, όταν του προξένεψαν μια γειτονοπούλα, ονόματι Ονουφρία, νοστιμούλα, αλλά όχι σαν την Ευλαλία, πλην με προίκα καλή και σπίτι δικό της στους Αέρηδες, ο καλός ιερέας είπε το «ναι» χωρίς δεύτερη σκέψη.

Όταν όμως ανακοίνωσε τα καθέκαστα στην από καιρού υπομονετική αρραβωνιάρα εκείνη δεν το πήρε καθόλου καλά.

—Και μου το λες έτσι, χωρίς να κοκκινίζεις, ανεσύσταγε; του πάτησε τις φωνές. Εμένα, βρε, που με είχες στο σήμερα και στο αύριο τόσους χρόνους;

Ο παπα-Γιακουμής δεν ήξερε τι θα πει ανεσύστατος, γιατί δεν το είχαν τα ιερά κιτάπια, αλλά συμπέρανε, πολύ σωστά, ότι δεν ήτουνε για καλό.

—Μα, κουζούμ..., της λέει. Δεν ηξεύρεις ότι ο γάμος έχει ευθύνες και έξοδα; Και μετά πώς θα ζήσουν δυο άνθρωποι με τον πενιχρό μισθό που παίρνω —χώρια τα τυχερά; Να είχες εκεί μια προικούλα, ένα σπιτάκι, ένα οικοπεδάκι, το κατιτίς σου τέλος πάντων, να πω μάλιστα. Αλλά έχεις; Δεν έχεις... Γι' αυτό.

—Φτου σου, ξεφτιλισμένη! Ξέσπασε η Ευλαλία. Δεν πρέπει να φοράς πανταλόνια, μπρε!

—Μα δεν φοράω, απάντησε ο παπάς. Ράσο φοράω ο κακομοίρης κι αυτό μπαλωμένο.

Θύμωσε η άτυχη αρραβωνιάρα, έβρισε, έκλαψε, παρακάλεσε... Τίποτις! Ο παπα-Γιακουμής βράχος στην απόφασή του.

—Μην κάνεις έτσι, γιαβρούμ, της λέει στο τέλος. Στο κάτω-κάτω εσύ μ' αρέσεις. Την άλλη την παίρνω για λόγους οικονομικούς. Μπορώ όμως να σ' έχω αγαπητικιά.

Η Ευλαλία τον έφτυσε για μια τελευταία βολά και πήγε να φύγει. Στην πόρτα όμως γύρισε και του είπε:

—Πρόσεχε καλά, ζεβζέκη, του λέει. Και το κακό όπου μου 'καμες θα στο ξεπλερώσω στο δεκαπλάσιο.

—Τίποτις δεν θα κάμεις, γιατί θα σε αφορέσω και θα πας κατευθείαν στην Κόλαση, τη φοβέρισε ο Γιακουμής (που, για να λέμε την αλήθεια, τα χρειάστηκε).

Η Ευλαλία χαμογέλασε κακά.

—Καλά, του λέει. Περίμενε και θα δεις.

Αλλά ούτε περίμενε ο Γιακουμής ούτε την ξανάδε ποτές μπροστά του, οπότε υπέθεσε πως μέσα στο θυμό της η ατυχήσασα του πέταξε εκεί μια φοβέρα, κενή περιεχομένου, όπως κάνουν συχνά οι γυναίκες, και το ξέχασε.

Γίνηκε το λοιπόν ο γάμος με την Ονουφρία, πήγε το αντρόγυνο να καθίσει στο προικώ της νύφης, ούλα ωραία και καλά. Βέβαια ο Γιακουμής αλλιώς ήτουνε συνηθισμένος, αλλά αφού ήτουνε για το καλό (το δικό του) δεν βαρυγκώμησε. Άλλωστε γιατί παντρεύεται ο άνθρωπος; Για την προίκα και για να κάμει παιδιά και να 'χει μια δούλα άμισθη, να του μαγερεύει και να τον φροντίζει. Γιατί άλλο να ζαλωθεί ένα άχρηστο θήλεο –που περιπλέον δεν είναι ποτέ ευχαριστημένο και ούλο γκρινιάζει;

Για το «προπατορικό αμάρτημα» θα μου πεις. Αλλά γι' αυτό τόσες παστρικές υπάρχουν κι ακόμα περισσότερες «τίμιες», που το λέει η περδικούλα τους. Αν περιμένεις χαρές και πανηγύρια από τη συμβία... ζήτω που καήκαμε!

Όμως, ένα παράξενο πράμα, μπρε τζάνουμ!... Τούτη εδώ η Ονουφρία, από τον πρώτο μήνα κιόλας βγήκε πέρα για πέρα σκάρτη. Ούλο κουρασμένη ήτουνε κι ούλο να πλαγιάζει ήθελε. Δεν έτρωγε, δεν έκαμε τις δουλειές του σπιτιού, δεν μαγέρευε, ούλο δεν μπόραγε και στο τέλος κρεβατώθηκε εντελώς και δεν το κουνούσε από τα στρωσίδια. Μέρα με τη μέρα έλιωνε, σαν το κερί. Δεν ήτουνε από τεμπελιά, άρρωστη βαριά ήτουνε η άχαρη.

“Μπα, θα τη ματιάξανε”, είπε από μέσα του ο παπάς.

Διότι, μην ξεχνάμε ότι τη βασκανία την παραδέχεται και η Εκκλησία.

Της διάβασε το λοιπόν τις ευχές που ήπρεπε, αλλά μπα... τίποτις!

Έφερε κι έναν γιατρό Οβραίο, τον Γιουζέφ Χακίμ,⁹⁵ ο

⁹⁵ Χακίμ: γιατρός. Το σωστό στα τούρκικα είναι hekim. Χακίμ είναι η ρωμείκη παραφθορά του όρου.

οποίος εξέτασε την άρρωστη από 'δώ, την εξέτασε από χει... στο τέλος σήκωσε τα χέρια ψηλά.

—Δεν της βρίσκω τίποτις, παπά μου, είπε. Τώρα... μόνο ο Θεός.

Κι άμα σου λέει η επιστήμη «ο θεός» είναι να τον κλαις τον ασθενή, τον άμοιρο. Κι όχι τίποτις άλλο, αλλά αν έκανε κανένα αστείο να συχωρεθεί η Ονουφρία η προίκα θα πάγαινε πίσω στους γονέους της, αφού ζούσαν ακόμα. Έτσι έλεγε το Οθωμανικό Δίκαιο. Οπότε... οποία η θέση του παπά;

Τα μάτια του τ' άνοιξε μια γειτόνισσα, η κυρα-Ζαφειρία, που 'ρχόταν στο σπίτι να κάμει την πάστρα και να μαγερέψει, αφού η παπαδιά ήτουνε ανήμπορη.

—Δεν μου το βγάνεις απ' το μυαλό, παπά μου, ότι τούτης εδώ της άτυχης της έχουν κάμει μάγια, του λέει μια μέρα.

Έφριξε ο παπάς.

—Τι λες, μπρε αφορεσμένη; φώναξε. Πιστεύεις σ' αυτές τις μαγχανίες, χριστιανή γυναίκα; Η Κόλαση σε περιμένει. Και μετά... ποιος να της κάμει μάγια;

—Κάποιος που σας ζουλεύει και σας εχθρεύεται μήπως;

Αυτό έβαλε τον παπά σε σκέψεις. Αμέσως θυμήθηκε την απειλή της Ευλαλίας και τον έπιακε σύγκρουο. Πάλι καλά να λες που —αν ήτουνε αυτή— έριξε τα μάγια στη γυναίκα του κι όχι στον ίδιο.

—Λες; της λέει της κυρα-Ζαφειρίας.

—Φως-φανάρι, απάντησε εκείνη.

—Και τι κάνουμε τώρα;

—Ξέρω μια γριά Σμυρνια, που είναι αητός στα μαγικά, του λέει η Ζαφειρία. Να της πω να 'ρθει;

—Και τι θα κοστίσει;

—Ανάλογα με τα μάγια. Από μερικά γρόσια μέχρι κάμποσα φλουριά... ξέρω κι εγώ;

Το σκέφτηκε ο παπάς... Στο κάτω-κάτω από την προίκα της άρρωστης θα τα 'δινε (και τα ζητούσε μετά από τους δικούς της)... το αποφάσισε.

—Πες της να 'ρθει, της κάνει. Και η αμαρτία επί της κεφαλής σου —μάρτυς μου ο Θεός.

Ήρθε το λοιπόν η κυρα-Γεσθημανή... μια γριά μαυριδερή ήτουμε, δεν σου γιόμιζε το μάτι... εξέτασε κι αυτή την ασθενή, όπως ο Γιουζέφ Χακίμ, ο γιατροπορευτής, τη γύρισε από 'δώ, τη γύρισε από χει... μουρμούρισε κάτι ξόρκια, έκαψε κάτι λιβάνια... στο τέλος η μάγισσα, όπως ο επιστήμων, σήκωσε τα χέρια ψηλά.

—Βαϊί βαϊί βαϊί! αναφώνησε. Αυτούνα τα μάγια είναι πολύ βαριά, η δικιά μου η επιστήμη δεν μπορεί να κάμει τίποτις.

—Μας πρόκοψες! μουρμούρισε ο παπάς. Και τώρα τι γένεται;

—Υπάρχει τόπος, είπε η κυρα-Γεσθημανή. Ασήμωσε να σε πω.

Τι να κάμει ο δόλιος ο παπα-Γιακουμής, ασήμωσε (από το υστέρημά του, να ξέρετε) κι άκουσε με προσοχή τι του είπε η Σμυρνιά.

Υπήρχε, λέει, μια άλλη μάγισσα, Τούρκα αυτή, η Αϊσέ χανούμ, που συνομιλούσε με τα δαιμόνια (Θε μου 'σχώρα με) και που έλυνε και τα πιο δύσκολα μάγια. Είχε σώσει, λέει, κόσμο και κοσμάκη και ήτουμε διάσημη ως τα πέρατα της Γης. Αφού να φανταστείς έρχονταν κι από την Πόλη αγάδες, πασάδες και δερβισάδες, να τη συμβουλευτούν και να γυρέψουν τη βοήθειά της. Αν δεν μπόραγε η Αϊσέ να λύσει τα μάγια της παπαδιάς τότες δεν μπόραγε κανένας.

Καλό ακουγόταν αυτό, όμως ο παπάς είχε το νου του.

—Και τι θα κοστίζει αυτή η Τούρκα μάγισσα; ρώτησε περίφροντις την κυρα-Γεσθημανή.

—Πού να ξέρω η έρμη, παπά μου; απάντησε εκείνη. Έχω ακουστά που λένε ότι στους φτωχούς δεν παίρνει τίποτις, μόνο στους πλούσιους αφεντάδες.

Αναθάρρησε ο παπα-Γιακουμής.

—Εμ τότε καλά, είπε. Πιο φτωχός από μένα δεν γένεται και μάρτυς μου ο Θεός. Και πού θα τη βρω αυτή τη θαυματουργή —Θε μου 'σχώρα με— Αϊσέ χανούμ για να 'χουμε το καλό ρώτημα;

—Α, μένει στη Χαλκίδα, είπε η γριά. Ασήμωσε τώρα, τζάνουμ, να σε πω τη διεύθυνση.

Τι να 'κανε ο άμοιρος παπάς, τον βρήκαν στην ανάγκη και τον πατούσαν καταή, ασήμωσε το λοιπόν, έγραψε τη διεύθυνση του σπιτιού της Τούρκας κι ετοιμάστηκε για το μακρύ κι επίπονο ταξίδι.

Ωστόσο, με μια τελευταία ελπίδα ρώτηξε την κατάκοιτη.

—Σαν πιο σόϊ σε γλέπω, κυρα-παπαδιά. Πώς νιώθεις; Καλύτερα, ε; Βλέπω που πήρες λίγο χρώμα.

—Τι καλύτερα, παπά μου; βόγκηξε η άμοιρη. Πού το γλέπεις το καλύτερα; Εδώ σβήνω σαν το κεράκι, η κακομοίρα.

Τι να κάμει κι ο παπάς, έκαμε την καρδιά του πέτρα, έσφιξε τα δόντια, καβάλησε το γαϊδαρο και κίνησε για την άλλη άκρη του κόσμου, που ήτουνε τότες η Χαλκίδα, ελπίζοντας να μην του πεθάνει στο μεταξύ η παπαδιά και πάει ούλη αυτή η ταλαιπώρια στράφι.

Δρόμο παίρνει δρόμο αφήνει, έφτακε καμιά φορά στην εξωτική Χαλκίδα. Ρωτάει από 'δώ, ρωτάει από κει, του λένε άλλα ο ένας κι άλλα ο άλλος, όπως γένεται συνήθως

όταν είσαι ξένος σε μια πόλη... Με τα πολλά, εκεί, στον Τούρκικο μαχαλά, βρίσκει το σπίτι της Αϊσέ χανούμ.

Χτυπάει την πόρτα, του ανοίγει μια Τουρκοπούλα δούλα, με φερετζέ και σαλβάρια... σταυροκοπήθηκε ο ευσεβής παπάς που έμπαινε στο σπίτι των αντίχριστων.

—Εδώ είναι η κυρά σου; τη ρωτάει.

—Εδώ είναι, πού να 'ναι; του απαντάει με τουπέ το δουλικό μασουλώντας μαστίχα.

—Σύρε να της πεις ότι ήρθα να τη δω, διέταξε ο καλός παπάς.

—Και ποιος να της πω ότι είσαι;

—Δεν είμαι ο παπα-Γιακουμής απ' την Αθήνα; της κάνει εκνευρισμένος ο Γιακουμής.

—Και πού να το ξέρω εγώ; αντιμίλησε το δουλικό.

—Στο λέω εγώ.

—Α, καλά τότες.

Έφυγε το δουλικό να ειδοποιήσει την κυρά του και σε λίγο επέστρεψε με καλά μαντάτα.

—Άϊντε, μπέκα, του λέει. Η κυρά θα σε δεχτεί στον καθημερινό οντά. Αλλά σκούπισε τα τσαρούχια σου στο ξυστρί μην μου γιομίσεις λάσπες τα χαλιά και μόλις σκούπισα.

Η Αϊσέ χανούμ τον υποδέχτηκε ξαπλωμένη πάνω σε μεγάλες μεταξωτές και χρυσοκέντητες μαξιλάρες, σαν Σουλτάνα από την Πόλη! Ήτουνε δε αυτή ένα αληθινό ουρί του Παραδείσου (των αντίχριστων Οθωμανών, όχι του δικού μας)! Ντυμένη με αραχνούφαντα τούλια και μεταξωτά και με χρυσά και μαλαματένια βραχιόλια στα μπράτσα και χρυσαφένια γιορντάνια στο λαιμό και στο στήθος, σου 'κοβε την ανάσα.

“Ποιος ξέρει πόσα όβολα θα μου γυρέψει, του φτω-

χού!”, σκέβηκε ο παπάς καθώς προσκυνούσε σεβαστικά εδαφιαίως.

—Σαλαμαλέκ, χαιρέτησε κατά το τυπικό των άπιστων. Δουλικώς προσκυνώ την αφεντιά σου, Αϊσέ χανούμ.

—Οσκελντίν,⁹⁶ απάντησε η Τούρκα. Κάτσε, παπά μου, και πε μου τι να σε φιλέψουμε.

—Τιποτις, τεσεκούρ εντερίμ,⁹⁷ κυρά, αποκρίθηκε ο Γιακουμής. Μια χάρη ήρθα να σου ζητήξω μόνο.

—Να λύσω τα μάγια καποιανού ή να δέσω με μάγια κάποιον; ρώτησε η μάγισσα.

—Το πρώτο, απάντησε ο παπάς. Για το δεύτερο βλέπουμε (εκείνος ο Δεσπότης στον λαιμό του στεκόταν).

Και κάθισε να της εξιστορήσει το πάθημα της άτυχης παπαδιάς. Η Τούρκα τον άκουσε προσεκτικά και στο τέλος κούνησε το κεφάλι της.

—Βαριά μάγια μου ακούγονται αυτούνα, παπά μου, είπε. Από κείνα που δύσκολα λύνονται.

—Δηλαδή;... δεν γένεται τίποτις;

—Ούλα γέρονται, θέληση να υπάρχει, απάντησε η μάγισσα. Αλλά θα πρέπει να τη δω την παθούσα. Θα πω να ’τοιμάσουν το αμάξι μου. Πάγαινε εσύ και θα ’ρθω εγώ μετά.

Προσκύνησε ξανά ο παπάς εδαφιαίως.

—Φτωχός άνθρωπος είμαι, χανιμίμ,⁹⁸ είπε. Σώσε εσύ τη φουκαριάρα κι εγώ, παρά την απύθμενη ένδεια μου, δεν θα σ’ αφήκω έτσι. Έναν ντενεκέ λάδι, που λέει ο λόγος, θα χρεωθώ, αλλά θα σου βρω.

⁹⁶ Hoşgeldin: Καλώς ήρθατε τουρκιστί.

⁹⁷ Teşekkür ederim: ευχαριστώ τουρκιστί.

⁹⁸ Hanımım: Κυρά μου τουρκιστί, όπως οι Εγγλέζοι λένε «my lady» σεβαστικά.

Γέλασε η Τούρκα.

—Δεν ξέρω πόσο φτωχός είσαι, παπά, του λέει. Ξέρω όμως ότι από πονηριά είσαι πάμπλουτος, όπως ούλοι εσείς οι ραγιαδες κι όπως ούλοι του φυράματος σου.

—Μα εγώ, χανιμίμ!... Μάρτυς μου ο Θεός...

—Άσε τον Θεό στην ησυχία του, μην ρίξει φωτιά και μας κάψει ούλους, είπε η Αϊσέ χανούμ. Άϊντε, σύρε τώρα σπίτι σου κι έρχομαι κι εγώ από κοντά.

Η Τούρκα κράτησε το λόγο της κι έφταξε στο σπίτι του παπά μετά από τρεις μέρες.

Μια ματιά έριξε στην κατάκοιτη παπαδιά κι αμέσως κατάλαβε.

—Όπως το φανταζόμουν, λέει του παπά. Τα μάγια είναι βαριά και θέλουν τέχνη για να λυθούν. Για πε μου όμως, μπρε παπά, ποιος σε οχτρεύεται τόσο που να δέσει αυτή τη φουκαριάρα με τέτοιες δυνατές μαγκανίες;

—Ποιος να με οχτρεύεται, κυρά, εμένα, άγιο άνθρωπο; διαμαρτυρήθηκε ο παπάς. Εγώ μόνο καλό κάνω στον πλησίον μου. Όχι που να το παινευτώ δηλαδή, αλλά να... ρώτα και το ποίμνιό μου, να δεις τι θα σου πουν.

—Για ξανασκέψου το γιατί έχει σημασία, επέμεινε η Αϊσέ. Δεν πειράζεις κανέναν; Δεν αδίκησες; Δεν έχεις κάμει καμιά παλιανθρωπιά; Παπάς είσαι, σας ξέρουμε τι κουμάσια που εισάστενε.

—Μα εγώ...

—Αν δεν βρούμε ποιος είναι αυτός που έριξε τα μάγια δεν θα μπορέσουμε να τα λύσουμε σωστά, τον έκοψε η Αϊσέ. Μισές δουλειές θα κάνουμε.

Το σκέφτηκε από 'δώ ο παπάς, το σκέφτηκε από χει... Παλιανθρωπιές είχε κάμει ένα σωρό, αλλά καμιά δεν ήτουνε τόσο μεγάλη που να φέρει τον αδικημένο στο σημείο να

εκδικηθεί κάνοντας μάγια στην παπαδιά. Εξόν... εξόν βέβαια από την περίπτωση της Ευλαλίας... Που θυμήθηκε πως τον είχε απειλήσει ότι θα του ξεπλερώσει το κακό όπου της έκαμε στο δεκαπλάσιο... Ποιο κακό; Σάματις μπορούσε να κάμει κι αλλιώς ο καφερός;

—Η αλήθεια είναι ότι είχα εκεί μια αρραβωνιάρα, λέει μισοκακόμοιρα της Αϊσέ. Που αναγκάστηκα να την αφήνω —τι να 'κανα;— για να πάρω τούτην εδώ την καφερή. Ξέρω κι εγώ;... Μπορεί να θύμωσε...

—Και πώς τη λεν την αρραβωνιάρα για να 'χουμε το καλό ρώτημα; ρώτησε η Τούρκα.

—Ευλαλία, λέει ο παπάς. Αλλά έχει χαθεί εδώ και καιρό.

—Ευλαλία;!!! αναφώνησε η Αϊσέ. Μια που είναι έτσι κι έτσι κι αλλιώς;

—Ναι, αυτή, χανιμίμ, απάντησε ο παπάς. Τι, την ξέρεις;

—Αν την ξέρω;!... Αμ την Ευλαλία βρήκες να γελάσεις, μπρε συφοριασμένε; Αυτούνη είναι η μεγαλύτερη μάγισσα ανάμεσα σε ούλες τις ρωμιές που εξασχούν την Τέχνη μας. Άκουσα πως πήγε να εγκατασταθεί στο Αϊβαλί.

—Μάγισσα η Ευλαλία;! αναφώνησε ο παπάς και σταυροκοπήθηκε. Ιησούς Χριστός νικά κι ούλα τα κακά σκορπά!

—Να δούμε τώρα πώς θα λύσουμε τα μάγια, μουρμούρισε η Αϊσέ.

Κάθισε στο τραπέζι κι άνοιξε μπροστά της μια μεγάλη Σολωμονική, που ήτουνε γραμμένη στα Τούρκικα, κι αρχί-νισε να τη μελετάει ώρα πολλή.

Στο τέλος φώναξε τον παπά να πάει κοντά.

—'Τοίμασε τρία δαυλιά αναμμένα στο τζάκι, του λέει. Εσύ θα με ακολουθάς ζωπίσω μου και θα κρατάς ένα φα-

νάρι. Όταν το φανάρι σβήνει θα το ανάβεις μ' ένα δαυλί. Κάθε φορά κι άλλο, με τη σειρά που είναι στο τζάκι. Ό,τι κι αν δεις μην σκιαχτείς και να κάμεις ό,τι σου λέω. Πρώτα όμως χρειάζομαι να μου δώσεις τρία μαργαριτάρια, το ένα μεγαλύτερο από τα άλλα δυο...

—Μα πού να βρω μαργαριτάρια ο δόλιος, φτωχός άνθρωπος; κλαψούρισε ο παπάς, που νόμισε πως η μάγισσα του γύρευε πλερωμή.

—Δεν τα θέλω για μένα, αλλά για τα ξόρκια μου, του εξήγησε η Τούρκα. Βρέστα από τα τζοβαίρικα της γυναίκας σου.

Έκανε όπως του είπε ο παπάς και η Τούρκα μάγισσα ετοιμάστηκε για την τελετή. Έλυσε τα μαλλιά της, να πέφτουν ελεύθερα στους ώμους της, έβγαλε τα περιττά της ρούχα κι άρχισε να ψαλμουδιάζει ένα ξόρκι παίζοντας με τα μαργαριτάρια που κρατούσε στην παλάμη της.

Αμέσως σχεδόν, από το πουθενά, αρχίνησε να παίζει μια μουσική ανατολίτικη, που όμοια της ο Γιακουμής δεν είχε ξανακούσει και η Αϊσέ άρχισε να χορεύει. Από πίσω κι ο παπάς, με το φανάρι. Γύρισαν έτσι ούλο το δωμάτιο χορεύοντας και σιγά-σιγά σηκώθηκε κάτι σαν αγέρας, ενώ μορφές δαιμονικές στριφογύριζαν, σαν από καπνό, στο σπίτι. Χόρευε κι έψελνε τα ξόρκια η Αϊσέ κι από κοντά ο παπάς με το φανάρι, που το άναβε όταν έσβηνε. Σε μια στιγμή που ο στοιχειωμένος αγέρας δυνάμωσε γυρίζει η Τούρκα μάγισσα στον παπά και του λέει:

—Αγκάλιασε με τώρα, έτσι όπως είσαι κι εξυπηρέτησέ με...

Τι να κάμει κι ο παπάς, είχε μερακλώσει κιόλας από τη μουσική, τον χορό και τους περίεργους καπνούς, έκαμε όπως τον πρόσταξε η αλλόπιστη, σημειώνοντας στο μυαλό του να ζητήσει μετά συγχώρεση από τον Πανάγαθο.

Πάνω που απόσωσε το έργο του κατεβαίνει ένας δαίμο-

νας από το νταβάνι και με μια αμπωσιά γκρεμίζει έναν τοίχο του σπιτιού.

Χωρίς να χάσει καιρό βγαίνει η Τούρκα στην αυλή, με τον παπά ακόμη πισωκάπουλα ευσυνειδήτως, σηκώνει το χέρι ψηλά και πετάει τα μαργαριτάρια στον ουρανό.

Μόλις αυτά έπεσαν στη γη αμέσως σταμάτησε η μουσική, χάθηκαν τα δαιμόνια κι έσβησε το φανάρι του παπά.

—Άναψε το φανάρι, διατάζει η Αϊσέ τον Γιακουμή. Και ψάξε να βρεις πού έπεσε το πιο μεγάλο.

Έκανε όπως του είπε ο παπάς και ψάξε-ψάξε στο τέλος βρήκε το μαργαριτάρι.

—Σκάψε τώρα σ' αυτό το σημείο, διέταξε η μάγισσα.

Έσκαψε λοιπόν ο παπάς και βρήκε θαμμένο στον λάκκο ένα τενεκεδένιο κουτί.

Ανοίγουν το κουτί και τι να δουν!...

Μέσα ήτουνε το χρυσοκέντητο πόδημα που είχε χάσει η παπαδιά τη μέρα του γάμου της με ένα μεγάλο, σγκουριασμένο καρφί να το διαπερνάει πέρα ως πέρα. Υπήρχαν ακόμα ένα κομμάτι ξερό σαπούνι, γιομάτο καρφοβελόνες, μια μικρή πλεξούδα μαλλιά χιλιομπερδεμένα και μια κλειδαριά σγκουριασμένη.

Τα πήρε ούλα αυτά η Τούρκα και μπήκε πάλι στο σπίτι, κάθισε μπροστά στο τζάκι και στρώθηκε στη δουλειά μουρμουρίζοντας ξόρκια.

Έβγαλε το καρφί από το πόδημα, ξεμπέρδεψε τις τρίχες μία-μία από την πλεξούδα και ξεκάρφωσε τις καρφοβελόνες από το σαπούνι. Μετά, μ' ένα τελευταίο ξόρκι, τα 'ριξε ούλα αυτά στη φωτιά, όπου γίνηκαν μπουρλότο δια μιας βγάζοντας μια μυστήρια πράσινη φλόγα.

Αμέσως η παπαδιά έβγαλε έναν στεναγμό κι ανασηκώθηκε στο κρεβάτι της.

—Πού είμαι; Πού βρίσκομαι; έκανε κοιτάζοντας γύρω της παραξευεμένη.

—'Σύχασε, παπαδιά, και βρίσκεσαι στο σπίτι σου, της λέει ο παπάς.

—Κι αυτούνος ο τοίχος γιατί είναι φευγάτος, γένηκε σεισμός; ρώτησε η παπαδιά.

—Σεισμός, αλλά πάει, πέρασε, είπε ο παπάς.

—Κι αυτούνη η γδυτή τι κάθεται στο παραγώνι; επέμεινε η παπαδιά.

—Η δούλα είναι, που ήρθε να μας παστρέψει το κονάκι, της λέει ο παπάς. Ζεστάθηκε το κορίτσι κι έβγαλε τα ρούχα του.

—Ντροπής πράματα είναι αυτά, σχολίασε η παπαδιά ξινά. Να της πεις να ντυθεί και να τσακιστεί να φύγει αμέσως, μην πιάκω το μπλάστρι και την αρχίσω στις γρήγορες.

—Καλά, καλά..., την καθησύχασε ο παπάς. Κοιμήσου εσύ τώρα, να ξεαποστάσεις, κι έννοια σου.

Ξάπλωσε πάλι η παπαδιά, γιατί ήτουνε ακόμα αδύναμη από την αρρώστια.

—Άμα ξυπνήσω κοίτα να είναι ούλα στη θέση τους, μουρμούρισε πριν την πάρει ο ύπνος.

Εντωμεταξύ στο τζάκι η Τούρκα περιεργαζόταν την σγκουριασμένη κλειδαριά.

—Τι 'ναι αυτούνη η κλειδαριά, κυρα-μάγισσα; ρώτησε με περιέργεια ο παπα-Γιακουμής.

Κούνησε το κεφάλι της η Τούρκα.

—Αυτούνο είναι το τελευταίο μαγικό, το πιο δυνατό απ' ούλα, είπε. Η κλειδαριά είναι η μήτρα της γυναίκας σου, που κλείδωσε η Ευλαλία και που πρέπει να ανοίξει χω-

ρίς να σπάσει. Αλλιώς η παπαδιά θα μείνει στέρφα και δεν θα κάμει παιδιά.

—Πωπώωω! θαύμασε ο παπάς. Και δεν μπορείς εσύ να την ανοίξεις με τα μαγικά σου, χανιμίμ;

Το σκέφτηκε η Τούρκα μάγισσα.

—Δεν ξέρω αν πετύχει, γιατί είναι δύσκολο, είπε τέλος, αλλά μπορούμε να δοκιμάσουμε. Όμως πρέπει να βοηθήσεις κι ελόου σου.

—Πε μου τι να κάμω και θα γενώ θυσία, απάντησε ο παπάς.

—Το λοιπό... Εγώ θα λέω ένα ξόρκι που ξέρω, ξανά και ξανά, ενώ εσύ τη στιγμή εκείνη θα πρέπει να μ' εξυπερετείς, όπως προηγουμένως, στο χορό. Λέω μήπως κι έτσι καταφέρουμε να ξεκλειδώσουμε τα μάγια... Μπορείς;

—Θα μπορέσω, τι να κάνω; απάντησε ο παπάς μοιρολατρικά. Αφόσον και είναι για καλό σκοπό μια θυσία θα την κάμω.

Άρχισαν λοιπόν τη διαδικασία, η Τούρκα κι ο παπάς, εκείνη να λέει το ξόρκι κι εκείνος να ψέλνει απολυτίκια από το Ευαγγέλιο κι ούλη τη νύχτα προσπάθησαν φιλότιμα, ώσπου έφεξε, αλλά η κλειδαριά δεν έλεγε ν' ανοίξει.

—Τώρα τι να σου πω, παπά μου, του λέει τέλος η Αϊσέ. Πρέπει να προσπαθήσεις μονάχος σου με τίποτις σουβλιά και κατσαβίδια, γιατί, όπως γλέπεις, τα μαγικά δεν πιάνουν. Μόνο πρόσεχε μην την σπάσεις.

—Δεν κάθεσαι να προσπαθήσουμε ξανά απόψε, χανιμίμ; της λέει ο παπάς, που σαν να του καλάρεσε η ωραία Τούρκα.

Γέλασε εκείνη φιλάρεσκα, γιατί ποια στραβή χανούμ σε τούτον τον ντουινιά δεν θέλει το φως της;

—Να καθόμαν, μετά χαράς, του λέει, αλλά αν με βρει

εδώ η παπαδιά όταν ξυπνήσει μπορεί ν' αρρωστήσει ξανά – από το κακό της. Τώρα... άμα σε φέρει ο δρόμος σου κατά Χαλκίδα μεριά, έλα να δοκιμάσουμε πάλι εκεί. Πού ξέρεις καμιά φορά... ο Θεός είναι μεγάλος.⁹⁹

Έφυγε το λοιπόν η Τούρκα μάγισσα, να πάει στο σπίτι της, πλερωμή δεν ζήτηξε, προς μεγάλη ανακούφιση του παπά, συνήλθε κι η παπαδιά κι ούλα ωραία και καλά.

Πού και πού ο παπάς προσπαθούσε ν' ανοίξει την κλειδαριά με κατσαβίδια και τσαγκαρσούλια, έκαμε και μερικά ταξίδια στη Χαλκίδα εξεπιτούτου, αλλά τίποτις. Στο τέλος το πήρε απόφαση, την πέταξε στη θάλασσα κι 'σύχασε.

Ωστόσο εξακολούθησε να πηγαίνει στη Χαλκίδα, γιατί δεν ξέρεις ποτέ... ο Θεός είναι μεγάλος¹⁰⁰... και η Τούρκα Αϊσέ πάντα τον υποδεχόταν με χαρά, γιατί φαίνεται πως ο παπα-Γιακουμής, παρά την κακομοιριά του και τη φιλαργυρία του, είχε μάλλον και κάποια κρυφά χαρίσματα, που οι γυναίκες –πλην της δικής του– εκτιμούσαν ιδιαίτερος κι ενθουσιωδώς.

Πέρασε καιρός, η παπαδιά έναν χειμώνα πλευρίτωσε, το γύρισε σε πνευμονία και πάει καλιά της, με συνοπτικές διαδικασίες, να ζήσουμε να τη θυμόμαστε. Το ευτύχημα που είχαν προκάνει στο μεταξύ να απονθάνουν και οι γονέοι της, από ελονοσία, κι έτσι ο καλός παπάς δεν στεναχωρέθηκε και πολύ, αφού του έμεινε ολόκληρη η προίκα της συχωρεμένης.

Έτσι, μετά τα σαράντα της παπαδιάς, ξεκουβαλήθηκε στο σπίτι και η Αϊσέ από τη Χαλκίδα, δήθεν για να φροντίζει τον χήρο, σαν δούλα.

Τώρα, αν το πίστεψε αυτό το ποιμνιο και οι γειτόνοι,

---

⁹⁹ «Αλλάχου Ακμπάρ» είπε η Τούρκα, αλλά το μεταφράζουμε στα καθ' ημάς, για να μην σκανδαλίσουμε το κατά τα άλλα καθόλου μισαλλόδοξο αναγνωστικό μας κοινό.

¹⁰⁰ Έτσι δεν λέμε κι εμείς; Όχι μόνο οι αλλόπιστοι.

που δεν χρωστάνε καλό, δεν ειμάστενε σε θέση να το ξέρου-
με αλλά κι ούτε μας ενδιαφέρει.

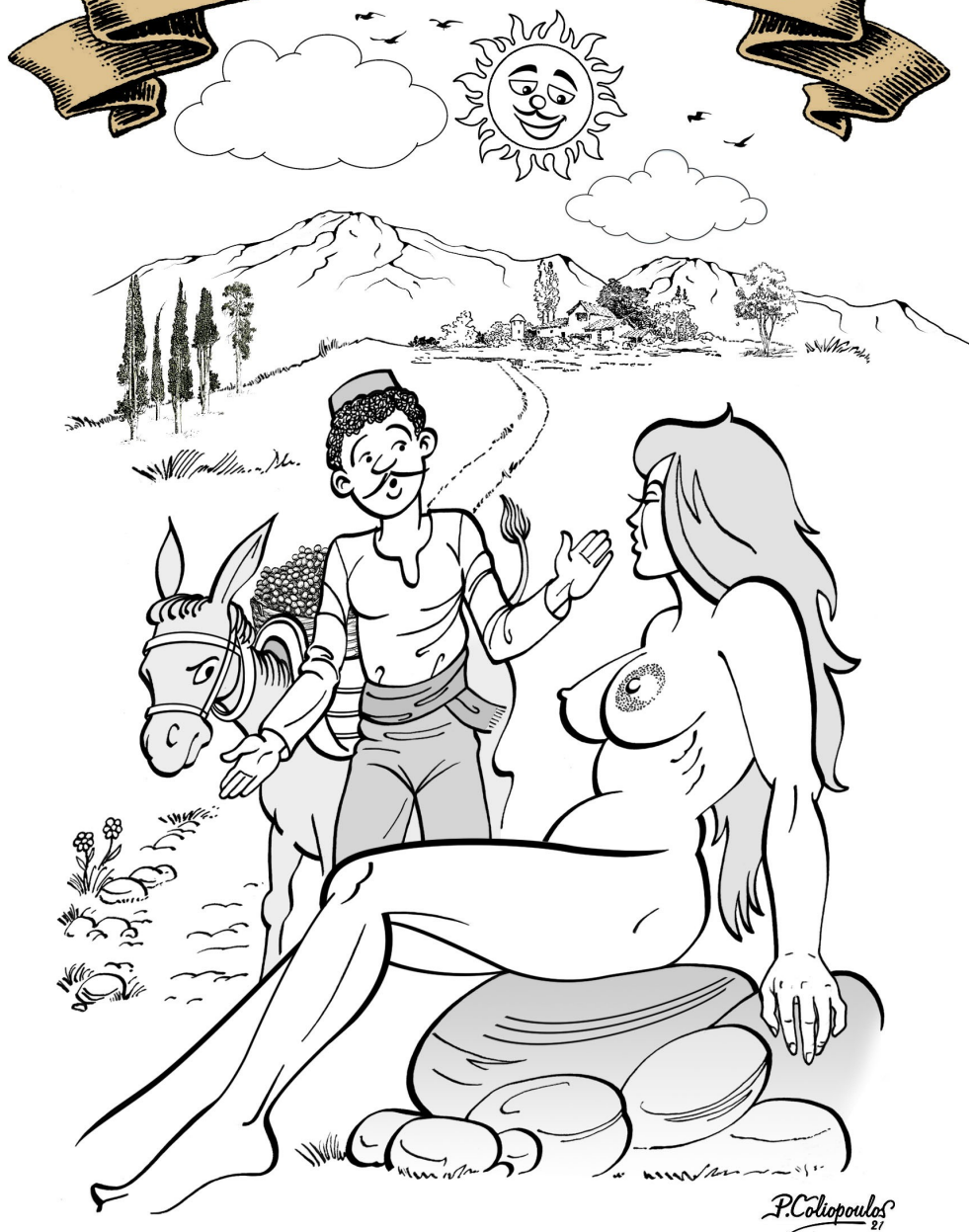
Όσο για την προδομένη αρραβωνιάρα Ευλαλία... μάθα-
με μόνο ότι γίνηκε μεγάλη και τρανή και πάγαινε κόσμος
και κοσμάκης να τη δει για το πρόβλημά του, ακόμα κι
από την Πόλη.

Το απάντημα της Νεράιδας

Ὁ Γιώργης ὁ Κοσμόπουλος, μαραγκὸς ἀπὸ τὸ Καστρί, εἶναι ἄνθρωπος πολὺ θεοφοβούμενος· ὀλίγα γραμματάκια ξέρει, μὰ ὅταν τοῦ μένει καιρὸς διαβάζει πάντα ἐκκλησιαστικά βιβλία. Αὐτὸς βλέπει πολὺ συχνὰ δαιμονικά φῶτα, ποῦ γίνονται ὕστερα διάφορα ζῶα, βλέπει ζαγάρια νὰ τὸν ἀκολουθοῦν ἢ νὰ πηγαίνουν μπροστὰ του, γυναῖκες καὶ ἄντρες πεθαμένους, κριάρια καὶ τραγιά νὰ τοῦ φράζουν τὸν δρόμο εἰς διάφορα μέρη καὶ προπάντων μέσα ἔστω χωριό μας, τὸ Καστρί.

(*N. Πολίτης, #758, Καστρί Κυνηρίας, σ. 445*)

Λένε ὅτι ἅμα εἶναι νὰ σε βρεῖ το κακό δεν χρειάζεται νὰ ψάξεις εσύ, σε βρίσκει ἀπὸ μόνο του. Το ἴδιο καὶ το καλό. Μόνο που κάποιες φορές, ὅταν μας συμβαίνει κάτι καλό, εμεῖς νομίζουμε πως εἶναι κακό –καὶ τούμπαλιν. Ἀλλὰ ἔτσι εἶναι φτιαγμένοι οἱ ἀνθρώποι, ελαττωματικοί, δύσκολα μποροῦν ν' ἀξιολογήσουν αὐτὸ που τους βρίσκει, τὴ στιγμή που τους βρίσκει. Γι' αὐτὸ καὶ παιδεύονται καὶ ταλαιπωριοῦνται καὶ ἀκρὴ δεν βρίσκουν.

Ὅταν ὁ Ἀδάμ ἐκδιώχτηκε –καὶ ὄχι με δική του υπαιτιότητα, το υπογραμμίζω– ἀπὸ τὴν Ἐδέμ νόμισε πῶς αὐτὴ ἦτονε ἡ μεγαλύτερη δυστυχία που τον εἶχε βρεῖ. Του πήρε

ενιακόσια χρόνια για να καταλάβει ότι τα πράγματα δεν είχαν καθόλου έτσι. Διότι, αν παρέμεινε στον Κήπο της Εδέμ τι θα ήτανε; Ένας ταπεινός κηπουρός, κολλήγας χωρίς δικαιώματα και μισθό, στη δούλεψη του Μεγαλοτσιφλικά. Κανείς δεν θα τον ήξερε και κανείς δεν θα τον μνημόνευε. Ενώ εκεί όζω; Γίνηκε πατριάρχης του ανθρώπινου γένους, ο πρώτος των πρώτων κι αφεντικό του εαυτού του. Γίνηκε κάποιος που τον θυμόμαστε μέχρι σήμερα. Από ένα ασήμαντο περιστατικό, που τότε του είχε φανεί καταστροφικό. Ήτουνε όμως;

Όπως ο Αδάμ στην Εδέμ έτσι κι ο Γιώργης στο Καστρί ήτανε κολλήγας και δούλευε σαν μαραγκός για τον μεγαλύτερο γαιοκτήμονα της περιοχής, έναν Ζαφείρη Καλιακούδα, που οι χωριάτες ονομάτιζαν στα κρυφά, συναμετάξυ τους, Καλιακδόμπεη, γιατί ήτανε χειρότερος κι από τους Τούρκους που ξεκουμπίστηκαν από τον τόπο εδώ και σαράντα τόσα χρόνια.

Ο Γιώργης του δούλευε από μικρό παιδί, στα χωράφια και στους στάβλους πρώτα, κι όταν έμαθε την τέχνη από τον συχωρεμένο τον πατέρα του, σαν μαραγκός. Για ό,τι δουλειά έπαιρνε ο Γιώργης από τους χωριανούς, ο Καλιακδόμπεης πλερωνόταν ο ίδιος κι άμα θυμόταν έδινε και κάνα τάλαρο στον σέμπρο του, να πορευτεί. Μόνος του ήτανε ο Γιώργης, μαγκούφης, του είχε παραχωρήσει κι ένα καλύβι ο αφέντης του να μένει, παράπονο δεν είχε. “Δόξα σοι ο Θεός” έλεγε κάθε που έτρωγε ένα κομμάτι ψωμί κι ένα κρομμύδι και σταυροκοπιόταν ευλαβικά, γιατί ήτανε καλός χριστιανός και είχε μάθει να ’φχαριστιέται με τα λίγα. Τόσο του έκοβε.

Καλός μάστορας κι εργατικός ήτανε ο Γιώργης, αλλά σχεδόν αγράμματος κι απλοϊκός στη σκέψη.

—Βρε σήκω και πάγαινε στη Χώρα, του λέγαν οι άλλοι χωριάτες. Με την τέχνη σου θα βρεις καλή δουλειά και θα βγάνεις παράδες, που κάθεται και σ’ εκμεταλλεύεται ο Καλιακδόμπεης για ένα ξεροκόμματο.

—Μπα, απαντούσε ο Γιώργης. Πού να τρέχω τώρα στα ξένα; Καλά είμαι εδώ.

Τον φασκέλωναν οι συγχωριανοί του, αλλά εκείνος δεν τους συνεριζόταν. Του έφταναν αυτά που είχε. Που δεν είχε δηλαδή.

Ήτουνε κι αλαφροΐσκιωτος ο Γιώργης. Έγλεπε πράματα που δεν γλέπαν οι άλλοι κι επειδής δεν τα 'γλεπαν αυτοί όταν τους τα 'λεγε τον κοροΐδευαν. Αυτό και η φτώχεια του ήτουνε οι λόγοι που δεν μπόρεσε ποτέ να βρει μια γυναίκα απ' το χωριό, να τη στεφανωθεί. Κάπως τον πείραζε αυτό, γιατί ήτουνε ακόμα νέος και οι νέοι έχουν κι άλλες ανάγκες, εξόν από το φαί, αλλά κάθε που ξομολογιόταν την επιθυμία του στον παπα-Γιάννη εκείνος θύμωνε.

—Δεν ντρέπεσαι, μπρε αμαρτωλέ, να κάνεις τέτοιες σκέψεις, του φώναζε. Αν ήθελε ο Πανάγαθος να βρεις γυναίκα δεν θα σου 'βρισκε λες;

Και του 'βαζε είκοσι μετάνοιες με το «πατερημών» για κάθε βράδυ, μέχρι να συμμορφωθεί και να πάψει να σκανδαλίζεται.

Τώρα ο Θεός μπορεί να είχε τους λόγους του που τον άφηκε τον έρμο τον Γιώργη μαγκούφη, φαίνεται όμως ότι ο άλλος, αυτός με τα κέρατα (Θε μου 'σχώρα με), είχε διαφορετική γνώμη.

Νά λοιπόν τι γίνηκε.

Φωνάζει μια μέρα ο Καλιακδόμπτης τον Γιώργη και του λέει:

—Μπρε Γιώργη, σαμάρωσε ένα γαιδούρι, φόρτωσε δυο κοφίνες κεράσια και πάαινε στη Χώρα, στον έμπορα τον Δουκουμέ —έχω συνεννοηθεί. Θα του δώξεις τα κεράσια κι αυτούνος θα σου δώσει (τόσα) γρόσια. Πρόσεξε μη σε γελάσει μόνο, θα τα μετρήσω.

—Ό,τι πεις, αφεντικό, λέει ο πρόθυμος Γιώργης.

Και τρέχει να 'τοιμάσει το γαϊδούρι και τις κοφίνες με τα κεράσια. Δεν ήτουνε αυτή η δουλειά του βέβαια, αλλά δεν ήτουνε και η πρώτη βολά που ο αφέντης του τον αγγάρευε για άλλα θελήματα. Άλλωστε αυτή δεν ήτουνε η σωστή σειρά των πραγμάτων, όπως μας διδάσκει και η θρησκεία; Οι αφεντάδες διατάζουν και οι σέμπροι υπακούνε.

Κίνησε το λοιπόν για τη Χώρα ο Γιώργης, παρέα με τον γαϊδάρο, τα λέγαν κιόλας οι δυο τους στο δρόμο, γιατί ο αλαφροίσκιωτος χωριάτης ήτουνε από τους λίγους εκείνους που αγαπούσαν τα ζα και τα είχαν σαν ανθρώπους, μην σου πω και καλύτερα, κι όπως η μέρα ήτουνε ηλιόλουστη και καλοκαιρινή και η φύση γύρω πανέμορφη, ζώο και άνθρωπος απολάμβαναν το ταξίδι, ο καθένας για τους δικούς του λόγους. Ο γαϊδουράκος επειδή δεν ήτουνε βαρυσφορτωμένος κι επειδή κάθε τόσο σταματούσε να μασουλήσει τα νόστιμα χορταράκια, χωρίς να τον προγκήξει ο αγωγιάτης του, κι ο Γιώργης επειδή βρισκόταν όξω, στην ύπαιθρο, μακριά από τις πλάνες, τα πριόνια, τα σφυριά και τα ροκανίδια και δεν είχε κανέναν κερατά πάνω από το κεφάλι του, να τον διατάζει να βιαστεί.

Θα είχαν προχωρήσει καμιά ώρα από το χωριό όταν ο Γιώργης κάνει έτσι και τι να δει;

Πάνω στο δρόμο –ποιον δρόμο δηλαδή, μονοπάτι ήτουνε– καθόταν θρονιασμένη μια κοπέλα πανέμορφη, με μακριά ξανθά μαλλιά και χωρίς κανένα ρούχο απάνω της.

Σταυροκοπήθηκε ο Γιώργης, γιατί τέτοια γυναίκα χωριανή αποκλειόταν να είναι και μόνο τα ξωτικά γκιζερνάνε έτσι, τσίτσιδα, χωρίς καμιά ντροπή, αλλά πάλι δεν ήτουνε και πολύ σίγουρος, γιατί μπορεί να ήτουνε ένα κορίτσι από άλλο χωριό που να το 'χαν κλέψει τίποτις ληστές κι αφού το γλέντησαν το παράτησαν στην ερημιά. Τι, πρώτη φορά θα ήτουνε;

Πλησίασαν λοιπόν διστακτικά άνθρωπος και γαϊδούρι κι όταν έφτακαν κοντά ο Γιώργης αναγκάστηκε να παραδε-

χτεί ότι ανθρώπινο πλάσμα τόσο όμορφο δεν είχε ξαναμα-
ταδεί.

“Νεράϊδα θα είναι σίγουρα”, είπε μέσα του.

Αλλά και πάλι, για να μην υπάρχει καμιά αμφιβολία,
την καλημέρισε ευγενικά και τη ρώτησε:

—Ποιανού είσαι εσύ, μαρή; Και τι γυρεύεις μονάχη σ’
και γδυτή στην ερημιά, κορίτσι πράμα;

—Κανενού δεν είμαι, απάντησε το κορίτσι. Κι όπου
θέλω πάω κι όπως θέλω.

—Δεν μπορεί, επέμεινε ο Γιώργης. Ούλες οι τσούπρες
καποιανού είναι, τι είσαι ελόου σου δηλαδή που λες ότι δεν
είσαι κανενού;

—Νεράϊδα είμαι, απάντησε η κοπέλα. Και για να μπο-
ρείς να με γλέπεις ή αλαφροΐσκιωτος είσαι ή Σαββατογεν-
νημένος.

Ξανασταυροκοπήθηκε ο Γιώργης, γιατί νεράϊδα από
τόσο σιμά πρώτη φορά έγλεπε. Είχε δει κάνα-δυο φορές
από μακριά να χορεύουν σε σταυροδρόμια, αλλά και πάλι
ήτουνε νύχτα κι όχι μέρα μεσημέρι, όπως τώρα.

—Αλαφροΐσκιωτος είμαι, της λέει. Γιώργη με λένε και
πάω στη Χώρα να πουλήσω κεράσια για το αφεντικό μου.

—Και γιατί να σ’ αφήνω να περάσεις; του λέει γε-
λώντας η νεράϊδα.

—Και γιατί να μη μ’ αφήνεις; απόρεσε ο Γιώργης.

—Γιατί εμείς τα ξωτικά έχουμε το συνήθειο να σας παι-
δεύουμε εσάς τους ανθρώποι.

—Αλλά εμένα γιατί να με παιδέψεις, τον κακόμοιρο; Τι
σου ’καμα;

Έχαμε έναν μορφασμό η νεράϊδα.

—Τι θα μου δώσεις για να σ’ αφήνω να περάσεις; του
λέει.

—Τι να σου δώκω; αναρωτιέται ο Γιώργης. Σάματις έχω και τίποτις; Να σου δώκω κεράσια;

—Μπα, κεράσια κόβω όσα θέλω από τα δέντρα.

—Να σου δώκω το φέσι μου;

—Τι να το κάνω αυτό το παλιοφέσι;

—Εμ τότες τι να σου δώκω;

Έχανε πως το σχεβόταν η νεράϊδα.

—Ξέρω κι εγώ; του λέει στο τέλος. Μήπως να με εξυπερετήσεις λέω;...

Ξεροκατάπτε ο άμοιρος ο Γιώργης, γιατί τέτοια τύχη ούτε στο όνειρό του.

—Πού, εδώ; έκανε. Κι αν περάσει κανένας και μας δει;

—Τότες να πάμε εκεί, πίσω απ' αυτά τα θαμνιά.

Έτσι, μπροστά η νεράϊδα, πίσω ο Γιώργης και πιο πίσω ο γαιδουράκος, που έβοςκε μακάρια, πήγαν προς τα θαμνιά.

Τι γίνηκε εκεί ούτε που ξέρουμε, ούτε και μας πέφτει λόγος. Κείνο που ξέρουμε μόνο είναι ότι όταν ο Γιώργης με τον γαιδουράκο συνέχισαν το δρόμο τους για τη Χώρα είχε περάσει πια το μεσημέρι για τα καλά.

Το οποίοιόν πήγε μετά ο Γιώργης στη Χώρα, παρέδωσε τα κεράσια στον έμπορα, πήρε τα λεφτά, μετρημένα σωστά (καθόσον οι χωριάτες, ακόμα κι όταν είναι εντελώς αγράμματοι, άμα είναι να μετρήσουν παράδες δεν κάνουν ποτές λάθος) κι επέστρεψε στο χωριό, από άλλο δρόμο, γιατί φοβόταν μην και τον περίμενε ξανά η νεράϊδα κι αναγκαζόταν να αμαρτήσσει πάλι.

Κατά το βραδάκι όμως, που τον έστειλε ο επιστάτης να δει τ' αμπέλια... πάλι τα ίδια! Η όμορφη ξανθομαλλούσα ήτουνε εκεί και τον περίμενε!

—Σε περίμενα στο δρόμο να ξαναπεράσεις, του λέει. Αλλά εσύ μου φαίνεται ότι σκιάχτηκες και πήγες απ' αλλού.

—Μπα, τι να σκιαχτώ; δικαιολογήθηκε ο Γιώργης. Έτσι το 'χω συνήθειο, να γυρίζω από άλλο δρόμο όπου πάω.

—Και δεν σκέβηκες ότι εγώ μπορεί να σε περίμενα;

—Εμ δεν το σκέβηκα, είπε ο καφερός. Πού να μου κόψει; Είπα ότι θα 'χες γυρίσει σπίτι σου.

—Νά όμως που σε ξαναβρήκα.

Και τέλος πάντων κουβέντα στην κουβέντα κάθισαν κάτω από μια μουριά και λέγαν τα δικά τους, μέχρι που βγήκε το φεγγάρι και πήγαν ο καθένας στο σπίτι του.

Πέρασαν κάμποσες μέρες και τον φουκαρά τον Γιώργη τον βασάνιζε η ιδέα ότι είχε κάμει μεγάλη αμαρτία κι αν δεν ξομολογιόταν θα πάγαινε κατευθείαν στην Κόλαση.

Πάει λοιπόν μια και δυο και βρίσκει τον παπα-Γιάννη στην εκκλησία, μετά τον εσπερινό.

—Παπά μου, του λέει, νομίζω ότι έχω κάμει μια μεγάλη αμαρτία και θέλω να ξομολογηθώ.

—«Νομίζεις», μπρε Γιώργη; του λέει αυτός. Αλλά δεν είσαι σίγουρος;

—Πού να ξέρω εγώ, παπά μου, εσύ θα μου πεις...

Κάθισε το λοιπόν και του εξιστόρησε το περιστατικό που γίνηκε στο δρόμο για τη Χώρα, όχι όπως κάναμε εμείς, αλλά με κάθε λεπτομέρεια.

Να τ' ακούσει αυτά ο παπάς έφριξε!

—Μεγάλη αμαρτία! ανέκραξε. Δεν ξέρω αν ήτουνε γυναίκα κανονική ή δαιμόνιο του Εξαποδώ, αλλά χωρίς να εισάστενε στεφανωμένοι αυτά τα αίσχη τ' απαγορεύει η θρησκεία μας.

—Μα τι να 'κανα; δικαιολογήθηκε ο Γιώργης. Θα μου 'παιρνε τη μιλιά, μπορεί να μ' έδενε και με τίποτις μαγγανείες... Ξέρω κι εγώ;...

Το σκέβηκε ο παπάς.

—Καλά, του λέει τέλος. Για μια βολά κάπως θα βρούμε έναν τρόπο να σου συχωρεθεί η αμαρτία.

Κατέβασε το κεφάλι ο Γιώργης, σαν βρεγμένη γάτα.

—Ε, δεν ήτουνε μια βολά, παπά μου, μουρμούρισε. Τρεις-τέσσερις νομίζω... Σάματις μέτραγα;...

—Αίσχος! φώναξε ο παπάς. Έπρεπε ν' αντισταθείς, σαν καλός χριστιανός. Να κάμεις το σταυρό σου και να πεις το «πατερημύ» τρεις βολές.

—Εμ το 'καμα, δεν το 'καμα, ο καφερός, παπά μου; Αλλά, όπως λέει και το Βαγγέλιο... «Το πνεύμα πρόθυμο, αλλά το σώμα ασθενή».

—Ναι, άμα σας συμφέρι το Βαγγέλιο πρώτοι εισάστενε να το επικαλείστε, φώναξε ο παπάς θυμωμένος. Άμα δεν σας συμφέρι δεν ξέρετε τίποτις... «αγράμματος άνθρωπος, παπά μου». Τέλος πάντων... θα 'ρθεις να μαστορέψεις τα στασίδια, που είναι ετοιμόρροπα, και θα το σκεβώ μήπως και σου δώκω άφεση –προσωρινώς.

Ξερόβηξε ο Γιώργης.

—Για ούλα, παπά μου; ρώτηξε.

—Για ποια ούλα; απόρησε ο παπάς. Έχει κι άλλα;

—Νά... ήρθε το βράδυ και με βρήκε στ' αμπέλια... Τώρα δα θα στο 'λεγα.

Σήκωσε τα χέρια του στον ουρανό ο παπα-Γιάννης απελπισμένος.

—«Εις το πυρ το εξώτερον!», ψαλμούδιασε. Τόσες αμαρτίες σε μια μέρα δεν μου 'χει ξαναματατύχει. Μήπως, μπρε παιδί μου, θα ήπρεπε να παντρευτείς;

—Τη νεράιδα, παπά μου;

—Τον κακό σου τον καιρό, αμαρτωλέ! Ξέσπασε ο παπάς. Μια κανονική γυναίκα, μπρε! Να 'συχάσεις.

—Μπα, ποια με παίρνει εμένα έτσι φτωχός κι αλαφροίскиωτος που είμαι, παπά μου; ψιθύρισε με συντριβή ο Γιώργης.

—Τέλος πάντων, είπε ο παπάς. Θα διορθώσεις και το τέμπλο και κάνα-δυο παράθυρα που σάπισαν και κάπως θα συχωρεθείς. Όμως... μακριά από τις νεράιδες! Μην ακούσω άλλη βολά ότι «αναγκάστηκες».

Πέρασε λίγος καιρός, ο Γιώργης έκαμε τις εργασίες που του έβαλε μετάνοια ο παπα-Γιάννης στην εκκλησιά, έκαμε και τις άλλες δουλειές στο μαραγκούδικο κι ενόχληση απ' τη νεράιδα καμιά.

“Δόξα σοι ο Θεός”, είπε μέσα του ο ταλαίπωρος. “Φαίνεται ότι οι μετάνοιες και τα πατερημά μου έπιακαν τόπο”.

Όμως στο βάθος στεναχωρεύονταν κιόλας, γιατί όταν δοκιμάσεις μια ευχάριστη αμαρτία δύσκολα την ξεχνάς κι επιστρέφεις στη χριστιανική εγκράτεια. Αλλά βέβαια δεν το μολογούσε αυτό σε κανέναν και λιγότερο απ' όλους στον παπα-Γιάννη, που τον είχε από κοντά, να τον επιβλέπει.

—Είχαμε μήπως κανένα ξεγλίστρημα απ' αυτά που ξέρεις; τον ρώταγε κάθε τόσο ο παπάς.

—Τίποτις, παπά μου, δόξα σοι ο Θεός, απαντούσε ο Γιώργης (με ανάμικτα συναισθήματα).

—Έχε το νου σου! Και μην ξεχνάς τα πατερημά όταν τα πράματα σκουραίνουν. Μην γλυτώσουμε από τη μια αμαρτία και πέσουμε σε άλλη.

—Έννοια σου, παπά μου, και ξέρω.

Μετά έλαβε εντολή, με καμπόσους άλλους εργάτες, από το αφεντικό, να πάνε να δουλέψουν σε κάτι σπίτια που είχε σ' ένα κοντινό χωριό, την Παλιοπαναγιά.

Πήγαν το λοιπόν τα μαστόρια και στρώθηκαν στη δουλειά, να σουλουπώσουν τα σπίτια του αφέντη, που λογάριάζε να δώσει προίκα στις θυγατέρες του, που θα πάντρευε πριν από τα Χριστούγεννα. Βαριά ήτουμε η δουλειά και λίγο το φαγητό, όσο για τον ύπνο... ξαπλώναν στρωματσάδα όξω, στην αυλή, αλλά τα παληκάρια ήτουμε μαθημένα και τους άρεζε εδώ, μιας και δεν είχαν κανέναν κερατά πάνω από το κεφάλι τους, ούτε αφέντη, ούτε επιστάτη.

Ακόμα περισσότερο χάρηκαν που τον δεκαπενταύγουστο γινόταν στο χωριό μεγάλο πανηγύρι και θα μπόραγαν να ξεσκάσουν λίγο.

Υπήρχε ένα έθιμο σε κείνο το χωριό. Μια βολά το χρόνο, ειδικά στο πανηγύρι αυτό, μόνο οι γυναίκες χόρευαν, ενώ οι άντρηδοι κάθονταν στα καφενεία της πλατείας και χάζευαν το θέαμα κουτσοπίνοντας το κρασάκι τους. Αυτό είχε έναν σκοπό. Να βλέπουν οι μπεκιάρηδες οι νέοι τις κοπέλες κι άμα τους άρεζε καμιά να τη ζητάνε απ' τον πατέρα ή τ' αδέρφια της. Νυφοπάζαρο κανονικό δηλαδή και χωρίς τα παρατράγουδα που καμιά φορά συνέβαιναν στα άλλα πανηγύρια, που επιτρεπόταν στους άντρηδοι να χορέψουν. Με τον τρόπο αυτό η τιμή της οικογένειας παρέμενε άθικτη.

Θα μου πεις τώρα γιατί άφηναν και τις παντρεμένες να χορεύουν; Για δυο λόγους. Πρώτον για να προσέχουν τις ανύπαντρες, μην το σκάσουν για να πάνε σε κρυφά ραντεβουδάκια (Θε μου 'σχώρα με) και δεύτερον για να ξεσκάσουν κομμάτι κι αυτές, γιατί όταν κρατάς τη δούλα συνέχεια κλεισμένη στο σπίτι ε, στο τέλος θα στην κάνει τη ζημιά. Έτσι κι αλλιώς άλλη ευκαιρία για διασκέδαση δεν είχαν, αφού ούτε στα καφενεία μπορούσαν να πάνε, ούτε σεργιάνι να βγουν. Όπως τα βρήκαμε έτσι θα τ' αφήσουμε.

Καθόταν το λοιπόν με τους άλλους ο Γιώργης και χάζευε τις τσούπρες να χορεύουν, όταν σε μια στιγμή παρατήρησε τρεις πανέμορφες γυναίκες, ντυμένες αρχοντικά, να

χορεύουν στο ρυθμό της μουσικής λίγο πιο πέρα. Κάνει έτσι και τι να δει; Μια από τις τρεις ήτουμε η γνωστή του νε-
ραΐδα, που την είχε για εξαφανισμένη.

Γυρνάει στον φίλο του, τον Παναγή, που καθόταν δίπλα του, και του λέει:

—Μωρέ Παναγή, εσύ που είσαι από 'δώ, θα ξέρεις... Ποιες είναι αυτές οι τρεις που χορεύουν μονάχες τους εκεί κάτω;

Κοιτάει ο Παναγής, ξανακοιτάει... δεν γλέπει τίποτις.

—Ποιες γυναίκες; του λέει. Εγώ δεν γλέπω τίποτις.

—Αυτές εκειδά, επέμεινε ο Γιώργης. Η μια ξανθιά, η άλλη μελαχρινή κι η τρίτη καστανή. Δεν τις γλέπεις τι πλούσια ρούχα όπου φοράνε;

—Δεν γλέπω, επέμεινε ο Παναγής.

Βεβαιώθηκε τώρα ο Γιώργης ότι μόνο εκείνος τις έγλε-
πε, που ήτουμε αλαφροΐσκιωτος, κι έτσι όταν τις είδε να πη-
γαίνουν πίσω από το μαγαζί του Ξυδιά σηκώθηκε και τις
ακολούθησε.

—Καλώστονα κι ας άργησε, του λέει η δικιά του. Τι γίνηκες; Πού χάθηκες; Μαύρα μάτια κάναμε να σε δούμε!

Σταυροκοπήθηκε ο Γιώργης, αλλά είχε ξεχάσει στην
ταραχή του το «πατερημών» και δεν το είπε.

—Τι γυρεύεις εσύ εδώ, στο πανηγύρι της Παναγίας; ρωτάει τη νεραΐδα. Δεν ντρέπεσαι καθόλου; Και τι 'ναι τού-
τες εδώ που κουβάλησες;

—Ξαδέρφες μου, νεραΐδες σαν ελόου μου, απάντησε η
νεραΐδα. Και ήρθαμε κι εμείς στο πανηγύρι, να χορέψουμε
και να ξεσκάσουμε κι εμείς, σαν κορίτσια που ειμάστενε.
Τι, ποιον πειράζουμε;

—Εμένα πειράζετε, είπε ο Γιώργης. Γιατί με βάνετε σε
πειρασμό κι αυτό είναι αμαρτία.

- Και ποιος το λέει ότι είναι αμαρτία;
—Ο παπα-Γιάννης το λέει, που με ξομολόγησε.
—Και πού το ξέρει ο παπα-Γιάννης;
—Το ξέρει γιατί αυτή είναι η δουλειά του.
—Κι αν κάνει λάθος;
—Να κάνει λάθος ο... παπάς;!!!

—Αμ τι, ούλα τα ξέρουν νομίζεις οι παπάδες; Και μετά ό,τι σου πει ο πάπαρδος εσύ το δένεις κόμπο, κακομοίρη; Αν σου πει να πας να πέσεις στον γκρεμνό θα πας;

Μπερδεύτηκε ο Γιώργης, που δεν ήτουνε για βαθιές φιλοσοφίες.

—Δεν ξέρω τι μου λες εσύ, της κάνει. Κείνο που λέω εγώ είναι να φύγετε, να μ' αφήσετε στην ησυχία μου.

—Θα φύγουμε, του λέει η νεράϊδα. Πρώτα όμως θα μας κάμεις μια χάρη.

—Τι χάρη;

—Νά... λέω να μας εξυπερετήσεις πρώτα, μια-μια, και μετά εμείς θα φύγουμε ωραία και καλά.

Θορυβήθηκε ο Γιώργης, ως όφειλε, σαν καλός χριστιανός που ήτουνε.

—Μα κάνει; είπε.

—Γιατί δεν κάνει; απόρησε η νεράϊδα.

—Ξέρω κι εγώ; Δεν είναι αμαρτία;

—Και αμαρτία να ήτουνε, που δεν είναι, πας να ξομολογηθείς μετά και σου συχωριέται, επιχειρηματολόγησε η επίμονη νεράϊδα.

Αυτό ήτουνε μια λογική παρατήρηση, που τη στιγμή αυτή τον βόλευε τον Γιώργη, γιατί, για να πούμε την αλήθεια, είχε καταφέρει να τον σκανδαλίσει πολύ ο Εξαποδώ,

στέλνοντάς του αυτές τις λαχταριστές γυναίκες. Το πολύ να επιδιόρθωνε και τα υπόλοιπα παράθυρα της εκκλησίας του παπα-Γιάννη και να πάρει άφεση.

—Α, τότες καλά, είπε.

Όταν επέστρεψε στο πανηγύρι ο Γιώργης, μετά από ώρα, ο φίλος του ο Παναγής πρόσεξε πως ήτουνε σκεφτικός.

—Πολλά σκεφτικό σε γλέπω, Γιώργη, του λέει σε μια στιγμή.

—Άστα, Παναγή, κι έπεσα σε μεγάλη αμαρτία, του λέει αυτός.

Και για να ξαλαφρώσει του διηγήθηκε ό,τι είχε συμβεί πίσω από το μαγαζί του Ξυδιά, που δεν χρειάζεται εμείς να επαναλάβουμε, γιατί, στο κάτω-κάτω, δεν ξέρουμε κιόλας.

Ο Παναγής όμως τον άκουσε και προβληματίστηκε.

—Α ρε Γιώργη, του λέει. Έχεις μπλέξει άσχημα. Αυτό που μου λες είναι μεγάλη αμαρτία και πρέπει να ξομολογηθείς αμέσως.

—Έλεγα να περιμένω να γυρίσω στο χωριό, του λέει αυτός.

—Μέχρι να γυρίσεις όμως θα κουβαλάς το βάρος. Τίποτις, πρέπει να ξομολογηθείς αμέσως. Το ευτύχημα ο πατέρας του κουμπάρου μου είναι ο παπα-Σαράντης. Πάμε να του πω να σε ξομολογήσει επειγόντως.

Πήγαν το λοιπόν στου κουμπάρου, εκεί ο παπα-Σαράντης άκουσε τον αμαρτωλό κι όταν αυτός τελείωσε του είπε κουνώντας το άγιο κεφάλι του:

—Μεγάλη αμαρτία, τέκνον μου, του λέει. Δύσκολα συγχωρείται.

—Μήπως αν επιδιόρθωνα τίποτις στασίδια στην εκκλησία... τίποτις παράθυρα..., πρότεινε με ελπίδα ο αμαρτωλός.

—Μπα, αυτά είναι για μικρές αμαρτίες, είπε ο παπάς σκεφτικός. Όμως εσύ αμάρτησες εις τριπλούν, πανάθεμά σε!... Δεν γένεται τίποτις με τα στασίδια.

—Τότες τι θα κάνουμε;

—Μήπως αν έφτιαχνες τη σκέπαση..., είπε ο παπάς. Έχουν σαπίσει τα καδρόνια και θα μας έρθει καμιά βολά στο κεφάλι. Ίσως έτσι...

—Εμ τότες να τη φτιάξω.

Στρώθηκε το λοιπόν στη δουλειά ο φιλότιμος κι ευσεβής Γιώργης και για μια βδομάδα και βάλε δεν έκαμε τίποτ' άλλο από το να επισκευάζει τη σκέπαση της εκκλησιάς, ώσπου την έφτιαξε σαν καινούργια.

Ευχαριστημένος ο παπα-Σαράντης το έδωσε στο τέλος άφεση.

—Πρόσεχε μόνο να μην ξαναμαρτήσεις, του λέει. Γιατί όπως γράφει το Ευαγγέλιο: «Το τρις εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού».

—Έννοια σου, παπά μου, και θα είμαι βράχος, υποσχέθηκε ο Γιώργης.

Και μάλλον θα κράταγε το λόγο του, αν δεν έβανε πάλι την ουρά του ο Εξαποδώ (Θε μου 'σχώρα με).

Περίπου μια βδομάδα μετά το πανηγύρι ανηφόρισε ο Καλιακδόμπης στην Παλιοπαναγιά, για να δει πώς πάγαιναν οι εργασίες στα σπίτια του.

Φτάνει λοιπόν εκεί με το μουλάρι, πάει στο ένα σπίτι... ψυχή! Ούτε εργασίες, ούτε τίποτις!

—Μπα, θα δουλεύουν ούλοι στο άλλο, είπε μέσα του.

Πάει στο άλλο... τι να δει;! Ούλο το τσούρμο αραχτό κάτω από τα δέντρα της αυλής, να κοιμάται του καλού καιρού!

—Μπρε κιαρατάδες! πατάει τις φωνές ο Καλιακδόμπεης. Γι' αυτό σας ταίζω εγώ, μπρε ρεμάλια; Για να κοιμόσαστε;

Τινάχτηκαν πάνω αλαφιασμένοι οι κολήγοι... ν' ανοίξει η γης να τους καταπιεί.

—Για δεν δουλεύετε, μπρέ; ούρλιαξε ο προύχοντας.

—Πώς να δουλέψουμε, αφέντη μ'; του λέει ένας που ήτουμε πιο θαρρετός. Αφόσον δεν έχουμε ξύλα...

—Και τι γίνηκαν τα ξύλα, μπρε ζαγάρια; Τα πουλήσατε;

—Όχι, αφέντη μ'. Νά, μα την Παναγία!

—Και τι τα κάνατε τότες;

—Νά... τα πήρε ο Γιώργης, να φτιάξει τη σκέπαση της εκκλησιάς...

—Τη σκέπαση της εκκλησιάς;!!! Με τα δικά μου τα ξύλα;!!!..., ούρλιαξε ο Καλιακδόμπεης.

Και μια και δυο τρέχει με το μουλάρι στην εκκλησία, όπου ο ευσεβής Γιώργης κάρφωνε με επιμέλεια τα δοκάρια που έφτιαχναν τον σκελετό της σκέπασης.

—Μπρε κιαρατά! φωνάζει έξαλλος ο Καλιακδόμπεης. Ψυχικό με τα δικά μου ξύλα, μπρε αλητήριε;

Τον γλέπει ο Γιώργης, πάνιασε.

—Αφεντικό, δεν είναι αυτό που νομίζεις, του λέει.

—Δεν είναι αυτό που νομίζω; βρυχήθηκε ο αδικημένος αφέντης. Τώρα θα σου δείξω εγώ τι νομίζω.

Και τραβώντας την κουμπούρα του μπουμπουνίζει μια κατά τη σκέπαση. Το ευτύχημα ότι από τη σύγχυσή του το χέρι του έτρεμε και δεν σημάδεψε καλά. Έτσι, μέχρι να ξαναγιομίσει, ο έντρομος Γιώργης πρόλαβε να κουτροβαλήσει όπως-όπως στη σκαλωσιά και να το βάνει στα πόδια σαν λαγός.

—Αμ θέλω ν' αγιάσω και δεν μ' αφήνουν τ' αφεντικά, είπε του εαυτού του όπως έτρεχε στο δρόμο για τη Χώρα.

Σταμάτησε μόνο όταν έφτακε στην πέτρα όπου είχε απαντήσει για πρώτη βολά τη μοιραία γι' αυτόν ξανθιά νεράιδα και κάθισε να ξαποστάσει.

Τι γίνηκε μετά κανείς δεν ξέρει να μας πει. Το σίγουρο είναι πως ο Γιώργης χάθηκε, όχι μόνο από το χωριό, αλλά κι από ολόκληρη την περιφέρεια.

Όσπου, δυο χρόνια αργότερα, ο Παναγής από την Παλιοπαναγιά επέστρεφε ένα μεσημέρι από την Χώρα, όπου είχε πάει να πουλήσει λάχανα, κι εκεί, στην ίδια πέτρα που αφήκαμε τον άτυχο Γιώργη για τελευταία βολά, είδε ξαπλωμένο, σαν άψυχο, έναν γέρο ασπρομάλλη και κουρελή.

Σταματάει τον γαϊδάρο ο Παναγής, ξεκρεμάει τη φτσέλα¹⁰¹ από το σαμάρι και τρέχει να δώσει λίγο νερό του πεσμένου, μήπως και ζωντανέψει.

Και πράγματι, μόλις ο γέρος ήπια μερικές γουλιές, άνοιξε τα μάτια.

—Μπρε Παναγή, εσύ είσαι; του λέει με φωνή που μόλις ακουγόταν από την αδυναμία.

Παραξενεύτηκε ο Παναγής, γιατί ήτουνε σίγουρος ότι τούτον εδώ τον γέρο δεν τον είχε ξαναματαδεί σ' όλη του τη ζωή.

—Με ξέρεις, μπάρμπα; τον ρωτάει.

—Αμ δεν σε ξέρω; του λέει ο άλλος. Τόσα χρόνια φίλοι δεν ειμάστενε;

—Ποιος είσαι, ρε μπάρμπα; απόρσε ο Παναγής. Γιατί εγώ, νά, μα την Παναγία, δεν σε ξέρω.

—Δεν είμαι ο Γιώργης, ο μαραγκός από το Καστρί; του λέει ο άλλος.

¹⁰¹ Φτσέλα: ξύλινο παγούρι περιεκτικότητας περίπου δυο λίτρων.

Έχασε το μυαλό του ο Παναγής! Γιατί ο Γιώργης που ήξερε ήτουνε συνομίληκός του, ενώ τούτος εδώ γέρος ετοιμοθάνατος, μπορεί κι εξήντα χρονών!

—Εσύ 'σαι, Γιώργη; του λέει. Πώς κατάντησες α' αυτό το χάλι;

—Αυτά παθαίνει όποιος μπλέκει με ξωτικά και μαγγανείες, ψιθύρισε ο άλλος. Έτσι τιμωράει ο καλός Θεός τους αμαρτωλούς.

Αργότερα ο Παναγής διηγόταν στους χωριανούς του στο καφενείο αυτά που του είπε ο γέρος, που υποστήριζε πως ήτουνε ο Γιώργης.

—Δεν πολυκατάλαβα τι μου 'λεγε, γιατί ήτουνε πολύ αδύναμος και μιλούσε ασυνάρτητα, είπε ο Παναγής. Μετά που τον μπιστόλησε ο Καλιαχδόμπεης στη σκέπαση της εκκλησιάς, λέει, έτρεξε στο σημείο που τον βρήκα κι ελόου μου. Εκεί καθόταν και σκεβόταν πού να πάει, όταν ξαφνικά λέει του φανερώνεται μια νεράιδα, που την ήξερε λέει... ο Γιώργης ήτουνε πάντα αλαφροΐσχιωτος... και του λέει:

“Αϊντε, Γιώργη, σήκω να σε πάρω μαζί στο σπίτι μου”.

“Και πού 'ναι το σπίτι σου; της λέει εκείνος”.

“Στον κάτω κόσμο, που μένουμε εμείς οι νεράιδες”, του λέει αυτή.

“Και θα μπορώ να φύγω άμα θέλω;” τη ρωτάει αυτός.

“Άμα θες φεύγεις”, του λέει αυτή.

“Τότες να 'ρθω”, λέει αυτός.

—Πήγε το λοιπό ο Γιώργης με τη νεράιδα στον κάτω κόσμο κι εκεί τον είχαν καλύτερα από βασιλέα λέει... Δεν του χαλούσαν κανένα χατήρι... και φαγιά... και χορό... και ξάπλα και καθόλου δουλειά... σαν βασιλέα σου λέω!

»Στη βδομάδα πάνω όμως τον έπιακε, λέει, η νοσταλ-

γία... του έλειπε ο πάνω κόσμος, οι φίλοι του, εμείς, ούλα... και περιπλέον στεναχωρούνταν μην και που καθόταν εκεί, με τα νεραϊδικά, ήτουνε αμαρτία και πάγαινε μετά στην Κόλαση. Γιατί ο Γιώργης ήτουνε πολύ με τη θρησκεία και τα θεοτικά και παρόλο που πέραναγε μπείκα το έφερνε βαρέως.

“Θέλω να φύγω”, λέει της νεραϊδας. “Αμαρτία που κάθομαι εδώ μαζί σας. Εσείς ούτε στην εκκλησία πάτε, ούτε τίποτις. Μου έλειψε ο ήχος της καμπάνας”.

“Να πας”, του λέει η νεραϊδα. “Αλλά να ξέρεις ότι ο χρόνος περνάει για μας αλλιώςτικα απ’ ότι για τους από πάνω”.

“Δηλαδή πώς;”, ρωτάει ο Γιώργης.

“Είσαι εδώ μια βδομάδα”, του λέει αυτή. “Αλλά για τους από πάνω έχει περάσει ένας χρόνος”.

“Δεν πειράζει, τι είναι ένας χρόνος;”, λέει ο Γιώργης.

“Ναι, αλλά για σένα, όταν ξανανεβείς ο χρόνος θα τρέχει πολύ γρήγορα”.

—Δεν το κατάλαβε αυτό ο Γιώργης και να πω την αμαρτία μου ούτε εγώ το καταλαβαίνω.

“Εντάξει, δεν πειράζει”, της λέει.

“Καλάαα... Μην μου πεις μόνο μετά ότι δεν στο ’πα”, του λέει αυτή.

—Και τον ανέβασε εκεί που τον βρήκα. Αλλά τότες κατάλαβε ο Γιώργης ότι κάθε μισή ώρα που πέραναγε αυτός μεγάλωνε έναν χρόνο. Και μην με ρωτάτε πώς γένηκε αυτό... το είδα με τα μάτια μου.

»Αυτά μου είπε ο Γιώργης και τον άφηκα εκεί ν’ ανέβω στο χωριό, να φέρω το κάρο του Κατσούλια, να τον πάρουμε, γιατί δεν μπόραγε να κουνηθεί, ο καχορίζικος.

»Όταν γύρισα όμως δεν τον έβρηκα εκεί. Στην πέτρα

ήτουνε μόνο τα κουρέλια που φορούσε και πολλή στάχτη. Τίποτις άλλο.

Οι χωριανοί σταυροκοπήθηκαν ευλαβικά.

—Νά λοιπόν αυτό που λέμε εμείς οι παπάδες και δεν μας ακούτε... «Στάχτη θα μας κάμει ο Θεός», είπε διδακτικά ο παπα-Σαράντης.

Οι χωριανοί ξανασταυροκοπήθηκαν.

—Μέγας είσαι Κύριε και θαυμαστά τα έργα σου! ψαλμούδιασε ο παπάς σηκώνοντας τα μάτια του στο νταβάνι και παράγγειλε ακόμα ένα τσίπρο.

Οι Στρίγγλες

P. Coliopoulos
21

Δύο αδερφάδες από τό χωριό Σπάρτια ἐπήγαιναν κάθε Κυριακή εἰς τήν ἐκκλησία, ἀλλά τή στιγμή ποῦ ἤθελε νά ἔβγουν τά ἄγια ἔφευγαν. Αὐτό ἐγένετο συχνά, γιατί καί οἱ δύο ἀδελφάδες ἦσαν Στρίγγλαις· καί νά ἰδῆς πῶς ἐξεφανερῶθησαν.

(N. Πολίτης, #828, Κεφαλληνία, σ. 503)

Αυτό που λέει ο σοφός λαός: «Λίγα σπίτια, κακό χωριό», μάλλον έχει κάποια βάση και τούτη εδώ η ιστορία αυτό μας δείχνει, εξόν πια κι αν πρόκειται για μπαρτζολέτες¹⁰² και σεμπιάδες τση φαντασίας, κάτι που συχνά συναντάμε στα ευλογημένα Εφτάνησα, οπότεν κι εμείς ό,τι μας είπαν σας λέμε και το χέρι στη φωτιά δεν το βάνουμε μια.

Τα Σπαρτιά είναι ένα ωραίο χωριό, χτισμένο πάνω σ' ένα λόφο, κοντά στο γιαλό, στα νότια τση Κεφαλλονιάς. Παλιά είχε κάμποσο κόσμο, που ζούσε από τη θάλασσα, ψαράδες και ναυτικούς, αλλά και χωριάτες που καλλιεργούσαν ελιές, αμπέλια και οπωροφόρα δέντρα.

Τα καλοκαίρια το χωριό ζωντάνευε, γιατί έρχονταν από το Αργοστόλι αφεντάδες και πλούσιοι ποπολάρει, που είχαν εξοχικά εδώ, για να ξεκαλοκαιριάζουν αλλά και για τις γιορτάδες, όπως τα Χριστούγεννα και το Πάσχα.

¹⁰² Μπαρτζολέτα: το αστείο, η υπερβολή.

Ανάμεσα σ' ευτούνους και δυο αδερφάδες ανύπαντρες, η Βερενίκη και η Βαλεντίνα, που κανείς δεν ήξερε πούθε κρατούσε η σκούφια τους, αλλά κάποιοι έλεγαν πως έρχονταν από μεγάλο σόϊ Βενετσιάνικο, που ξέπεσε και ξώμεινε στο νησί. Μεγαλοκοπέλες ήτουνε, έμορφες και δυνατές σαν άντρηδοι, αρχοντομαθημένες κι ακατάδεχτες, που δεν είχαν πολλά αλισβερίσια με τσου ντόπιους, αλλά ούτε με τους αρχόντους που ξεκαλοκαίριαζαν εδεδώ.

Πέρασαν τον καιρό τσου στο μεγάλο σπίτι που είχαν στην άκρη του χωριού, σε περιπάτους στην παραλία, και μόνο τση Κυριακάδες πάγαιναν στην εκκλησιά, να δώκουν το παρών, αλλά πάντα έφευγαν πριν βγουν τα άγια —ποιος ξέρει τι τάμα είχαν κάμει.

Τση φρόντιζαν δυο χωριάτισσες, που τση είχαν δούλες, να μαγερεύουν και να συγυρίζουν κι ευτούνες έλεγαν ότι οι κυράδες τσου ούλη τη μέρα διάβαζαν βιβλία κι έπαιζαν μουζική στο πιάνο. Άλλο τίποτις οι δούλες δεν ήξεραν να πουν, γιατί όταν οι αδερφάδες μιλούσαν συναμετάξυ τσου το έκαμαν σε μια ξένη γλώσσα, που οι χωριάτες δεν καταλάβαιναν.

Δίπλα από το σπίτι των αδερφάδων ήτουνε μια χαμοκέλα τση συφοράς. Εκεί ζούσε ένας ψαράς, ο Λάζαρος, με τη γυναίκα του, την Αγαθή, και τα πέντε τσου κουτσούβελα. Φτωχός δεν ήτουνε ο Λάζαρος, είχε δική του βάρκα και τον τρόπο του, μίζερος ήτουνε και καρμύρης και τα όβολα που μάζωνε τα φύλαε, αφήνοντας τη φαμίλια του στην ανέχεια.

Ευτούνος ο Λάζαρος το λοιπό είχε βάνει στο μάτι το σπίτι των αδερφάδων και δεν είχε 'συχασμό.

—Ορή γυναίκα, έλεγε τση γυναικός του. Δεν είναι κρίμα κι άδικο δυο κωλοσούσες¹⁰³ ζιτέλες¹⁰⁴ να ζούνε σε τέτοιο παλάτσο κι εμείς, τόσοι νοματαίοι, να στριμωχνόμαστε σ' ευτούνο εδώ το παλιοκάλυβο;

¹⁰³ Κωλοσούσα: η κουνιστή γυναίκα.

¹⁰⁴ Ζιτέλα: η γερωντοκόρη.

—Άδικο είναι, άντρα μου, συμφώναγε η κυρα-Αγαθή, αλλά τι να κάνουμε, έτσι το θέλησε ο Θεός.¹⁰⁵

—Ο Θεός για ο Διάσκατζος; μουρμούραγε ο Λάζαρος. Γιατί δεν μου το βγάνεις εμέ από το τσερβέλο ότι με ευτούνες κάτι δαιμονικό συμβαίνει. Δεν γλέπεις που δεν μιλούν σε άνθρωπο;

—Ε, έτσι είναι οι αφεντάδες, άντρα μου, απαντούσε η Αγαθή. Ακατάδεχτοι και ψηλομούτες. Σε ποιόνε να μιλήσουν; Εμάς δεν ξέρουν αν υπάρχουμε, όσο για τσου άλλους τους αφεντάδες, μπορεί να τσου έχουν για παρακατιανούς.

—Μωρέ θα βρω εγώ τι συντρέχει, έννοια σου, γρύλιζε ο Λάζαρος λοξοκοιτάζοντας κατά το αρχοντικό. Ούλα εδώ πλερώνονται... έτσι δεν λέει το Βαγγέλιο;

Μια μέρα λοιπόν που ο καλός ευτός άνθρωπος πέτυχε μια καλή ψαριά διάλεξε έναν ωραίο, μεγάλο λούτσο και μια και δυο πήγε να χτυπήσει την πόρτα των γειτονισσών, που δεν του γιόμιζαν το μάτι.

Του άνοιξε η μια από τση δούλες, που στραβομουτσούνιασε γλέποντας τον ψαρά —φόρσε να περίμενε να δει κάνα αρχοντόπουλο, τρομάρα τση.

—Τι; του λέει, με την παραδοσιακή ντελικατέτσα των χωριατών ούλης τση υψηλίου.

—Ήφερα έναν ωραίο λούτσο για τση κυράδες σου, να τον μαγερέψτε στο φούρνο ή και βραστό, όπως αγαπάνε, λέει ο Λάζαρος.

—Φέρτο, του λέει η δούλα.

—Ορή τι έπαθες; τση βάνει τση φωνές ο ψαράς. Εβουρλίστηκες τέλεια μια, που θα στο δώκω ελόου σου; Τση κυράδες σου να φωνάζεις.

—Οι κυράδες δεν θέλουν να τση ενοχλάνε, απάντησε με ποντίγιο η δούλα.

¹⁰⁵ Θεός (κάποιες φορές Φέος): ο θεός στην επτανησιακή διάλεκτο.

—Τότενες κι εγώ θα τσου ειπώ ότι ήφερα ολόκληρο ένα λούτσο και δεν μ' άφηκες να τσου τον δώκω, είπε ο ψαράς. Και να δούμε μετά αν δεν σου δώκουν πόδι απ' εδεδώ.

Να τ' ακούσει ευτό η χωριάτα την έπιακε τρέμολο. Γιατί αν έχανε τη δουλειά τση, πάει και χάθηκε. Άσε που θα τη σκότωνε ο άντρας τση, που δεν θα 'χε να του δώκει όβo-λα για να τα πιει με τσου άλλους ανεπρόκοπους στην τα-βέρνα.

—Ασπέτα,¹⁰⁶ του λέει, να φωνάξω μια κυρά.

Σε λίγο επέστρεψε, ακόμα πιο μουτρωμένη από μπρι-χού.

—Κόπιασε, του λέει. Οι κυράδες σε ασπετάρουν στο σα-λότο.¹⁰⁷

Κόπιασε το λοιπό ο ψαράς, με το καλάθι που είχε τον λούτσο μέσα, κι η δούλα τον έμπασε στο σαλότο. Εκεί οι δυο κυράδες ήτουνε καθισμένες η μια πίσω από το πιάνο κι η άλλη σε μια βελούδινη ντορμέζα.

Έβγανε το σκούφο του ο Λάζαρος και προσκύνησε σε-βαστικά τση κυράδες.

—Σορ Λάζαρε, του λέει η Βαλεντίνη από τη ντορμέζα τση. Τι ευχάριστη έκπληξη! Πώς ευτό και κομπαρίρισε στο φτωχικό μας;

—Κυρά μου, τση λέει ο Λάζαρος. Έλαβα το θάρρος να αριβάρω τόμου κι έκαμα μια καλή ψαριά και είπα, σαν κα-λός γείτονας, να σας φέρω ευτούνο τον ωραίο λούτσο, να τον μαγερέψουν οι δούλες σας, να το 'φχαριστηθείτε.

—Ω! τι ωραίος λούτσος! θαύμασε κι η Βερενίκη από το πιάνο τση. Γκράτσει τάντε, σορ Λάζαρε. Κάτσε να σε τρα-τάρουμε καντιντίς.

---

¹⁰⁶ Ασπέτα: περίμενε.

¹⁰⁷ Σαλότο: σαλότι (από το ιταλικό salotto).

—Μα... να μη σας βάνω σε κόπο..., είπε ο ψαράς δήθεν και τάχαμου.

—Κανένας κόπος, απάντησε η Βερενίκη.

Και χτύπησε ένα κουδούνι για να 'ρθει η δούλα, να πάρει το ψάρι και να τρατάρει τον απρόσμενο επισκέπτη.

Κάθισαν έτσι οι τρεις τους και τα είπαν πίνοντας ένα ωραίο μοσχοφίλερο από το Τζάντε, σαν παλιοί γνώριμοι.

Ο Λάζαρος πρόσεξε ότι οι κυράδες, ενώ μιλούσαν τα Κεφαλλονίτικα απούντο και χωρίς λάθη, είχαν ωστόσο μια βαριά προφορά κάποιες στιγμές, που δεν ήτουνε ιταλιάνικη, αλλά καντιντίς άλλο, που δεν μπόρουνε να πει τι, γιατί γράμματα δεν ήξερε ο καφερός και το μεγαλύτερο ταξίδι όπου είχε κάμει ποτές ήτουνε μέχρι τσου Παξούς, για ψάρεμα.

Όμως η παρέα ήτουνε καλή και η ώρα περνούσε ευχάριστα και κάτι το μοσχοφίλερο, κάτι η κουβέντα, ήρθε η κατάσταση κι έδεσε ωραία, οπότεν κάτσανε να φάνε μαζί τον λούτσο και ήπιανε κι άλλο κρασί, είπανε και μπαρτζολέτες και τι άλλο μπορεί να γίνηκε εμείς δεν ξέρουμε, γιατί δεν ημάστενε εδεχεί κι ούτε μας πέφτει λόγος, ξέρουμε όμως ότι όταν καμιά βολά έφυγε ο ψαράς να πάει σπίτι του, τρεκλίζοντας και παραπατώντας, το φεγγάρι κόντευε να δύσει.

—Το έβρηκες το σπίτι σου ινσόμα, ανεπρόκοπε; τον υποδέχτηκε έτοιμη για καυγά —και με το δίκιο τση— η σόρα Αγαθή, που τον περίμενε με το μπλάστρι πίσω από το πορτόνι.

—Τσώπα, ορή γυναίκα κι ο αφέντης σου εργάζεται για το καλό τση φαμίλιας του, είπε ο Λάζαρος.

—Και πού εργάζεται μια; Στα κρασοπουλιά και στα ταβερνεία;

—Τσώπα και θα δεις... Υπάρχει σχέδιο...

Και η αλήθεια είναι ότι ο πονηρός ψαράς το σχέδιό του

το είχε. Αλλά αφού του ήρθαν τα πράγματα βολικά γιατί να μη συνδυάσει το τερπνό με το ωφέλιμο, όπως λέει και το Βαγγέλιο;

Έτσι, σε καναδυό μέρες, που του πήτυχε πάλι καλή ψαριά, διαλέγει δυο ωραίες, μεγάλες τσιπούρες και νά σου τον πάλι τση γειτόνισσες.

Οι οποίες πάλι τον υποδέχτηκαν με χαρές και τον κράτησαν για φαγητό και για συντροφία μέχρι αργά.

Κι εκεί που είχαμε πως τον είχε πάρει ο ύπνος τον Λάζαρο, από το πιστό και την κούραση, άκουσε τις αδερφάδες όπου κουβέντιαζαν συναμετάξυ τσου χαμηλόφωνα.

—Πεθύμησα ανθρώπινο κρίας, αδρεφή, είπε η Βερενίκη. Καιρό έχουμε να φάμε μια.

—Κι εγώ το ίδιο, απάντησε η Βαλεντίνη. Να φάμε λες τούτον εδώ τον σολέντε, τον ψαρά;

—Όσχε, μάτια. Εδεδώ δεν γένεται, γιατί θα βρούμε κανέναν μπελά.

—Να πάρουμε ένα μπατέλο¹⁰⁸ να πάμε αλλού τότενες μια νύχτα.

—Ναίσχε. Ευτούνου εδώ, του άχαρου, που είναι γερό σκαρί και καλοτάξιδο.

—Σαν πότε λες η ίδια;

—Αύριο βράδυ;

—Αύριο βράδυ το λοιπό.

Μιλούσαν στη γλώσσα τσου και κατάπληκτος ο Λάζαρος διαπίστωσε ότι την καταλάβαινε! Ήτουνε ρουμάνικα κι όπως η μάνα του η συχωρεμένη ήτουνε βλάχα από την Ήπειρο και μιας και βλάχικα και ρουμάνικα είναι πρώτα ξαδρέφια, το παιδί τα είχε μάθει φαρσί.

---

¹⁰⁸ Μπατέλο: η βάρκα.

Σκιάχτηκε ο άνθρωπος, η αλήθεια να λέγεται, αλλά αποφασισμένος όπως ήτουνε έκαμε την καρδιά του πέτρα και την επομένη το βράδυ τρούπωσε κάτω από κάτι μουσαμάδες στο μπατέλο του και περίμενε.

Και νά που σε λίγο κατέφθασαν και οι δυο αδερφάδες. Ανέβηκαν στο σκάφος, χωρίς να πάρουν είδηση τον κρυμμένο Λάζαρο, λύσανε τον κάβο και άσκωσαν το πανί.

—Τι αγέρας φυσάει, αδρεφή, εσύ που τα ξέρεις ευτούνα; ρώτησε η Βερενίκη.

—Μαίστρος γιομάτος, απάντησε η Βαλεντίνη. Θα μας πάει σούμπιτο στη Μπαρμπαριά.

“Στη Μπαρμπαριά;!”, σκέβηκε απορεμένος ο Λάζαρος αποκάτω από τσου μουσαμάδες. “Άγιε μου Γεράσιμε, θαυματοργέ! Θα μας πνίξουν ευτούνες οι κανχιόφολες!”.

Τι να κάμει όμως; Να βγει και να τσου πει να πάνε πίσω; Μια χαψιά θα τον κάμανε οι δαιμονισμένες. Είχε καταλάβει τι δύναμη είχανε, οπότεν λούφαξε και δεν έβγαλε μιλιά.

Ευτυχώς το κύμα δεν ήτουνε μεγάλο και το σκαρί, που το είχε καλαφατισμένο πρόσφατα, με τον αγέρα κατάπρυνα πάγαινε μια χαρά. Ίσως να κάμανε και οι στρίγγλες τίποτις μαγικά κι έτσι σούμπιτο βρέθηκαν τση ακτές τση Μπαρμπαριάς.

Εδεκεί καμιά δεκαριά ψαράδες μόλις είχαν κομπαρίρει από το ψάρεμα και μάζωναν τα δίχτυα. Με το που είδαν ευτούνοι τη βάρκα των γυναικώνε να αριβάρει κάμαν χαρές και πανηγύρια.

—Οσκελντίν, γιαβρούμ! φώναξαν.

—Μέρχαμπα...¹⁰⁹

—Τσοκ γκιουζέλ!...¹¹⁰

¹⁰⁹ Merhaba: γειά τουρκιστί.

¹¹⁰ Çok güzel: πολύ όμορφος-η-ες τουρκιστί.

—Μπούγιουρουμ, κουζούμ... Να σας φιλέψουμε.

Ο Λάζαρος μέριασε λίγο τους μουσαμάδες και παρακολούθουσε. Είδε τση αδερφάδες να σιγουρεύουν το μπατέλο, να πετάνε τα σκουτιά από πάνω τσου και να σαρτέρουν, έτσι όπως ήτουνε, ζόρκες, στην αμμούδα.

Οι Μπερμπερίνοι πια καταχάρηκαν. Δεν πρόκαναν να χαρούν πολύ όμως.

Οι στρίγγλες έπεσαν απάνω τσου, με ούρλα που σου πάγωναν το αίμα, κι όποιον έπιαναν στα χέρια τσου τον έκαμαν κομμάτια. Οι μισοί βρέθηκαν, χωρίς να το καταλάβουν, τέζα στην αμμουδιά, ενώ οι αποδέλοιποι το βάναν στα πόδια παρακαλώντας τον Αλλάχ να τσου λυπηθεί. Οι αδερφάδες δεν τσου κυνήγησαν παρά άναψαν μια φωτιά κι έψησαν δυο-τρεις από τσου σκοτωμένους, σαν αρνιά το Πάσχα, και τσου 'φαγαν με μεγάλη όρεξη.

—Α, σαν το ανθρώπινο κρίας δεν υπάρχει, αδρεφή! είπε η Βαλεντίνη, γλύφοντας τα δάχτυλά τση.

—Καλύτερο κι από του γουρουνιού, απάντησε η άλλη.

Εντωμεταξύ ο Λάζαρος είχε κατέβει από το μπατέλο, έκοψε ένα μικρό κλωνί από φοινικιά, να το 'χει για απόδειξη, και κρύφτηκε ξανά, τρέμοντας από το φόβο του, κάτω από τσου μουσαμάδες.

Αφού λοιπόν έφαγαν και ήπιαν από το κρασί των συχωρεμένων οι στρίγγλες μπήκαν στη θάλασσα, πλύθηκαν, να φύγουν τα αίματα, ανέβηκαν στο μπατέλο, ντύθηκαν, άσχωσαν το πανί και με τον άνεμο πάλι κατάπρυμνα, γιατί το 'χε γυρίσει σε όστρια, κύμα στο κύμα και σπηλιάδα στη σπηλιάδα γύρισαν και πάλε στην Κεφαλλονιά, όπου έφτασαν πριν χαράξει ο Θεός την ημέρα.¹¹¹

* * *

---

¹¹¹ Πώς πήγαν και γύρισαν από την Κεφαλλονιά στη Μπαρμπαριά σε μια νύχτα μέσα μη με ρωτάτε. Μπορεί να κάμαν μαγικά.

Την επομένη ήτουνε Κυριακή και ούλο το χωριό μαζώχτηκε, ως συνήθως, στην εκκλησιά. Μαζί κι οι δυο αδερφάδες. Που όμως, πριν βγουν τα άγια, 'τοιμάστηκαν να φύγουν, όπως έκαμαν πάντα.

Αλλά ο Λάζαρος είχε συνεννοηθεί με τον παπα-Ευθύμη και τον νόντσολο¹¹² και είχαν αμπαρώσει τση πόρτες.

—Δεν θα φύγει κανένας, να δούμε ποιοι είναι πούροι¹¹³ χριστιάνοι και ποιοι δαιμόνοι, φώναξε ο Λάζαρος.

Να τ' ακούσουν αυτό οι αδερφάδες ταραχτήκαν.

—Μα... έχουμε το φαγητό στη φωτιά και θα καεί, είπε η μια.

—Και περιπλέον πρέπει να πάγω προς νερού μου, είπε η άλλη.

Τότες βγήκε ο παπα-Ευθύμης από την Ωραιία Πύλη με τα άγια και οι στρίγγλες παρέλυσαν τέλεια, χάνοντας τη δύναμή τσου.

Πετάχτηκε το λοιπό ο Λάζαρος και διηγήθηκε αυτά τα φοβερά και τρομερά που είχε δει ψες βράδυ και σαν απόδειξη έδειξε το φοινίχι που είχε κόψει στη Μπαρμπαριά.

Μάζωξαν έτσι οι χωριανοί τση στρίγγλες, που δεν μπόρουναν να κάμουν τίποτσι, τση δέσαν, τση βγάλαν στο προαύλιο τση εκκλησιάς κι εκεί μάζωξαν ξύλα τση κάθισαν πάνω στο σωρό, βάλαν μπουρλότο και πάνε καλιά τσου, ζωή να 'χουμε να τση θυμόμαστε.

Τση στάχτες τους ούτε τση παράχωσαν, ούτε τσου διάβασε ευχή ο παπάς, παρά τση έριξαν στη θάλασσα, φασκελώνοντας τα κύματα για να μην τύχει και ξαναζωντανέψουν, γιατί ποτές δεν ξέρεις με τα δαιμόνια.

* * *

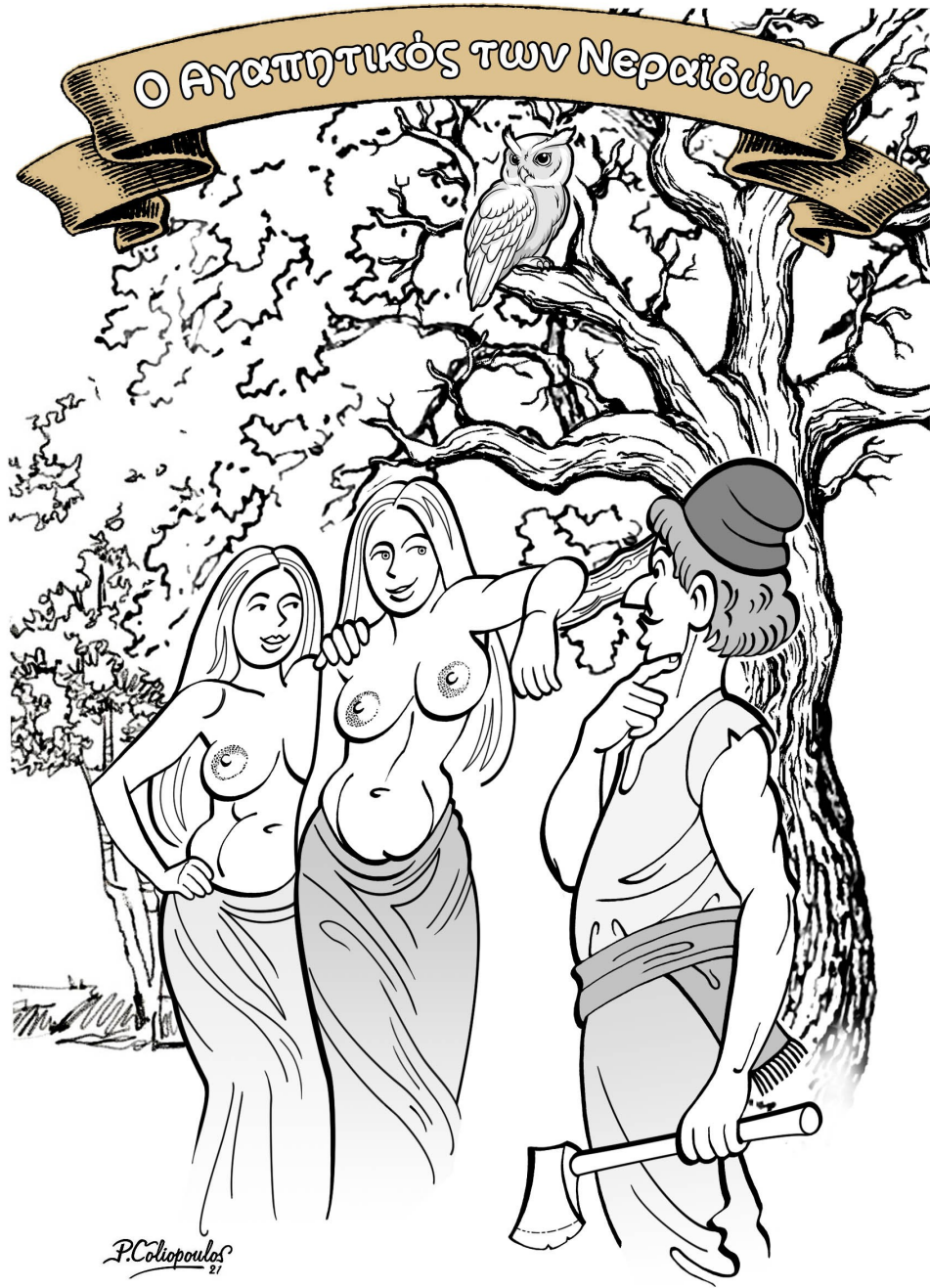
¹¹² Νόντσολος: ο καντηλανάφτης.

¹¹³ Πούρος: ο καθαρός, ο πραγματικός.

Το σπίτι το 'βγαλε το γκουβέρνο στη δημοπρασία κι ο Λάζαρος πήγε να το πάρει κοψοχροιά, αλλά δεν μπόρεσε, γιατί το χτύπησε ο Δεσπότης, ειδοποιημένος από τον παπα-Ευθύμη, κι έτσι ο πονηρός ψαράς απόμεινε με το συφοριασμένο το καλύβι του και με το κρίμα στο λαιμό του, γιατί τίποτις δεν μας λέει ότι όσα είπε για τση αδερφάδες ήτουνε η καθαρή αλήθεια.

Ο ΑΓΑΠΗΤΙΚΟΣ ΤΩΝ ΝΕΡΑΙΔΩΝ

P. Colopoulos
21

Ὁ πατέρας τοῦ ἰδίου Σαββατογεννημένου ἦταν ξυλοκόπος. Μίαν ἡμέρα, ἐκεῖ ποῦ ἔκοβε ξύλα εἰς τό δάσος, τοῦ παρουσιάστηκαν δύο γυναῖκες, οἱ ὁποῖαις τόν ἐβοήθησαν νά φορτώσῃ, ἔκοψαν καί αὐταῖς ξύλα, τον προφώνησαν ὅμως νά μή μαρτυρήσῃ σέ κανένα τί τοῦ συνέβη.

(N. Πολίτης, #758, Λακεδαίμων, σ. 448)

Ο Κλεάνθης ἦτουνε ἓνα καλό και ἡσυχο παληκάρι. Δηλαδή τι παληκάρι... εἶχε ἀπό καιρό καβατζάρει τα τριάντα κι ἀκόμα να μπορέσει να νοικοκυρευτεί, να κάμει κι αὐτός οἰκογένεια, να ἔχει ἓναν ἄνθρωπο, να τον φροντίζει, να του μαγερεύει και να του καθαρίζει το καλύβι, κάποιον τέλος πάντων, να του πλύνει τα ποδάρια και να του φέρει τις παντούφλες, ὅταν γυρνούσε το βράδυ κατὰκοπος ἀπό τη δουλειά. Ὅπως οὔλοι οἱ συνομήλικοί του, που εἶχαν βουλευτεί και τον κοροΐδευαν, που εἶχε μείνει κούτσουρο σε τόσο προχωρημένη ηλικία.

Ἀλλά ποια να τον πάρει και ποια οἰκογένεια να τον κάμει γαμπρό της, ἀφού δεν εἶχε στον ἥλιο μοίρα και ἦτουνε μεροδούλι-μεροφαῖ μια ζωή; Ξυλοκόπος ο Κλεάνθης, ἄλλη τέχνη δεν αξιώθηκε να μάθει, ἔκοβε ξύλα στο δάσος και τα πουλούσε, ὅσο για να βάνει ἓνα τσουκάλι στη φωτιά. Φτώχεια καταραμένη, ἀπό την ὁποία, ὅτι και να ἔκανε, ὅσο και να πάσχιζε, δεν μπόραγε να ξεφύγει. Τεμπέλης δεν

ήτουνε, ο άχαρος, σαν μουλάρι δούλευε, αλλά λες και τον είχε φτυσμένο η Μοίρα, η άπονη, και προκοπή δεν έκανε.

Δεν βαρυγκομούσε όμως. Κι όταν τα πράματα ζόριζαν παρηγόραγε τον εαυτό του, όπως κάνουν οι φτωχοί και οι μαγκούφηδες, προσπαθώντας να βλέπει τα πράματα από την καλή τους πλευρά –που ανάθεμα κι αν υπήρχε.

—Πάλι καλά, έλεγε του εαυτού του. Ένα τσουκάλι μπορώ να βάνω στη φωτιά, κρασί έχω ακόμα, απ' αυτό που μου 'δωκε για πλερωμή ο μπάρμπα-Θόδωρας, κεραμίδια πάνω από το κεφάλι μου έχω, κούτσουρα όσα θες στο παραγώνι... Τι μου λείπει; Δόξα τω Θεώ να λέμε.

—Και που είσαι κι ο ίδιος κούτσουρο, σαν αυτά στο παραγώνι, δεν σε πειράζει; του αντιμιλούσε ο εαυτός του –που κάτι τέτοιες στιγμές του πήγαινε ούλο κόντρα.

—Μπα, τι να με πειράξει; απαντούσε ο Κλεάνθης. Έχω το κεφάλι μου ήσυχο. Ούτε γκρίνιες, ούτε τίποτις. Ό,τι θέλω κάμω και δεν δίνω λογαριασμό σε κανέναν.

—Ναι, γιατί θα σε χάλαγε να 'χεις μια γυναικούλα, να σου μαγερεύει, να σου ζυμώνει, να σου πλένει τα σώβρακα και να κάμει τις δουλειές στο καλύβι!...

—Και να μου λέει τι να κάνω και τι να μην κάνω... Βρε άφ'σε με ήσυχο. Καλά είμαι έτσι.

—Ναι, αλλά αντίς να κοιμάσαι μοναχός, σαν καλόγερος, δεν θα σου άρεζε να έχεις κάτω από τα σκεπάσματα καμιά τροφαντή τσούπρα, να σου κάμει ούλα τα κέφια;

Εδώ κώλωνε ο Κλεάνθης. Απ' ούλα αυτό ήτουνε που του έλειπε πιο πολύ, κι απ' ότι έδειχναν τα πράματα ήτουνε και το πιο δύσκολο να πραγματοποιηθεί.

—Μπα..., μουρμούραγε.

Κι άλλαζε κουβέντα με τον εαυτό του.

Όμως, αντίθετα με ό,τι πιστεύουν οι περισσότεροι, ο κόσμος αυτός είναι φτιαγμένος με τέτοιο τρόπο ώστε κανείς καλός να μην χάνεται.

Μια μέρα το λοιπόν, εκεί που έκοβε ξύλα στο δάσος, ο Κλεάνθης, ξεχάστηκε κι έκοψε τα τριπλά απ' όσα μπόραγε να κουβαλήσει στους ώμους του (τόσο φτωχός ήτουνε ώστε ούτε γαιδούρι για να κουβαλάει δεν είχε).

—Μπα, τι έπαθα! είπε του εαυτού του. Τώρα τι να τα κάνω ούλα ευτούνα; Αν τ' αφήνω εδώ, κάποιος μπορεί να περάσει και να τα κλέψει, οπότε... πάει ο κόπος μου.

—Ας πάμε ένα φόρτωμα στο χωριό κι ερχόμαστε για τα άλλα, του πρότεινε ο εαυτός του.

—Μέχρι να πάμε και να 'ρθουμε πίσω θα 'χει νυχτώσει, απάντησε νευριασμένος ο Κλεάνθης. Αλλά και πάλι ένα φόρτωμα θα μείνει εδώ.

—Ε, ας πρόσεχες, καημένε, του λέει ο εαυτός του. Πού είχες το μυαλό σου;

—Ξεχάστηκα, δικαιολογήθηκε ο Κλεάνθης. Τώρα καλά να πάθω.

Μάζωξε ένα φόρτωμα, το έδεσε με τριχιές κι ετοιμάστηκε να το κόψει στον ώμο του, όταν, ξαφνικά, ένιωσε πως δεν ήτουνε πια μόνος.

Σηκώνει το κεφάλι και τι να δει;!

Απέναντι, ακουμπισμένες σ' ένα δέντρο, στέκονταν και τον κοιτούσαν χαμογελώντας δυο πανέμορφες γυναίκες. Είχαν μακριά, ξέπλεκα μαλλιά και φορούσαν μόνο κάτι μακριές φούστες και τίποτις άλλο. Απ' το χωριό δεν ήτουνε σίγουρα, γιατί ποια από τις χωριανές θα τόλμαγε να γκιζερνάει ξεστήθωτη στα δάση και στα ρουμάνια; Οπότε;

“Νεράιδες!” σκέφτηκε ο Κλεάνθης.

—Τόσα ξύλα οπού 'κοψες πώς θα τα κουβαλήσεις, έρμε; τον ρώτησε η μεγαλύτερη από τις δυο. Έχεις κάνα ζωντανό εδώ κοντά που βόσκει;

—Μπα, στον ώμο θα τα κόψω, απάντησε σαστισμένος ο Κλεάνθης.

—Στον ώμο ένα φόρτωμα, τα άλλα όμως; Εδώ θα τ' αφήσεις;

—Θα 'ρθω να τα πάρω αύριο, πρώτα ο Θεός, μουρμούρισε ο Κλεάνθης.

—Ου, μέχρι αύριο θα στα 'χουν κλέψει οι επιτήδαιοι, είπε η νεράιδα. Κρίμα δεν είναι;

—Και τι να κάνω, κυρά;

—Θα σε βοηθήσουμε εμείς, είπε η νεράιδα.

Γέλασε ο Κλεάνθης.

—Πώς θα με βοηθήσετε, κυρά, γυναίκες πράμα; είπε. Τα ξύλα είναι βαριά. Εδώ εγώ και δυσκολεύομαι.

—Έννοια σου κι έχουμε εμείς τον τρόπο, απάντησε η νεράιδα.

Και κάνοντας μια κίνηση με το χέρι της σήκωσε το φόρτωμα, που είχε ετοιμάσει ο ξυλοκόπος, χωρίς να το αγγίξει.

Τώρα πια ο Κλεάνθης βεβαιώθηκε. Είχε να κάνει με νεράιδες, πάει και τελείωσε! Ήξερε όμως, από ιστορίες που είχε ακούσει από τους γεροντότερους, ότι τα ξωτικά δεν κάνουν ποτές χάρες στους ανθρώπους χωρίς αντάλλαγμα.

Έκανε όμως τον κουτό.

—Ε, καλά τότες, να με βοηθήσετε, είπε.

—Θα σε βοηθήσουμε, μετά χαράς, είπε η νεότερη, αλλά ούλα στην ώρα τους. Νωρίς είναι ακόμα. Δεν μας κάνεις λίγη παρέα, που βαριόμαστε μονάχες σ' αυτή την ερημιά;

Το αντάλλαγμα που λέγαμε.

Τι να κάμει, ο άχαρος ο Κλεάνθης, να πει όχι στα αερικά; Κι αν θύμωναν, ποιος ξέρει τι μπορεί να του κάνουν — τόσα έχουμε ακούσει. Οπότεν έκανε την καρδιά του πέτρα και κάθισε να κάμει παρέα στις νεράιδες, μάνα και κόρη, όπως του είπαν μετά.

Και κάμαν το λοιπόν παρέα και πέρασαν τόσο καλά που δεν κατάλαβαν για πότε πέρασε η ώρα και σκοτείνιασε.

—Οχού! Μας έβρηκε η νύχτα στο δάσος μ' αυτά και μ' αυτά! αναφώνησε ο Κλεάνθης σε μια στιγμή.

—Εντάξει, μη σκιάζεσαι, θα τον βρούμε τον δρόμο, είπε η μάνα νεράϊδα. Έχει φεγγάρι απόψε άλλωστε, δεν θα χαθούμε. Ας κάνουμε παρέα λίγο ακόμα.

Άλλο που δεν ήθελε ο Κλεάνθης... καιρό είχε να βρεθεί με τόσο ευχάριστη συντροφιά... κάθισε το λοιπόν για παρέα κι όταν πήραν οι τρεις τους το δρόμο του γυρισμού, με τα τρία φορτώματα τα ξύλα ν' ακολουθάνε από μονάχα τους, στον αέρα, είχε νυχτώσει για τα καλά.

Φτάκαν στο καλύβι του ξυλοκόπου καμιά βολά κι ο ξυλοκόπος τις κάλεσε να περάσουν τη νύχτα εκεί, γιατί αμαρτία, γυναίκες πράμα, κι ας ήτουνε και νεράϊδες, να περιπλανιούνται μονάχες στις ερημιές... Κι έτσι κάμαν κι άλλη παρέα, έφαγαν και ήπιαν και ξεκουράστηκαν και το πρωί που ξύπνησε ο Κλεάνθης είδε πως οι μουσαφίρισες ήτουνε φευγάτες, αφήνοντας το καλύβι συγυρισμένο, όπως δεν το είχε δει ποτέ πριν.

—Μωρέ, τήρα να δεις, που στα καλά καθούμενα, μου 'φεξε! είπε ο Κλεάνθης του εαυτού του. Όχι μόνο λύσαμε το πρόβλημα μεταφοράς στα ξύλα, αλλά βρήκαμε κι αγαπητικές—δυο μάλιστα, όχι μία!

—Ναι, του απαντάει ο εαυτός του. Αλλά δεν είναι αμαρτία να τραβιέσαι με γυναίκες που τις έχεις αστεφάνωτες; Και μάλιστα μάνα και κόρη;

—Τι αμαρτία; διαμαρτυρήθηκε ο Κλεάνθης. Σάματις είναι δικές μας, εδώ απ' το χωριό; Αμαρτία θα ήτουνε αν είχαμε να κάνουμε με συχωριανές. Αυτούνες όμως είναι νεράϊδες. Δεν πιάνεται.

—Μπα; Και πού το ξέρουμε ότι δεν πιάνεται; αντιμίλησε, κατά το συνήθειό του, ο εαυτός. Παπάδες ειμάστενε για να ξέρουμε;

Το σκέφτηκε καλά ο Κλεάνθης.

—Μήπως να ρωτήξουμε, απόξω-απόξω, τον παπα-Νικήτα; είπε τέλος.

—Εμ, έτσι δεν πρέπει; απάντησε ο εαυτός. Όχι τίποτις άλλο, αλλά για να 'μαστε σίγουροι.

Βγήκε το λοιπόν ο Κλεάνθης στο χωριό, πούλησε τα ξύλα και τα κονόμησε, ο ταλαίπωρας, για μια φορά, και μετά πήγε στο καφενείο για καφέ, όπου βρήκε τον παπα-Νικήτα, να πίνει τα τσίπουρά του, κάτω από τον πλάτανο, διαβάζοντας μια μπαγιατίτικη εφημερίδα.

—Να κάτσω να σου κάμω παρέα, παπά μου; ρώτησε τον παπά ευγενικά.

—Και δεν κάθεςαι; του λέει αυτός. Ποιος δεν θέλει παρέα;

Κάθισε ο Κλεάνθης, πιάκανε κουβέντα για δουλειές, για ζα και για σοδειές... σε μια στιγμή ο Κλεάνθης έθιξε, με τρόπο, το ζήτημα που τον απασχολούσε.

—Δεν μου λες, παπά μου..., του λέει. Εσύ που είσαι άνθρωπος γραμματιζούμενος... για τα δαιμόνια και τα ξωτικά τι πιστεύεις; Υπάρχουν για είναι παραμύθια, που βγάζουμε από το μυαλό μας;

Του παπά του άρεζε το «γραμματιζούμενος». Δυο τάξεις στο Δημοτικό είχε πάει, ίσα που έμαθε να διαβάζει το ευαγγέλιο (που το περισσότερο το είχε μάθει απόξω), αλλά τον κολάκευε που τούτοι εδώ, οι ντιπ καταντίπ αγράμματοι, τον θεωρούσαν μορφωμένο.

—Ότι υπάρχουν, υπάρχουν, είπε περισπούδαστα. Είναι ούλα αυτά έργα του Εξαποδώ (Θε μου σχώρα με), για να βάνει τους Χριστιανούς σε πειρασμό και να τους δοκιμάζει.

—Υπάρχουν και νεράιδες δηλαδή; πέταξε τη σπόντα του ο Κλεάνθης.

Ο παπάς σταυροκοπήθηκε.

—Αν υπάρχουν λέει! είπε. Υπάρχουν και παραϋπάρχουν. Κι αν θες να ξέρεις, ευτούνες είναι τα χειρότερα δαιμόνια, διότι έχουν τη μορφή γυναικών, που εξεπίτηδες έφτιαξε έτσι ο Πονηρός, για να σκανδαλίζει τους ανθρώποι.

—Α, τότες είναι σίγουρα αμαρτία! του ξέφυγε του Κλεάνθη.

Ο παπάς τον κοίταξε αυστηρά.

—Τι πράμα είναι αμαρτία; ρώτησε, επιστρατεύοντας το υπερεσιακό του ύφος.

Ο ξυλοκόπος κατάλαβε τη γκάφα του και δαγκώθηκε. Προσπάθησε να τα μπαλώσει.

—Νά..., είπε. Έχω ακούσει ιστορίες για ανθρώποι που στεφανώθηκαν νεράιδες... κι άλλοι που τις είχαν αστεφάνωτες.

—Αυτούνοι θα πάνε σίγουρα στην Κόλαση, να τους ψήνουν οι διάλοιοι σουγλισμένους, σαν τον Αθανάσιο Διάκο, τον συχωρεμένο, βροντοφώναξε ο παπάς. Όποιος κάμει κολεγιά με δαιμόνια και ζωτικά είναι χαμένος και δεν τον σώνει τίποτις.

Χλώμιασε ο Κλεάνθης, αλλά τι να πει; Ο παπάς τον αγριοκοίταξε.

—Μόνο όποιος ξομολογηθεί και ζητήσει μετάνοια υπάρχει περίπτωση να γλυτώσει, είπε. Μήπως εσύ, παιδί μου Κλεάνθη, έχεις να μου πεις τίποτις και κωλύεσαι;

—Μπα... Εγώ, τι;..., βιάστηκε να πει ο Κλεάνθης. Εγώ αυτά που άκουσα λέω.

—Να μην ακούς, τον ορμήνεψε ο παπάς. Εσύ ειδικά, που είσαι μπεκιάρης, αυτά να μην τ' ακούς. Και να κοιτάξεις να βρεις καμιά φτωχιά ορφανή, ας είναι κι από άλλο χωριό, να νοικοκυρευτείς, γιατί όσο είσαι μονάχος σου το Πνεύμα του Πονηρού μπορεί εύκολα να σου βάνει ιδέες, που θα σε στείλουν συστημένο στα καζάνια της Κολάσεως.

Δεν του άρεσαν του Κλεάνθη οι πληροφορίες που πήρε από τον ειδικό κι έτσι αποφάσισε να κάνει το άπαν για ν' αποφύγει επανάληψη της φοβερής αμαρτίας.

—Και πού να 'ξερε ότι είναι μάνα και κόρη! είπε του εαυτού του αργότερα.

—Α, τότες δεν τη γλυτώναμε ούτε με χίλιες μετάνοιες κι εκατό πατερημά, συμφώνησε ο εαυτός του.

—Ε, εντάξει, αφού δεν ξέραμε δεν πειράζει, για μια βολά, είπε συμβιβαστικά ο Κλεάνθης.

—Ναι, μωρέ..., σιγοντάρησε ο εαυτός του. Σάματις ξέραμε ότι ήτουνε αμαρτία; Δεν ξέραμε. Οπότεν... δεν πιάνεται.

—Όμως, από 'δώ και πέρα πρέπει να προσέχουμε, νουθέτησε τον εαυτό του ο Κλεάνθης.

—Σίγουρα. Τώρα που ξέρουμε θα φυλαγόμαστε.

Άλλαξε το λοιπόν στέκι στο δάσος ο Κλεάνθης και για δυο-τρεις μέρες ούλα πήγαιναν μια χαρά. Ούτε νεράϊδες, ούτε τίποτις. Με λίγα ξύλα γυρνούσε στο χωριό —παλι μεροδούλι-μεροφαϊ— αλλά δεν βαριέσαι, θα ταλαιπωριόταν λίγο σε τούτη τη ζωή, αλλά θα γλύτωνε τα καζάνια της Κόλασης στην άλλη.

Όμως...

Την τέταρτη μέρα, εκεί που έκαμε δέμα τα ξύλα, να τα κόψει στον ώμο, ακούει μια γνώριμη φωνή...

—Πάλι με τα ξύλα παιδεύεσαι, μπρε τζάνουμ;

Γυρνάει και τι να δει; Οι δυο νεράϊδες στέκονταν εκεί κοντά και τον κοιτούσαν χαμογελαστές.

—Ε, αυτά έχει η δουλειά..., κατάφερε να πει.

—Χαθήκαμε όμως, του λέει η μάνα. Μαύρα μάτια κάναμε να σε δούμε. Ούλο το δάσος γυρίσαμε κι ελόου σου άφαντος. Έτσι κάμει ο κόσμος;

—Ε, δουλειές..., δικαιολογήθηκε ο Κλεάνθης. Μια εδώ, μια εκεί... να βγαίνει το μεροκάματο...

—Και την παροιμία που λέει ότι η πολλή δουλειά τρώει τον αφέντη, δεν την έχεις ακουστά; του λέει η κόρη.

—Πώς δεν την έχω, την έχω, απάντησε ο Κλεάνθης.

—Ε, τότες έλα να καθίσεις λίγο μαζί μας, να ξαποστάσεις, και μετά θα σε βοηθήσουμε εμείς με τα ξύλα.

Τι να κάμει ο καψερός, ο Κλεάνθης... η αλήθεια είναι ότι μια κούραση την ένοιωθε... και μετά δεν σήκωνε να προσβάλει τις κυράδες, οπότεν πήγε να καθίσει μαζί τους και πάλι, όπως την άλλη φορά, κάναν καλή παρέα και μετά τον βόηθησαν με τα μαγικά τους, να μεταφέρει τα ξύλα στο καλύβι του κι έμειναν κι εκείνες για τη νύχτα, γιατί πού να 'τρεχαν μέσα στα σκοτάδια και με τ' αγρίμια του δάσους να έχουν ξυπνήσει πεινασμένα και να βγαίνουν στο σεργιάνι για το βραδινό τους;

Το ίδιο επαναλήφθηκε και την επομένη, και την άλλη και τη βδομάδα που ακολούθησε κι εδώ που τα λέμε του Κλεάνθη του καλάρεσε —και πώς να μην του αρέσει, αφού οι νεράϊδες τον είχαν πια σαν βασιλέα;

Ωστόσο ο εαυτός του, αυτός ο αδιόρθωτος αντιρρησίας, είχε κάποιες αμφιβολίες.

—Μπρε Κλεάνθη, του λέει, σε μια στιγμή που οι ξωτικές έλειπαν. Μήπως δεν κάνουμε καλά; Άκουσες τι μας είπε ο παπα-Νικήτας, ότι είναι σοβαρή ευτούνη η αμαρτία... Μήπως και μπλέξουμε άσχημα;

—Μπα, τι να μπλέξουμε; απάντησε ο Κλεάνθης. Αμαρτία, ξεαμαρτία, εμείς περνάμε μια χαρά. Έχεις παράπονο; Και μας βοηθάνε με τα ξύλα, και μας μαγερεύουν, και συγυρίζουν το καλύβι, και μας εξυπερετούν... Μας έφεξε σου λέω κι άσε τη γκρίνια.

—Ναι, αλλά η αμαρτία;...

—Ε, τι η αμαρτία; Γένηκε που γένηκε... θα την ξομολογηθούμε μια και καλή, αργότερα... όταν... Θα μας βάνει ο παπάς μετάνοιες, θα συχωρεθούμε κι ούτε γάτα, ούτε ζημιά.

—Α, άμα είναι από έτσι... εντάξει, συμφώνησε ο εαυτός ανακουφισμένος.

Και δεν ξανάπιασαν κουβέντα γι' αυτό το ζήτημα.

Όμως, στο μήνα απάνω, ο Κλεάνθης αρρώστησε σοβαρά και δεν μπόραγε να σταθεί στα πόδια του. Τι έπαθε δεν ξέρουμε με σιγουριά, μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε. Γιατί, εδώ που τα λέμε, άλλες αντοχές έχουν τα ζωτικά κι άλλες οι άνθρωποι.

Κρεβατώθηκε το λοιπόν ο Κλεάνθης... τα χρειάστηκαν οι νεράϊδες... τα μάζωζαν να φύγουν.

—Δεν έχεις τίποτις, ξεκούραση χρειάζεσαι και θα γένεις περδίκι, του είπε η κόρη.

—Μόνο πρόσεχε, καχομοίρη μου, μην τύχει και πεις κουβέντα σε κανέναν για μας, γιατί θα πάθεις μεγάλο κακό, τον ορμήνεψε η μάνα.

Κι όπου φύγει-φύγει.

Φώναξε ο άχαρος, ο Κλεάνθης, τη γειτόνισσα, την κυρα-Επιστήμη...

—Μπα, ματιαγμένος είσαι, του λέει αυτή.

Τον ξεμάτιασε, αλλά... τίποτις!

Φώναξε η κυρα-Επιστήμη τον μπάρμπα-Στάθη, που ήξερε να γιατροπορεύει τα ζα και να ξεγεννάει τις αγελάδες...

—Αφθώδη πυρετό έχεις, του λέει αυτός. Με ρετσινόλαδο θα γένεις περδίκι.

Αλλά ούτε το ρετσινόλαδο έκανε τίποτις άλλο από το να προσθέσει το τσιρλιό στην ανημπόρια.

Ήρθε κι ο παπα-Νικήτας, να κάμει ένα ευχέλαιο, κι εκεί πια ο Κλεάνθης τα χρειάστηκε.

—Μπρε, μήπως και ήρθε η ώρα να ξομολογηθούμε; λέει του εαυτού του.

—Λες; του κάνει αυτός.

—Εμ λέω, δεν λέω;

—Όμως οι νεράϊδες μας είπαν να μην πούμε τίποτις σε κανέναν.

—Και ξέρω εγώ αν δεν είναι ευτούνες η αιτία που βρισκόμαστε σ' αυτά τα χάλια; επιχειρηματολόγησε ο Κλεάνθης.

—Εμ κι εμείς δεν κάναμε κράτει, τον μάλωσε ο εαυτός του. Με τα μούτρα πέσαμε!

—Ανωτέρα βία, απάντησε διδακτικά ο Κλεάνθης. Άμα είσαι νηστικός και βρεθείς σε αφύλαχτο μποστάνι δεν θα τα φας ούλα τα καρπούζια;

Το αποφάσισαν το λοιπόν, ο Κλεάνθης κι ο εαυτός του.

—Παπά μου, θέλω να ξομολογηθώ, λέει ο Κλεάνθης του παπά.

—Ε καλά, τέκνον μου, δεν είναι βία, του λέει εκείνος, για να του ανεβάσει το ηθικό. Άσε να χειροτερέψεις πρώτα και μετά, όταν δούμε τα σκούρα, σε ξομολογώ και σε μεταλαβαίνω.

—Όχι, τώρα, επιμένει ο Κλεάνθης. Υπάρχει λόγος.

—Ε, άμα είναι από έτσι... άντε, πες, του λέει ο παπάς.

Κι άρχισε να λέει ο Κλεάνθης κι όσο έλεγε τόσο έφριττε ο παπάς.

—Μπρε αντίχριστε! του βάνει τις φωνές. Εσύ ήσανε που είχες μπλεξίματα με τις νεράϊδες και μου 'λεγες ότι δήθεν είχες ακουστά;

—Εγώ, παπά μου, ομολόγησε με συντριβή ο άρρωστος.

—**Και μάνα και κόρη, μπρε αθεόφοβε;!!!**

—Ε, τι να 'κανα, ο καφερός; Αφόσον με πίεσαν.

—Και φαίνεται ότι σε πίεσαν τόσο πολύ που σε ξέκαναν, είπε αυστηρά ο παπάς.

—Ανωτέρα βία, παπά μου...

Τελικά ο παπάς του έδωσε άφεση και τον μετάλαβε, αλλά δεν ξέρουμε αν αυτή η θεραπεία έπιακε, γιατί την άλλη μέρα το πρωί ο άτυχος Κλεάνθης μας άφηκε χρόνους, να ζήσουμε, να τον θυμόμαστε. Τώρα αν πρόκαναν οι αγέλοι να τον αρπάξουν από τους διαόλους... θα σας γελάσουμε.

Οι τελευταίες κουβέντες του φτωχού ξυλοκόπου ήτουνε για τον εαυτό του.

—Καλά μου 'πες εσύ να μην μιλήσουμε, του είπε.

Αλλά δεν πήρε απάντηση, γιατί ο εαυτός του ταξίδευε ήδη γι' αλλού.

Η Αντρεπωμένη και τα Δαιμόνια

Ήστου χουριό τά Βρυσιά ἦτανι μιά φουρά μί άντρουγ΄ναϊκα, μεγάλη, καλουκαμουμένη, δ΄νατή κι μί καρδιά. Τή λέγαν Άντρειουμένη, κ΄ ἔμεινι άνύπαντρη. Αὐτή τού καλουκαϊρ΄, συνείθιζι νά πλαγιάζη ὄξου, ΄ς τού χαγιάτι.

(N. Πολίτης, #879, Λέσβος, σ. 536)

Ο ρόλος κι ο χαρακτήρας των γυναικών στις διηγήσεις της λαϊκής μας παράδοσης αντικατοπτρίζουν τη θέση τους στην ελληνική κοινωνία μιας εποχής, που δεν είναι δα και τόσο μακρινή, ούτε τόσο διαφορετική απ΄ αυτή τη σημερινή στην ύπαιθρο και ειδικά στα πολλά απομακρυσμένα (και παρατημένα στην τύχη τους) χωριά αυτού του τόπου.

Πρώτα-πρώτα ξέρουμε ότι για τους χωριάτες το θήλεο παιδί μόνο καλοδεχούμενο δεν ήτουνε –για να το θέσουμε σεμνά. Δεν λογιζόταν καν παιδί, αλλά ατύχημα. “Έχω τρία παιδιά κι ένα κορίτσι, με το συμπάθιο”. Βέβαια ο πατέρας-αφέντης μόλις το «με το συμπάθιο» μπορούσε να βαστάξει τσαπί στα χέρια του το έστελνε στα χωράφια – τζάμπα εργατικό δυναμικό τα παιδιά– ώστε να μπορεί ο ίδιος ν΄ απολαμβάνει το τσίπρο του στον καφεéné, παρέα με τους άλλους πατεράδες-αφέντες. Αντίθετα όμως με τα «κα-

νονικά παιδιά», τα σερνικά, τούτο εδώ, το «ατύχημα», ούτε δικαιώματα είχε, ούτε γνώμη, ούτε θέληση. Έχαμε αυτό που του έλεγαν, αγόγγυστα, και δεν έβγαζε τσιμουδιά. Τσάπισμα στο χωράφι, κουβάλημα ξύλων, φροντίδα των ζώων, πάστρα στο σπίτι, μαγείρεμα, μπάλωμα, πλύσιμο των ρούχων... δούλα κανονική.

Με μόνη της ελπίδα να γένει μια μέρα «δούλα και κυρά», όταν την πάντρευαν (συχνά πριν από τα δεκαπέντε της χρόνια) μ' έναν άλλο αφέντη σερνικό, χωρίς να τη ρωτήσουν, γιατί είπαμε... δεν είπαμε;... λόγος δεν της έπεφτε. Έφευγε λοιπόν από την τυραννία του πατέρα και των αδερφών της και πάγαινε στην τυραννία του συζύγου και αφέντη της. Χωρίς η ζωή της ν' αλλάξει σε τίποτις, μην σου πω να γένει και πιο σκληρή, αφού στις αναρίθμητες υποχρεώσεις της προστίθονταν και τα «συζυγικά καθήκοντα», που έπρεπε να υπομένει αγόγγυστα, όποτε ο αφέντης «είχε όρεξη» – και το ατέλειωτο γεννοβόλημα (των τζάμπα εργατικών χειρών που λέγαμε).

Εξαιρέσεις στον κανόνα αυτό υπήρχαν απειροελάχιστες. Τόσο ελάχιστες που γένονταν τραγούδι και διήγηση για τις κρύες νύχτες του χειμώνα. Μια απ' αυτές είναι και η ηρωίδα της ιστορίας μας.

* * *

Η Αντρειωμένη –όνομα και πράμα– ήτουνε μια γυναίκα πανύψηλη, ούλο μούσκουλα και δυνατή ίσαμε δυο άντρηδοι μαζί, αλλά και έμορφη πολύ, σαν εκείνα τα αρχαία αγάλματα, που έρχονται κι αγοράζουν όσο-όσο οι λόρδοι από την Ιγγλατέρα (και που για μας είναι πέτρες άχρηστες, που ξεπαραχώνουμε από τα χωράφια).

—Δεν θα παντρηφτείς κι ισύ, μαρή, να νοικουκρηφτείς; της λέγαν οι μανιές, που δεν μπορούσαν να χωνέψουν ότι γυναίκα-πράμα πορευόταν στη ζωή μονάχη της, χωρίς αφέντη, να την καθοδηγεί (και να την εκμεταλλεύεται).

—Γιατί να παντρηφτώ, για μπιλάδεις; απαντούσε η

Αντρειωμένη. Άσι μι κάτ', π' θα βάνου διρβέναγα στου κι-
φάλι μ'!

Και ζούσε έτσι, ελεύθερη κι ανεξάρτητη, αφέντρα του
εαυτού της, να τη ζηλεύουν ούλες οι γυναίκες και να σκαν-
δαλίζονται οι άντρηδοι, που δεν μπορούσαν να καταλάβουν
πώς ένα θήλεο είχε κάμει δικό του καπετανάτο και δεν τους
είχε ανάγκη. Ο κόσμος ούλος τα πάνω-κάτω δηλαδή!

—Αυτούν'η, να μι του θυμ'θείς, μια μέρα θα έρθ'ει να
καθίσ'ει στου καφινείου, γκρίνιαζε ένας γέρος.

—Μα καλά, δεν τ'ς λείπ'ει ου άντρας; απορούσε ένας
άλλος. Δεν μπουράου να του καταλάβου.

—Κι τι, άμα τ'ς λείπ'ει, πουλύ το 'χει να πάει μ'
όποιουν τ'ς κán'ει όριξ';

—Τι λίες, ουρέ Κώτσιου! Γένουντι αυτά τα πράματα;
Ντρουπής.

—Γιατί, ποιον θα ρουτήξ'ει; Μουνάχη τ'ς είναι, ότ'ι
θέλ'ει κán'ει.

—Αυτό να μι πεις!...

Για να μη λέμε ότι τα θήλεα είναι κουτσομπόλες. Αμ οι
άντρηδοι είναι τρισχειρότεροι!

* * *

Τέλος πάντων, εκείνο το βράδυ η Αντρειωμένη είχε
πλαγιάσει για ύπνο, όξω στο χαγιάτι, γιατί ήτουμε καλο-
καίρι κι έκανε ζέστη, γδυτή εντελώς, κατά το συνήθειό της,
μιας και δεν είχε κανέναν κερατά πάνω από το κεφάλι της,
να της κάμει την παρατήρηση.

Εκεί λοιπόν που πάγαινε να την πάρει ο ύπνος κάτι
πήρε το αυτί της... σαν ν' άκουσε όργανα. Αφουγκράζεται
και ναι... νταούλια και βιολιά ακούγονταν να έρχονται από
ένα σύδεντρο εκεί κοντά.

—Μπα, ποιος γλιντά'ει μέσα στ'ν άγρια τη νύχτα;
απόρεσε. Πανηγύρ' δεν γένιτι, γιατί θα το 'ξιρα... Τι γένι-
τι;

Περίεργη από τη φύση της σηκώθηκε κι έτσι, θεόγδυτη όπως ήτουνε, κατέβηκε στο σύδεντρο.

Και τι να δει;

Ένα σωρό δαιμόνια είχαν στήσει τον χορό, ενώ ένας βιολιτζής σκαρφαλωμένος πάνω σ' ένα βουναλάκι από χρυσά φλουριά, μαζί με δυο νταουλιτζήδες, έπαιζαν τα όργανα.

Άλλος στη θέση της θα σκιαζόταν και θα 'κοβε τα ποδάρια στον ώμο, αλλά η Αντρειωμένη, είπαμε, ήτουνε όνομα και πράμα. Εδώ δεν φοβόταν τους ανθρώποι, τα δαιμόνια θα φοβόταν; Άσε που της άρεζε κι η μουσική και είχε κέφι για χορό.

Βγήκε το λοιπόν από πίσω από το δέντρο, όπου είχε σταθεί, και φώναξε στα δαιμόνια...

—Μι θέλ'τι, ουρέ ζαγάρια, στη συντρουφιά σας, να χουρέψουμι μαζί;

Ξαφνιαστήκαν τα δαιμόνια, έτσι όπως την είδαν, πελώρια, δυνατή κι άφοβη... Για μια στιγμή κώλωσαν.

—Τι 'νι, ουρέ, αυτούν'η; έκαμε ένας τους.

—Για γ'ναίκα φαίν'τι, απάντησε ένας άλλος.

—Γ'ναίκα για άντρας; αναρωτήθηκε ένας τρίτος.

—Α, ρε χαζέ, άντρας μι β'ζιά; τον αποπήρε ο πρώτος. Κι χουρίς τσουτσούν'ι;

—Ιμένα μ' αρέσ'ει, δήλωσε ένας.

—Κι μένα, συμφώνησε ένας άλλος.

—Άϊντι κι κόπιασι, κυρά, να σι χουρέψουμι, φώναξε ένας τους.

Μπήκε το λοιπόν στον χορό η Αντρειωμένη, τα δαιμόνια, μέσα στην καλή χαρά, δεν έχασαν ευκαιρία ν' απλώσουν τις χερούκλες τους... στο τέλος... πιάσε-πιάσε, ε, δεν θέλει πολύ, αγρίεψαν τα κόζα κι ο χορός γένηκε άλλο πράμα, τουρλουμπούκι, που εμείς δεν έχουμε καμιά δουλειά

να περιγράψουμε και καμιά αρμοδιότητα να σχολιάσουμε. Ούλοι μας ξέρουμε ότι άπαξες και μπλέξεις με τα δαιμόνια δεν ξέρεις πού θα σε βγάλει.

Εκείνο που μπορούμε άφοβα εμείς να πούμε είναι ότι ούλα τα εμπλεκόμενα μέρη έμειναν ευχαριστημένα από την αναπάντεχη εξέλιξη του γλέντιού. Τα δαιμόνια γιατί αυτή είναι η φύση τους, να είναι δηλαδή ξεδιάντροπα κι ανεσύσταγα, και η Αντρειωμένη γιατί έβρισκε μια καλή συντροφιά, πάνω που είχε αρχίσει να τη βαραίνει η μοναξιά.

“Μια σταλιά είναι τ’ αφιλότ’μα, αλλά έχουν τον διάουλου μέσα τ’ς” σκεφτόταν.

Στο τέλος κουράστηκαν από το γλέντι και τα δαιμόνια έστησαν έναν θρόνο από κοτρώνια και κάθισαν απάνω του την κατάκοπη, πλην καταευχαριστημένη, Αντρειωμένη, να την έχουν σαν βασίλισσα.

Πιάκαν κι ένα τραγουδάκι προς τιμή της, σαν για να της κάνουν καντάδα.

*Δαίμοννας διμόνονν είμι,
τέτοιονν δαίμοννα δεν είδα.
Πάν’ μαλλιά, κάτ’ μαλλιά,
κι στη μέσ’η χάρβαλα.*

Και δώστου περιποιήσεις, τα ξορκισμένα... Δεν είχε παράπονο η Αντρειωμένη, τέτοιο γλέντι με ανθρώποι δεν είχε αξιωθεί ποτέ πριν να κάνει.

Αφού ξεκουράστηκαν –λέμε τώρα...– πιάκαν και πάλι τον χορό και το τραγούδι και δώστου να βαρούν τα τούμπανα και δώστου να λαλεί το βιολί ο βιολιτζής, πάνω στο σωρό με τα φλουριά...

Ρωτάει έναν τους το κορίτσι παραξενεμένο.

—Ούλα τούτα τα φλουριά τι τα κάν’τι;

—Α, ’φτούνα μας τα δίν’ει να τα φυλάμι ου Αφέντ’ς μας, ου Βιλζιβούλ’ς, απάντησε το εξαποδώ. Είναι η πλεουμή τ’ για τ’ς αμαρτίες τ’ς ανθρώπ’οι.

—Α, μπα;... Κι πώς είναι αυτό; απόρησε εκείνη.

—Έχει κάν'ει συμφουσία μι του Μιγάλου τ' Αφεντικό, εξήγησε το δαιμόνιο. Κάθι που ξιγιλά'ει έναν άνθρουπου κι τουν συμπρώχ'ει να κάν'ει αμαρτία έχ'ει λαμβάνειν ένα χτυσό φλουρί. Ιπειδής ου Θιός πιστεύ'ει πως οι ανθρώπ'οι είναι καλοί κι ου θ'κός μας είναι σίγουρους για του αντίθιτου. Η συμφουσία είναι άμα τα φλουριά γένουν όσα κι οι ανθρώπ'οι τότες ου Βιλζιβούλ'ς θα πάρ'ει τη θέσ'η του Θιού κι θα κάν'ει αυτός κουμάντου στον κόσμου κι τουν ντουινιά.

—Κι έχουν μαζουχτεί πουλλά φλουριά; ρώτησε η Αντρειωμένη.

—Σχιδόν όσα κι οι ανθρώπ'οι, απάντησε με καμάρι το δαιμόνιο. Όπου να 'νι ου Αφέντ'ς θα του κιρδήσ'ει του στοίχημα.

—Κι γιατί τα κουβαλάτι μαζί σας; ρώτησε.

—Για να μην χαθεί κανένα, απάντησε το δαιμόνιο. Γιατί κάθι προύι τ' αφεντικό τα μιτρά'ει κι έτσ'ι κι τα βρει λειψά... πού σι πουνεί κι πού σι σφάζ'ει.

Ξαφνικά, εκεί που χόρευαν κι έκαναν και τ' άλλα, τα δικά τους, ακούγεται από το χωριό να κράζει ένας μαχμουρλής πετεινός.

—Ου άσπρους είναι, είπε ένα από τα δαιμόνια. Έχ'μι κιρό ακόμα.

Κι άντε ξανά χορό και τραγούδι και τα κατάπτυστα αποδέλοιπα.

Σε λίγο άλλο κράξιμο πετεινού.

—Ου κόκκινους είναι, είπε αυτός που ήξερε από κοκόρια. Άϊντι, μια γυρουβουλιά ακόμα.

Εκεί ήτουμε που η Αντρειωμένη σκέβηκε ν' απλώσει το πόδι της και να πιάχει δυο φλουριά με τα δάχτυλα, χωρίς να τη δουν τα δαιμόνια.

“Δεν λέου, καλά πιράσαμε, παράπουνου δεν έχου” είπε μέσα της. “Αλλά ν’ αφήκου τουν κόσμου να χάν’ει κουμάντου ου Τρισκατάρατους, δεν πά’ει. Έτσ’ι θα τ’ς χαλάσου τουν λουγαριασμό... κι πού ξιέρ’ς, μπουρεί στου μιταξύ να συμμουρφουθούν οι ανθρώπ’οι κι να σουθούμι”.

Και νά που ακούστηκε και πάλι το κουκουρίκου του πετεινού.

—Αυτούνους είναι ου μαύρους! φώναξε ο πετεινολόγος. Άϊντι, γλήγουρα, να φύγουμι.

Με μιας ούλα τα δαιμόνια τα μάζωξαν και σηκώθηκαν στον αέρα, ενώ από πίσω τους ακολουθούσε ο σωρός τα φλουριά.

—Σταθείτι... μ’ έπισι του παπούτσ’ι..., άκουσε η Αντρειωμένη έναν τους να φωνάζει από ψηλά.

—Δεν προυκάνουμι, του απάντησε ένας άλλος. Άστου του παπούτσ’ι κι πάμι.

Επέστρεψε και η κοπέλα στο σπίτι της, με τα δυο φλουριά, που είχε τσουρνέψει από τα δαιμόνια, πλύθηκε και συγυρίστηκε, γιατί με το ολονύχτιο γλέντι είχε στραπατσαριστεί, ντύθηκε και το πρωί φώναξε τους γειτόνους και τους διηγήθηκε την ιστορία, δείχνοντάς τους τα φλουριά, αλλά παραλείποντας τις λεπτομέρειες εκείνες που μπορεί να σκανδάλιζαν τους ευσεβείς χωρικούς.

Σταυροκοπήθηκαν εκείνοι ακούγοντας την ανησυχητική ιστορία της κοπέλας.

—Μπωμπώ, κακό που μας ήυρι! φώναξε μια γειτόνισσα. Θα μας κάψ’ει ου Θεός, για τ’ς αμαρτίες μας!

—Τι αμαρτίες, μαρή; την αποπήρε μια άλλη. Έχ’μι ιμείς αμαρτίες, που πού μας χάν’ς, πού μας βρίσκ’ς, ούλου στ’ν ικκλησιά ειμάστινι;

—Κι του χλαπάκιασμα τ’ς μέρις τ’ς νηστείας, πού του βάν’ς; είπε ένας γέρο-μίζερος.

—Αμ του κουτσουμπουλιό; είπε ένας άλλος.

Ένας άλλος γέρος, που δάνειζε με τόκο δισθεόρατο, ξανασταυροκοπήθηκε θεαματικά —γιατί, ούλοι ξέρουμε, πως όσο μεγαλύτερο κάθαρμα είσαι τόσο πιο ευσεβής παρυσιάζεις.

—Ου Θιός να μας λυπ'θεί, είπε. Κι να διώξ'ει τον Ιξαποδώ κι ούλα τα διμόνια!

—Ιγώ αν δεν δω, δεν πιστεύου τίπουτας, δήλωσε ο κυρ-Θωμάς, που λόγω ονόματος είχε μια άλφα τάση να αμφισβητεί τα υπερφυσικά φαινόμενα.

—Μα έχου τα φλουριά, επιχειρηματολόγησε η Αντρειωμένη. Πού τα βρήκα ιγώ τα φλουριά, αν δεν τα πήρα απ' τ'ς διμόν'οι.

Οι γειτόνοι έξυσαν τα χοντρά τους κεφάλια. Αυτό πάλι; Χρυσά φλουριά στο χωριό —όξω από τον γέρο-τοκογλύφο— ποιος είχε δει ποτές;

—Μπορεί να πέσαν κανινού πιαραστ'κού, είπε σκεφτικά ο κυρ-Θωμάς.

Εκεί θυμήθηκε η Αντρειωμένη το παπούτσι που έχασε το δαιμόνιο φεύγοντας.

—Να πάμι να σας δείξου του μέρους, πρότεινε. Κάπ'ικεί θα βρούμι κι του παπούτσ'ι που έχασι του διμόνιου.

Πήγαν λοιπόν, ούλοι μαζί, ψάξαν από 'δώ, ψάξαν από κει, όχι για το παπούτσι (μεταξύ μας), αλλά μήπως έβρισκαν κάνα παραπεταμένο φλουρί... Δεν βρήκαν, δυστυχώς, παρά ένα μεγάλο νύχι βοδιού.

Η γειτόνισσα, η κυρα-Ευθυμία, σταυροκοπήθηκε.

—Του παπούτσ'ι του Ιξαπουδώ, είπε.

—Φλουριά ιγώ δεν γλιέπου, είπε ο γέρο-τοκογλύφος κοιτάζοντας τριγύρω με μάτι κοφτερό.

—Αφού, δεν είπαμι; Ασχώθ'καν στου κατόπ'ι τουν δι-

μονικών, όταν πέταξαν να φύγουν, απάντησε εκνευρισμένη η Αντρειωμένη.

—Ιξόν αφού τα δυο που τ'ς τσούρνιψις...

—Εμ ναι...

—Γι' αυτό αφού 'δώ κι μπρος θα σι λέμι Ντούμπια, απ' τα δυο φλουριά, είπε ένας χωρατατζής.

Και της έμεινε. Ούλοι ξέχασαν το όνομά της και την φώναζαν πια Ντούμπια —όχι χωρίς κάποια σαρκαστική διάθεση, γιατί κανείς δεν είχε πιστέψει εντελώς την ιστορία της για τη σύναξη των δαιμόνων.

Μετά, ένα βράδυ, κάμποσες μέρες από το περιστατικό, εκεί που η Ντούμπια ετοιμαζόταν για ύπνο, ακούει ένα χτύπημα στην πόρτα.

“Μπα” σκέφτηκε. “Μουσαφίρ'ς τέτοια ώρα; Ποιος να είναι;”.

Άλλη δεν θα άνοιγε, από τον φόβο των κλεφτών —ή και χειρότερα— η ηρωίδα μας όμως ήτουνε ατρόμητη, οπότε, μια και δυο, πάει και ξεμανταλώνει την πόρτα.

Και τι να δει;

Εκεί, στο κατώφλι, μισοκακόμοιρο και κρατώντας σεβαστικά το σκουφί στα χέρια, στεκόταν ένα από τα δαιμόνια από τις προάλλες.

—Μι θυμάσι, κυρά; της λέει. Ιγώ είμι, που χουρεύαμι προυψές στου σύδιντρου.

—Σι θυμάμι, πώς δεν σι θυμάμι... ήσαν κι πουλύ δραστήριους κι όχ'ι μόνου στου χουρό, είπε η κοπέλα.

—Του κατά δύναμ'η, κυρά, είπε χαμογελώντας μετριοφρόνως το δαιμονικό. Του κατά δύναμ'η.

—Κι πώς απ' ιδώ τέτοια ώρα, να χ'μι του καλό ρώτ'μα; ρώτησε η Ντούμπια.

Το ξωτικό στριφογύρισε τον σκούφο στα δάχτυλά του αμήχανα.

—Νά, κυρά..., είπε. Ίμεις, κάθι που γυρίζουμε απού γλέντ'ι καθόμαστι κι μιτράμι τα φλουριά, που μας 'μπιστεύτηκι να τ' φυλάξ'μι ου Αφέντης μας. Μην γέν'ει καμιά στραβή κι τρέχ'μι μιτά... Καταλαβαίν'ς...

Καταλάβαινε η κοπέλα, αλλά έκανε την κουτή.

—Μπα; είπε. Κι αν τύχ'ει κι παραπέσουν —αν τύχ'ει λέμι— ένα-δυο τι γέν'τι; Τόσα έχ'τι, δεν χάθ'κι ου κόσμους.

—Α, μας δεν πάει έτσ', κυρά, απάντησε το δαιμονικό. Αυτούνα τα φλουριά δεν είναι σαν τα άλλα. Του καθένα αντιπρουσουπεύ'ει μια ψυχή απ' τ'ς ανθρώπ'οι που έφιρι ου Αφέντ'ς μι του μέρους μας. Όταν μαζουχτούν περσότιρις απ' τ'ς άλλις, που δεν αλλάζουν, τότες θα γίν'ει ου θ'κός μας ου Αφέντ'ς Μιγάλου Αφιντικό κι ου άλλους θα πάρ'ει πόδ'ι, δεν είπαμι; Γι' αυτό σι λέου.

—Α, καλά..., είπε, δήθεν αδιάφορα, η κοπέλα.

—Κι σκιφτήκαμι, συνέχισε ο διαβολάκος, μιας κι λείπουν δυο φλουριά απού προυφές, μήπους κι τα πήρι ισένα του μάτι σ' πουθινά.

—Α, δεν θυμάμι..., είπε άοριστα η κοπέλα. Πού να θυμάμι τώρα; Τόσις δ'λειές έχου στου μυαλό μ', τα φλουριά θα θυμόμαν;

—Σ' ισένα είναι άχρηστα, επέμεινε το δαιμόνιο. Οι ανθρώπ'οι δεν θα στα ιξαργυρώσουν, γιατί δεν τα γνουρίζουν κι θα νουμίζουν ότ' είναι ψεύτ'κα. Γι' αυτό δώστα μας σ' ιμάς, που θα πιάκουν τόπου κι έννοια σ', δεν θα σ' αφήκουμι έτσ'ι.

—Δηλαδή, τι θα κινδίσου ιγώ; ενδιαφέρθηκε η Ντούμπια.

—Ένα κασούν'ι κανουνικά φλουριά, απάντησε το δαιμόνιο δείχνοντάς της ένα κασούνι, που είχε ακουμπισμένο δίπλα του.

Κι ανοίγοντάς το την άφησε να θαυμάσει ένα σωρό αστραφτερά φλουριά, που λαμποκοπούσαν στο σκοτάδι.

Η κοπέλα έκανε έναν γρήγορο υπολογισμό με το μυαλό της και διαπίστωσε ότι με το κασούνι αυτό θα μπορούσε να ζήσει, όχι μια, αλλά δυο ζωές, σαν βασίλισσα, αλλά δύσπιστη όπως ήτουνε —η ζωή την έκαμε— προσπαθούσε να καταλάβει τι δεν πήγαινε καλά με την προτεινόμενη συναλλαγή.

—Έχου μια απουρία, λέει του δαιμόνιου.

—Πες την κι ιγώ ιδώ είμι, να στη λύσου, κυρά, λέει αυτό.

—Αφού τα θέλ'ει τόσο πουλύ αυτά τα δυο φλουριά, που έμ'ναν πίσου κι τα μάζουξα ιγώ —δεν τα έκλιψα, τα μάζουξα απού καταή, να 'μαστι ξηγημέν'οι— γιατί δεν ήρθατι ούλ'οι μαζί, να τα πάρ'τι μι του ζόρ'ι; Δεν λέου... γιρουδιμέν'η κι νταρντάνα είμι, δόξα σ' ου Θιός, αλλά άμα πέφτατι ούλ'οι μαζί πάνου μ', δεν μπουρεί... θα μι κάνατι καλά.

Κούνησε το κεφάλι του το δαιμονικό.

—Δυστυχώς, κυρά, είπε. Μι του ζόρ'ι δεν μπουρούμι να τα πάρουμι, αυτά ειδικά τα φλουριά. Πρέπ'ει αυτός που τα έχ'ει, μακάρ'ι κι κλέφτ'ς —δεν λέου ότ' τα κλιψις, ισύ τα βρήκις καταή κι τα μάζουξις— να τα δώκ'ει μι τη θέλησή τ', αλλιώς γένουντι σκόν'η κι πάν'.

Το σκέφτηκε η κοπέλα και το βρήκε λογικό. Στο κάτω κάτω εδώ τα πράματα ήτουνε ξεκάθαρα. Δίνει τα δυο (άχρηστα σε κείνη) φλουριά στο δαιμόνιο και παίρνει την κασέλα, γιομάτη με τα σωστά χρυσά.

—Καλά, λέει του διαβολάκου. Φέρι τ'ν κασέλα μέσα κι κόπιασι. Πού να τρέχ'ς νύχτα τώρα στ'ς ιρημιές; Θα σι φιλέψου μι ότ'ι βρίσκιτι πρόχειρου κι του πρωί, που θα λαλήσ'ει ου πιτεινός, πας όπου είναι να πας, με τα φλουριά κι κάντι μιτά ότ' σας φουτήσ'ει ου αφέντης σας, ου Ιξαπουδώ.

Άλλο που δεν ήθελε το δαιμόνιο, έσουρε το κασούνι μέσα και βολεύτηκε.

Τι γίνηκε παραπέρα εμείς δεν ξέρουμε και μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε, βασισμένοι στον χαρακτήρα της οικοδέσποινας και στο ποιόν του μουσαφίρη. Ξέρουμε όμως τι γίνηκε αφού έφυγε το δαιμόνιο, το άλλο πρωί.

Πάει το λοιπόν η Ντούμπια ν' ανοίξει την κασέλα, για να μετρήσει τον θησαυρό της και τι να δει;!...

Τα ωραία χρυσά, γυαλιστερά φλουριά, είχαν γένει ένας σωρός ξερή κοπριά! Κατάλαβε αμέσως ότι τα δαιμονικά της την έφεραν, όπως κάνουν συνήθως στις συναλλαγές τους με τους ανθρώποι.

Στην αρχή θύμωσε, αλλά μετά, αλέγρος χαρακτήρας όπως ήτουνε, έβανε τα γέλια.

—Τι είχα, τι έχασα; είπε του εαυτού της. Δεν βαριέσι... Κι καλά πιράσαμι κι χουρέψαμι κι απ' ούλα... Τα λιφτά σε ποιον έφισαν πουτές την ητυχία;

Κι έτσι έριξε την κοπριά στις γλάστρες με τα λουλούδια, για λίπασμα, και συνέχισε την ελεύθερη και ξέγνοιαστη ζωή της, όπως είχε συνηθίσει και της ταίριαζε.

Τα δαιμονικά δεν τα ξανάδε.

Ο Τραγόπαπας

Ένας χωριάτης επέθανε τό παιδί του ἢ ἡ γυναῖκα του, δέν ἤξέρω, εἰς ἓνα χωριό κοντά ἔς τήν Τρίπολη, δύο δυόμισυ ὥραις μακριά, τόν περασμένο Αὐγουστο, ὕστερα ἀπό τούς σεισμούς. Λοιπόν αὐτός ἦτανε φτωχός, εἶπε ἔς τόν υἱό του νά προσκαλέση τόν παπά νά θάψη το παιδί· ἐπῆγε τό παιδί, μά ὁ παπᾶς δέν ἠθέλησε νά πάη, ἤξερε πῶς δέν εἶχε χρήματα.

(*N. Πολίτης, #884, Καλάμαι, σ. 539*)

Δεν ξέρω αν ο Ρωμιός είναι ευσεβής και θρησκευάμενος ἢ απλά δεισιδαίμων κι αδαής –λόγω ιδιοσυγκρασίας και ἔλλειψης παιδείας– ὅπως, καλή ὥρα, και ο ομόδοξός του Ρώσος. Εκείνο που ξέρω ὅμως στα σίγουρα είναι ὅτι το παπαδαριό δεν το ἔχει σε καμία υπόληψη, ἀπό τον τελευταίο παπά ως τον ανώτερο Δεσπότη. Και δικαιολογημένα. Γιατί «υπό την πατρικήν σκέπην» αὐτῶν των αγίων θεομπαχτῶν δεν ἔχει υποφέρει και λίγα.

Ἡ ιστορία που ακολουθεῖ μας παρέχει ἓνα τέτοιο παράδειγμα, παρ' οὔλο που ο συχωρεμένος ο Πολίτης προσπάθησε να την εξωραΐσει, ὅσο γενόταν. Ἐμεῖς ωστόσο, αείποτε φιλομαθεῖς και φιλοπεριεργοί, ψάξαμε και βρήκαμε πῶς ακριβῶς διαδραματίστηκαν τα περίεργα αὐτά γεγονότα.

* * *

Σ' ένα χωριό, όξω από την Τρίπολη, ζούσε ένας χωριάτης ονόματι Κατσούπης, με τη γυναίκα του και τα παιδιά του και σαν ούλους τους χωριάτες ζούσε όπως-όπως, από κάτι παλιοχώραφα που είχε και τα 'φερνε βόλτα δύσκολα, ένεκα που μπορεί να είχε ένα τσούρμο τζάμπα εργάτες, (την οικογένεια), να δουλεύουν για την αφεντιά του στις λασπουριές, αλλά το τσούρμο είχε και στόματα, πανάθεμά το, και ήθελε να φάει.

«Όπου ο φτωχός κι η μοίρα του», λέει ο σοφός λαός, και νά που η παροιμία, για μια ακόμη φορά, βγήκε αληθινή, γιατί λίγο μετά τους μεγάλους σεισμούς, η γυναίκα του εν λόγω Κατσούπη, μια Φώτω, από το Λεβίδι, μας αφήκε χρόνους και πάει, Θιος σχωρέστην. Τι γένηκε κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα, το πιθανότερο είναι ότι δουλεύοντας σαν γομάρι —όπως ούλες οι χωριάτισσες— στο τέλος δεν άντεξε κι αποχαιρέτησε τον άχαρο τούτο κόσμο. Γλύτωσε η γυναίκα!

Κι αυτή μεν καλά γλύτωσε, ο απαρηγόρητος χήρος όμως —που για να λέμε την αλήθεια την είχε καλύτερα κι από τα ζα του— βρέθηκε μ' άλλες έγνοιες και σκοτούρες, γιατί, εξόν που έχασε τζάμπα χέρια για τα χωράφια, θα ήπρεπε κιόλας να τη θάψει και πού να βρεθούν παράδες για την κηδεία;

Πιάνει το λοιπόν τον μεγάλο του γιο, τον Κανέλλο, και τον στέλνει στο σπίτι του παπά.

—Θα πας στον παπα-Γαβρίλη, του λέει. Και θα του πεις το και το, να 'ρθεις να θάψεις τη μάνα μου, που πάει καλλιά της κι έχουμε μεγάλη στεναχώρια, να του πεις, γιατί τώρα ποιος θα σκάβει, ποιος θα οργώνει, ποιος θα φροντίζει τα ζωντανά, ποιος θα συγυρίζει το σπίτι και ποιος θα μαγερεύει; Ο πατέρας μου, θα του πεις, είναι άνω ποταμών. Αυτά να του πεις.

Πήγε το λοιπόν το παιδί στον παπά και του είπε αυτά που τον ορμήνεψε ο πατέρας κι αφέντης του.

—Θιος σχωρέστην, σταυροκοπήθηκε θεαματικά ο παπάς. Γλύτωσε η γυναίκα —αλίμονο από μας. Να 'ρθώ, τέκνον μου, γιατί να μην 'ρθώ;... Πλην όμως από λεφτά τι γένεται;

—Τι λεφτά; απόρησε το παιδί σαστισμένο.

—Ε πως; απάντησε ο παπάς στραβομουτσουνιάζοντας. Οι κηδείες έχουν έξοδα. Δεν θ' ανοίξω την εκκλησία; Δεν θ' ανάψω τα καντήλια; Δεν θα φέρω τον νεωκόρο; Δεν θα ψάλλω την εξόδιο ακολουθία; Τουλάχιστον τρεις δραχμές να υπολογίζετε κι αυτό γιατί εισάστενε καλοί άνθρωποι και καλοί χριστιανοί, στους άλλους θα έπαιρνα τέσσερις.

Πάει ο Κανέλλος και λέει τα καθέκαστα του πατέρα του.

—Τρεις δραχμές!!! αναφωνεί ο Κατσούπης. Α, τον θεομπαίχτη! Πού θα βρούμε τρεις δραχμές;

Έστειλε το λοιπόν τα παιδιά του σε συγγενείς και φίλους, να ζητιανέψουν «ό,τι προαιρείσθε, για να θάψουμε τη μάνα μας»... αλλά κι αυτοί τι να σου κάνουν, φτωχοί άνθρωποι ήτουνε, έδωκαν ό,τι μπόρουναν, άλλος μια δεκάρα, άλλος μια πεντάρα... μαζώχτηκε, με το ζόρι, μια δραχμή.

Άντε πάλι ο Κανέλλος στο σπίτι του παπά.

—Παπά μου, του λέει, αυτά είναι ούλα όσα καταφέραμε να μαζώξουμε... Μια δραχμή.

—Μια δραχμή;!!! αναφώνησε αγανακτισμένος ο καλός ιερέας. Απαπαπά! Ούτε να το συζητάς. Με μια δραχμή δεν γένεται τίποτις. Ούτε το λάδι στα καντήλια, που λέει ο λόγος. Δεν θα ζημιωθούμε κιόλα!

Και του 'κλεισε την πόρτα, χριστιανικά, στα μούτρα.

Πίσω στο σπίτι του το παιδί.

—Δεν γένεται τίποτις, λέει του πατέρα του. Θέλει, λέει, τρεις δραχμές ακατέβατες. Ζημιώνει αλλιώς, λέει.

Βλαστήμησε ο Κατσούπης ούλο το παπαδαριό, από τον Γαβρίλη μέχρι τον Πατριάρχη στην Πόλη—την ευχή του να ’χουμε. Το πήρε απόφαση.

—Θα την παραχώσουμε τότες χωρίς παπά, αδιάβαστη, αποφάσισε. Τι να κάνουμε; Είναι και καλοκαίρι και θα μας βρωμίσει, η συχωρεμένη. Άϊντε, μπρε Κανέλλο, κάνε μια παληκαριά... πιάκε μια τσάπα και σύρε στο νεκροταφείο, ν’ ανοίξεις έναν λάκκο, να τη χώσουμε μέσα, να νετάρουμε.

Τι να κάνει και το παληκάρι, πήρε την τσάπα και πήγε στο νεκροταφείο, όπου βρήκε μια απάγκια γωνιά, στη μεριά που ήτουνε τα μνήματα των φτωχών, κι άρχισε να σκάβει τον λάκκο της μακαρίτισσας. Δεν θα ’χε σκάψει ούτε ένα μέτρο όταν κάνει έτσι η τσάπα και «γκλάν!» χτυπάει πάνω σ’ ένα εμπόδιο.

“Μπα” σκέβηκε το παιδί. “Σε πέτρα έπεσα. Βάρδα μόνο μην είναι τίποτις βράχια, γιατί τζάμπα ο κόπος και θα χρειαστεί να σκάψω αλλού—το φελέκι μου μέσα!”.

Έσκαψε το λοιπόν προσεκτικά γύρω-γύρω από το εμπόδιο και είδε με ανακούφιση ότι δεν ήτουνε ούτε πέτρα, ούτε ευτυχώς βράχια, αλλά μια μικρή κασέλα ξύλινη και με σιδερένιες λάμες στους αρμούς, που είχαν σγκουριάσει από την πολυκαιρία.

Κάνει έτσι, ανοίγει το καπάκι και τι να δει;!!! Η κασέλα ήτουνε γιομάτη χρυσά φλουριά! Σταυροκοπήθηκε το παληκάρι ευλαβικά, κοίταξε γύρω του... κανείς... οπότεν πήρε την κασέλα, την έκοψε στον ώμο και γραμμή για το φτωχικό του.

Τον είδε ο μπάρμπα-Κατσούπης που γύρισε νωρίς, απόρσεσε.

—Έσκαψες κιόλα, μπρε Κανέλλο, τον λάκκο; τον ρωτάει.

—Έσκαψα, του λέει ο Κανέλλος. Και τήρα να δεις τι βρήκα, πατέρα.

Ανοίγει την κασέλα με τα φλουριά... κόντεψε να του 'ρθει νταμπλάς του χαροκαμένου πατέρα.

—Ο Χριστός κι ο Απόστολος! σταυροκοπήθηκε αναφωνώντας. Τι 'ναι τούτα εδώ;!!!

—Χρυσά φλουριά, πατέρα, του λέει ο γιος του. Αλλά αναρωτιέμαι ποιος να τα παράχωσε εκεί...

—Και τι μας νοιάζει εμάς ποιος τα παράχωσε! φώναξε ο Κατσούπης. Μπορεί κάνας τοκογλύφος, που απόνθανε και δεν πρόκανε να το πει στους κληρονόμους του. Μπορεί κάνας φορατζής, που έκλεβε το κράτος, αλλά τον πιάκαν και τον χώσαν στα σίδερα. Μπορεί τίποτις ληστές... Ο Θεός μας λυπήθηκε και μας τα 'στειλε στην ώρα της ανάγκης μας.

—Καλά λες, πατέρα, του λέει το παιδί. Ο Θεός μας τα 'στειλε, για να θάψουμε τη μάνα.

—Α, ναι, το ξέχασα... είναι και η συχωρεμένη, είπε ο Κατσούπης. Καλά... πάρε ένα φλουρί και σύρε να το δώξεις αυτουνού του αγιογδύτη του πάπαρδου, να 'ρθει να διαβάσει την απονθαμένη, να ξεμπερδεύουμε.

Πήρε λοιπόν ένα φλουρί ο Κανέλλος κι έτρεξε γραμμή στο σπίτι του παπά.

—Τι 'ναι ευτούνο; απόρησε ο καλός ιερέας λαμβάνοντας το φλουρί.

—Φλουρί, παπά μου, τι να 'ναι; του λέει το παιδί.

—Και πού το βρήκατε εσείς το φλουρί, που δεν είχατε ούτε τρεις δραχμές, ούτε μαντήλι να κλάψετε, μπρε Κανέλλο; Μπας κι είναι κάλπικο;

—Όχι, παπά μου, ο Θεός μας το 'στειλε, είπε το παιδί.

Το δάγκωσε το φλουρί ο παπάς, το κοίταξε καλά-καλά... Μπα, αληθινό ήτουνε.

—Καλά, λέει του παληκαριού. Πάγαινε μπροστά, θα πάω κι εγώ στην εκκλησιά, και φέρτε την να τη διαβάσουμε κατά πως της πρέπει τη μακαρίτισσα, να μην πάει σαν το σκυλί στ' αμπέλι. Αμαρτία.

Όμως του πονηρού του παπά του είχαν μπει ψύλλοι στ' αυτιά.

—Αυτοί δεν είχαν μαντήλι να κλάψουν και τώρα τους περσεύουν τα χρυσά; λέει της παπαδιάς δείχνοντας της το φλουρί. Τι λες κι ελόου σου;

Η παπαδιά, η Θεοδώρα, ήτουνε γυναίκα μοχθηρή και πονηρεμένη, όπως ούλες οι χωριάτισσες όταν γερνάνε. Κοίταξε το φλουρί, το δάγκωσε κι αυτή, όπως είχε κάνει ο παπάς, και κούνησε το κεφάλι της.

—Φως-φανάρι ότι βρήκαν θησαυρό, παπά μου, αποφάνθηκε. Τι, λίγα ακούμε; Ξεχνάς τον Καραμπίλια, που σκάβοντας για πηγάδι, βρήκε έναν ντενεκέ με χρυσά γρόσια, που είχαν παραχωμένα οι Τούρκοι και δεν πρόκαναν να τα ξεθάψουν;

—Βρε γυναίκα καλά λες, είπε ο παπάς. Έτσι θα γένηκε. Θα σκάβαν φαίνεται, να παραχώσουν τη μακαρίτισσα, και θα πέσαν πάνω στα φλουριά. Αλλιώς δεν εξηγείται.

—Και τι να τα κάνουν τα φλουριά αυτά τα όρθια τα ζα; αναρωτήθηκε μεγαλοφώνως η παπαδιά. Σάματις ξέρουν να ζουν; Ούτε να τα μετρήσουν δεν θα μπορούν. Ενώ εμείς...

Ο παπάς κούνησε το κεφάλι του.

—Καλά λες, ορή παπαδιά, της λέει. Χαμένα θα πάνε τα φλουριά στους χώριατους. Άσε και θα σκεφτώ εγώ έναν τρόπο να τους τα πάρουμε. Πρώτα όμως να γένει η κηδεία και μετά... έχει ο Θεός.

Γιατί ο Θεός πάντα μνημονεύεται στις παλιανθρωπιές των ευσεβών παλιανθρώπων —το έχουν συνήθειο.

Γίνηκε το λοιπόν η κηδεία, οι βαρυπενθούντες δεν του φανήκαν του παπά ιδιαίτερα στεναχωρημένοι (και πώς να

’ναι όταν βρήκαν ολόκληρο θησαυρό;), σιγουρεύτηκε ότι κάποιον λάκκο έχει η φάβα.

Έτσι, το ίδιο απόγευμα, ανέβηκε στη στάνη του τσέλιγκα, του Καρανίκα, με το φλουρί που είχε λάβει για την κηδεία.

—Θέλω, λέει του τσέλιγκα, έναν τράγο, τον μεγαλύτερο που έχεις στο κοπάδι. Θα τον γδάρεις προσεκτικά, μην χαλάσει το τομάρι, και θα μου το φέρεις —το τομάρι δηλαδή, το κρέας φάτε το εσείς— στο σπίτι, το αργότερο αύριο. Σύμφωνοι;

Ολόκληρο φλουρί θα ’κονομούσε ο Καρανίκας, σιγά μην δεν συμφωνούσε! Κάθισε λοιπόν, έγδαρε ωραία-ωραία τον καλύτερό του τράγο και την άλλη μέρα το απόγευμα ο παπα-Γαβρίλης είχε το τομάρι στο σπίτι του, ολόκληρο, με τα ποδάρια και το κεφάλι με τα κέρατα κι απ’ ούλα.

Το πήρε το λοιπόν ο παμπόνηρος, γδύθηκε εντελώς, για να χωρέσει μέσα και το φόρεσε. Μια χαρά του ερχόταν, ευτυχώς που δεν ήτουνε κάννας πολύ μεγάλοςωμος, κι αν τον έγλεπε κάποιος θα λεγε: “Μπρε, τι πράμα είναι τούτος ο όρθιος τράγος;!”.

Η παπαδιά απόρεσε.

—Τι καμώματα είναι ευτούνα, παπά μου; του κάνει. Μπας και μπήκαμε στο Τριώδιο, Αύγουστο μήνα, και δεν το κατάλαβα;

—Πάψε εσύ, γυναίκα, και δεν ξέρεις, γέλασε ο παπάς. Περίμενε και θα δεις... Έχουν γνώση οι φύλακες!

Και μια και δυο σηκώνεται και πάει στο σπίτι του χαροκαμένου του Κατσούπη. Είχε νυχτώσει πια κι όξω, ευτυχώς, δεν υπήρχε ψυχή, γιατί, ως γνωστόν, οι χωριάτες κοιμούνται με τις κότες (νά γιατί σκαρώνουν ένα σωρό κουτσούβελα).

Χτυπάει την πόρτα το λοιπόν ο παπα-τράγος.

—Ποιος είναι; ρωτάει από μέσα ο νοικοκύρης.

—Είμαι ο Βερζεβούλης, άνοιξε, απαντάει ο παπάς.

Ανοίγει την πόρτα ο Κατσούπης και τι να δει;... Έναν τράγο όρθιο που μιλούσε!!!

—Τι 'σαι συ;!!! απόρσε τρομαγμένος.

—Είμαι ο Γαβρίλης, ο αρχάγγελος, και κατέβηκα από το 'κόνισμα στην εκκλησία, να μου δώσετε τα φλουριά όπου βρήκατε σε αγιασμένο χώμα, λέει με βροντερή και ψαλμουδιαστή φωνή ο παπάς.

Παραλόησε από το φόβο του ο χωριάτης. Δεν είναι και μικρό πράμα να έρχεται ο άγγελος, με μορφή τράγου, να σου ζητάει τα ρέστα! Έτρεξε κι έφερε το κασελάκι με τα φλουριά και τα έδωκε στον φοβερό νυχτερινό επισκέπτη.

—Είναι ούλα μέσα; ρώτησε ο παπάς. Γιατί θα τα μετρήσω κι έτσι και τα βρω λειψά... μαύρο φίδι κολοβό που σας έφαγε ούλους!

—Ούλα απείραχτα, άγγελέ μου! τον διαβεβαίωσε ο δυστυχής Κατσούπης. Όπως τα βρήκαμε είναι. Μόνο που δώκαμε ένα φλουρί του παπά, για να θάψει τη συχωρεμένη την Κατσούπαινα, που μας άφηκε χρόνους εψές.

—Καλά κάματε, επικρότησε ο... «άγγελος». Όταν δίνουμε παράδες στην εκκλησία τους δίνουμε στο Θεό. Αϊντε τώρα, σύρε μέσα και τσιμουδιά σε κανέναν για ό,τι είδες κι έζησες απόψε.

Και κόβοντας, πανευτυχής, την κασέλα στον ώμο του γύρισε στο σπίτι του.

—Δεν στα 'λεγα εγώ ότι με τούτο το τομάρι θα κάνουμε την τύχη μας; λέει της παπαδιάς. Άνοιξε την κασέλα, να δεις τι σου ήφερα.

Ανοίγει την κασέλα η παπαδιά... παρανόησε!

—Ούλα τούτα τα φλουριά δικά μας, παπά μου; αναφώνησε. Πού τα έβρηκες;

—Αμ τι νόμιζες; κοκορεύτηκε ο παπάς. Έχεις άντρα ξύπνιο και κουβαλητή. Βόηθα με τώρα να βγάλω από πάνω μου αυτό το τομάρι, γιατί κοντεύω να σκάσω.

Τον βοηθάει το λοιπόν η παπαδιά, τραβάει από 'δώ, τραβάει από κει... μπα, το τομάρι δεν έβγαινε, είχε κολλήσει πάνω στον παπά, λες και ήτουνε δικό του.

—Πάρ' το μαχαίρι, να το σκίσεις, μαρή, λέει της παπαδιάς ο παπάς.

Αλλά με το που πήγε να τρυπήσει το τομάρι ο παπάς έβανε τις φωνές.

—Σιγά, μαρή, πονάω! Της λέει.

—Αμ φαίνεται πως γίνηκε σαν δικό σου, του λέει η παπαδιά. Και το κεφάλι με τα κέρατα και τα πόδια και ούλα!

—Θα με καταράστηκε ο Βερζεβούλης, βόγκηξε ο παπάς. Ή ο συνονόματος, ο αρχάγγελος, ο Γαβρίλης. Οχού τι έπαθα, ο καψερός!

Εκεί που προσπαθούσε να του βγάλει το τομάρι η παπαδιά κάνει έτσι και βλέπει το εργαλείο του τράγου ντούρο και ζωντανό. Απόρεσε, γιατί του αντρούς της τέτοια μεγαλεία δεν θυμόταν —το αντίθετο.

—Μπρε, παπά μου, του λέει. Αυτόνο το εργαλείο θ'κό σου είναι για του τράγου;

—Τι θ'κό μου, τι του τράγου, τώρα που γενήκαμε ένα; είπε ο παπάς. Αλλά... τώρα που το λες, μαρή παπαδιά, σαν να μου 'ρχεται έτσι, μια όρεξη...

—Ε, άμα σου 'ρχεται όρεξη τότες έχω κι εγώ καθήκον να σου καθίσω, σαν υπάκουη σύζυγος που είμαι, παπά μου, είπε η παπαδιά, που σκέφτηκε να μην αφήκει την ευκαιρία να πάει χαμένη.

Κι έτσι, το ευσεβές αντρόγυνο, ξέχασε για λίγο το κακό που τους έβρηκε κι ασχολήθηκε με το καλό —γιατί, όπως

λέγαν και οι σοφοί προγόνου «ουδέν κακόν αμιγές καλού»—
κι ο παπάς, που συνήθως δεν είχε τέτοια χαρίσματα, ήτουμε
ασυγκράτητος... κι άϊντε ένα ακόμα... κι άϊντε κι άλλο... κι
άϊντε πάλι από την αρχή... στο τέλος η παπαδιά κόντεψε
να παραδώσει το πνεύμα!

Όμως ο παπα-τράγος είχε γίνει τώρα τράγος κανονι-
κός και πού να σταματήσει! Εξυπερέτησε την παπαδιά κι
εγώ δεν ξέρω πόσες βολές, εξυπερέτησε και μια ανηψούδα,
που την είχαν υπερέτρια, άλλες τόσες βολές, βόλεψε και την
καντηλανάφτρα, που είχε έρθει να ρωτήσει κάτι για τα κα-
ντήλια... και σωσμό δεν είχε! Κανονικό τραγί λέμε!

Εκεί ήτουμε που η παπαδιά κατέβασε τη φαεινή ιδέα.

—Ξέρεις τι σκέβηκα, παπά μου; λέει του παπά. Σκέβη-
κα ότι τούτο το χουνέρι που μας βρήκε μπορεί στο τέλος να
μας βγει σε καλό και να μας φέρει μπόλικα καλούδια και
παράδες.

—Παράδες έχουμε, μαρή αφορεσμένη, απάντησε ο τρα-
γόπαπας. Ξεχνάς τα φλουριά;

—Όσο περισσότεροι οι παράδες τόσο το καλύτερο, του
λέει αυτή. Οι παράδες, όταν δεν αυγατίζουν, σώνονται γλή-
γορα.

—Καλά λες, απάντησε ο παπάς. Τι σκέφτηκες, μαρή;

—Άσε και θα δεις, του λέει αυτή.

Εκεί στη γειτονιά ήτουμε μια νιόπαντρη, μεγαλοκο-
πέλα —θα είχε καβατζάρι τα είκοσι—, που όσο και να το
πάλευε, όσες προσευχές και τάματα κι αν έκανε, δεν έλεγε
να γκαστρωθεί, να πιάκει παιδί. Είχε αρχίσει το σόι του
αντρούς της να μουρμουράει και να τη στραβοκοιτάει. Τι,
με στέρφα έμπλεξαν; Και ποιος θα δουλεύει στα χωράφια,
αν το ζευγάρι παρέμενε άκληρο;

Πάει το λοιπόν και την πιάνει η παπαδιά.

—Τι γίνεται, ορή Μαριώ; της λέει. Ακόμα η γκαστριά;

—Ακόμα, παπαδιά μου, της λέει η νιόπαντρη. Τι προσευχές, τι τάματα!... Τίποτις! Δεν ξέρω τι να κάνω. Θα με χωρίσει ο άντρας μου και θα 'χει δίκιο.

—Εγώ θα σε σώσω, της λέει η παπαδιά.

—Πώς, παπαδιά μου; Πώς;

—Θα σου πω ένα μυστικό, αλλά, κακομοίρα μου, δεν θα το πεις σε κανέναν, της λέει η παπαδιά.

—Τ' ορκίζομαι στο στεφάνι μου, της λέει η νιόπαντρη.

—Γένηκε μεγάλο θάμα, λέει η παπαδιά. Κατέβηκε ο αρχάγγελος ο Γαβρίλης και κουβεντιάζει τα βράδια με τον δικόνε μου τον Γαβρίλη, τον παπά, διάφορα θεοτικά. Ευτούνος, ως άγγελος, ούλο και κάτι θα ξέρει από θάματα. Μήπως δεν πήγε, τότες, τον κρίνο στην Παναγιά μας; Ίσως... αν του πούμε μια κουβέντα... να μπορέσει να μας βοηθήσει και με τη δική σου την γκαστριά.

—Να του πούμε, παπαδιά μου, αναφωνεί η δυστυχημένη. Ένα θάμα είναι που μας χρειάζεται.

—Ναι, αλλά θα δεχτεί ο παπάς να μεσολαβήσει; λέει σκεφτική η παπαδιά. Είπαμε, με τον άγγελο κουβεντιάζουν αγιοτικά, επί ανωτέρου επιπέδου... Πώς να του πούμε τώρα εμείς για τη γκαστριά τη δικιά σου; Μπορεί να μας βρίσει –και με το δίκιο του!

—Πες εσύ μια κουβέντα, παπαδιά μου, κι εγώ ό,τι θελήσεις! Σκλάβα σου να γενώ, χαλί να με πατήσεις...

—Χαλιά έχουμε μπόλικα, δόξα τω Θεώ..., απάντησε στυφά η παπαδιά. Από παράδες τι γένεται;

—Έχω μαζωμένο ένα κομπόδεμα...

—Ε, φέρτο και να δούμε...

Πήγε το λοιπόν η νιόπαντρη, με το κομπόδεμα και μια καλαθούνα με καλούδια φαγώσιμα, στο σπίτι του παπά, βράδυ, όπως την είχε ορμηνέψει η παπαδιά.

Ένα λυχνάρι μόνο τρεμόφεγγε στο βάθος και το δωμάτιο ήτουνε σκοτεινιασμένο. Πίσω από ένα παραβάν, που είχε στηθεί για ευνόητους λόγους, περίμενε ο τραγόπαπας.

—Πάγαινε εκεί από πίσω κι ό,τι σου πει ο άγγελος θα κάμεις, είπε της Μαριώς η παπαδιά.

—Σαν να μυρίζεις τραγίλα, παρατήρησε η νιόπαντρη.

—Έτσι μυρίζουν οι αγγέλοι, μαρή. Δεν το 'ξερες;

—Εμ πού να το ξέρω η καψερή;

—Τότες να μη μιλείς. Άϊντε, πάγαινε και καλή επιτυχία.

Πήγε το λοιπόν η γειτόνισσα, έκαμε ό,τι της είπε ο... «άγγελος» και... ω, του θαύματος!... στον μήνα πάνω βρέθηκε γκαστρομένη!

Τώρα ούλοι ξέρουμε ότι τα μυστικά και οι γυναίκες δεν κάνουν καλό χωριό. Θεσ να μαθευτεί κάτι, καλύτερα κι από δημοσίευση σ' εφημερίδα; Πες το σε μια γυναίκα και ζήτα της να το κρατήσει για τον εαυτό της. Η ευτυχής Μαριώ δεν ήτουνε εξαίρεση στον κανόνα αυτό και μάλλον η πονηρή η παπαδιά το ήξερε όταν συνιστούσε μυστικότητα.

Έτσι, η Μαριώ το εκμυστηρεύτηκε στη συννυφάδα της, τη Λεμονιά. Εκείνη πάλι στη φιλενάδα της, την Κοντύλω και σύντομα στο παπαδικό δεν πρόκαναν να εξυπερετούν αιτήματα τεκνοποίησης, με τη θαυματουργή μέθοδο του «Αγγέλου Γαβριήλ».

Και δεν ήτουνε μόνο οι νιόπαντρες υποψήφιες μανάδες. Σιγά-σιγά οι τραγίσιες επιδόσεις του παπά έφεραν κι άλλου είδους θηλυκή πελατεία, όλων των ηλικιών και διαμετρημάτων, που δεν θ' άφηναν την ευκαιρία να πάει χαμένη. Κι αμαρτία καμία, αφού το ούλο πράγμα ήτουνε θεόσταλτο κι εντός των πλαισίων της ηθικής που όριζε η εκκλησία. Τι, θ' αμφισβητήσουμε και τη θεία θέληση τώρα;

Και βέβαια ούλα αυτά με το αζημίωτο για τον τρα-

γόπαπα, που καθόλου δεν τον απασχολούσε πια η περίεργη κατάσταση στην οποία βρισκόταν –τουναντίον. Οι πελάτισσες, εξόν από παράδες, έφερναν και καλάθια ολόκληρα με ό,τι τους βρισκόταν. Έτσι, στο παπαδικό ζούσαν πλουσιοπάροχα και κανείς δεν είχε παράπονο.

* * *

Τι απέγινε με τον τραγόπαπα και τη μηχανή που σκαρφίστηκε δεν ξέρουμε με βεβαιότητα. Ο Νικόλαος Πολίτης, μας λέει πως επενέβη ο εισαγγελέας και τελικώς ο παπάς κατέληξε στην Αθήνα, στο μουσείο, σαν αξιοπερίεργο. Μια άλλη εκδοχή λέει ότι η παπαδιά τον κατήγγειλε στον Δεσπότη, ο οποίος τον καθαίρεσε και τον αφόρισε, ενώ εκείνη, με τα φλουριά και τα λεφτά που βγήκαν από την κομπίνα, το έσκασε μ' έναν καντηλανάφτη. Άλλοι πάλι λένε ότι ο παπα-Γαβρίλης έσκασε απ' το πολύ φαγητό και τον υπερβάλλοντα ζήλο στο να εξυπερετεί τις ευσεβείς Χριστιανές του ποιμνίου του. Κανείς δεν ξέρει να μας πει στα σίγουρα.

Η Εκδίκηση της Ανεράϊδας

P. Coliopoulos
27

Στή Ζάκυνθο βασιλεύουνε πολλαῖς Ἀνεράϊδες. Κοντά ἔς τοῦ Φλόκα, σέ ἓνα καλό λιοστάσι, μαζεύονται καί κουβεντιάζουε κάμπουσας Ἀνεράϊδες ἐγουστάρανε νά ἀνεβοῦνε κάθε μεσημέρι ἔς τό Βραχιόνι τό ψηλότερο βουνό τῆς Ζάκυνθος, καί ἀκόμα ἀνεβαίνουνε. Ἐκεῖ μιά φορά καί ἓνα καιρό ἐχορεύανε τό συρτό το μεσημέρι.

(Ν. Πολίτης, #984, Ζάκυνθος, σ. 471)

Το Βραχιόνι εἶναι το ἀψηλότερο βουνί στο Τζάντε και εἶναι ξακουστό και μόντο φαμόζο διότι εδεκεῖ κομπαρίζουε πολλές ανεράϊδες και στήνουν το χορό, πότε το καταμεσήμερο και πότε μέσα στα μαύρα μεσάνυχτα. Ἀλλά κανεῖς δεν ἔχει πρεμούρα να ζυγώσει, γιατί οὔλοι ξέρουμε τι περιχολόζο όπου εἶναι να κάμεις κολεγιά με τα ζωτικά, που σκαρώνουν ὅ,τι σκέδιο τσου ἴρθαι στο τσερβέλο για να κογιονάρουν και να παιδέψουν τση ἀνθρώποι.

Στο Βραχιόνι ευτούνο το λοιπό υπάρχουν τρεις κορφάδες ἀντικριστές. Το Βουνί, που εἶναι το ἀψηλότερο, το ἄλλο, που λέγεται Λυρογιάννης, και το παράλλο που λέγεται Λίβας. Εδεκεῖ βρίσκεται και το χωριό, η Εξωχώρα, που μας ενδιαφέρει εμάς στην ιστορία μας.

Ένα μεσημέρι το λοιπό, καμπόσοι τζόβανοι, τεμπέληδες Εξωχωρίτες, πήγαν στο πλάτωμα, στο Βουνί, να χορέψουν με τα ταμπουρλονιάκαρα. Μαζί τσου ήτουνε κι ένας Λάπας, σολέντες¹¹⁴ κι ανεπρόκοπος, που όταν άκουγε για δουλειά πιλάλουνε μακριά, ενώ άμα και ήτουνε για διασκέδαση και φέστες πρώτος και καλύτερος!

Εκεί που χορεύανε το λοιπό τα χωριατόπουλα κάμει έτσι ο Λάπας και γλέπει απέναντι, στο πλάτωμα του Λυρογιάννη, κάτι κοπελούδες να 'χουν στήσει κι εκείνες το χορό, ντάλα μεσημέρι.

—Ορέ Νιόνιο, τση γλέπεις ορέ τση νταμιτζέλες¹¹⁵ όπου χορεύουν, σαν εμάς καληώρα, εδεκί στο πλάτωμα του Λυρογιάννη; ρωτάει τον διπλανό του.

—Τση γλέπω, πώς δεν τση γλέπω, απάντησε ευτούνος.

—Απ' το χωριό πάντως δεν είναι, είπε ο Λάπας, που είχε μάτι κοφτερό. Τέτοιες μπελέτσες εμείς δεν έχουμε, μα τον Άγιο.

—Μπορεί να 'ναι τίποτσι κατσιβέλες, πρότεινε ο Νιόνιος.

—Μπορεί. Μπορεί πάλε να είναι κι ανεράϊδες.

—Μπα;... Υπάρχουν ανεράϊδες; Δεν τα πιστεύω εγώ ευτούνα.

—Δεν έρχεσαι να πάμε να δούμε από κοντά; λέει ο Λάπας.

—Αμ δεν είμαι συμπερλάρδος,¹¹⁶ να πάω γυρεύοντας για μπελάδες, απάντησε ο Νιόνιος. Καλά είμαι εδεδώ.

Σωστά και φρόνιμα μίλουνε ο Νιόνιος, όμως του Λάπα είχε μπει ο διάολος μέσα του και τον έτρωγε η περιέργεια.

¹¹⁴ Σολέντες: ο αυθάδης.

¹¹⁵ Νταμιτζέλα: η δεσποινίς (πιθανώς από το γαλλικό *demoiselle*).

¹¹⁶ Συμπερλάρδος: τρελός, ανισόρροπος.

Έτσι ροβόλησε την πλαγιά, ανέβηκε αντίπερα κι έφταξε στο πλάτωμα του Λυρογιάννη.

“Ορέ δίκιο είχα, ο άχαρος!” είπε μέσα του γλέποντας τση πανέμορφες κοπελούδες να χορεύουν από κοντά. “Ευτούνες εδώ, τζόγια μου, ούτε κατσιβέλες, ούτε χωριανές μπορεί να είναι. Τέτοια μπελέτσα μόνο τση ανεράϊδες απαντάς.”

Και δυνατά...

—Να ’ρθω, ορέ κοπελούδες, να χορέψω κι ελόου μου μαζί σας; τσου λέει.

—Και δεν έρχεσαι; του λένε αυτές. Ούλοι οι καλοί χωράνε.

Οπότεν πιάστηκε κι ο Λάπας μαζί τους στο χορό, φροντίζοντας επιτήδεια να διπλαρώσει μια ζουμπουρλή, που την έβρηκε πολύ του γούστου του.

—Ερχόσαστε εδεδώ συχνά; τη ρωτάει όπως χόρευαν.

—Κι εδεδώ κι εδεκεί κι όπου μας κάμει κέφι, του απαντάει η κοπέλα. Λεύτερες ειμάστενε, σε ποιον να δώκουμε λογαριασμό;

—Μπα;... Και δεν έχετε άντρηδοι, αδέρφια, πατεράδες, αν τύχει;

—Τίποτσι δεν έχουμε, γι’ αυτό μας γλέπεις έτσι, αλέγρες.

—Παναπεί δηλαδή δεν εισάστενε από τα μέρη μας;

Γέλασε η ζουμπουρλή.

—Και ειμάστενε και δεν ειμάστενε, του λέει. Τι να σου λέω τώρα και τι να καταλάβεις;

Εκεί ήτουμε που ο Λάπας σιγουρεύτηκε ότι είχε να κάμει με αυθεντικές ανεράϊδες. Γιατί ποια άλλα θήλεα μπορούν να γοδέρουν¹¹⁷ κατά πως τσου καθίσει, χωρίς να έχουν να δώκουν λόγο σε κανέναν;

¹¹⁷ Γοδέρω: απολαμβάνω.

“Έννοια σου και θα σε φτιάξω εγώ εσένα” σκέφτηκε από μέσα του κι εκεί όπου χορεύανε, επιτήδειος καθώς ήτουνε τση κλειψίες και τση παλιανθρωπιές, κάμει έτσι και τση τσουρνέυει με τρόπο το δαχτυλίδι.

Γιατί ήξευρε, όπως ούλοι μας, ότι αν πάρεις καντιντίς από μια ανεράϊδα, μα το δαχτυλίδι τση, μα το μαντήλι, μα ό,τι, τότενες γένεσαι καλορίζικος και πλουταίνεις μια, χωρίς κανέναν κόπο.

Το τσούρνεψε λοιπόν το δαχτυλίδι, ο αδίστακτος τρουφατόρος¹¹⁸ και καμώθηκε πως δήθεν και κουράστηκε κι άντες ήτουνε ώρα να φύγει, να πάει να ξαποστάσει στο σπιτάκι του.

Τώρα η ανεράϊδα η ζουμπουρλή σαν να υποψιάστηκε από την αλαπρέστα¹¹⁹ του Λάπα —είχε ακούσει τα μύρια όσα για τσου ανθρώποι... Κάνει έτσι και γλέπει ότι τση έλειπε το δαχτυλίδι.

—Ασπέτα, φωνάζει του Λάπα που απομακρυνόταν ήδη. Δώκε μου πίσω το δαχτυλίδι, γιατί θα σου κάμω μεγάλο κακό.

Γέλασε ο σολέντες.

—Αμ δε που μπορείς, τση λέει. Ούλη σου η δύναμη είναι στο δαχτυλίδι κι ευτούνο το έχω τώρα ελόου μου.

—Καλά, δεν ντρέπεσαι; του κάνει η ανεράϊδα. Εμείς σε δεχτήκαμε να χορέψεις μαζί μας, από την καλή μας την καρδιά, κι εσύ μας το ξεπλερώνεις με κλειψία;

—Μα τι, ιμπετσίλες¹²⁰ σου κάζεται¹²¹ πως είμαι, τζόγια μου; απάντησε ο Λάπας. Μου δόθηκε η ευκαιρία και να την αφήνω; Δεν κάνει.

¹¹⁸ Τρουφατόρος: απατεώνας.

¹¹⁹ Αλαπρέστα: βιασύνη.

¹²⁰ Ιμπετσίλες: ο ηλίθιος.

¹²¹ (Μου) κάζεται: μου φαίνεται.

—Να μου το δώσεις πίσω δελέγκου, επέμεινε με ποντίγιο η ανεράϊδα.

—Δεν σου το δίνω, επέμεινε ο Λάπας γελώντας.

—Θα σε καταραστώ, να το ξέρεις.

—Δεν θα πιάκει η κατάρα, μάτια, γέλασε ο Λάπας. Έχω πάνω μου φυλαχτό από τα πασούμια τ' Άη Σπυριδώνου, από τσου Κορυφούς, και δεν με πιάνει τίποτσι.

—Τότενες θα σ' έχω από κοντά, όπου κι αν πας, και κάμε καλά, του λέει η ανεράϊδα φουριόζα.

Και τον ακολούθησε στο σπίτι του, στο χωριό, όπου του μπαστακώθηκε και δεν το κουνούσε ρούπι.

Στην αρχή ο Λάπας ενοχλήθηκε, αλλά μετά, γλέποντας το ποντίγιο τση ανεράϊδας, το πήρε απόφαση. Στο κάτω-κάτω έμορφη ήτουνε, ήξερε και να μαγερεύει —όχι σαν τη μακαρίτισσα τη μάμα του, αλλά πάντως τα κουτσοκιάφερνε— οπότεν δεν τον πείραζε η παρουσία τση. Άσε που την είχε και συντροφία και δεν ήτουνε πια μαγκούφης, όπως μπριχού.

Αλλά κι η ανεράϊδα συνήθισε την καινούργια τση ζωή, μην σου πω ότι τση άρεζε κιόλας, γιατί, όσο να 'ναι, γερό και γαρμπόζο παληκάρι ήτουνε κι ο Λάπας κι εδώ που τα λέμε ποιος στραβός δεν θέλει το φως του;

Το οποίον, όπως γίνεται τση περιπτώσεις ευτούνες, οι δυο τζόβενοι κάπως ερωτεύτηκαν και με τούτα και με κείνα στο τέλος τη στεφανώθηκε κιόλας την ανεράϊδα ο Λάπας, όχι τίποτσι άλλο, για να μη λένε οι κακόγλωσσες, και νά το το πρώτο παιδί, ένα αγόρι, και νά το το δεύτερο, κορίτσι (με το συμπάθιο), και η ωραία ανεράϊδα βρέθηκε στην ίδια θέση που βρίσκονται σήμερα οι τουρίστριες από τση Ευρώπες, που έρχονται για διακοπές το καλοκαίρι, θαμπώνονται από τον ήλιο και την ανεμελιά μας και πριν το καταλάβουν βρίσκονται δούλες και κυράδες (δούλες κυρίως) των δικών μας, των γαρμπόζων, να πλένουν σκουτιά στην τα-

βλομαστέλα και να ανασταίνουν ξανθά κουτσούβελα, μέχρι ν' απορπιστούν τέλεια και να πάρουν των ομματιών τους μια μέρα, να το σκάσουν και να πάγουν πίσω, στον τόπο τσου.

Όσο για τον Λάπα παράπονο δεν είχε, γιατί βρήκε κοροΐδο να τον φροντίζει και να τον γνοιάζεται –και ούλα τα αποδέλοιπα τυχερά– αλλά του 'φέξε κιόλας η τύχη του, γιατί απόνθανε ξαφνικά ένας τζίος του τοκογλύφος, που είχε κάνει, λέει, μεγάλη περιουσία από την Τέχνη του και του αφήκε τα πάντα κληρονομιά, οπότε ο Λάπας δεν είχε πια την ανάγκη κανενού. Κι ούτε του πήγε το μυαλό ότι την καλοτυχιά του την έφερε το δαχτυλίδι που είχε τσουρνέψει από τη γυναίκα του, τότες, πάνω στο πλάτωμα του Λυρογιάννη.

Πέρασε τώρα καιρός, ο Λάπας αραχτός τσου καφενέδες και τση λέσχες κι η ανεραΐδα τση δουλειές, στα χωράφια, στο σπίτι, στα παιδιά, στα ζα, τσου τετζερέδες και την ταβλομαστέλα. Κι αν τύχαινε καμια βολά να παραπονεθεί, ότι δυο χέρια είχε, η καψερή, και τι να πρωτοκάμει, ο Λάπας την επανέφερε στην τάξη.

—Γιατί, ορή γυναίκα; τση 'λεγε. Έχεις παράπονο; Δεν σ' έχω εγώ βασίλισσα; Τι σου λείπει;

—Τι να μου λείπει, άντρα μου..., του 'λεγε εκείνη. Μ' έχουν φάει οι δουλειές. Σάματις με βγάνεις ποτές όζω, να ξεσκάσω κι εγώ μια;

—Να σε βγάνω; απόρεσε ο Λάπας. Και πού να σε βγάνω, τζόγια μου; Στον καφενέ, αν τύχει; Να γενούμε βουρδούλιο¹²² στην κενωνία;

—Δεν λέω για τον καφενέ, απάντησε η ανεραΐδα. Δεν είμαι παράλογη. Αλλά νά... ούτε σε πανηγύρι;

Το σκέβηκε ο Λάπας και είδε ότι η γυναίκα είχε, όσο και να πεις, τα δίκια τση να είναι μέσα στη γρίντα.¹²³

¹²² Βουρδούλιο: ρεζίλι.

¹²³ Γρίντα: η γκρίνια.

—Ορή γυναίκα σαν να 'χεις δίκιο, τση λέει. Κι εγώ, για να σου δείξω πόσο σε υπολογίζω, όπου σ' έχω βασιλίσει εδώ που τα λέμε, μεθαύριο, που έχουμε στο Μαχαιράδο το πανηγύρι τση Αγίας Μαύρας —μεγάλη η χάρη Τση— φόρσε να στολιστείς και να σενιαριστείς, γιατί λέω να σε πάρω μαζί, να ξεδώσεις κι ελόου σου, να μην μου παραπονεύσαι.

Και πράγματι, για μια φορά ο Λάπας αποδείχτηκε βέρος και σεστάδος¹²⁴ στο λόγο του, και την πήγε την ανεραΐδα με καρότσα στο πανηγύρι κι ούλοι τσου καμάρωναν, τι ωραίο και ταιριαστό ζευγάρι όπου ήσαντε.

—Ούλα καλά, άντρα μου, αλλά έχω μια χάρη να σου ζητήξω, του λέει σε μια στιγμή η καπατσόνα¹²⁵ —που είχε σχέδιο.

—Τι χάρη, τζόγια μου; απόρεσε ο Λάπας. Κι άλλη χάρη;

—Εμ ναι, του λέει εκείνη. Νά... να μου 'δινες, λέει, κείνο το δαχτυλίδι μου, να κάμω κι εγώ τη φιγούρα μου στο χορό και να τση ξεπεράσω ούλες τση κυράτσες στα λούσα, αλλά και να τιμήσω την αφεντιά σου.

Ο Λάπας, ο φλιμένος, δεν υποψιάστηκε τίποτσι. Το 'χε ξεχάσει κιόλα ότι στο δαχτυλίδι βρίσκεται ούλη η δύναμη των ανεραϊδώνε, είχε κατεβάσει και καμπόσα καρτούτσα... κάμει έτσι, το βγάνει απ' το γελέκο του και τση το δίνει.

—Πρόσεχε μόνο μην το χάσεις, μάτια, τση λέει. Γιατί τούτο εδώ το τζοβαϊρικό είναι μεγάλης αξίας.

—Έννοια σου και δεν το ξαναματαχάνω, του λέει εκείνη. Μια φορά στραβώθηκα και πρόκοψα. Αλλά παθός και μαθός.

Με το που το φόρεσε ούλη τση η δύναμη ήρθε πίσω.

---

¹²⁴ Σεστάδος: ο νοικοκυρεμένος.

¹²⁵ Καπατσόνα: η καταφερτζού.

Γυρνάει το λοιπό η ανεράϊδα και δίνει έναν τέτοιο φούσχο του αντρού τση όπου του 'ρθε μαντεκούτο¹²⁶ του καψερού. Τρέχει μετά εκείνη στο σπίτι, παίρνει τα παιδιά κι εχάθηκε στον νεραϊδόκοσμο –μάτι ανθρώπου δεν την ξανάειδε έκτοτε.

Κι ο Λάπας;

Ευτούνου του άχαρου ούλα του πήγαν στραβά, λες και η καλοτυχιά του οφειλόταν πράγματι στο τσουρνεμένο δαχτυλίδι τση ανεράϊδας, που αφού επέστρεψε στην κανονική του ιδιοκτήτρια έπαψε να ευεργετεί τον κλέφτη.

Η περιουσία που κληρονόμησε από τον τοκογλύφο τζίο χάθηκε ούλη στα υπέρογκα ποσά που έβγανε η Εφορία, σε εμπορικές κινήσεις που έκαμε και πήγαν φούντο και στα χαρτιά που έπαιζε, ο ταλαίπωρας, με την ελπίδα να ρεφάρει τη ζημία.

Έμεινε ρέστος και στεγνός, αρχίνισε να πίνει και τέλος μπαρκάρισε μαρινέρος στα καράβια και δεν τον είδε πια κανείς, γιατί, ποιος ξέρει, μπορεί να ναυάγησε, μπορεί να απόνθανε από σκορβούτο ή να τον έφαγαν τίποτσι άγριοι κανίβαλοι στα ξένα.

Η ανεράϊδα πήρε την εκδίκησή τση κι ο κόσμος εξακολουθεί να πορεύεται με τη σωστή τάξη όπου έχει βάνει η Φύση και που οι άνθρωποι συχνά παραβαίνουν –κακό τση κεφαλής τσου.

---

¹²⁶ Μαντεκούτο: η αποπληξία.

Ο Βρουκόλακας ο Τζανέτης Αναπλιώτης

Ὁ Τζανέτης ὁ Ἀναπλιώτης ἦταν ἀπὸ τοὺς πρῶτους νοικοκυραίους τῆς Σαντορήνης· μὰ ἦταν τοκογλύφος κ' εἶχε κάμη πολλαῖς ἀδικίαις, καί γι' αὐτό ὅταν πέθανε βρουκουλάκιασε. Ἔτρεχε τοὺς δρόμους, καί φόβος καί τρόμος ἔπιανε ὅλους. Πήγαινε ἔς τὰ συγγενικά του σπίτια καί τὰ κανε ἄνω κάτω· τοὺς παπάδες τοὺς ξυπνοῦσε τῆ νύχτα, γιὰ νὰ πάνε τάχα ἔς τὸν ὄρθρο· κουνοῦσε τὰ κρεβάτια καί τραουῦσε τὰ σκεπάσματα, γιὰ νὰ μὴν ἀφίνη σέ ἡσυχία ὅσους κοιμώντανε· ἔχυνε τὰ κρασιά ἀπὸ τὰ βαρέλια τῆς αποθήκης του, καὶ χίλιας ἄλλαις δύο ζημίαις ἔκανε.

(*N. Πολίτης, #950, Θήρα, σ. 583*)

Η αλήθεια εἶναι ὅτι γιὰ το τι γένηται μετὰ που ἀπονθαίνει κάποιος ἔχουμε μαύρα μεσάνυχτα. Ἡ θρησκεία –αυτὴ ἡ ἀπάτη που κατάφερε ὄχι μόνον νὰ νομιμοποιηθεῖ, ἀλλὰ νὰ γίνῃ καὶ θεσμός– δεν μας διαφωτίζει ιδιαίτερα. Κάτι λέει γιὰ τὴν «αθάνατη ψυχὴ», ἡ ὁποία παγαίνει, λέει, γιὰ τοὺς καλοὺς σ' ἓναν ἀσαφὴ καὶ καθόλου ἐλκυστικὸ Παράδεισο (εξὸν κι ἂν πρόκειται γιὰ τὸν ἰσλαμικὸ), ἐνῶ γιὰ τοὺς κακοὺς υπάρχουν τὰ καζάνια τῆς Κόλασης, ὅπου οἱ διαβόλοι σε παιδεύουν με τὶς τζουγκράνες. Οἱ Ἰνδουιστὲς καὶ οἱ Βουδιστὲς πιστεύουν πάλι ὅτι ἐπανέρχεσαι, με ἄλλη μορφή, ἀλλὰ τρέχα γύρευε... Ἡ «μεταθανάτια ζωὴ», ὅπως καὶ ἡ ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ, ἐπαφίεται στὴν καλὴ προαίρεση –ἢ τὴ δεισιδαιμονία τοῦ κάθε αν-

θρώπου, επιστημονική, τεκμηριωμένη απόδειξη δεν υπάρχει –και δεν ζητώ συγγνώμη που σας στενοχωρώ.

Το Σύστημα βεβαίως (και η θρησκεία είναι πολύτιμο εργαλείο του Συστήματος), μεταξύ των άλλων κόλπων που εφαρμόζει για να έχει τους δουλοπάροικους του χεριού του, χρησιμοποιεί και την πανάρχαια, δοκιμασμένη μέθοδο του καρότου και του μαστίγιου.

Θέλεις να 'χεις το κεφάλι σου ήσυχο, δούλε; Κάτσε καλά, κάνε αυτό που σου λέμε, πλέρωνε τα χαράτσια που σου επιβάλουμε, σκύψε το κεφάλι και δούλευε, μην παραπονεύσαι και μην αμφισβητείς το αλάθητό μας. Ειδιάλλως θα σε στουμπήξουμε καταή, θα σε κυνηγήσουμε, δεν θα σ' αφήσουμε σε χλωρό κλαρί, θα σε στείλουμε σε ξερονήσια, θα σε τυλίξουμε δηλαδή σε μια κόλλα χαρτί, και βγάλε μετά άκρη. Σε συμφέρει; Εμ δεν σε συμφέρει.

Κάνεις αυτό που σου λέμε; Πας τσιφ στον Παράδεισο. Κάνεις του κεφαλιού σου; Πας συστημένος στα καζάνια της Κόλασης. Κι ας λέει εκείνο το εξυπνακίστικο ρητό: «*Τα καλά κορίτσια πάνε στον Παράδεισο. Τα κακά πάνε παντού*».

Βέβαια υπάρχουν και περιπτώσεις ατόμων που δεν πάνε ούτε στους καλούς, ούτε στους κακούς –όταν απονθάνουν. Στην πραγματικότητα δεν πάνε πουθενά. Και είναι αυτό ένα μυστήριο, που ευδοκιμεί ειδικά στην καθ' ημάς ακραιφνώς δεισιδαίμονα Βαλκανική.

Η ιστορία μας αφορά μια τέτοια περίεργη περίπτωση. Κι εδώ, όπως κι αλλού, ο συχωρεμένος ο Πολίτης φροντίζει να εξωραΐσει σεμνοτύφως πράγματα και καταστάσεις. Αναγκαστήκαμε λοιπόν να διερευνήσουμε το περιστατικό και ν' αποκαταστήσουμε επακριβώς τα πραγματικά γεγονότα.

* * *

Μπορεί ο Τζανέτης ο Αναπλιώτης να λογιζόταν μέσα στους πρώτους νοικοκυραίους της Σαντορίνης, ήτουνε όμως παράλληλα κι ένας σκατόψυχος τοκογλύφος, που είχε πει

το αίμα του φτωχού κοσμάκη και είχε αδικήσει τους πάντες. Το ότι βρυκολάκισσε λοιπόν, όταν απόνθανε, ούτε έκπληξη αποτελεί, ούτε κάτι το ασυνήθιστο. Και οι αγγέλοι του κλείσαν την πόρτα στα μούτρα και οι διαόλοι δεν θέλαν να τον βλέπουν ούτε ζωγραφιστό.

Ξώμεινε το λοιπόν εδώ κάτω ο Τζανέτης, τη μέρα να κοιμάται μέσα στο μνήμα και τη νύχτα ούλη ν' αλωνίζει ελεύθερος και άνετος. Καθόλου δεν του κακοφαινόταν αυτή η επιπλέον πίστωση ζωής που του είχε δοθεί.

“Δεν θα πεθάνουμε ποτές, κουφάλα νεκροθάφτη!” έλεγε από μέσα του και γελούσε. (Από τότε χρονολογείται το σκωπτικό αυτό –κι αισιόδοξο– ανέκδοτο).

Στην αρχή, για κάμποσο διάστημα, διασκέδαζε πειράζοντας τους συχωριανούς του. Όσο σκουντούφλης και σοβαροφανής ήτουνε στην κανονική του ζωή, τόσο χωρατατζής έβγαινε τώρα, που δεν είχε να δώσει λογαριασμό σε κανέναν κερατά.

Τρύπωνε τη νύχτα στα σπίτια γνωστών και συγγενών και τα 'κανε άνω-κάτω, βυθίζοντας τις νοικοκυράδες στην απελπισία, που δεν προκάνανε να συγυρνάνε. Ξύπναγε τους παπάδες, μέσα στα άγρια σκοτάδια, να πάνε, λέει, στον όρθρο, τραβούσε τα σκεπάσματα και κουνούσε τα κρεβάτια κάνοντας τους ανθρώπους να πετάγονται όξω με τα σώβρακα, νομίζοντας πως γίνηκε σεισμός. Αναποδογύριζε τα βαρέλια με το κρασί και το λάδι στα κατώγια κι έκανε χίλιες δυο ζημιές, «για να περνάει η ώρα».

Καλά περνούσε ο καφερός, δεν είχε παράπονο, αλλά είχε αρχίσει να βαριέται. Εκεί ήτουνε που του μπήκαν και κάτι άλλες ιδέες.

Ήτουνε ένα βράδυ, μετά τη δύση του ήλιου, και μια φτωχιά χωριανή, η Αφεντούλα, είχε αργοπορήσει όξω, στα χωράφια, όπου μάζωνε λάχανα, να θρέψει τη φαμελιά της, η καφερή, όταν νά σου τον τον Τζανέτη, που μόλις είχε ξυπνήσει κι έβγαινε στη γύρα, να δει τι σκανταλιές θα

σκάρωνε για να πειράξει τον κόσμο. Βλέπει τη φτωχιά σκυμμένη, να μαζώνει χόρτα... σαν να του μπήκε μια ιδέα αλλιώτικη του βρουκόλακα.

“Μωρ’ τούτη εδώ, με τέτοια καπούλια τροφαντά, πώς και δεν την είχα προσέξει εγώ όταν ζούσα;” είπε μέσα του.

Τον βλέπει εκείνη τη στιγμή και η γυναίκα... της πέσαν τα ζεμπίλια με τα λάχανα.

—Αααα! φώναξε. Ο Χριστός κι ο Απόστολος! Ελόου σου δεν είσαι ο Τζανέτης, ο απονθαμένος;

—Εγώ ο ίδιος, κοκώνα μου! γέλασε ο Τζανέτης.

—Μα πώς; απόρεσε η γυναίκα. Δεν απόνθανες;

—Απόνθانا, πώς δεν απόνθانا, απάντησε ο Τζανέτης. Αλλά νά... εκεί πάνω δεν με θέλαν και με στείλαν πίσω.

—Α, έτσι; είπε η Αφεντούλα, κατά τι ησυχασμένη, γιατί δεν της φαινόταν ο απονθαμένος απειλητικός.

—Έτσι και καλύτερα, απάντησε ο Τζανέτης. Μόνο που κοιμάμαι ούλη μέρα και βγαίνω το βράδυ, να κάμω καμιά βόλτα, να ξεμουδιάσω. Τώρα που σε βρήκα λέω να κάτσω, να σου κάνω παρέα όσο μαζώνεις εσύ τα λάχανα.

—Και δεν κάθεσαι; του λέει η Αφεντούλα. Μόνο μην με αργοπορήσεις, γιατί περιμένουν να τους μαγερέψω στο σπίτι και θ’ ανησυχήσουν.

—Μπα, καθόλου δεν θα σ’ αργοπορήσω, την καθησύχασε ο Τζανέτης. Λέω μάλιστα να σε βοηθήσω κιόλας, για πιο γρήγορα.

—Και δεν με βοηθάς; του κάνει η γυναίκα. Μόνο πρόσεξε μην γένει καμιά στραβή, γιατί είμαι γκαστρομένη.

—Α, γι’ αυτό έχεις ούλες αυτές τις ωραίες στρογγυλάδες; είπε ο Τζανέτης, που για κάποιον ανεξιχνίαστο σε μας λόγο, του άρεζαν πολύ οι γκαστρομένες –εξαπανέκαθεν.

—Μακάρι να το γλέπαν για ωραίο κι οι άντρηδοί μας, εμάς των γκαστρωμένων, αναστέναξε η Αφεντούλα. Γιατί, αφού έχουν κάμει τη δουλειά τους καλά-καλά, μετά, για εννέα μήνους, ούτε που να μας φτύσουν ένα πράμα. Κι εμείς, όσο προχωράει το γκάστρι, τόσο βράζουμε με το ζουμί μας. Άσε... ένα δράμα!

Κείνα τα χρόνια ακόμη οι άνθρωποι δεν ήξεραν για τις ορμόνες, που χορεύουν καντρίλιες και τσα-τσά κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Άσε που είχαν και το παπαδαριό, να επισείει τον μπαμπούλα της αμαρτίας πάνω από τα κεφάλια τους. Έτσι, οι μεν γυναίκες σε ενδιαφέρουσα, που, ως δια μαγείας, είχαν ζωντανέψει σεξουαλικά, δεν έλεγαν τίποτις και πορεύονταν όπως-όπως, οι δε άντρηδοι φρόντιζαν να καλύψουν τα όποια τους κενά αλλού, λόγω του ότι «τις γκαστρωμένες δεν τις πειράζουμε», άσε που τις σιχαίνονταν και περιπλέον.

Τώρα γιατί του Τζανέτη του είχε καρφωθεί αλλιώς στο στραβό του το κεφάλι δεν ξέρουμε, ούτε και μπορούμε να μάθουμε.

—Έννοια σου και θα 'χω το νου μου, λέει της Αφεντούλας περιχαρής. Κάμε τη δουλειά σου εσύ κι εγώ θα σε βοηθάω ανυπερθέτως.

—Μετά χαράς, απάντησε η φτωχιά κι έσχυψε να μαζώσει λαχανίδες.

Πάει λοιπόν κι ο Τζανέτης από πίσω, κολλητά, και βόηθαγε και δεν ξέρουμε πόσες λαχανίδες μάζωξαν οι δυο τους, αλλά πέρασαν πολύ καλά αντάμα κι έμειναν απαξάπαντες πολύ ευχαριστημένοι.

Τόσο ευχαριστημένοι που δώκαν ραντεβού —για λάχανα πάλι, μην φανταστείς...— την επομένη και την άλλη και την παράλλη κι ούλα ωραία και καλά.

—Ξέρεις τι σκέβομαι; του λέει μια απ' αυτές τις λαχανομαζώξεις η φτωχιά η Αφεντούλα. Νά... εγώ έχω τη συν-

νυφάδα μου, τη Μπήλιω, που είναι κι αυτή γκαστρωμένη και πολύ ζορίζεται μονάχη της, η καφερή, αφού ο άντρας της λείπει στα καράβια. Λέω... μήπως να την έφερνα κι ευτόνη, να βοηθήσει στα λάχανα, έτσι, για να περάσει η ώρα της;

—Και δεν τη φέρνεις; λέει ο Τζανέτης. Ούλοι οι καλοί χωράνε.

Την έφερε το λοιπόν τη Μπήλιω η Αφεντούλα, να μαζώξουν ούλοι μαζί τις λαχανίδες κι έμειναν και οι τρεις πολύ ευχαριστημένοι από τη συνεργασία, και το καθιέρωσαν, κάθε βράδυ χορτοσυλλογή, σε απόμερα κι απάγκια χωράφια, κι ούλα παγαίναν κατ' ευχή και παράπονο δεν υπήρχε από πουθενά, ούτε από τους χωριανούς, που ησύχασαν από τα πειράγματα του βρουκόλακα, εφόσον ο εν λόγω κουραζόταν να μαζώνει λάχανα και μετά δεν είχε όρεξη για σκανταλιές και χωρατά.

Αυτό μέχρι που γέννησαν οι χορτοσυλλέκτρες κι ως εκ τούτου δεν μπορούσαν να τρέχουν νύχτες στα χωράφια, αλλά και να μπορούσαν, πάλι του Τζανέτη δεν θα του 'καμε και μεγάλη διάθεση, γιατί ο άνθρωπος, έστω και βρουκόλακας, έρχεται και γκώνει από το ίδιο το φαγητό συνέχεια —κι ας είναι και προβατίνα στα κάρβουνα, που λέει ο λόγος— και του χρειάζεται μια κάποια ποικιλία.

Υπήρχε στο χωριό τώρα ένα μοναστήρι καθολικό, που παλιότερα μάζωνε πολλές καλόγριες από τα γύρω νησιά, όπου το καθολικό στοιχείο ευημερούσε. Σιγά-σιγά όμως, όπως σ' ούλα τα ωραία, επήλθε η παρακμή και μόνο η ηγουμένη είχε απομείνει, με κάνα-δυο γριές να την υπερειτούν.

Ένα βράδυ το λοιπόν που ο Τζανέτης τριγύριζε και σκεβόταν με τι να καταπιαστεί για να περάσει η ώρα, κάμει έτσι και γλέπει φως στο κελί της ηγουμένης.

“Μπα, τέτοια ώρα ξάγρυπνη η αγία ηγουμένη!” είπε

μέσα του. “Η που θα μελετάει τα θεοτικά κιτάπια ή που θα την έχει πιάκει κόψιμο. Και δεν πάμε να δούμε;”.

Πήγε το λοιπόν ο βρουκόλακας και τοίχο-τοίχο έφτακε όξω από το παράθυρο του ηγουμενικού. Κοιτάει μέσα με τρόπο και τι να δει; Η αγία ηγουμένη ούτε διάβαζε τα ευαγγέλια, ούτε κόψιμο την είχε πιάκει. Άλλα έκαμε, που θ’ αφήσουμε τον αναγνώστη να φανταστεί, επισημαίνοντας ωστόσο ότι και οι άνθρωποι του Θεού άνθρωποι είναι και τις ίδιες αδυναμίες με μας, τους κανονικούς άνθρωποι, έχουν και περιπλέον, όπως λέει και το σοφό ρητό: «Ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθον βαλέτω».

Ενθουσιάστηκε τώρα ο Τζανέτης απ’ όσα είδε –η αγία ηγουμένη ήτουνε νέα κι όμορφη ακόμη– δίνει μια και σαλτέρνει από το παράθυρο στο ηγουμενικό.

Να τον δει έτσι άξαφνα μπροστά της, και μάλιστα μια τέτοια στιγμή, η ηγουμένη (ονόματι Φρατζέσκα), ξαφνιάστηκε –ίσως κι ευχάριστα, όρκο δεν παίρνομε.

—Ο Χριστός κι ο Απόστολος! αναφώνησε σταυροκοπούμενη.

—Όχι, ο Τζανέτης είμαι, τη διόρθωσε ο Τζανέτης.

—Μα καλά, εσύ δεν απόνθανες; απόρεσε η αγία μητέρα.

—Απόνθανα, αλλά λίγο, εξήγησε ο Τζανέτης.

—Όσο κι αν απόνθανες, λίγο ή πολύ, απονθαμένος είσαι, είπε αυστηρά η ηγουμένη. Και η θέση των απονθαμένων είναι στα μνήματα, όχι στα μπουντουάρ των ανυποψίαστων γυναικών.

—Μα νά... είδα φως και μπήκα, δικαιολογήθηκε ο απονθαμένος –που δεν ήτουνε εντελώς απονθαμένος (και τη στιγμή αυτή κάθε άλλο).

—Κι όπως μπήκες να βγεις, του λέει η αγία.

—Μήπως να ξομολογηθώ πρώτα, αγία μητέρα; της λέει ο πονηρός. Έτσι, για να αλαφρώσει η ψυχούλα μου, που λέει ο λόγος.

Η αγία μητέρα το σκέφτηκε.

—Καλά, του λέει μετά. Άμα είναι από έτσι, τι να κάνουμε; Το καθήκον πρώτα απ' όλα. Άντε, ξομολογήσου.

Ξομολογήθηκε το λοιπόν ο Τζανέτης, είχε πολλές αμαρτίες, του έβανε μετάνοιες η αγία ηγουμένη, κι όπως δεν ήξερε εκείνος του έδειξε εκείνη, με χαρακτηριστική ευσυνειδησία και μείναν και οι δυο πολύ ευχαριστημένοι κι όπως ο Τζανέτης θυμήθηκε κι άλλες αμαρτίες πήγε και την επομένη και την παράλλη και στο τέλος πού τον έχανες, πού τον έβρισκες, στο ηγουμενικό ξενυχτούσε.

Όταν μάλιστα βρέθηκε η αγία ηγουμένη γκαστρωμένη—θαύμα μεγάλο και θέλημα Θεού βεβαίως— τότε ήτουνε που δεν είχε ξεκολλημό ο εκλεκτικός βρουκόλακας.

Ωστόσο την ηγουμένη αν την έπιανες από τη μύτη θα 'σκαγε η γυναίκα.

—Ωχού κακό που μ' έβρηκε, την καψερή! έλεγε κάθε τόσο. Τώρα τι θ' απογίνω, η δόλια, και με τι μούτρα θα παρουσιαστώ στην κενωνία;

—Θα πεις ότι γένηκε θαύμα, μπρε τζάνουμ, τη συμβούλευε ο Τζανέτης. Τι, πρώτη βολά συμβαίνει στον κλάδο σου; Ξεχνάς κείνη την ιστορία με τον κρίνο;

Σταυροκοπιόταν αλαφιασμένη η σεπτή ηγουμένη.

—Πάψε αφορεσμένε, τον απόπαιρνε. Τον κρίνο τον έφερε ο άγγελος, σε μένα ήρθαν άλλα πράματα και μου τα 'φεραν οι διαόλοι—Θε μου σχώρα με.

Γέλαγε ο ανεσύσταγος Τζανέτης.

—Τι αγγέλοι, τι διαόλοι, έλεγε. Ούλοι στην ίδια εταιρία θαυμάτων δουλεύουν. Δεν έχει διαφορά.

Το ευτύχημα που η αγία ηγουμένη δεν έβγαινε συχνά από το μοναστήρι κι όταν έβγαινε τα ράσα έκρυβαν επαρκώς την κατάστασή της, οπότε κανείς δεν πήρε είδηση το δράμα που βίωνε.

Δηλαδή, εδώ που τα λέμε... δράμα τη μέρα, γιατί τη νύχτα φρόντιζε ο Τζανέτης να την παρηγορεί –και με το περιπλέον– κι έτσι ξεχνιόταν κάπως η καλή γυναίκα.

Όμως είναι έτσι φτιαγμένος ο άνθρωπος –ακόμα κι όταν βρουκολακιάζει– που να μην βρίσκει ησυχία και να μην αρκείται σ' αυτά που έχει, αλλά να θέλει κι άλλα κι ο Τζανέτης δεν ήτουνε εξαίρεση στον κανόνα.

Είχε μεν βουλευτεί με την αγία ηγουμένη, παρ' όλη τη γκρίνια της, όμως είχε αρχίσει να κοιτάει δεξιά κι αριστερά κι όποιος κοιτάει γλέπει κι όποιος γλέπει μπαίνει στον πειρασμό, ειδικά όταν είναι απονθασμένος και δεν φοβάται τις συνέπειες της κενωνίας, όπως οι κανονικοί άνθρωποι.

Στο χωριό υπήρχαν κείνη την εποχή κάμποσες γκαστρωμένες –καθόσον οι χωριάτες, το είπαμε, πέφτουν για ύπνο με τις κότες κι όπως η νύχτα είναι μεγάλη, ε, δεν θέλει και πολύ το κακό να γένει.

Έτσι αρχίνισε τις επισκέψεις κατ' οίκον ο Τζανέτης, όταν οι άντρηδοι έλειπαν για δουλειές, και πάντα η ανταπόκριση ήτουνε θετική, αφενός διότι οι γκαστρωμένες έβρισκαν μια διέξοδο στις καταπιεστικές τους επιθυμίες κι αφετέρου διότι ήτουνε αυτό μια κάποια ποικιλία στην άχαρη βουκολική ζωή τους.

Δημιουργήθηκε με τον τρόπο αυτό λοιπόν ένας μικρός κύκλος σχέσεων κι ο Τζανέτης ανταποκρινόταν στις υποχρεώσεις του και με το περιπλέον, γιατί, ως γνωστόν, άλλες είναι οι αντοχές και τα χαρίσματα των βρουκολάκων κι άλλα των κανονικών ανθρώπων. Μέχρι που γένηκε η στραβή κι επέστρεψε ένας σύζυγος, ονόματι Μαθιός, πιο νωρίς και πρόκανε να δει κάποιον που το 'σκαγε από το παραθύρι

της κάμαρης όπου κοιμόταν η κυρά του, που την έλεγαν (σημαδιακά) Θεολογία.

Μπουκάρει το οποίον φουριόζος ο απατημένος κερατάς κι αρπάει τη σύζυγο από το μαλλί.

—Άτιμη! φωνάζει εκτός εαυτού. Θα σε σφάξω στο γόνατο, (μπιπ)! Που δεν σεβάστηκες, μωρή, όχι εμένα, που μπορεί να μ' έχεις χεσμένο, που λέει ο λόγος, αλλά ούτε την αναπηρία σου την ίδια!

Όπως ούλες οι αθώες μοιχαλίδες η Θεολογία έκαμε την κουτή.

—Μα τι λες, άντρα μου;! του κάνει. Εγώ εσένα σ' έχω κορώνα στο κεφάλι μου! Πώς σου 'ρθε αυτή η ιδέα;

—Μην πας να με βγάνεις και τρελό από πάνω! φώναξε ο Μαθιός. Τον είδα τον λεγάμενο που το 'σκαγε από το παραθύρι.

—Ποιον λεγάμενο λες, άντρα μου; Εγώ δεν κατάλαβα τίποτις. Κοιμόμανε βαθιά η καψερή.

Δίστασε ο άνθρωπος. Όπως ούλοι οι κερατάδες ευχόταν κατά βάθος να έχει κάνει λάθος.

—Μα τον είδα με τα μάτια μου που σάλτερνε από το παραθύρι..., επέμεινε χαλαρά.

—Μήπως και ήτουνε κάνας κλέφτης; πρότεινε η ετοιμόλογη Θεολογία. Κι ακούγοντας εσένα να 'ρχεσαι το 'σκασε πριν προκάνει να μας κλέψει;...

—Λες; έκανε διστακτικά ο Μαθιός.

—Εμ λέω, δεν λέω;... Ντροπή σου να με υποψιαστείς, γκαστρωμένη γυναίκα.

Και τη γλύτωσε η άτακτη Θεολογία —λόγω αμφιβολιών. Όμως του Μαθιού του μπήκαν ιδέες. Και μια βολά, που είπε πως θα κατέβαινε στη Χώρα για δουλειές, με το ζώο, κρύφτηκε πίσω από μια μάντρα και παραφύλαξε.

Και νά που, μόλις νύχτωσε, γλέπει τον καλό σου τον Τζανέτη να 'ρχεται φρέσκος και κοτσονάτος και να τρουπώνει στο σπίτι του, σαν κύριος, από την πίσω πόρτα.

Σταυροκοπήθηκε έντρομος ο Μαθιός.

—Κύριε Ιησού Χριστέ! αναφώνησε. Αυτούνος δεν είναι ο Τζανέτης, ο τοκογλύφος, που απόνθανε; Τι γένηκε, βρουκολάκιασε ο σκατόψυχος; Ωχού κακό που μας έβρηκε!

Για μια στιγμή σκέβηκε να μπουκάρει στο σπίτι και να σφάζει τους άνομους μοιχούς, καθώς το απαιτεί η παράδοση και η τιμή του νοικοκυραίου, αλλά φοβήθηκε, γιατί δεν ξέρεις ποτέ με τα έργα του διαόλου. Έτσι έτρεξε στον παπά-Φιλήμονα, που σαν ειδικός σ' αυτά τα πράματα ούλο και κάτι παραπάνω θα ήξερε.

—Το και το, παπά μου, του λέει. Είδα με τα ίδια μου τα μάτια τον Τζανέτη, τον απονθαιμένο, να τρουπώνει στο σπίτι μου.

—Τι λες, μπρε Μαθιό;! αναφώνησε ο παπάς. Είσαι σίγουρος;

—Ναι σου λέω! Ο Τζανέτης, ο τοκογλύφος, ολοζώντανος!

Σταυροκοπήθηκε ο καλός παπάς.

—Αμ τότες θα βρουκολάκιασε, είπε.

—Και τι θα κάνουμε τώρα, παπά μου;

Το σκέβηκε ο παπάς.

—Μεθαύριο είναι ψυχασάββατο, λέει στο τέλος. Και οι βρουκολάκοι μένουν στα μνήματα και δεν ξεμυτίζουν ούτε τη νύχτα. Θα πάμε το λοιπόν εμείς, με τσεκούρια και δικράνια, θα τον ξεπαραχώσουμε, θα τον κάνουμε κομμάτια και θα του βάνουμε φωτιά, να γλυτώσουμε.

* * *

Ο σεβαστός καθ' ούλα, πλην σεμνότυφος, Νικόλαος Πολίτης μας πληροφορεί ότι έτσι ακριβώς γένηκε. Αλλά

για μια ακόμη φορά, είτε σκοπίμως, είτε από άγνοια ο σοφός λαογράφος έπεσε όξω.

Διότι...

Όταν πήγαν, ο παπάς, ο Μαθιός, ο νεοκόρος και οι ψαλτάδες, να ξεθάψουν τον βρουκόλακα βρήκαν τον τάφο κενό και τον Τζανέτη άφαντο.

Τι γένηκε;

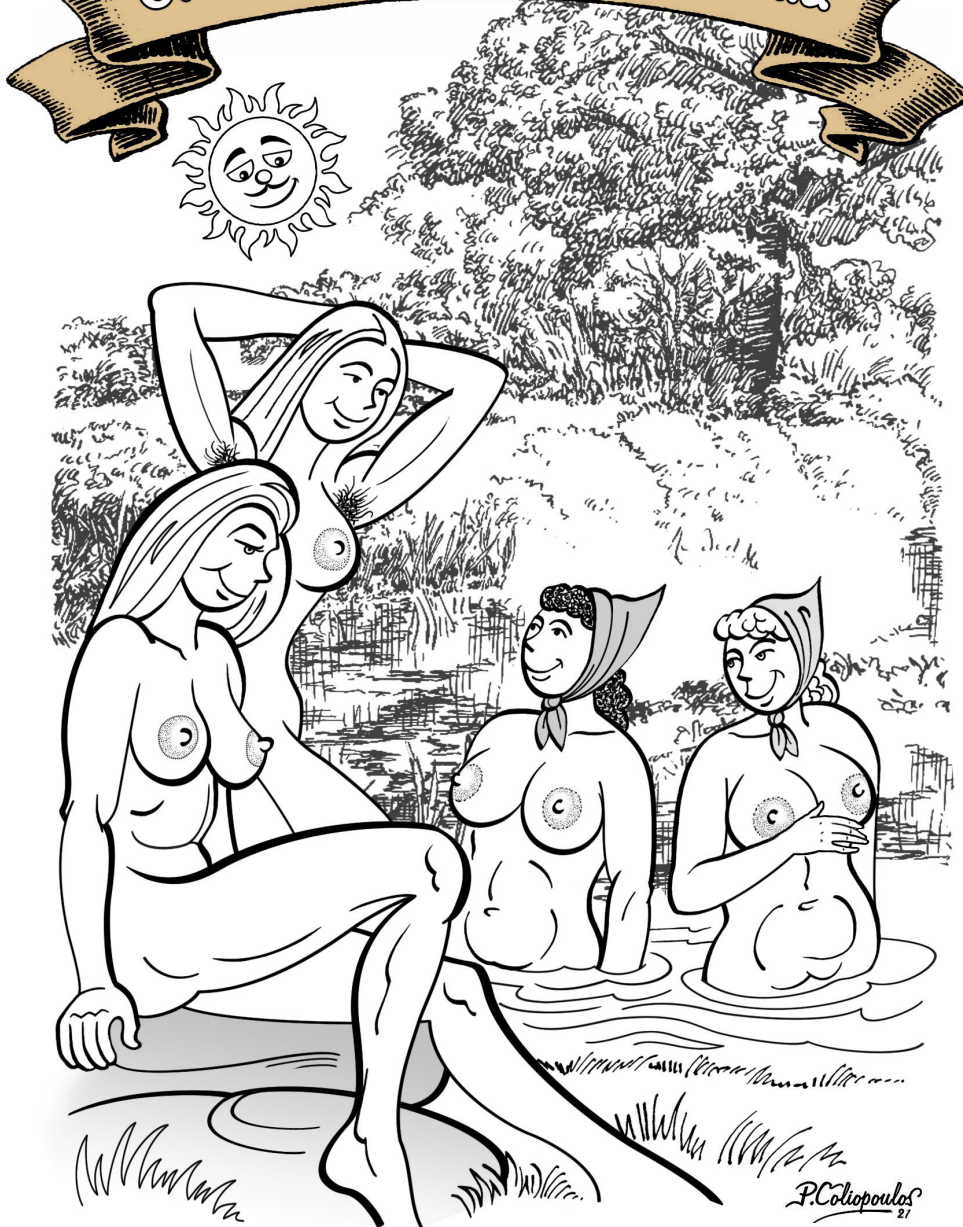
Φαίνεται ότι η παπαδιά –κι αυτή εγκυμονούσα– που άκουσε την κουβέντα του Μαθιού με τον παπά, ειδοποίησε τον Τζανέτη, ο οποίος τα μάζωξε άρον-άρον και πήγε σ' άλλο χωριό να εγκατασταθεί και να συνεχίσει το κατάπτυστο, πλην ευχάριστο για τις γκαστρωμένες γυναίκες, έργο του.

Όσο για την αγία ηγουμένη... Αυτή γέννησε, με τη βοήθεια των δυο γριών, ένα υγιέστατο αγοράκι, το οποίο παρουσίασε ως ορφανό, δήθεν, της αδερφής της, και που αργότερα ακολούθησε κι αυτό τον θεολογικό κλάδο και γένηκε μάλιστα Δεσπότης (των καθολικών) μεγάλος και τρανός.

Για τον Τζανέτη δεν ακούστηκε, μέχρι σήμερα που μιλάμε, τίποτις.

Οι Ανεράϊδες στα Καναλάκια

Ἐς τό ποτάμι ἔς τή θέση Καναλάκια τή νύχτα, καί κάθε καλοκαῖρι το μεσημέρι, ἀκούγονται βιολιά, ταβούλια καί ἄλλ' ἄργα-να. Εἶναι οἱ Ἄνεράϊδες ποῦ γλεντᾶνε. Μιά μέρα δύο συννυφάδες ἐπλένανε, καί μέσ' ἔστο δειλινό ἐσώσανε τό πλύσιμο.

(Ν. Πολίτης #690, Φιλιατρά Τριφυλίας, σ. 405)

Η ελληνική επαρχία, και τότε και τώρα, δεν έχει καμιά σχέση με την εικόνα που ήθελε να παρουσιάσει το παλιό αναγνωστικό της Πρώτης Δημοτικού. Ὅσοι έχουν ζήσει, ἔστω για λίγο, ἐκεῖ το ξέρουν πολύ καλά. Ὅπως το ξέρουν και οι σεβάσμιοι λαογράφοι, που ασχολούνται με τον εξωραϊσμό (κι ὄχι με τη διάσωση) των θρύλων και παραδόσεων, που συνθέτουν τον χαρακτήρα και τις τάσεις ενός ἔθνους που έχει μπερδευτεί και παγιδευτεί σε μια ταυτότητα, που έχει κατασκευάσει το ἴδιο για τον εαυτό του κι ως εκ τούτου δεν ανταποκρίνεται με κανέναν τρόπο στην αδυσώπητη πραγματικότητα.

Αυτό ακριβώς ἔκαμε κι ο σεβάσμιος Ν. Πολίτης στο μνημειώδες ἔργο του. Ὅταν σκόνταφτε πάνω σε καταστάσεις και γεγονότα που δεν επιδοκίμαζε, διότι δεν ταίριαζαν με την προκατασκευασμένη εικόνα μιας μυθικής πραγματικότητας.

Η ιστορία που ακολουθεί αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα. Οὐλα τα αυθεντικά στοιχεία, ἐκεῖνα που συνθέτουν τη

δομή μιας κοινωνίας, που ασφυκτιά από την καταπίεση και την ανδροκρατία κι αποζητά κάθε είδους διέξοδο, έχουν αποσιωπηθεί κι εντέχνως αντικατασταθεί με άλλα, αποδεκτά και καθησυχαστικά. Η λογική του «αφήνουμε στο σκοτάδι ό,τι δεν εξυπερετεί το εθνικοπατριωτικό μας μύθευμα» σε ούλο του το μεγαλείο!

Δεν θα ήτουνε ποτέ δυνατόν βεβαίως να προσυπογράψουμε μια τέτοια απάτη.

* * *

Η Σμαραγδή και η Σταματία ήσαντε συννυφάδες —δυο ξαδερφιών γυναίκες. Πολύ αγαπημένες ήσαντε, ούλο μαζί, και στις δουλειές και στα χωράφια και στα ζα και στην πάστρα του σπιτιού και παντού. Ένας ύπνος τις χώριζε, που λέει ο λόγος, κι αυτό όχι πάντα. Γιατί οι άντρηδοι, μουσικοί κλαριντζήδες, γύρναγαν από χωριό σε χωριό, όπου είχε γάμο και πανηγύρι, και το σπίτι τους τους έγλεπε στη χάση και στη φέξη.

Αυτό βέβαια κάθε άλλο παρά στεναχώρευε τις δυο συννυφάδες, που με τον καιρό είχαν συνηθίσει αλλιώς και τους άρεζε.

—Τι τους θέλουμε;... για φασαρία και μπελάδες; έλεγε η Σταματία της Σμαραγδής. Καλά δεν ειμάστενε οι δυο μας; Έχουμε το κεφαλάκι μας ήσυχο.

—Αυτό ξαναπέστο, συννυφάδα, επικροτούσε η Σμαραγδή. Όταν έρχονται οι προκομένοι μας ούλο διαταγές και απαιτήσεις είναι. Κι όσο για το καλό τους... σιγά το πράμα! Μπα... καλύτερα οι δυο μας.

—Χίλιες βολές καλύτερα, κοκώνα μου, έλεγε η άλλη. Το συζητάς;

—Μωρ' και καθόλου να μη γύρναγαν πίσω, που λέει ο λόγος, πάλι καλύτερα θα ήτουνε. Δεν θα 'χαμε κανέναν αφέντη στο κεφάλι μας και θα κάναμε ό,τι θέλαμε. Τι ανάγκη τους έχουμε;

—Αμή και πότε, γιαβρούμ! Από το στόμα σου και στου Θεού τ' αυτί!

Είχαν συνηθίσει γλέπεις οι δυο τους στην ελευθερία και την ανεμελιά και πολύ τους άρεζε η ζωή τους, σε αντίθεση με τις άλλες παντρεμένες του χωριού, που τις είχαν οι αφεντάδες τους να δουλεύουν σαν υποζύγια και να τους υπερετούν και να μην προκάνουν να τους αραδιάζουν κουτσούβελα, σαν τις κουνέλες, γιατί αυτός ήτουνε, λέει, ο προορισμός της γυναίκας κι έτσι τα βρήκαμε, έτσι θα τ' αφήσουμε.

Δυο βολές τη βδομάδα, Τρίτη και Παρασκευή, οι δυο συννυφάδες κατέβαιναν στο ποτάμι, σε μια ερημική τοποθεσία που λεγόταν Καναλάκια, για να πλύνουν τα ρούχα και να μπανιαριστούν και οι ίδιες, γιατί είχαν αποκτήσει αυτή την κακιά συνήθεια και πολύ τους άρεζε και το ευχαριστιόταν. Ευτυχώς κανένα μάτι δεν τις έγλεπε, καθώς τα Καναλάκια ήτουνε πολύ απόμερα, και γι' αυτό τα είχαν διαλέξει, γιατί αλλιώς θα τους έβγαινε το όνομα της «παστρικιάς» και τρέχα γύρευε μετά.

Κείνη τη μέρα το λοιπόν, με τους μπόγους τα ρούχα στους ώμους, κατέβαιναν στην ακροποταμιά για την πλύση όταν, πλησιάζοντας, άκουσαν φωνές και γέλια.

—Μπα!... να ήρθαν να πλύνουν τίποτις χωριανές λες; είπε η Σμαραγδή, ενοχλημένη που τους χάλαγε η διασκέδαση.

—Ξέρω κι εγώ, συννυφάδα; μουρμούρισε η Σταματία. Τόσο μακριά ποια να 'ρθει; Πάμε να δούμε...

Σίμωσαν κοντά το οποίο και... τι να δουν!

Δυο γυναίκες πανέμορφες, χρυσομαλλούσες, ίδιες ανεράϊδες, μπανιαριζόντανε στα ήσυχα και καθάρια νερά του ποταμού, παίζοντας συναμετάξυ τους και γελώντας!

—Αυτούνες εδώ χωριανές δεν είναι, είπε η Σμαραγδή.

—Ούτε κι από άλλο χωριό, εδώ κοντά, έκανε σκεφτική η Σταματία.

—Τόσο έμορφες εγώ δεν έχω ξαναματαΐδει, σχολίασε η Σμαραγδή.

—Μαρή... μήπως και είναι τίποτις ανεραΐδες; αναρωτήθηκε η Σταματία.

Κείνη τη στιγμή οι λουόμενες τις είδαν να στέκονται στην όχθη αμήχανες.

—Ελάτε, κοπιάστε! τους φωνάζει η μια. Τα νερά είναι πολύ υπεροχότατα σήμερα.

—Ναι, ελάτε να μας σαπουνίσετε την πλάτη, είπε η άλλη γελώντας.

Κοιτάχτηκαν οι συννυφάδες.

—Εμείς ήρθαμε να κάνουμε μπουγάδα τα ρούχα, είπε διστακτικά η Σμαραγδή.

—Κάνετε τη μπουγάδα σας μετά, απέμεινε η πρώτη χρυσομαλλούσα. Ελάτε να μας κάνετε συντροφιά.

—Μα κάνει; έκανε διστακτικά η Σταματία. Αν μας δει κανένα μάτι;...

—Ποιος να σας δει, κουζούμ; Ψυχή δεν υπάρχει εδώ γύρω.

Το αποφάσισαν το λοιπόν οι συννυφάδες, απίθωσαν τους μπόγους κάτω, γδύθηκαν και μπήκαν στο νερό, μαζί με τις ανεραΐδες. Γιατί ανεραΐδες ήσαντε οι λουόμενες, αυτό πια ήτουνε σίγουρο.

Και να δεις που πέρασαν τόσο καλά ώστε έμειναν εκεί μέχρι που έπεσε ο ήλιος κι όχι μόνο αυτό αλλά δώκαν και ραντεβού και την Παρασκευή, να συναντηθούν ξανά στο ίδιο μέρος κι ούτε που είχαν μυαλό για μπουγάδα, τόσο καλά πέρασαν.

* * *

Τώρα, στα χωριά της σεπτής ελληνοχριστιανικής επαρχίας τα ήθη είναι κάπως διαφορετικότερα απ' ότι στις

πόλεις και σίγουρα δεν έχουν καμιά σχέση μ' αυτά των Αθηνών. Είπαμε πολλές βολές ότι στο σκοτάδι, πίσω από τα κλειστά παραθυρόφυλλα, γένεται ο κακός (;) χαμός, και κανείς δεν ξέρει τίποτις γιατί αυτό απαιτεί η ετικέτα της συμπεριφοράς ούλων των ενδιαφερομένων μερών. Και είναι φυσικό να γένεται ό,τι γένεται, γιατί, με τόσους κανόνες κι απαγορεύσεις, δεν είναι δυνατόν να πορευτεί κανείς χωρίς να σκέβεται το κρέμασμα στον στάβλο ή στη μουριά απόξω σαν μοναδική διέξοδο στο αδιέξοδο.

Σφυρηλατούνται λοιπόν σχέσεις, ειδικά στις πιο καταπιεσμένες ομάδες του πληθυσμού –όπως οι γυναίκες για παράδειγμα–, που ναι μεν ο άτεγκτος ηθικολόγος θα χαρακτήριζε ειδεχθείς και κατακριταίες, αλλά που κι ο πρωτοετής φοιτητής ψυχολογίας θα σου 'λεγε πως αποτελούν δικλείδα ασφαλείας κι ευτυχώς που το ανθρώπινο μυαλό λειτουργεί με τον τρόπο αυτό, προσφέροντας κάποια εναλλακτική λύση στον άμεσα ενδιαφερόμενο, κι έτσι δεν έχουμε να κλαίμε κόσμο.

Αν ποτέ –που δεν το βλέπω– απαλλαγούμε από τα άπειρα «πρέπει», «δεν κάνει» κι «απαγορεύεται», που επιβάλλει η υποκριτική και άκαμπτη δομή της κοινωνίας, συνεπικουρούμενη φυσικά από το «όπιον των λαών», με τα μαύρα ράσα, τότε ίσως –κι αυτό με επιφύλαξη– η ζωή των ανθρώπων πάψει να είναι διπολική, μια για την κοινωνία και μια άλλη, διαφορετική εντελώς, για μας. Έτσι όπως έχουν τα πράγματα όμως θα πορευόμαστε, όπως έχουμε μάθει, μισο-παράνομοι, μισο-λαθραίοι, αλλά με βιτρίνα αξιοσέβαστου και άμεμπτου ατόμου, κι ούλοι θα είναι ευχαριστημένοι –για όσο πάει κι όσο αντέχουμε.

Στο χωριό λοιπόν είχαν διαμορφωθεί σχέσεις επιστήθιας φιλίας, μεταξύ των μάχιμων πλην καταπιεσμένων, από το ανδροκρατικό σύστημα, γυναικών. Όπως αυτή ανάμεσα στις συννυφάδες. Δεν υπήρχε άλλος τρόπος για να γένει η άχαρη ζωή τους πιο υποφερτή –κι άνευ συνεπειών, μην το ξεχνάμε. Ούλες τους ήσαντε μέλη σ' αυτή την άτυ-

πη λέσχη που λειτουργούσε «εξαπανέκαθεν», κάτω από τη μύτη των αφεντάδων, χωρίς αυτοί να παίρνουν είδηση το παραμικρό.

Όταν λοιπόν η Σμαραγδή και η Σταματία άρχισαν να αραιώνουν από τις συναναστροφές αυτές –λόγω των ανεραϊδικών– αυτό, σε μερικές ειδικά, από τις πιο κοντινές, έκαμε αίσθηση.

—Μαρή, αυτή τη Σταματία καιρό έχω να τη δω, είπε μια μέρα η κουμπάρα της Σταματίας στην κουνιάδα της, την Κούλα.

—Αμ κι η Σμαραγδή μήπως δεν είναι άφαντη; απάντησε εκείνη προβληματισμένη.

—Λες, μαρή, να έμπλεξαν πουθενά;

—Μπα... πού να μπλέξουν, δεν θα το ξέραμε;

—Πού να το ξέρουμε, μαρή; Δεν θυμάσαι τη Θεοδόσαινα, τότες που το 'σκασε με τον γυρολόγο; Τίποτις δεν είχε καταλάβει κανένας.

—Τι, λες να πιάκαν αγαπητικούς, μαρή;

—Εμ...

—Να τις περικολουθήσουμε, να δούμε.

—Μαρή καλά λες... Να τις περικολουθήσουμε. Τι δηλαδή... είναι ευτούνες έξυπνες κι εμείς χαζές;

Άρχισαν το λοιπόν να παραμονεύουν οι κουνιάδες τις δυο συννυφάδες και φυσικά δεν άργησαν ν' ανακαλύψουν τα όσα ωραία διαδραματίζονταν στα Καναλάκια –υπό την πρόφαση της μπουγάδας βεβαίως.

Κι έμειναν άναυδες, γιατί άλλα περίμεναν ν' ανακαλύψουν κι άλλα ανακάλυψαν.

—Μαρή τι είναι ευτούνες; ανέκραξε η κουνιάδα Κούλα, παρατηρώντας τη σκηνή στο ποτάμι πίσω από τα κλαριά

των δέντρων και τους θάμνους όπου είχε κρυφτεί με την κουμπάρα.

—Πάντως συχωριανές δεν είναι σίγουρα, απάντησε εκείνη το ίδιο άναυδη.

—Συχωριανές! Τι λες, μαρή; Δεν τις γλέπεις που λαμποκοπάνε; Ανεράϊδες είναι, εγώ στο λέω.

—Αμ τώρα εξηγείται!

—Και δεν μας είπαν τίποτις, οι μοναχοφαγούδες!

—Μήπως εμείς θα λέγαμε, μαρή;

—Άλλο εμείς.

Πυρ και μανία οι κουνιάδες κάθισαν να σκεφτούν τι έπρεπε να κάμουν.

—Να τις κάνουμε βούκινο στο χωριό, για να μάθουν να έχουν μυστικά από μας, πρότεινε η κουμπάρα, που ήτουνε πιο πονετική από την Κούλα.

—Και τι γένηκε μ' αυτό; Θα τους κόψουμε την καλημέρα και σιγά μη στεναχωρεθούν. Έχουν τις ανεραϊδες για φιληνάδες, μια χαρά περνάνε, δεν μας έχουν ανάγκη εμάς. Τι να μας κάνουν;

—Να το πούμε στον παπά-Βλάση, είπε η κουμπάρα. Δήθεν σαν εξομολόγηση.

Το σκέβηκε η άλλη.

—Μωρ' καλά λες, είπε. Θα κάνει ο παπάς ένα ευχέλαιο στα Καναλάκια και θα χαθούν τ' ανεραϊδικά. Όμως οι δικές μας, οι σούρδες, δεν θα πάθουν τίποτις. Εξόν από την αμαρτία που θα 'χουν βέβαια.

—Εμ τι, λίγο το 'χεις; Θα χάσουν τις φιληνάδες, τις ζωτικές, θα πάνε και στην Κόλαση.

—Μέχρι να πάνε στην Κόλαση ποιος ζει και ποιος πεθαίνει, μουρμούρισε η Κούλα. Ο σκοπός είναι να τιμωρηθούν σ' αυτήν εδώ τη ζωή, όχι στην άλλη.

—Εμ ναι. Να μας κάμουν εμάς αυτό το πράμα!...

—Να το πούμε στους άντρηδοί τους, πρότεινε η Κούλα. Στο κάτω-κάτω δεν πρέπει να ξέρουν, οι καψεροί, τι κακό όπου τους έβρηκε; Κι ας κάμουν αυτοί καλά.

—Λες, μαρή κουνιάδα;

—Εμ δεν λέω;...

Αμ έπος, αμ έργον. Πήγε η κουμπάρα κι έπιαχε τον κουμπάρο, τον Γρηγόρη, μόλις αυτός γύρισε στο χωριό από τη Χώρα.

—Κουμπάρε, του λέει, έχω να σου πω ένα πράμα που δεν θα σ' αρέσει.

—Τι πράμα, μαρή κουμπάρα; απόρεσε αυτός. Μαλώσαστε οι κουμπάρες μήπως; Α, εγώ δεν ανακατεύομαι με γυναιχειές δουλειές. Βρείτε τα συναμετάξυ σας.

—Μακάρι να μαλώναμε, έκανε τη μισοκακόμοιρη η κουμπάρα. Όμως αυτό εδώ είναι πολύ σοβαρό.

—Τι σοβαρό, μαρή κουμπάρα; ανησύχησε ο κουμπάρος.

—Δεν ξέρω πώς θα το πάρεις, απάντησε εκείνη. Όμως εγώ είχα χρέος ιερό, ένεκα η κουμπαριά μας, να στο πω.

—Ε, πες το, μαρή. Μ' έσκασες!

Κάθισε το λοιπόν και του τα είπε ούλα η κουμπάρα, χαρτί και καλαμάρι. Στην αρχή ο άτυχος σύζυγος δεν την πίστεψε.

—Ανεράϊδες, μαρή κουμπάρα; είπε γελώντας. Τι μου τσαμπουνάς εκεί πέρα; Σιγά μην υπάρχουν ανεράϊδες!

—Μωρέ υπάρχουν και παραϋπάρχουν, επέμεινε η καλή κουμπάρα. Έλα μαζί, να σε πάω στα Καναλάκια, να δεις κι από μόνος σου.

“Κόλπο είναι, να με ξεμοναχιάσει στις ερημιές” σκέβηκε ο Γρηγόρης με το αντρικό του μυαλό. “Ε, δεν βαριέσαι,

ας της κάνω το χατήρι... Στο κάτω-κάτω τη λιμπίζομαι από καιρό την κουμπάρα... Τι, θ' αφήνω την ευκαιρία να πάει χαμένη; Αμαρτία!”.

Πήγε το λοιπόν με την κουμπάρα στα Καναλάκια και... δυστυχώς δεν ήτουνε αυτό που σκεβόταν, αλλά το άλλο, το επίφοβο!

—Α, τις παστρικές! αναφώνησε εν εξάλλω ο απατημένος σύζυγος. Να μας κάνουν κερατάδες με τις... ανεράιδες! Με τι πρόσωπο θα βγω μετά εγώ στην κενωνία;

Πήγε κι έπιαξε το λοιπόν τον συμπάσχοντα, τον σύζυγο της Σμαραγδής, και του τα είπε κι αυτουνού χαρτί και καλαμάρι.

Τα υπόλοιπα είναι φολκλόρ.

Πρώτα απ' ούλα έπιακαν οι απατημένοι τις μοιχαλίδες και τους έδωκαν ένα μπερντάχι που έμεινε ιστορικό στο χωριό. Μετά πήγαν με τον παπά-Βλάση, να διαβάσει μια ευχή, να χαθούν οι ανεράιδες από τα Καναλάκια και τέλος έκλεισαν τις δυο αμαρτωλές συννυφάδες σε μοναστήρι, όπου κανείς δεν τις ξαναείδε ποτές.

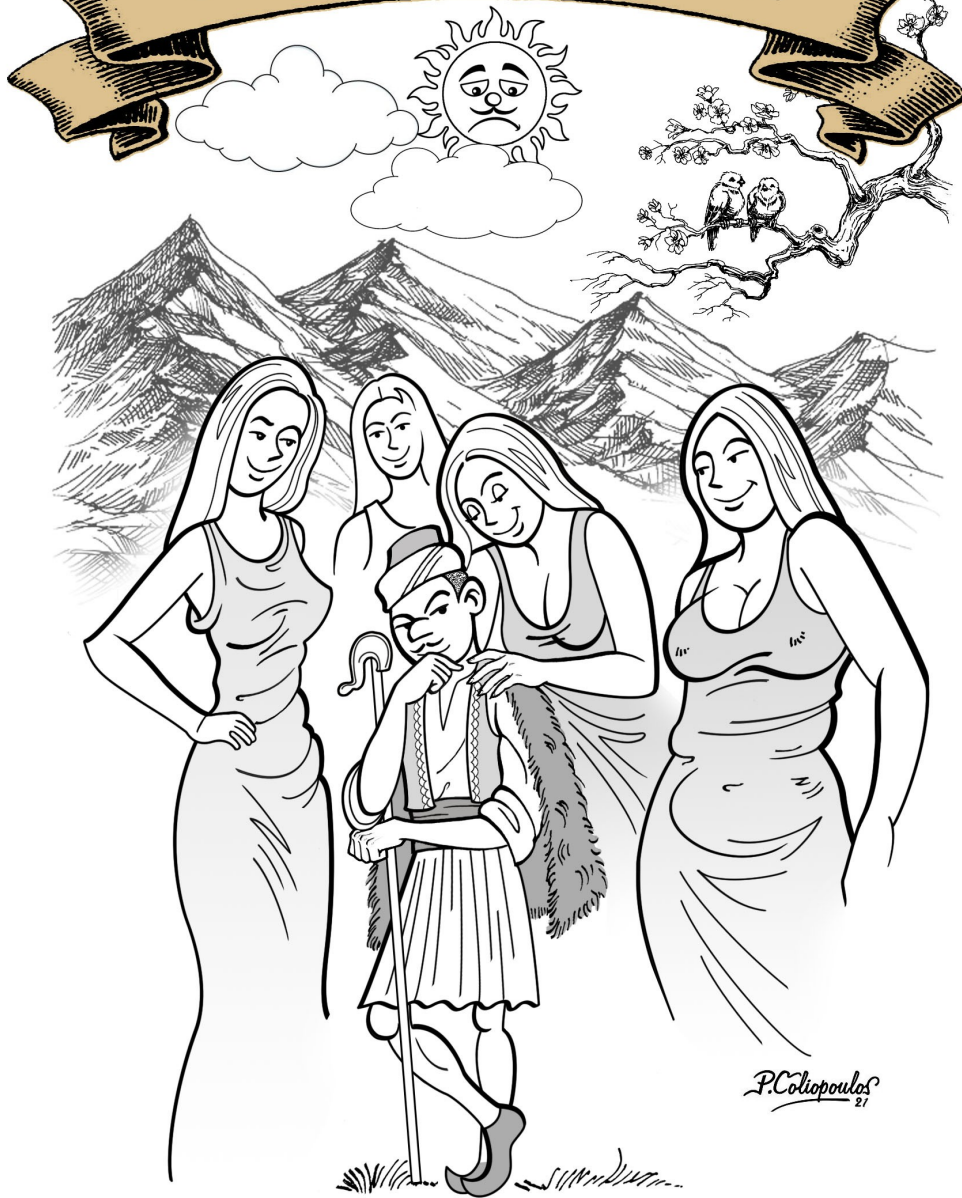
Έχτοτε ανεράίδα δεν ξαναφάνηκε, ούτε στο ποτάμι, ούτε στη γύρω περιοχή.

Και το χωριό ξαναβρήκε την ηρεμία του και τα ήθη και τα εθίματα περισώθηκαν, γιατί έτσι τα βρήκαμε, έτσι θα τ' αφήσουμε. Το λέει και το ευαγγέλιο.

Ο Κριτής των Νεραϊδών

Ήταν μιά φορά ένας ποῦ ἀπό φτωχό οἱ Νεράιδες τόν ἔκαμαν πλούσιο, γιατί τόν ἐσυμπαθοῦσαν. Ἐκεῖ ποῦ μιά μέρα καθότανε παρουσιάστηκαν ἄξαφνα ὀμπρός του πολλαῖς Νεράιδες καί τοῦ λέν νά τούς εἰπῆ ποιά εἶναι ἡ πλιό ὀμορφότερη ἀπ' ὄλαις. Αὐτός πονηρός τούς εἶπε πῶς ἔτσι ὅταν τοῖς βλέπη ὄλαις μαζί δεν μπορεῖ νά καταλάβη τήν ὀμορφότερη, καί πῶς πρέπει νά ἔρχεται ἀπό μιά καθημέρα γιά νά τήν παρατηρῆ καί ὕστερα νά τούς εἰπῆ.

(*N. Πολίτης # 786, Κορινθία, σ. 473*)

Δεν θυμάμαι ποιος ἦτουνε ο σοφός που εἶπε πως «ἡ Ἱστορία επαναλαμβάνεται ως φάρσα», ἀλλά εἶμαι ἑτοιμος νά υποστηρίξω αὐτή τή γνώμη –και νά τήν επεκτείνω. Γιατί δεν εἶναι μόνο ἡ Ἱστορία που επαναλαμβάνεται, ἀλλά και ἡ Παράδοση. Ὅπως, ας πούμε, ἡ ἀφορμή που προκάλεσε ἕναν δεκαετή πόλεμο στην Τροία (πιθανῶς γύρω στα 1200 π.Χ.) και στοίχισε εκατόμβες νεκρῶν παληκαριῶν και τήν καταστροφή ενός ἐξαιρετικά πολιτισμένου λαοῦ.

Ὁ Τσέλιος βέβαια οὔλα αὐτά τα ἀγνοοῦσε, γιατί ἀπό σχολεῖο οὔτε ἀπόξω δεν εἶχε περάσει, μόνο νά μετράει ἔμαθε κι αὐτό πρακτικά, με τα δάχτυλα, γιά νά κρατάει λογαριασμό στα λιγοστά πρόβατα που ἔβοσκε, ο καψερός. Ἀλλά κοίτα νά δεις κάτι μυστήρια πράγματα... Τζομπάνος ο

Τσέλιος, στην ευλογημένη γη της Κορινθίας, τζομπάνος κι εκείνος ο τσαμπερδώνης ο πρίγκηπας της Τροίας, ο Πάρις, που κατάφερε ν' ανακατέψει τότες, παλιά, ούλο τον αρχαίο κόσμο.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή, γιατί με τις αναδρομές και τις φιλολογίες θ' αποκοιμηθούμε.

Ο Τσέλιος που λέτε ήτουμε ένας φτωχός κι ασήμαντος τζομπάνος, στούρνος από γράμματα και χωρίς στον ήλιο μοίρα. Ζούσε όπως-όπως σε μια ελεεινή στάνη πάνω στο βουνό και πορευόταν κουτσά-στραβά από το γάλα, το τυρί, το γιαούρτι και το μαλλί που του 'διναν τα ζωντανά του. Δεν παραπονιόταν, ο άχαρος, γιατί, εδώ που τα λέμε, δεν ήξερε και πώς είναι να ζει κανείς καλύτερα. Μόνο η μοναξιά τον ζόριζε καμιά βολά, αλλά και τότες έβγαζε τη φλογέρα, που 'χε φτιάξει ο ίδιος από καλάμι, έπαιζε ό,τι αρλούμπα του κατέβαινε στο κεφάλι κι ερχόταν πάλι στα ίσα του.

Μια απ' αυτές τις βολές ήτουμε που τον άκουσαν οι νεραΐδες και πλησίασαν, να δουν ποιος είναι ο μουζικάντης, μήπως και τους έπαιζε κανέναν σκοπό, να χορέψουν. Γιατί, όπως ούλοι ξέρουμε, οι νεραΐδες τη μουσική την έχουν περι πολλού και δεν χάνουν ευκαιρία να την απολαύσουν ποικιλοτρόπως.

Τις είδε ο φουκαράς ο Τσέλιος, που είχε να δει γυναίκα από το πανηγύρι του Άη Λιά, πέρσι το καλοκαίρι, και του 'πεσε η μασέλα.

—Τι εισάστενε ελόου σας; απόρεσε (πλην θαυμαστικά).

—Τι να ειμάστενε, νεραΐδες ειμάστενε, του απάντησε μια τους. Ακούσαμε τη φλογέρα και ήρθαμε να σε περικαλέσουμε μήπως και μας παίξεις τίποτις καρσιλαμάδες ασίκικους, να χορέψουμε.

—Μπράβο... γιατί όχι, χαλάω εγώ χατήρια στις έμορφες; είπε ο Τσέλιος κι έπιαχε τη φλογέρα.

Έπαιξε φιλότιμα τώρα ο μουσικός τζομπάνος —όπως μπόραγε, που δεν ήτουμε και για τη φιλαρμονική του Βερο-

λίνου— χόρεψαν οι νεράϊδες, ευχαριστήθηκαν και φεύγοντας του έδωκαν ένα πουγκί χρυσά φλουριά.

—Για τον κόπο σου, του είπαν. Αύριο πάλε ξαναρχόμαστε.

Ξανάρθαν το λοιπόν, τους έπαιξε ο Τσέλιος, χόρεψαν αυτές και στο τέλος πάλε του έδωκαν ένα πουγκί φλουριά. Αυτό το βιολί κράτησε κάμποσο καιρό κι ο φτωχός τζομπάνης βρέθηκε να 'χει κάνει μια καλή μπάζα. Αγόρασε καινούργια τσαρούχια, περισσότερα πρόβατα, επιδιόρθωσε και το καλύβι του κι άρχισε να ονειρεύεται μεγαλεία. Μέχρι τσέλιγκας θα μπόραγε να γένει —που λέει ο λόγος.

Τώρα, μπορεί οι νεράϊδες ν' αποτελούν ξέχωρο ζωϊκό είδος, σαφέστατα πιο εξελιγμένο από το δικό μας (κάτι που δεν είναι και τόσο δύσκολο), όμως, καθώς φαίνεται, κάποια τους χαρακτηριστικά είναι πανομοιότυπα μ' εκείνα τα δικά μας —εντελώς όμως.

Κοίτα να δεις τώρα για τι πράμα βρήκαν να μαλώσουν συναμετάξυ τους...

Συνήθως τον χορό τον έσουρναν στην τύχη και κάθε τόσο μια-μια διαδέχονταν την μπροστινή, μέχρι να περάσουν ούλες. Αυτή όμως τη μέρα, δεν ξέρω τι τις τσίμπησε, κι επέμενε μια συγκεκριμένη να ξεκινήσει το γλέντι σέρνοντας πρώτη τον χορό. Οι άλλες διαολίστηκαν.

—Μπα, και γιατί ελόου σου, μαρή, κι όχι εγώ;

—Γιατί χορεύω καλύτερα.

—Ούλες το ίδιο καλά χορεύουμε.

—Ναι, αλλά εγώ κάνω πιο πολλά τσαλίμια.

—Ούλες τα ίδια τσαλίμια κάνουμε.

—Εγώ είμαι πιο ψηλή.

—Ούλες το ίδιο ύψος έχουμε.

—Εγώ όμως είναι η εμορφότερη.

Ήτουνε σαν να 'πεσε αστροπελέκι! Γένηκε μια σιωπή θανατερή, οι νεράϊδες αλληλοκοιτάχτηκαν και μετά αρχίνισαν να μιλούν ούλες μαζί.

—Εσύ η εμορφότερη! Ας γελάσω... χαχαχά!... Εγώ είμαι η εμορφότερη.

—Όχι, εγώ!

—Εγώ, μαρή... Ούλοι το λένε.

—Ποιος το λέει; Για μένα λένε.

—Όχι, για μένα...

—Για μένα...

—Να ρωτήξουμε τον τζομπάνη, είχε τη φαινή ιδέα μια τους.

Σ' αυτό ούλες συμφώνησαν.

—Πε μας, λένε του Τσέλιου. Εσύ που μας γλέπεις κάθε μέρα... Ποια είναι η εμορφότερη;

Ο Τσέλιος τώρα μπορεί να ήτουνε αγράμματος, ξύλο απελέκητο, αλλά βλάκας δεν ήτουνε. Κουτοπόνηρος ήτουνε, όπως ούλοι οι χωριάτες, απανταχού της Γης. Άρχισε να σκέβεται λοιπόν με ποιον τρόπο θα μπόρουνε να επωφεληθεί ο ίδιος από τούτη την αναμπουμπούλα. Φλουριά του δίναν αβέρτα... δεν είχε παράπονο. Όμως εδώ του δινόταν η ευκαιρία και για άλλα μεγαλεία. Τέχνη χρειαζόταν μόνο και πονηριά.

—Ούλες έμορφες μου φαινόσαστε, είπε (δθήθεν επιφυλακτικά).

—Ναι, αλλά πιο έμορφη;...

Έκανε ότι το σκέβεται ο τζομπάνος.

—Χμμ..., είπε. Έτσι με τα σκουτιά που φοράτε ούλες ίδιες μου φαντάζετε.

—Να τα βγάνουμε τότες, να μας δεις καλά.

Πέταξαν τα σκουτιά οι νεράϊδες κι άστραψε ο τόπος από εμορφιά. Κόντεψε να του 'ρθει νταμπλάς του άμοιρου του Τσέλιου, αλλά συγκρατήθηκε.

Κούνησε το κεφάλι του πέρα-δώθε.

—Τίποτις, μουρμούρισε. Έχω θαμπωθεί και δεν μπορώ να ξεχωρίσω καμία.

—Να μας γλέπεις μια-μια τότενες, πρότεινε κάποια.

Το σκέβηκε πάλε ο τζομπάνος, δήθεν.

—Ναι, αλλά αυτά τα πράματα δεν γέγονται στο τσακ-μπαμ, είπε. Χρειάζονται μελέτη. Βλέπετε, κι εγώ δεν θυμάμαι από πότε έχω να δω γυναίκα από κοντά. Ξέχασα, ο καιφερός, και πώς είναι φτιαγμένες.

—Και πώς θα γένει τότες;

—Ξέρω κι εγώ; είπε σύννους (δήθεν) ο κουτοπόνηρος. Μήπως... αν έμενε μια εδώ το βράδυ, να τη μελετήσω καλά-καλά;... Κι αύριο μια άλλη και την παράλληλη άλλη... μέχρι να περάσετε ούλες; Έτσι, μια ιδέα ρίχνω...

Κοιτάχτηκαν οι νεράϊδες... τους άρεζε η ιδέα. Σου λέει η καθεμιά... “Μπρε ας μείνω εγώ με τον κουτοτζομπάνη και θα τον φτιάξω να μην ξέρει πούθε βγαίνει ο ήλιος!”. Οπότεν συμφώνησαν ούλες τους ενθουσιωδώς κι έτσι ο Τσέλιος απέκτησε σύντροφο για μια νύχτα. Κάθε νύχτα. Χριστούγεννα και Πάσχα μαζί!

Και βέβαια η καθεμιά έβανε τα δυνατά της να πείσει τον αυτοσχέδιο κριτή καλλιστείων ότι αυτή ήτουνε η πιο έμορφη κι η πιο προικισμένη. Εντάξει, με το αζημίωτο.

Και βέβαια τα φλουριά γιόμιζαν τα σεντούκια του πονηρού τζομπάνου, που συνδύαζε έτσι το τερπνό με το ωφέλιμο.

Κάνα μήνα πήρε σε ούλες τις νεράϊδες να παρουσιάσουν τα διαπιστευτήρια της εμορφιάς τους στον πανευτυχή Τσέλιο και ήρθε πάλε η μέρα της κρίσης.

—Και τώρα που μας είδες ούλες μια-μια, τι έχεις να πεις; τον ρώτησαν.

Έπεσε σε βαθιά περισυλλογή πάλι (δήθεν και τάχα-μου) ο τζομπάνος.

—Τι να σας πω, μπρε κορίτσια..., είπε τέλος. Χειρότερα μπερδεύτηκα. Μέχρι να φτάσουμε στην τελευταία ξέχασα την πρώτη. Μήπως... λέω μήπως... να κάνουμε μια επανάληψη; Όχι τίποτις άλλο... να σιγουρευτούμε... μην αδικήσουμε καμιά... Αμαρτία δεν θα 'ναι;

Ξανακοιτάχτηκαν οι νεράιδες... Καλά είχαν περάσει με τον πρόθυμο να εξυπερετήσσει τζομπάνο... ε, μια επανάληψη δεν θα 'βλαφτε...

—Ας σιγουρευτούμε το λοιπόν, συμφώνησαν.

Και ξεκίνησε δεύτερος γύρος διανυκτερεύσεων, μετά δημοσίων θεαμάτων.

Οι νεράιδες έβαλαν τα δυνατά τους να πείσουν τον τζομπάνη ότι η καθεμιά τους ήτουμε η εμορφότερη και η πιο τσαχπιά, επιχειρηματολογώντας εμπράκτως κι επιστρατεύοντας ούλα εκείνα τα τερτίπια, που είχαν κάμει το είδος τους διάσημο στους κύκλους των κοινών θνητών.

Ο Τσέλιος βέβαια πασάς στα Γιάννενα.

Διότι όχι μόνο απολάμβανε καταστάσεις που ούτε να φανταστεί δεν τολμούσε πριν, αλλά φρόντιζε να συνδυάζει το τερπνόν μετά του ωφελίμου.

Έλεγε, ας πούμε, στην εκάστοτε μουσαφίρισσα, υποψήφια πρωταθλήτρια του Κάλλους.

—Μαρή, η γυμναστική σαν να μ' άνοιξε την όρεξη. Για τήρα μήπως και βρεις τίποτις να ντερλικώσω.

—Μετά χαράς, πασά μου! του 'λεγε αυτή. Και του πουλιού το γάλα για τον αφέντη μου!

Και σηκώνόταν άρον-άρον, μέσα στα άγρια μεσάνυχτα, να μαγερέψει σπάνια εδέσματα για τον αραχτό Τσέλιο.

Ή στην άλλη...

—Δεν πετάγεσαι ν' αρμέξεις τις γίδες, μαρή; Μ' αυτά και με κείνα εγώ το ξέχασα.

—Και το ρωτάς, γιαβρί μ'; έλεγε η πρόθυμη. Πες πως γίνηκε.

Και στην παράλλη...

—Είναι κάτι σώβρακα και κάτι τσουράπια που τρούπι-σαν, της ήλεγε. Δεν πιάνεις εκεί βελόνι και κλωστή, να τα μαντάρεις τσάκα-τσάκα;

—Καινούργια θα στα κάμω, κουζούμ! υποσχόταν η τα-λαίπωρη υποψήφια. Γι' αυτό δεν είμαι εγώ εδώ; Για να σε φροντίζω.

Και τον φρόντιζαν τον κουτοπόνηρο, ποικιλοτρόπως. Πάντα με προθυμία και πάντα αδιαμαρτύρητα. Κι ο Τσέλιος απολάμβανε, αραχτός κι ωραίος, ζωή χαρισάμενη κι έσπαγε το ξερό του το κεφάλι, να βρει τρόπο, να τραβήξει αυτή η ιστορία μέχρι εκεί που δεν έπαιρνε, μακάρι και για πάντα, που λέει ο λόγος. Γιατί έτσι είναι φτιαγμένος ο άνθρωπος. Όσο πιο πολλά έχει τόσο πιο πολλά θέλει. Είναι να μην του πέσει το λαχείο... μετά... σταματημό δεν έχουν τα «θέλω» του.

Έσωσε καμιά φορά κι αυτός ο μήνας και οι νεραΐδες μαζώχτηκαν και πάλε όξω από τη στάνη του κριτή περιμένοντας την απόφασή του με αγωνία.

—Καλά έφαγες, καλά ήπιες, καλά μας γλέντησες... ήρθε η ώρα τώρα να μας πεις ποια είναι η εμορφότερη, του λέει μια τους.

Ο Τσέλιος έκαμε πάλε (δήςθεν) τον σκεφτικό.

—Δύσκολα μου βάλατε, μπρε κορίτσια, τους λέει. Γιατί, πώς να το κάνουμε... ούλες σας έχετε τα προσόντα κι εξακολουθάω να μπερδεύομαι.

—Ούλες μας, ναι. Αλλά πιο πολύ ποια;

—Χμμ... τι να πω;..., απάντησε περίφροντις ο πονηρός τζομπάνος. Μάλλον θα χρειαστεί λέω να επαναλάβουμε το πείραμα.

Να τ' ακούσουν αυτό οι νεράιδες γένηκαν Τούρκες!

—Μπρε κερατά, μας κοροϊδεύεις;...

—Μπρε αχρείε!...

—Μπρε καθήχι!...

Τον πιάκαν λοιπόν τον καλό σου και τον κάμαν τουλούμι στο ξύλο. Από θαύμα γλύτωσε, ο καφερός.

Και δεν ήτουνε μόνο αυτό...

Ξαφνικά η τύχη του αναποδογύρισε.

Τα πρόβατα πήραν να ψοφάνε, μέχρι που δεν του 'μεινε ούτε ένα, ενώ τα φλουριά του τα πήραν οι φορατζήδες και οι ληστές (που είναι το ίδιο πράμα), αφήνοντάς τον στον άσσο, χειρότερα από πριν. Απ' τον καημό του αρρώστησε κι αυτός βαριά κι άντε, να ζούμε να τον θυμόμαστε, τον καφερό τον Τσέλιο, που ήτουνε κάποτε ο αγαπημένος των νεραϊδώνε.

Ο Μαμαλιάς ο Βρυκόλακας

Ὁ Γιάννης ὁ Ρεμπέτης εἶχε ἕναν ἄνθρωπο, ποῦ τόν ἔλεγαν Μαμαλιᾶ καί τοῦ φύλαγε τά πρόβατα. Μιά μέρα ὁ Ρεμπέτης, κάτι τοῦ ἔκαμε ὁ Μαμαλιᾶς, καί τόν χτύπησε, αὐτός ἐθύμωσε καί τοῦ λέγει: «Βρυκόλακας θά γενῶ, νά φάγω τό παιδί σου!». Ὑστερα ἀπό λίγαις ἡμέραις ἐπέθανε ὁ Μαμαλιᾶς, θέλεις ἀπό τό ξύλο πῶφαγε, θέλεις ἀπ' ἀρρώστια.

(*N. Πολίτης, #958, Λίμπερδο Γυθείου, σ.590*)

Το εἶπαμε και το ξαναλέμε. Στο μνημειώδες ἔργο του Ν. Πολίτη κυριαρχεῖ ἡ σεμνοτυφία, που χαρακτηρίζει τὴν συντηρητικὴ (καὶ ἀκρῶς υποκριτικὴ) εποχὴ του. Πρέπει να διαβάσει κανεὶς «ανάμεσα στις γραμμές» για να καταλάβει τι στ' ἀλήθεια συνέβη στην κάθε ιστορία. Ἀκόμα καλύτερα, αν μπορεῖ, να τὴ διερευνήσει επιτοπίως, με τὴν ἐλπίδα να βρεθοῦν κάποιοι παλαιοὶ που να θυμούνται τα καθέκαστα ὡς εἶχαν κι ὄχι ὅπως τα μετέφερε ἡ υπέρσημη γραφίδα του σπουδαίου, πλην ἀκραιφνῶς ἠθικολόγου, λαογράφου.

Ἄλλο ἕνα δείγμα αὐτοῦ του «ἄλλα γίνηκαν κι ἄλλα λέμε ὅτι γίνηκαν» εἶναι και ἡ ιστορία που ἀκολουθεῖ.

(Απομακρύνετε τα παιδιά ἀπὸ το βιβλίο).

* * *

Ο Γιάννης ο Ρεμπέτης ήτουνε ένα καθήκι περιωπής. Τσέλιγκας, με τα σεντούκια του τίγκα στα φλουριά, δεν έδινε στον άγγελο νερό, που λέει ο λόγος. Σκληρός κι απάνθρωπος με όσους είχε στη δούλεψή του, σκατόψυχος με όποιον βρισκόταν στην ανάγκη του και δουλικός μέχρι αηδίας με τους πάνω απ' αυτόν, ήτουνε το πρότυπο του άκαρδου αφέντη κείνης της εποχής, αλλά κι όλων των εποχών. Αλλιώς πώς θα 'καμε τα πλούτη του και πώς θα πρόκοβε, θα μου πεις, και θα 'χεις δίκιο πέρα για πέρα.

Αυτός ο αγροίκος είχε το λοιπόν στη δούλεψή του σαν τζομπάνο έναν φουκαρά, τον Μαμαλιά, ο οποίος —όπως ύλοι οι Μαμαλιάδες του κόσμου ετούτου— δεν είχε στον ήλιο μοίρα.

Τα 'φερε τώρα έτσι ο διάολος να χαθεί ένα κριάρι από το κοπάδι που φύλαγε ο ταλαίπωρος τζομπάνος. Τί γένηκε;... Πήγε το ζωντανό επίσκεψη σε τίποτις γειτονικές ζουμπουρλές προβατίνες;... το έκλεψαν ζωοκλέφτες, που αφθονούσαν εκείνα τα χρόνια στα βουνά;... το πούλησε στη ζούλα ο Μαμαλιάς, ελπίζοντας να μην ανακαλυφθεί;... Κανείς δεν ξέρει. Το αφεντικό όμως το πήρε είδηση —γιατί τίποτις δεν ξεφεύγει από τ' αφεντικά, όταν πρόκειται για το συμφέρον τους— και γένηκε Τούρκος!

—Πού 'ναι το κριάρι που λείπει, ορέ αναθεματισμένες; έβανε τις φωνές του Μαμαλιά.

—Ξέρω κι εγώ, αφεντικό; κλαψούρισε ο τζομπάνος. Μάλλον θα χάθηκε.

—Θα χάθηκε, ε; φώναζε ο Ρεμπέτης έξαλλος.

Κι άρπαξε τη μαγκούρα.

Πού σε πονεί και πού σε σφάζει ο άτυχος τζομπάνης. Τόσο ξύλο δεν θυμόταν να 'χει φάει ούτε από τη συχωρεμένη τη μάνα του, όταν έκλεβε τσάγαλα και τον πιάναν.

—Μη βαράς άλλο, αφεντικό, παρακαλούσε. Θα απονθάνω.

—Να απονθάνεις, παλιοσκερβελέ, ούρλιαξε ο αφεντικός. Για να μάθεις να χάνεις τα κριάρια.

—Αν απονθάνω, να το ξέρεις, θα βρουκολακιάσω και θα 'ρθω να σε κάνω κερατά, σαν το κριάρι που χάθηκε, κλαψούρισε ο φουκαράς.

—Να απονθάνεις, παλιολωποδύτη, και να σε φάνε τα σκουλούκια της γης, φώναξε ακόμα πιο έξαλλος ο τσέλιγκας και συνέχισε τις μαγκουριές.

Δυο μερόνυχτα έμεινε κρεβατωμένος ο δαρμένος Μαμαλιάς και το ξημέρωμα της τρίτης μέρας παρέδωσε το πνεύμα. Οι αρχές του τόπου έστειλαν έναν κτηνίατρο να εξετάσει τον αποβιώσαντα κι εκείνος απεφάνθη ότι: «Ο εν λόγω Μαμαλιάς απεβίωσεν εκ φυσικών αιτίων». Διότι, όταν είσαι πλούσιος έχεις πάντα το δίκιο με το μέρος σου κι αλίμονο από μας, τους φτωχούς.

Οπότεν πάει ο άχαρος ο Μαμαλιάς. Τον χώρεσαν όπως-όπως σ' ένα ξύλινο κασούνι από σαπούνια, και τον φύτεψαν σε μια γωνιά του νεκροταφείου, χωρίς να τον διαβάσουν, ένεκα που ο παπάς του χωριού είχε έναν γάμο αλλού και δεν ευκαιρούσε. Είπαμε, όπου ο φτωχός κι η μοίρα του.

Δυο μέρες μετά την ταφή του αδικοχαμένου ο τσέλιγκας ο Ρεμπέτης είχε πάει για δουλειές στο Γύθειο, όπου και θα διανυκτέρευε σε μιανής ανηψιάς του, που είχε σπιτωμένη εξεπιτούτου εκεί, όταν χτύπησε η πόρτα του σπιτιού του – στο χωριό, όχι στην ανηψούδας– παραξενεύοντας τη Ρεμπέταινα, η οποία ετοιμαζόταν να πέσει για ύπνο, κατά το συνήθειο των χωριατών, ανά την Υφήλιο.

“Μπα, ποιος να 'ναι τέτοια ώρα;” είπε μέσα της απορεμένη. “Λες κάνα τυχερό... μιας και λείπει ο νοικοκύρης; Αμή και πότε, Παναΐα μου!”.

Πήρε λοιπόν το λυχνάρι και πήγε να δει στην πόρτα. Και τι να δει; Τον ίδιο τον απονθαμένο, τον Μαμαλιά, να

στέκεται μπροστά της, ολοζώντανος, και να της χαμογελάει.

—Καλά, εσύ δεν είσαι ο Μαμαλιάς; απόρεσε η γυναίκα.

—Εγώ είμαι, κυρά, απάντησε πρόσχαρα ο συχωρεμένος.

—Μα πώς; ξανα-απόρεσε η γυναίκα. Εσύ δεν απόνθανες;

—Απόνθανα, παραδέχτηκε ο Μαμαλιάς. Αλλά λίγο.

—Α, τότες καλά, είπε η Ρεμπέταινα. Όμως τέτοια ώρα τι γυρεύεις σε ξένο σπίτι; Να μας δει δηλαδή κάνα μάτι να μιλάμε και να 'χουμε άλλα; Δεν ξέρεις ότι ο κόσμος δεν χρωστάει καλό;

—Εγώ δεν ξέρω, κυρά; απάντησε ο Μαμαλιάς. Σάματις δεν είμαι παθός; Αλλά νά... περνούσα απόξω, είδα φως και είπα μέσα μου: “Μπρε, Μαμαλιά, δεν πας να δεις μήπως και χρειάζεται τίποτις η γυναίκα του αφεντικού, που είναι απόψε μονάχη της, επειδής ο άντρας της λείπει ταξίδι;”. Αυτό είπα μέσα μου, κυρά, και νά 'μαι.

—Καλά έκαμες, επικρότησε η γυναίκα. Γιατί τι... ανθρώποι ειμάστενε, μπορεί να είχα κάποια χροία. Για έμπα μέσα τώρα, μην μας δει κάνα μάτι κουτσομπόλικο, και θα δούμε με ποιον τρόπο θα μας εξυπερετήσεις.

Μπήκε το λοιπόν ο Μαμαλιάς, πιάκανε κουβέντα οι δυο τους εκεί, στο τζάκι, και κουβέντα στην κουβέντα θυμήθηκε η Ρεμπέταινα ότι την περιτριγύριζε έτσι, ένα κρυολόγημα και τι κρίμα που δεν είχε κανέναν να της κάνει μια εντριβή με οινόπνευμα.

—Εγώ, κυρά, προσφέρθηκε ολοπρόθυμα ο Μαμαλιάς. Εγώ να σε τρίψω, να γιάνεις αμέσως.

—Μα ξέρεις εσύ από εντριβές; αναρωτήθηκε (δήθεν) η κυρά.

—Εγώ δεν ξέρω; διαμαρτυρήθηκε ο Μαμαλιάς. Κάτσε και θα δεις! Καινούργια θα σε φτιάξω.

—Μα κάνει; δίστασε η γυναίκα. Αν μας έγλεπε κανείς τι θα 'βανε με το μυαλό του;

—Ποιος να μας δει, κυρά; απόρесе ο Μαμαλιάς. Μονάχοι μας ειμάστενε. Και στο κάτω-κάτω η μισή ντροπή δική σου κι η μισή δικιά μου. Εδώ πρόκειται για την υγεία. Τι, θα παίξουμε με την υγεία τώρα;

—Καλά λες, παραδέχτηκε η Ρεμπέταινα. Η υγεία πάνω απ' ούλα.

—Εμ τι λέμε;... Το άπαν η υγεία.

Κι έτσι γένηκε η εντριβή και πράγματι ο Μαμαλιάς αποδείχτηκε μεγάλος μάστορης και μάλλον το κρουολόγημα το πρόκαμαν εν τη γενέσει του και μείναν και οι δυο τους πολύ ευχαριστημένοι.

—Λέω να 'ρθω κι αύριο, να δω πώς πας, κυρά, είπε ο Μαμαλιάς καθώς ετοιμαζόταν να φύγει, λίγο πριν φέξει ο Θεός τη μέρα.

—Να 'ρθεις μετά χαράς, Μαμαλιά μου, απάντησε η γυναίκα. Πλην όμως μπορεί αύριο να έχει επιστρέψει ο κύριος και αφέντης μου.

—Και τι μας πειράζει εμάς; λέει ο Μαμαλιάς. Του βάνεις με τρόπο παπαρούνα στο κρασί του, να ξεραθεί, κι έρχεσαι να με βρεις στο κατώι. Δεν είπαμε;... η υγεία πάνω απ' ούλα.

—Καλά λες, απάντησε η γυναίκα. Προπάντων η υγεία. Θα σου αφήνω το παραθυράκι στο κελάρι μισάνοιχτο, να τρουπώσεις από χει.

Έτσι και γένηκε και για κάμποσες μέρες, γιατί τα κρουολογήματα είναι ύπουλα ζουλάπια και πρέπει να τα προσέχουμε. Τι, λίγοι το πήραν αφήφιστα και τους το γύρισε σε πνευμονία και να ζήσουμε να τους θυμόμαστε;

Το μόνο πρόβλημα για τον Μαμαλιά ήτουμε που δεν μπόραγε να καθίσει ούλη τη νύχτα, να φροντίσει τη Ρεμπέταινα κατά πως της ήπρεπε, μπας και ξύπναγε ο τσέλιγκας προς νερού του και είχαν άλλα. Έτσι έφευγε νωρίς και είχε την άλλη μισή νύχτα, να βολοδέρνει μονάχος του και να βαριέται.

Κει πάνω θυμήθηκε τη δικιά του τη γυναίκα, την απαρηγόρητη χήρα.

“Μπρε δεν πάω να δω τι γένεται αυτή η ψυχή;” είπε μέσα του ένα βράδυ φεύγοντας από το Ρεμπεταίικο. “Τι, θα φροντίζουμε τους ξένοι και θα παραμελάμε τους δικούς μας; Ντροπή!”.

Κι αμ έπος, αμ έργον, μια και δυο πάει και τρουπώνει στο καλύβι του. Συμπτωματικά η γυναίκα του είχε σηκωθεί προς νερού της και γλέποντας μπροστά της τον συχωρεμένο, ολοζώντανο, κόντεψε να της έρθει νταμπλάς.

—Ο Χριστός κι ο Απόστολος, σταυροκοπήθηκε η καλή γυναίκα. Εσύ είσαι, Μαμαλιά;

—Εγώ αυτοπροσώπως, κουζούμ, της λέει ο Μαμαλιάς. Σε πεθύμησα και ήρθα να πω μια καλησπέρα.

—Μα εσύ δεν είσαι απονθαμένος; απόρεσε η γυναίκα.

—Ε, φαίνεται ότι δεν απόνθανα πολύ, απάντησε ο βρυκόλακας.

—Μήπως επειδής και δεν σε διάβασε ο παπάς; είπε σκεφτική η γυναίκα. Οπότεν μάλλον βρυκολάκιασες.

—Κάθε εμπόδιο για καλό, γιαβρούμ, φιλοσόφησε ο Μαμαλιάς. Εμάς κι έτσι μας βολεύει το πράμα.

Έλα όμως που δεν βολεύονταν ούλοι!

Γιατί, πώς το λέει η σοφή παροιμία; «Στις εννιά του μακαρίτη άλλος μπήκε μεσ’ το σπίτι».

Έτσι κι η κυρα-Βαγγελιώ, η χαροκαμένη χήρα, που

δεν την άντεχε τη μοναξιά, έκαμε την καρδιά της πέτρα και υπέκυψε στην πολιορκία που της έκανε ο Μήτσος, ο μουλαράς, μήπως και ξέχναγε τον πόνο της. Και ήτουμε αυτός ο Μήτσος ένας λεβέντης μέχρι κει πάνω, που τον κοίταζαν καλά-καλά ούλες οι τσούπρες στο χωριό, λέφτερες και παντρεμένες. Τώρα, πώς στραβώθηκε αυτός και προτίμησε τη χήρα μόνο ο καλός Θεός, που μας φροντίζει ούλους, το ξέρει.

Πάλι καλά να λες που το βράδυ αυτό ο εν λόγω ήτουμε αγώι και γλυτώσαμε τα χειρότερα.

Της Βαγγελιώς όμως δεν της άρεζε καθόλου έτσι που εξελίσσονταν τα πράματα. Είδε κι έπαθε να ξεφορτωθεί τον άντρα της... τώρα τι, πάλε από την αρχή;

Έτσι, την άλλη μέρα το πρωί πάει και βρίσκει τον παπά-Θανάση.

—Παπά-Θανάση, του λέει, έχω να σε ρωτήξω ένα πράμα στενάχωρο, που απασχολεί μια φιληνάδα μου, από άλλο χωριό —δεν την ξέρεις— και που ντρέπεται η ίδια να ρωτήξει.

—Ρώτα με, κόρη μου, είπε ο παπάς, θωπεύοντας με πατρική στοργή τα τροφαντά της οπίσθια. Εγώ γι' αυτό είμαι εδώ, για ν' απαντάω στις απορίες του Χριστεπώνυμου ποιμνίου.

—Νά..., ξεκινάει να λέει η Βαγγελιώ. Αυτή η φιληνάδα που σου έλεγα —που δεν ξέρεις— έχει πιάκει έναν φίλο. Ένα πολύ καλό παιδί, κιμπάρη και κουβαλητή κι απ' ούλα, και προπάντων που έχει καλό σκοπό. Μόλις στρώσουν κάπως οι δουλειές του είναι σίγουρο ότι θα τη ζητήξει κανονικά τη φιληνάδα μου —που δεν ξέρεις.

—Χμμ... χμμ..., έκανε περίφροντις ο παπάς, συνεχίζοντας επιδέξια τις πατρικές του θωπείες.

—Έτσι λοιπόν, συνέχισε η Βαγγελιώ, ε... νέοι άνθρωποι είναι, το αίμα τους βράζει... νά, ένα φιλάκι από

’δῶ... νά ένα από χει... ε, πολύ θέλει να γένει το ατύχημα;
Καταλαβαίνεις τώρα, παπά μου...

—Καταλαβαίνω, τέκνον μου, τη διαβεβαίωσε ο παπάς,
που είχε το μυαλό του αλλού ωστόσο.

—Κι αναρωτιέται τώρα... η φιληνάδα μου, όχι εγώ...
είναι αμαρτία που τέλος πάντων έκαμαν ό,τι έκαμαν...
αφού μιαν ημέρα των ημερώνε θα στεφανωθούν κανονικά τα
παιδιά;

—Μεγάλη αμαρτία, τέκνον μου, αναφώνησε ο σεπτός
ιερέας, συνεχίζοντας τις πατρικές εξερευνήσεις στα μετόπι-
σθεν της καλής χριστιανής (για να της δώκει θάρρος στην
εξομολόγηση, μην βάλετε με το μυαλό σας τίποτις
πονηρό). Η θρησκεία μας απαγορεύει αυτού του είδους τις
σχέσεις, παρά μόνον μεταξύ συζύγων και με σκοπόν την τε-
κνοποιάν.

Το σκέβηκε μια στιγμή...

—Καθώς και για πνευματικούς λόγους βεβαίως,
πρόσθεσε, τονίζοντας την εξαίρεση με μια επιδέξια κίνηση
του απασχολημένου θωπευτικώς χεριού του.

—Αμ δεν είναι μόνον αυτό, είπε η Βαγγελιώ θορυβη-
μένη. Βλέπεις... κάποια στιγμή προέκυψε κι ο άντρας
της... της φιληνάδας μου, που δεν ξέρεις, μιλάμε.

Έφριξε ο καλός ιερέας.

—Τι λες, βρε αφορεσμένη! φώναξε. Είναι παντρεμένη η
φιληνάδα σου —που δεν ξέρω— και παντρολογιέται και με
άλλον; Θα ρίξει φωτιά ο Θεός, να μας κάψει, και θα ’χει
και δίκιο.

—Δηλαδή τι παντρεμένη... χήρα, βιάστηκε να εξηγή-
σει η Βαγγελιώ. Ο άντρας της απόνθανε και πάει... Δηλα-
δής... έτσι νόμιζε η φιληνάδα μου.

—Μα εσύ είπες...

—Εδώ είναι το μυστήριο, παπά μου. Ενώ ο άντρας της είχε απονθάνει και τον έθαψαν κανονικά... τσουπ! και της φανερώνεται μπροστά της, ολοζώντανος!... κι ορεξάτος.

—Παναπέι βρυκολάκιασε, είπε ο παπάς και σταυροκοπήθηκε —με το χέρι που ως τότε απασχολιόταν σε άλλου είδους πνευματικές ενασχολήσεις.

—Μα γένεται αυτό, παπά μου; απόρесе η Βαγγελιώ.

—Πώς δεν γένεται, ούλα γέρονται, απάντησε αυστηρά ο παπάς. Για πε μου... μην τυχόν και τον παράχωσαν τον μακαρίτη χωρίς να τον διαβάσουν;

—Αυτό ακριβώς γένηκε, απάντησε η χαροκαμένη. Επειδής, λέει, ο παπάς ήτουνε σ' ένα γάμο αλλού και δεν μπόραγε...

—Ωχού κακό που μας έβρηκε! έσκουξε ο παπάς.

Και φώναξε τον καντηλανάφτη, να φέρει πετραχήλια κι αγιαστούρες, γιατί υπήρχε χροία, να πάει ως το νεκροταφείο, να ρίξει μια ματιά.

Θορυβήθηκε η Βαγγελιώ.

—Μα γιατί, παπά μου; του λέει. Δεν είπαμε; Το περιστατικό γένηκε σ' άλλο χωριό, σε μια φιληνάδα μου —που δεν ξέρεις.

—Όποιος φυλάει τα ρούχα του έχει τα μισά, είπε αυστηρά ο παπά-Θανάσης. Ό,τι γένηκε στο διπλανό χωριό μπορεί να γένει και σε τα μας. Οπότεν καλό είναι να σιγουρευτούμε.

Πήρε λοιπόν τον καντηλανάφτη, πήρε και τη Βαγγελιώ, μάζωξε από το καφενείο και τον δάσκαλο και τον πρόεδρο της κοινότητας κι ούλοι μαζί έτρεξαν στο νεκροταφείο.

Πάει ο παπάς στον τάφο του Μαμαλιά... τι να δει; Ο τάφος ήτουνε ανοιχτός και άδειος!

Σταυροκοπήθηκε η ομήγυρη, διάβασε ο παπάς κάτι ξορκισμούς, καλού-κακού, έβανε κι έναν σταυρό μέσα στο κασούνι, για να μην μπορεί να επιστρέψει ο βρυκόλακας και διάταξε τον νεκροθάφτη να ρίξει χώμα, να σκεπάσει το μνήμα.

—Εσύ, λέει αυστηρά της χήρας, να 'ρθεις μαζί μου, να σε ξομολογήσω κατεπειγόντως.

Τι είχε συμβεί;

Επιστρέφοντας την προηγούμενη νύχτα ο Μαμαλιάς από την επίσκεψη στη Βαγγελιώ, κουρασμένος και παραζαλισμένος όπως ήτουνε, έκανε λάθος και πήγε να χωθεί σ' άλλον τάφο. Άγιο είχε (λέμε τώρα)! Έτσι τη γλύτωσε.

Οπότε, όταν κατάλαβε πως είχε ανακαλυφθεί, πήρε των ομματιών του και γένηκε άφαντος. Στο χωριό δεν τον ξανάδαν και σιγά-σιγά το περιστατικό ξεχάστηκε.

* * *

Έτυχε τώρα ένας έμπορας από το χωριό, ο Θράσος ο Τουλούμπας, να ταξιδεύει για δουλειές στο Αϊβαλί. Κι όπως κάνουν ούλοι οι Ρωμιοί όταν βρίσκονται στα ξένα, την Κυριακή φόρεσε τα καλά του και πήγε στην εκκλησία. Εκεί το λοιπόν που βαριότανε ο Θράσος κι έλεγε μέσα του “Όρσε, βλάκα, που ήρθες στις ψαλμουδιές και την ορθοστασία, αντί να πας στο χαμάμ”, κάνει έτσι και γλέπει στα στασίδια, απέναντι, μια γνωστή φυσιογνωμία.

“Μπα!” λέει μέσα του. “Αποκλείεται να 'ναι αυτός ο συχωρεμένος ο Μαμαλιάς. Αυτός θα 'χει λιώσει στο χώμα πια, απονθαμένος άνθρωπος!”.

Για να σιγουρευτεί σκουντάει τον διπλανό του.

—Μπρε πατριώτη, του λέει. Ευτούνος εκεί πέρα, με το καφετί ζουνάρι, σαν γνωστός μου φαίνεται. Μπας και τον ξέρεις ποιος είναι;

—Αμ τον ξέρω, δεν τον ξέρω για; απάντησε ο πα-

τριώτης. Δεν είναι ο Μαμαλιάς; Καλός χριστιανός, καλός οικογενειάρχης και καλός φίλος.

Σιγουρεύτηκε ο Θράσος τώρα και δεν σήκωνε το μάτι του από τον Μαμαλιά, ο οποίος, τώρα που θα έβγαιναν τα άγια, σιγά-σιγά την έκανε διακριτικά προς την πόρτα.

“Για να μην μποράει να μείνει όταν βγαίνουν τα άγια παναπεί ότι αληθεύει η φήμη που λέει ότι ο μακαρίτης βρουκολάχιασε” είπε μέσα του ο Θράσος. “Μπρε, κάτι μυστήρια πράματα!”.

Περίμενε το λοιπόν να σχολάσει η λειτουργία και μια και δυο πάει να πιάκει τον παπά.

—Παπά μου, του λέει, το και το. Ελόου μου είμαι από το Λίμπερδο Γυθείου, αν έχεις ακουστά, και ήρθα εδώ, στο Αϊβαλί, για δουλειές. Πλην όμως είδα εδώ μέσα κατιτίς που πολύ με σύγχυσε και με ούλο το σέβας πρέπει να σου το πω, για να το ξέρεις.

—Τι πράμα να ξεύρω, τέκνον μου; απόρεσε ο παπάς.

—Νά... είδα ανάμεσα στους ενορίτες σου και κάποιον που ήξευρα από το χωριό μου, του λέει ο Θράσος.

—Εμ οι άνθρωποι ταξιδεύουν, τέκνον μου, απάντησε ο παπάς. Πάρε παράδειγμα εσένα.

—Ταξιδεύουν, παπά μου, συμφώνησε ο Θράσος. Πλην όμως όχι όταν έχουν απονθάνει.

—Σωστά, είπε διδακτικά ο παπάς. Το μόνο ταξίδι που κάνουν οι απονθαμένοι είναι ή για τον Παράδεισο, όταν είναι καλοί και ευσεβείς Χριστιανοί και συνεισφέρουν τον οβολόν τους εις το παγκάρι της εκκλησίας, ή για την Κόλαση (Θε μου σχώρα με), όταν είναι ασεβείς και τζαναμπέτηδες.

—Κι εκείνοι που δεν πάνε πουθενά και μένουν εδώ πέρα, άλιωτοι, να παιδεύουν τους ανθρώποι; είπε ο Θράσος.

Σταυροκοπήθηκε ο καλός ιερέας.

—Αυτοί είναι βουρδούλακες κι ο Θεός να μας φυλάει από δαύτους, είπε.

—Ε, τέτοιος είναι κι ο Μαμαλιάς που είδα εγώ εδώ πέρα, δήλωσε ο Θράσος.

Και του εξιστόρησε ούλα τα καθέκαστα, με το σι και με το νίγμα, που λέει ο λόγος.

Ο παπάς ξανασταυροκοπήθηκε.

—Μέγας είσαι Κύριε και θαυμαστά τα έργα Σου! ανέκραξε. Είσαι σίγουρος, τέκνον μου;

—Σιγουρότατος, όπως σε γλέπω και με γλέπεις, παπά μου, απάντησε ο Θράσος. Όμως έχω μια απορία.

—Τι απορία, τέκνον μου;

—Νά... εκεί στα μέρη μου ξεύουμε ότι οι βρυκόλακες ούλη τη μέρα είναι αραχτοί στο κιβούρι τους και ξετροπώνουν μόνο όταν πέσει η νύχτα, γιατί το φως του ήλιου, λέει, τους καίει. Όμως τούτος εδώ ήτουνε όξω μέρα μεσημέρι και δεν έπαθε τίποτις.

—Α, είναι επειδής εδώ, στην Ανατολή, τα 'χει κανονισμένα αλλιώς ο Μεμέτης, εξήγησε ο παπάς. Γι' αυτό και μπορούν οι βουρδούλακες να κυκλοφοράνε ανενόχλητοι και τη μέρα. Όταν με το καλό πάρουμε πίσω την Πόλη και την Αγιά Σοφιά τότες θα γένουν ούλα και πάλι όπως τα ξέρουμε εμείς, οι Χριστιανοί.

Κάθισαν το λοιπόν οι δυο τους και σκέβηκαν τι θα έκαναν με τη συφορά όπου τους έβρηκε, γιατί δεν γενόταν ν' αφήσουν τον τρισκατάρατο να αλωνίζει ανεσύσταγος.

Την άλλη Κυριακή το λοιπόν, στην εκκλησία φρόντισαν ν' αμπαρώσουν τις πόρτες κι όταν ο Μαμαλιάς πήγε να βγει, πριν βγουν τα άγια, βρέθηκε παγιδευμένος, σαν τον ποντικό στη φάκα. Έκλαιψε, παρακάλεσε, ο καψερός, αλλά οι καλοί Χριστιανοί ήτουνε ανένδοτοι. Κι έτσι, με το που βγήκαν τα άγια των αγίων ακούστηκε ένα μπαμ!... και

πάει ο βρυκόλακας ο Μαμαλιάς, γένηκε κομμάτια και να ζήσουμε να τον θυμόμαστε.

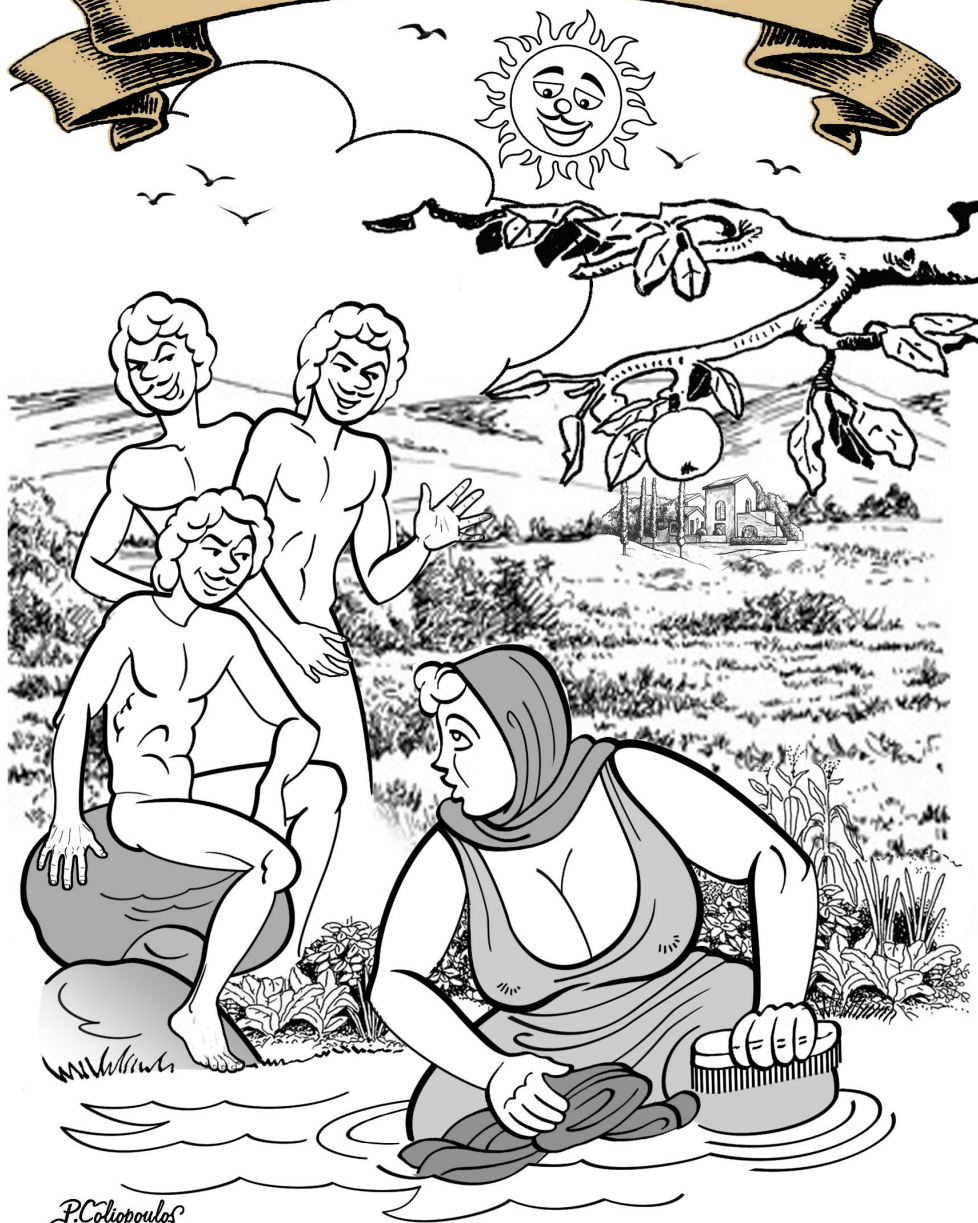
* * *

Η φουκαριάρα η Βαγγελιώ παρέμεινε χήρα, διότι ο Μήτσος άλλαξε γνώμη και στεφανώθηκε μια κοπελούδα από το γειτονικό χωριό, που του 'φερε προίκα δυο μουλάρια και τρεις γαϊδάρες. Όσο για τον τσέλιγκα, τον Ρεμπέτη, δεν έμαθε ποτές ότι ο Μαμαλιάς κράτησε τον λόγο του και τον έκαμε κερατά –μεταθανατίως– αλλά αυτό δεν είναι περριέργο, γιατί ούλοι ξεύρουμε ότι ο σύζυγος τα μαθαίνει πάντα τελευταίος (αν ποτές).

Οι Νεραϊδοί

P. Coliopoulos
21

Τοῦ Ἀγγελῆ τοῦ Μπόττη ἡ γυναῖκα ἀπό τοῦ Μαντζαγρᾶ, δυό
ἡμέραις ὕστερα ἀπό τό γάμο της ἔπλενε ἕ τήν ξελόντζα της
μοναχή. Ἦθελε νά σηκωθῆ νύχτα, νά ρήξη τήν μπουγάδα,
κ' ἔσηκώθηκε τά μεσάνυχτα, γιατί ἔλεγε πῶς ἦταν ἀπάνου
κάτου τέσσερες ἡ ὥρα, κ' ἐκόντευε νά ξημερώση, κ' ἐκεῖνο ἦτανε
δώδεκα. Ἐκεῖ ποῦ ἔπλενε ἤσυχα, νά σου κί' ἀνοίγεται ἄξαφνα ἡ
πόρτα, καί μπαίνουν μέσα τρεῖς Νεραῖδοι, ὁμορφοκαμωμένοι καί
καλοντυμένοι, καί τήν ἄρπαζουνε τή γυναῖκα καί τή σηκώνουνε
ψηλά.

(*N. Πολίτης, #787, Τρίπολις, σ. 474*)

Για να πούμε την αλήθεια η Διαμάντω του Καρανί-
κα καμία απολύτως ἐγκαψη δεν είχε να παντρευ-
τεί. Γιατί, ὅπως οὔλοι οι μυαλωμένοι σκλάβοι,
προτιμούσε να πορεύεται με τον αφέντη που γνώριζε τα
χούγια του –και φυλαγόταν– παρά με τον ἄγνωστο, που
μπορεῖ να της ἐβγαίνει τρισχειρότερος. Ὅμως ο πατέρας της
το αποφάσισε, ἔδωκε τα χέρια με τους συμπέθερους, οπότε
εχεινής, ἓνα ἀπλό θήλεο υποζύγιο, λόγος δεν της ἐπεφτε
και νά που βρέθηκε, στα δεκαεφτά της χρόνια –λίγο πριν
ξεμείνει στο ράφι δηλαδή– σύζυγος του Ἀγγελῆ του
Μπόττη, ἐνού πεταλωτή μεσόκοπου, που εἶχε μείνει χήρος

δυο βολές και χωρίς παιδιά, γιατί όπως έλεγαν οι κακές γλώσσες ήτουνε τελείως άσφαιρος, ο καιφερός.

Δεύτερη μέρα μετά το γάμο κι η πεθερά της –απέθαντη ακόμα η σκατόψυχη (Θε μου σχώρα με)– τη φόρτωσε μ' έναν μπόγο σκουτιά και την ξαπόστειλε να τα πλύνει στο ποτάμι.

—Και τήρα να τα κοπανήσεις καλά, να φύγουν οι κορείοι και η λίγδα, τη διέταξε. Μην και μου βγεις ακαμάτρα, γιατί σε στέλνω από κει που ήρθες απόψε κιόλας.

—Έννοια σου, μητέρα, και ξέρω, απάντησε η Διαμάντω σεβαστικά.

—Ξεράδια ξέρεις, αλλά τι να κάνουμε, εσύ μας έτυχες, με σένα θα πορευτούμε, γρύλισε η μέγαιρα.

Τι να κάμει η νιόνυφη, ζαλώθηκε τον μπόγο με τα άπλυτα, πήρε μαζί της σαπούνι από ποτάσα, τον κόπανο κι αλαφρόπετρα, μια βούρτσα και πήγε σ' ένα απόμερο μέρος της ακροποταμιάς, μακριά από εκεί που έπλεναν οι άλλες, για να γλυτώσει την καζούρα και τα πειράγματα, που φρεσκοπαντρεμένη αυτή τη στέλναν κιόλας να βάνει μπουγάδα.

Έφτακε λοιπόν στην ακροποταμιά η Διαμάντω, ψυχή δεν υπήρχε γύρω, ανασκουμπώθηκε, μπήκε στο νερό κι αρχίνησε την πλύση, βλαστημώντας από μέσα της τη μοίρα της την κακιά κι αυτή ούλων των γυναικών, που είναι δούλες άμισθες των άντρηδων και των μανάδων τους. Αλλά έτσι άδικα τα κανόνισε ο καλός Θεός και ποιοι ειμάστενε τώρα εμείς να του ρίζουμε λάθος;

Ξαφνικά, εκεί που παιδευόταν με τα ρούχα το κορίτσι, σαν να του φάνηκε πως δεν ήτουνε πια μονάχη της. Κάνει έτσι και γυρίζει... και τι να δει;!

Τρία παληκάρια, σαν τα κρύα τα νερά, έτσι όπως τα γέννησε η μάνα τους, κάθονταν και τη χάζευαν από την όχθη. Αμέσως κατάλαβε ότι από το χωριό τούτα εδώ δεν

ήσαντε, ούτε από κάνα άλλο κοντινό, γιατί οι χωριάτες είναι στραβοχυμένοι και καχομούτσουνοι, ενώ αυτοί φάνταζαν σαν αρχαία αγάλματα ένα πράμα. Όχι μόνο δεν ήσαντε χωριάτες, αλλά ούτε καν ανθρωποι δεν μπορεί να ήσαντε.

“Νεραϊδοί!” σκέφτηκε η Διαμάντω. “Ο Χριστός και η Παναγιά να βάνουν το χέρι τους, μην μου κάνουν κακό.”.

Σαν να διάβασε τη σκέψη της ένας απ’ αυτούς την καθησύχασε.

—Μη φοβάσαι, ορή κοπέλα, και δεν θα σου κάνουμε κακό, της λέει.

Πρόσεξε η Διαμάντω ότι τα εργαλεία ούλων –και τι εργαλεία, Παναΐα μου!– είχαν πάρει τον ανήφορο και δεν ήτουνε καθόλου σίγουρη για τις αγαθές τους προθέσεις. Τα εργαλεία είναι για να τα χρησιμοποιούμε, όχι να τα ’χουμε έτσι, για άμα χρειαστούν κάποτε. Ωστόσο κάθε άλλο παρά φοβήθηκε.

—Εσείς μπορεί να λέτε ότι έχετε καλό σκοπό, είπε θαρρετά, αλλά μάτια έχω και γλέπω ότι τα εργαλεία σας έχουν πάρει την ανηφόρα για τα καλά.

—Εμ τι να κάνουμε, οι καψεροί; απάντησε ένας άλλος. Τόση ώρα που σε χαζεύουμε... ενθουσιαστήκαμε, δεν ειμάστενε καμωμένοι κι από σίδερο, πώς να το κάνουμε!

—Ανωτέρα βία, επικρότησε ένας άλλος.

Κολακεύτηκε η Διαμάντω –ποια δεν θα κολακευόταν;– που τέτοια λεβεντόπαιδα συγκινήθηκαν από τα κάλλη της, ενώ του αντρού της δεν του ’καμε ούτε κρύο, ούτε ζέστη.

—Μπα; τους κάνει. Δηλαδή τι; Με λιμπιστήκατε σαν να λέμε;

—Δεν γλέπεις, ορή κοπέλα; αναφώνησε ο πρώτος. Δεν κρατιόμαστε.

—Ναι... ναι..., συμφώνησε ο δεύτερος. Πάθαμε ζημιά σου λέω.

- Εγώ έχω πάθει ταράκουλο, δήλωσε ο τρίτος.
- Και τι θέτε να γένει; έκανε τις παραδοσιακές δυσκολίες η Διαμάντω. Άλλωστε ντροπής πράματα... παντρεμένη γυναίκα είμαι. Ούτε δυο ημερώνε, αν θέτε να ξέρετε.
- Και δυο μερώνε νύφη σ' άφηκε ο άντρας σου ν' ασκωθείς απ' το κρεβάτι, τέτοια καλλονή; απόρεσε ο πρώτος νέραιδος.
- Τι σοϊ άντρας είναι ευτούνος; απόρεσε κι ο δεύτερος.
- Εξόν κι αν δεν τον νοιάζει, σχολίασε ο τρίτος.
- Ε, η αλήθεια είναι ότι δεν τον πολυνοιάζει, εδώ που τα λέμε..., αναγκάστηκε να ομολογήσει η Διαμάντω.
- Δηλαδή;... Τίποτις; ρώτησε ο πρώτος.
- Λίγα πράματα, τα μάσηξε η Διαμάντω. Τι να σας λέω τώρα και τι να καταλάβετε; Άσε... ζω ένα δράμα!
- Ήρθαν κοντά να την παρηγορήσουν τα παληκάρια.
- Μη στεναχωρεύεσαι, κοκώνα μου κι ούλα θα διορθωθούν...
- Ναι. Εμείς!...
- Βασίλισσα θα σ' έχουμε.
- Μα τι μου λέτε εκεί, δεν εντρέπεσθε, παντρεμένη γυναίκα!... είπε (για την τιμή των όπλων) η Διαμάντω.
- Και τι πειράζει;
- Εδώ υπάρχει ανωτέρα βία!...
- Απ' ούλες τις πλευρές...
- Δηλαδή τι μου λέτε τώρα; έκαμε την αγανακτισμένη η Διαμάντω. Να καθίσω να με παρηγορήσετε;
- Εμ, τι άλλο, γιαβρούμ;
- Έτσι όπως ήρθαν τα πράματα;...
- Η μισή ντροπή δική μας και η μισή δική σου...

—Α, δεν ξέρω..., είπε η Διαμάντω. Αυτά δεν είναι σωστά πράγματα. Αν μαθευτεί τίποτις στο χωριό, οποία η θέση μου εμένα;

—Αμ δεν θα μαθευτεί. Γιατί να μαθευτεί;

—Εμείς κουβέντα δεν θα πούμε.

—Κι ούλοι θα ειμάστενε ευχαριστημένοι.

—Μα κάνει; αμφιταλαντεύτηκε η νιόπαντρη (και μάλλον ατυχήσασα).

—Πώς δεν κάνει;

—Κάνει και παρακάνει.

—Άσε που θα σε κάνουμε και πλούσια...

Αυτό το τελευταίο επιχείρημα φάνηκε να πείθει τη Διαμάντω. Εδώ είχαμε το τερπνόν μετά του ωφελίμου. Και με τέτοιους παίδαρους! Το συζητάς; Ειδικά μετά τη νίλα της νυφικής παστάδας;

—Ναι, αλλά εισάστενε πολλοί, παρατήρησε.

—Τόσο το καλύτερο, επιχειρηματολόγησε ο πρώτος νεραϊδος. Δεν έχεις ακούσει που λένε ότι «ούλοι οι καλοί χωράνε»;

—Ναι, αλλά...

—Δεν έχει «αλλά», κουζούμ. Μια απόφαση είναι.

Μια απόφαση ήτουμε και στο τέλος η Διαμάντω την πήρε.

Κι άγια έπραξε που την πήρε, γιατί έμεινε πολύ ευχαριστημένη κι εκείνη αλλά και η ενθουσιώδης ομήγυρη. Και νά που η τιμωρία της μπουγάδας –που της επέβαλε η στρυφνή πεθερά– γένηκε αφορμή για χαρά και διασκέδαση, πράγματα φυσικά απαγορευμένα για τις κυράτσες, στεφανωμένες κι αστεφάνωτες, τον καιρό εκείνο –αλλά και για πολλούς μετέπειτα καιρούς, μην σου πω ως και τα σήμερα.

Η Διαμάντω έμεινε έκθαμβη, μαθαίνοντας εμπράκτως ότι αυτό που οι γυναίκες θεωρούσαν μαρτύριο κι αγγαρεία αβάσταχτη, όταν το βίωναν με τους συζύγους τους, εδώ ήτουνε γιορτή, όπου κάθε έκπληξη φύλαγε και μια απόλαυση, απ' αυτές που ονειρεύεται κάποιες φορές κρυφά το θή-λεο, αλλά ξέρει ότι στην κανονική ζωή δεν πρόκειται να το βιώσει.

Πέρασε η ώρα στην ακροποταμιά το λοιπόν πολύ ευ-χάριστα και συμφώνησαν, ούλοι μαζί οι πανηγυρτζήδες, να το επαναλάβουν και την επομένη που θα προέκυπτε μπου-γάδα.

—Είδες, γιαβρούμ, που το σκεφτόσανε; της λέει ο ένας νέραϊδος. Τι, άσχημα περάσαμε;

—Μα πού να ξέρω, η καψερή; απάντησε η Διαμάντω. Σάματις έχω καμιά πείρα; Ό,τι ξέρω απ' αυτές τις δυο μέρες που είμαι νιόνυφη το ξέρω και πίστεψέ με... δεν είναι καθόλου ευχάριστο.

—Δηλαδή τι, κουζούμ; Ο άντρας σου δεν σε περι-ποιείται; απόρησε ένας άλλος.

—Μπάαα! απάντησε η Διαμάντω μορφάζοντας. Αυτός ίσα να κάμει τη δουλειά του, στα τσάκα-τσάκα, και να ξε-ραθεί για ύπνο. Μέχρι να καταλάβω τι γένεται η παράστα-ση έχει σχολάσει. Άσε που του τσιγκουνεύτηκε κιόλας ο κα-λός Θεός τα προσόντα. Μια τόση δα μπάμια του 'δωκε, του άχαρου, να πορεύεται όπως-όπως. Ενώ ελόου σας... φτου μη σας βασκάνω... ολάκερος μπαχτσές με ζαρζαβατικά, που λέει ο λόγος! Έτσι μάλιστα!

Γέλασαν ευχαριστημένοι οι νέραϊδοι.

—Αμ έτσι είναι φτιαγμένη η ράτσα μας, γιαβρούμ, της είπαν. Όμως σ' αυτές τις δουλειές δεν έχει σημασία πόσο μεγάλο και γερό είναι το εργαλείο, αλλά πώς το χρησιμο-ποιεί ο μάστορης.

—Ε, δεν μπορώ να πω, γέλασε η Διαμάντω. Όσο γι' αυτό εισάστενε και τα καλύτερα μαστόρια.

—Και πού να δεις ακόμα! Μην κοιτάς που για πρώτη βολά, όσο να 'ναι δεν είχαμε και το θάρρος... Στάκα να γνωριστούμε καλύτερα και τότες να δεις πράματα και θάματα!

—Αμήν και πότε! είπε η Διαμάντω και μάζωξε τα μισοπλυμένα σκουτιά της.

* * *

Κι έτσι περνούσε ο καιρός ωραία και καλά κι ούλοι ήσαντε ευχαριστημένοι. Οι νέραϊδοι, που είχαν βρει μια πρόθυμη και φιλομαθή μορφονιά, να τους κάμει τα χατήρια, η Διαμάντω, που μάθαινε από τους καλύτερους δασκάλους τις μεγάλες αλήθειες της ζωής (και γιόμιζε συγχρόνως το σε-ντούκι της με φλουριά), ο Αγγελής ο Μπόττης, ο σύζυγος, που δεν του φορτωνόταν η γυναίκα του να επιτελέσει τα συζυγικά του καθήκοντα, και μόνο η πεθερά δεν ήτουνε ευχαριστημένη—όπως ούλες οι πεθερές του κόσμου ετούτου.

Η οποία μια μέρα έπιαχε τον γιόκα της και του τα 'ψαλε.

—Αυτή η γυναίκα σου, η ακαμάτρα..., του λέει.

—Ε, τι; λέει αυτός.

—Δεν τη γλέπω να γκαστρώνεται.

Ξεροκατάπια ο Αγγελής.

—Μπρε μάνα, σαν δίκιο να 'χεις, της λέει. Τώρα που το λες το πρόσεξα κι ελόου μου.

—Πάλι καλά, γκρίνιαξε η πεθερά. Αλλά γιατί δεν γκαστρώνεται; Μπας και μας βγήκε στέρφα; Γιατί αν είναι έτσι να τη στείλουμε από κει που μας ήρθε. Δεν θα την ταΐζουμε τζάμπα και βερεσέ, την ανεπρόκοπη.

—Μπα..., είπε σκεφτικός ο Αγγελής. Δεν νομίζω...

—Τότες τι; Δεν φαντάζομαι εσύ, χαϊβάνι, να μην κάμεις το χρέος σου!...

Κόμπιασε ο Αγγελής.

—Η αλήθεια είναι ότι ούλο και μου βγάνει δικαιολογίες, είπε. Άλλοτες είναι κουρασμένη, άλλοτες έχει πονοκέφαλο, άλλοτες την πονεί η κοιλιά, η μέση, το πόδι...

Κούνησε το κεφάλι της η πεθερά με κείνον τον τρόπο που λέει «αμ τα ξέρω εγώ αυτά».

—Να δεις που έχει βρει αγαπητικό, η τσούλα! λέει του γιου της. Αυτές είναι δικαιολογίες των γυναικών εκείνων που —Θε μου σχώρα με— ξεπορτίζουν.

—Έλα, μπρε μάνα τώρα!..., διαμαρτυρήθηκε (χαλαρά) ο μάλλον κερατάς. Η Διαμάντω να κάμει τέτοιο έγκλημα;

Τι να του 'λεγε τώρα η καλή και πονόψυχη μάνα; Ότι κανένα θήλεο δεν είναι υπεράνω υποψίας έτσι και το καβαλήσει ο πειρασμός —ούτε αυτή η ίδια, που λέει ο λόγος;

—Να την περικολουθήσεις κρυφά, ορμήνεψε το καμάρι της. Να δεις που όταν πάει για πλύση στο ποτάμι την κάμει την κουτσουκέλα. Θα την πάρεις από πίσω και θα δεις.

Τώρα του Αγγελή του μπήκαν ιδέες. Κι άπαξες και σου μπουν ιδέες, δεν βγαίνουν μετά με τίποτις. Έτσι, την επόμενη φορά που η Διαμάντω κατέβηκε στην ακροποταμιά να βάνει μπουγάδα, την πήρε στο κατόπι, προσεκτικά, χωρίς να τον δει εκείνη, παγαίνοντας από θάμνο σε θάμνο κι από δέντρο σε δέντρο.

Φτάκαν καμιά βολά στο ποτάμι, μπρος η Διαμάντω κι από πίσω ο υποψιασμένος σύζυγος, από κρυψώνα σε κρυψώνα.

Ψυχή ζώσα δεν υπήρχε στην ακροποταμιά.

“Θα άργησε ο λεγάμενος” σκέβηκε ο Αγγελής.

Βλέπει όμως τη γυναίκα του να συμπεριφέρεται περίεργα. Να γελάει και να μιλεί, λες και υπήρχε κόσμος εκεί γύρω, που έβλεπε όμως μόνο ευτούνη.

“Μπρε, μην και της έστριψε, της παρλιακιάς;” απόρεσε ο Αγγελής. “Με ποιον διάτανο μιλεί και με ποιον χαριεντίζεται, λες και είναι σε πανηγύρι, πανάθεμα το σόϊ της;”.

Και να ’μενε στις κουβέντες και τα γέλια καλά θα ήτουνε, όμως το πράμα προχώρησε.

Κατάπληκτος ο κρυμμένος πεταλωτής βλέπει το στεφάνι του να γδύνεται εντελώς και να προβαίνει σε πράξεις ακατονόμαστες, που ο φουκαράς ο Αγγελής ούτε να φανταστεί δεν μπόραγε.

“Α, μα τούτη εδώ έχει λαλήσει πέρα για πέρα! Μονάχη της απαυτώνεται;!”, είπε του εαυτού του.

Βέβαια εμείς ξέρουμε ότι η Διαμάντω ούτε λαλήσει είχε, ούτε μονάχη της απαυτωνόταν. Είχε συναντήσει και πάλι τους ωραίους νέραϊδους και κάμανε ούλοι μαζί Χριστούγεννα κι Ανάσταση, όμως ο μπαλούρδος Αγγελής δεν ήτουνε αλαφροίσκιωτος και γι’ αυτό δεν μπόραγε να δει τα ξωτικά, αλλά έγλεπε μόνο τη γυναίκα, να συμπεριφέρεται περίεργα (και κατάπτυστα βεβαίως), οπότεν έβγαλε το μόνο συμπέρασμα που γενόταν να βγάλει.

Αλαλιασμένος ο άμοιρος φεύγει και πάει γραμμή στη μάνα του, που τον περίμενε στο σπίτι να μάθει τα καθήκαστα.

—Πού να στα λέω, μάνα! της λέει. Πάει η Διαμάντω, το ’χασε τελείως. Το και το γένηκε. Το είδα με τα ίδια μου τα μάτια και δεν το πίστευα.

—Αμ γι’ αυτό τα «δεν μπορώ... δεν δύναμαι». Το ’πα εγώ, δεν το ’πα; είπε κουνώντας το κεφάλι της η πεθερά. Το ’χασε ή δαιμονίστηκε εμάς λίγο μας κόφτει. Το πράμα μας βγήκε σκάρτο, αυτό ξέρω να πω εγώ. Γλήγορα να πας στη Χώρα, στο Δεσπότη, και να ζητήξεις να σου βγάλει αμέσως διαζύγιο. Δεν θα ’χουμε εμείς αυτά τα αίσχη στο σπίτι μας. Αυτά που κοροϊδεύουμε στους άλλους!

Τι να κάμει ο ταλαίπωρας ο Αγγελής;... Δίκιο είχε η

μάνα του –όπως πάντα. Καβαλάει το μουλάρι και πάει στη Χώρα, γραμμή στον Δέσποτα.

Σούφρωσε τα φρύδια του δυσαρεστημένος ο άγιος πατέρας, γιατί καθόλου δεν του άρεζαν αυτά τα μοντέρνα καμώματα. Τι έχουμε πει; Πατρίς-Θρησκεία-Οικογένεια. Έτσι τα βρήκαμε, έτσι θα τ' αφήσουμε. Δεν θα τα ισοπεδώσουμε τώρα ούλα!

—Τι μου τσαμπουνάς για διαζύγια και χωρισμούς εδώ πέρα, τέκνον μου; του κάνει αυστηρά. Δεν εντρέπεσαι; Δεν λέει το Ευαγγέλιο «Ους ο Θεός συνέζευξεν, άνθρωπος μη χωρίζετω»; Θεσ τώρα να θυμώσω και να σου τραβήξω κανέναν ξεγυρισμένο αφορεσμό;

—Κάτσε πρώτα να σου πω τι είδα, Δέσποτά μου, και μετά μου λες..., του λέει ο Αγγελής.

Κι έπιασε να του εξιστορεί αυτά που είδε –που δεν είδε δηλαδή– με ανατριχιαστικές λεπτομέρειες, όπως είθισται να κάμουν οι χωριάτες σε παρόμοιες περιπτώσεις, λέγοντας τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη, αντιθέτως με όσα μας διδάσκει η βαρώνη Ντε Σταλ στους κανόνες ευγενούς συμπεριφοράς που μας κληροδότησε.

Έφριξε ο Δέσποτας.

—Μα τι μου λες, τέκνον μου! του λέει. Αυτό είναι σοβαρό. Έτσι όπως το ακούω θα 'λεγα ότι η εν λόγω συμβία σου δαιμονίστηκε.

—Αυτό λέει κι η μάνα μου! αναφώνησε περιχαρής ο Αγγελής. Δώκε μου το διαζύγιο, να πάγω στην ευχή του Θεού και της Παναγίας.

—Αμ δεν είναι έτσι εύκολα τα διαζύγια, είπε αυστηρά ο Δέσποτας. Πρώτα θα δούμε μήπως και μπορέσουμε να ξορκίσουμε τον Τρισκατάρατο κι αν δεν μπορέσουμε... μετά γλέπουμε. Να μου τη φέρεις εδώ, την αμαρτωλή, να τη διαβάσω και να την ξομολογήσω.

Τι να κάνει κι ο Αγγελής, ο καφερός, πήρε τη Διαμάντω και την πήγε στον Δεσπότη να την ξομολογήσει και να ξορκίσει τον δαίμονα.

Τώρα τι γένηκε εκεί εμείς δεν ξέρουμε. Κείνο που ξέρουμε είναι ότι η εξομολόγηση κράτησε μια βδομάδα και στο τέλος η επιστήμη σήκωσε τα χέρια ψηλά. Αδύνατον να εκδιωχθεί ο Τρισκατάρατος, οπότε ο άγιος πατέρας υπόγραψε το διαζευκτήριο και χριστιανικώς πράττοντας πήρε την άτυχη Διαμάντω στο δεσποτικό, να τον υπερετεί και μήπως, κάποια στιγμή, να μετανοήσει.

Αν τώρα μετανόησε η Διαμάντω δεν το ξέρουμε. Όμως όταν ο Δέσποτας «εχοιμήθη» –έτσι λένε για τους αγίους ανθρώπους όταν μας αφήνουν χρόνους– της αφήκε ούλη του την περιουσία, που μαζί με τα χρυσά φλουριά, που είχε μαζώσει η καλή γυναίκα από τους νέραϊδους, την έκαμαν πολύ πλούσια και σεβαστική κι αν κάποιος μετάνιωσε απ' αυτή την ιστορία αυτός ήτουνε ο Αγγελής ο Μπόττης και η μάνα του, που έχασαν τέτοιο κελεπούρι μέσα από τα χέρια τους.

Ο Μύθος

Κάθε νύχτα έπροβάτει 'ς τό σπίτι ένας Μῶρος, έπήγαινε 'ς τό κρεβάτι, 'παιρνε τό παιδί, τό έχάϊδευε, τό έφιλοῦσε. Ή μάνα τό 'βλεπε, γιατί ήτανε έλαφροήσκιωτη και δέν 'λεγε τίποτσι καμμιανοῦ, οὔτε τοῦ άντρός τση. Σέ εκείό τό σπίτι ήταν χίλια καλά. Οὔλαις οί 'ργασίαις τους έπηγαίνανε καλά, τό παιδί ήτανε ένα καμάρι, πάντα ὕγιο.

(N. Πολίτης, #419, Ζάκυνθος, σ. 235)

Με το παρελθόν τση ετούτη εδώ η χώρα τση Νότιας Βαλκανικής έχει μια περίεργη σχέση. Ό,τι θεωρεί καλό το προμοτάρει και το προπαγανδίζει αβέρτα, εξωραϊζοντας και μασκαρεύοντας εκείνα που την ενοχλούν, παρουσιάζοντας έτσι μια εικόνα που μικρή σχέση έχει τελικά με την πραγματικότητα. Βοηθάει σ' αυτό και η επιδημική ημιμάθεια (αποφεύγω να πω αμάθεια) που μαστίζει αυτόν τον λαό, που έψαχνε πάντα να βρει την ταυτότητά του –σε λάθος μεριά– και γι' αυτό ακόμα δεν την έχει βρει –ούτε και πρόκειται.

Ό,τι όμως θεωρεί στραβό ή το εξαφανίζει κάτω από το χαλί ή το μεταλλάσσει, πάντα σε όφελός της, ώστε κοιτάζοντας προς τα πίσω να γλέπει μόνο δόξες και μεγαλεία και συμπεριφορές άμεμπτες, λες και η ράτσα ετούτη ήρθε από άλλον πλανήτη κι ως εκ τούτου δεν έχει κανένα από τα κουσούρια που χαρακτηρίζουν το ανθρώπινο είδος, μόνο προτερήματα.

Νά γιατί δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε με τους άλλους λαούς, οι οποίοι πάντα μας επιβουλεύονται και οι οποίοι έχουν, φυσικά, πάντα άδικο κι ελόου μας πάντα δικιο. Ούτε συναμετάξυ μας δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε δηλαδή, αλλά ευτούνο είναι μια άλλη ιστορία.

Από τη χώρα ετούτη πέρασαν πολλοί απρόσκλητοι μουσαφίραιοι, ο καθένας εκ των οποίων έφερνε μαζί και την κουλτούρα και τση συνήθειές του, που αφομοιώναμε βέβαια, αλλά αφ' υψηλού και ποτές σε βάθος. “Σας κάνουμε τη χάρη, αλλά μην το παίρνετε πάνω σας, γιατί εμείς ειμάστενε πολύ ανώτεροι κι από σας κι από τον καθένα κι αν μας αφήνατε (εσείς, οι επίβουλοι ξένοι) θα είχαμε γένει μεγάλοι και τρανοί και θα διαφεντεύαμε την οικουμένη.”

Οι απρόσκλητοι κάποτε ξεκουμπίζονταν, αφήνοντας πίσω τους κακές αναμνήσεις και τα σημάδια του περάσματος τους απ' εδώ. Τα οποία σπεύδαμε δελέγκου να εξαφανίσουμε, μακάρι και να ήτουνε τα μεγαλύτερα αριστουργήματα τση αρχιτεκτονικής και τση Τέχνης. Αντικαθιστώντας τα με τα σαφώς ανώτερα εξαμβλώματα, τα ειδικά μας. Νά γιατί ούλες οι πόλεις τση Ελλάδας μοιάζουν στην απρόσωπη ασχήμια τους και την κακομοιριά τσου.

Με ελάχιστες εξαιρέσεις.

Όπως στα Ιόνια Νησιά. Όπου παρέμεινε ο χαρακτήρας που διαμορφώθηκε από τσου κατάπτυστους εισβολείς – μέχρι τσου μεγάλους σεισμούς δηλαδή, οπότεν αναλάβαμε να «ανοικοδομήσουμε», με τον δικόνε μας απαράμιλλο τρόπο. Το αποτέλεσμα ήτουνε το αναμενόμενο. Μόνο η Κέρκυρα γλύτωσε, επειδή τη φύλαξε ο Άγιος Σπυρίδωνας και δεν έπεσε, κι αυτή όμως μόνο στην Παλιά Πόλη, το Καμπιέλο. Παραόξω η «πρόοδος» και η «ανάπλαση» έφεραν την ίδια συφορά.

Βέβαια από τα Ιόνια πέρασαν ο πολιτισμένος Ενετός κι ο επίσης πολιτισμένος Ιγγλέζος (τους τότε λέμε, όχι τους τώρα), όχι ο άγριος, απολίτιστος και αμαθής Τούρκος (ο

οποίος περιπλέον τυγχάνει και μουσουλμάνος). Έτσι δεν είχαμε τζαμιά και μιναρέδες να εξαφανίσουμε. Μας απόμειναν λοιπόν τα κομψά δυτικοστραφή κτίρια, τα οποία είχαμε προ πολλού ενσωματώσει, σαν ιδέα και σαν εικόνα, στη δικιά μας, εκλεπτυσμένη κουλτούρα.

Και τα κτίρια ευτούνα ούλα είχαν τση δικές τους ιστορίες να διηγηθούν. Ιστορίες αληθινές, που είχαν ποτίσει τση πέτρες και τα μαδέρια. Μια τέτοια ιστορία, σ' ένα από τούτα εδώ τα σπίτια είναι κι αυτή που θα διηγηθούμε εδώ.

* * *

Όταν η σόρα-Ανέτα μετακόμισε σ' ευτούνο το σπίτι, που ήτουμε μεγαλύτερο και καλύτερο από το παλαιό, κατάλαβε αμέσως πως καντινίς το καλό σύντρεχε εδώ πέρα, σαν να 'χε το δικό του το πνεύμα, που το φύλαε και το φρόντιζε.

Όταν το 'πε του αντρού τση όμως ευτούνος έβανε τα γέλια.

—Με κογιονάρεις, ορή γυναίκα; τση λέει. Τίποτσι δεν υπάρχει στο σπίτι, πάρεξ μπορεί κάνας μπόντικας στο κελάρι.

—Μα για καλό το λέω, άντρα μου, διαμαρτυρήθηκε η σόρα-Ανέτα. Δεν βαρυγκώμησα, η άχαρη.

—Καλό, ξεκαλό, εδεδώ ήρθαμε, εδεδώ θα μείνουμε, απάντησε ο άντρας τση, που δεν πίστευε στο υπερφυσικό παρά μόνο όταν κατέβαζε κάνα-δυο καρτούτσα περιπλέον κι έφτιαχνε γκουβέρνο δικό του, με βασιλέα και πρωθυπουργό τον ίδιο.

Σύντομα όμως η σόρα-Ανέτα θα μάθαινε, από πρώτο χέρι, ότι είχε δίκιο κι ότι στο σπίτι ευτούνο, εξόν από κείνη, τον άντρα τση και το μωρό τση, υπήρχε κι ένας άλλος κάτοικος, που καθώς φαίνεται ήτουμε εκεί από μπριχού αριβάρουν ελόου τσου.

Είχανε πέσει κείνο το βράδυ για ύπνο μπονόρα, γιατί ο σορ-Πάκης ήπρεπε ν' ασκωθεί πρωί, για να περιλάβει κάτι υφάσματα κοντραμπαντιέρικα, για το μαγαζάκι που διατηρούσε κοντά στην Υπαπαντή, και τση σόρας Ανέτας δεν τση κολλούσε ύπνος με τίποτσι, γιατί, όπως ούλες οι γυναίκες, όταν ξάπλωνε τότε τση έρχονταν στο νου όσα ήπρεπε να γένουν και δεν γένηκαν κι όσα τση ήπρεπαν τση ίδιας και δεν τση έτυχαν.

Εκεί λοιπόν που σχεβότουνε ευτόυνο και το άλλο και βουρλιζόταν από μονάχη τση, βλέπει ξαφνικά να μπαίνει στην κάμαρη, σαν κύριος, ένας Μώρος κανονικός, με το μουστακάκι του, με το τουρμπάνι του, με ούλα. Η αλήθεια είναι ότι δεν τρόμαξε. Ο εν λόγω φαινόταν ήμερος και καλοσυνάτος, αλλά διαολίστηκε που ένας ξένος άνθρωπος, μακάρι και στοιχειό, έμπαινε έτσι, σαν νοικοκύρης, στην κάμαρη, χωρίς να ζητήξει, για τα μάτια τουλάχιστον, την άδεια των κανονικών νοικοκυραίων.

Ήτουμε έτοιμη να ξυπνήσει τον Πάκη, που έχοντας κατεβάσει τα καρτούτσα του, ως συνήθως, κοιμόταν του καλού καιρού και σιγά μην ξύπναγε, αλλά κάτι η γυναικεία τση περιέργεια, κάτι ο Μώρος, που τση έκαμε νόημα να μην πει τίποτσι, είπε να περιμένει, να δει τι θα κάμει ο νυχτερινός απρόσκλητος μουσαφίρης.

Εκείνος πάλι πήγε στην κούνια του μωρού, έσιαξε τα στρωσίδια, το σκέπασε με την κουβερτούλα του, σαν να ήτουμε δικό του, και μετά ήρθε να ξαπλώσει στο κρεβάτι, δίπλα στην κατάπληκτη σόρα-Ανέτα.

—Ελόου σου πάλι ποιος είσαι και πώς τρούπωσες στο σπιτικό μου, μαύρα μεσάνυχτα; τον ρωτάει χαμηλόφωνα, μην ξυπνήσει τον Πακη, η σόρα-Ανέτα.

—Εμ δεν είμαι ο Μώρος του σπιτιού, μάτια; τση αποχρένεται εκείνος το ίδιο χαμηλόφωνα.

—Α, μπα; του κάμει η σόρα-Ανέτα. Και πού το ξεύρω

εγώ ότι δεν είσαι ένας καντουνιέρης,¹²⁷ που τρούπωσε στο σπίτι για να τσουρνέψει και δεν ξέρω κι εγώ τι άλλο;

—Και θα καθόμανε να σου πιάκω την κουβέντα, κυρά μου; επιχειρηματολόγησε ο Μώρος.

—Α, δεν ξέρω πώς δουλεύει το μυαλό του κάθε ιμποστόρου,¹²⁸ απάντησε επιφυλακτικά η σόρα-Ανέτα. Τόσα ακούμε που γίνονται.

Γέλασε ο Μώρος.

—Βα μπένε,¹²⁹ τση λέει. Αν στεναχωρεύεσαι που είμαι εδεδώ, να σου κάμω παρέα, που δεν σου κολλάει ύπνος, πε μου το να φύγω.

Δεν στεναχωρεύονταν η σόρα-Ανέτα, αντιθέτως έβρισκε τον γλυκομίλητο Μώρο μόλτο συμπάτικο¹³⁰ και τση άρεζε η συντροφία του.

—Μπα... μιας κι έκαμες τον κόπο να 'ρθεις κάτσε να πούμε δυο κουβέντες, να περάσει η ώρα, μιας κι εμέ δεν μου κολλάει ύπνος, είπε.

Κι έτσι κάθισε ο Μώρος και πιάκανε την κουβέντα και η μια κουβέντα φέρνει την άλλη και ινσόμα πέρασε η ώρα μια χαρά και ούλοι έμειναν πολύ ευχαριστημένοι, ακόμα κι ο σορ-Πάκης, που κοιμότουμε του καλού καιρού και το μωρό που κοιμότουμε κι αυτό ήσυχο στην κούνια του. Και το ίδιο γίνηκε και την επομένη, και την παράλλη και κάθε βραδιά, και τση σόρα-Ανέτας τση άρεζε που έβρηκε μια συντροφία, να λέει δυο κουβέντες, άσε που τση έφυγαν τέλεια και οι αϋπνίες.

Ο Μώρος ήτουμε ούλα εκείνα που δυστυχώς δεν ήτουμε ο σορ-Πάκης. Τη βόηθουε στο νοικοκυριό —μέχρι που τση

¹²⁷ Καντουνιέρης: ο αλήτης.

¹²⁸ Ιμποστόρος: ο απατεώνας.

¹²⁹ Βα μπένε: εντάξει (από το ιταλικό).

¹³⁰ Μόλτο συμπάτικο: πολύ συμπαθητικός (από το ιταλικό).

μαγέρευε κάτι φαγιά από την πατρίδα του, μούρλια!-, φρόντιζε το μωρό, που υπεραγαπούσε, φρόντιζε την ίδια, ποικιλοτρόπως, να μην τση λείψει τίποτσι, και γενικώς έφερε τέτοια αλλαγή στο σπιτικό και στη ζωή τση σόρα-Ανέτας που η καλή γυναίκα σταυροκοπιότουνε κι ευχαριστούσε τον Άγιο για τούτο το αναπάντεχο ρεγάλο.

Μέχρι και οι δουλειές του σορ-Πάκη πήρανε την πάνω βόρτα και δεν πρόκανε να γιομίζει τα ράφια του μαγαζιού του με εμπόρευμα και τα σεντούκια του σπιτιού με τσεκί-νια. Η σόρα-Ανέτα ήτουνε σίγουρη πως, με κάποιο τρόπο μυστηριώδη, κι ευτούνο ήτουνε έργο του καλού τση του Μώρου, αλλά δεν έλεγε τίποτσι, επειδής ήξευρε πολύ καλά πόσο κακός ήτουνε ο κόσμος και δεν ήθελε να το γρουσου-ζέψει.

Και νά που, για μια ακόμη βολά, ο κόσμος απόδειχνε πόσο ντρίτα¹³¹ ήτουνε αυτή η γνώμη.

Απόγιομα ήτουνε και είχε αριβάρει για βίζιτα μια φιληνάδα τση σόρα-Ανέτας, η σόρα-Βενετία, που και η ίδια είχε μείνει μπριχού σ' ευτούνο το σπίτι κάμποσο καιρό.

—Ορή Ανέτα, τση λέει η σόρα-Βενετία. Το ξεύρεις, ορή, ότι ετούτο εδώ το σπίτι είναι στοιχειωμένο;

Γέλασε η σόρα-Ανέτα, τι να κάμει;

—Ορή Βενετία, εβουρλίστηκες τέλεια, ορή; τση λέει. Τι σεμπιάδες μου λες μια; Τίποτσι δεν έχει το σπίτι, μια χαρά είναι. Τι, αν ήτουνε καντιντίς δεν θα το καταλάβαινα η ίδια;

—Α, δεν ξεύρω, τση λέει η άλλη στρυφνά. Μπορεί και να μην ήθελες να το καταλάβεις.

—Να μην ήθελα; Γιατί να μην ήθελα, ορή φιληνάδα;

Την κοίταξε καλά-καλά η κουτσομπόλα.

—Καλά, τον Μώρο που μένει εδεδώ ελόου σου δεν τον είδες ακόμη; τη ρωτάει.

¹³¹ Ντρίτα: ευθέως, σωστά (από το ιταλικό diritto).

Κάμει χρέη κουτού η Ανέτα.

—Τον Μώρο; Ποιον Μώρο, ορή; τση κάμει. Εγώ δεν είδα κανέναν Μώρο.

—Μπα; τση λέει η άλλη. Είσαι σίγουρη, ορή; Ούτε τη νύχτα έρχεται στο κρεβάτι σου, να σ' εξυπερετήσσει, ούτε τίποτσι;

Κοκκίνισε από βεργκόνια η σόρα-Ανέτα.

—Καλά το λέω εγώ ότι εβουρλίστηκες, είπε. Ποίος Μώρος και ποίο κρεβάτι μου λες; Θα γύριζα εγώ να κοιτάξω άλλονε άντρα από τον εδικόνε μου, που τον έχω βασιλέα και κορώνα στην κεφαλή μου;

Γέλασε η σόρα-Βενετία.

—Ναι, καλά, είπε. Ούλες τα ίδια λέμε. Κι εγώ η ίδια τα 'λεγα. Αλλά... κακά τα ψέματα. Το ξένο είναι πιο γλυκό κι όταν μάλιστα είναι έτσι προικισμένο, σαν τον Μώρο καληώρα...

—Εγώ δεν είδα κανέναν Μώρο σ' αυτό το σπίτι, επέμεινε με ποντίγιο η σόρα-Ανέτα. Πάει και τελείωσε.

Ατυχώς τη στιγμή εκείνη ξεπρόβαλε ο Μώρος, να ρωτήσει τη σόρα-Ανέτα αν ήτουνε η ώρα να ταΐσει το μωρό, μην ξέροντας ότι έχει βίζιτα. Τον γλέπει η σόρα-Βενετία και πετάγεται πάνω πατώντας κάτι ούλα που ακούστηκαν σε ούλη τη γειτονιά.

—Ο Μώρος! Ο Μώρος! Έτος!¹³²

Σαστισμένος ο Μώρος τώρα τρέχει κοντά για να την ησυχάσει, αλλά η σόρα-Βενετία δεν ησυχάζοτουνε με τίποτσι. Και σε μια στιγμή, έτσι όπως χτυπιότανε, παραπατάει και γκρεμίζεται από τη σκάλα, τσακίζοντας χέρια και ποδάρια.

Τρέχουν οι γειτόνοι να δούν τι σύντρεξε... βλέπουν μια

---

¹³² Έτος: νά το.

σόρα-Βενετία τσακισμένη, να φωνάζει “Ο Μώρος... ο Μώρος με σκότωσε!”.

Κοιτάνε οι γειτόνοι ένα γύρο... πουθενά Μώρος!

Έρχεται κι ο κοντοστάμπελος¹³³... ρωτάει τι γίνηκε.

—Νά, εδώ η σόρα-Βενετία γκρεμίστηκε από τη σκάλα, του λένε.

—Ήτουνε κάζο πενσάτο ή κάζο ατσιντέντε;¹³⁴ ρωτάει ο κοντοστάμπελος, που ήτουνε πολύ του καθήκοντος και τυπικός.

—Πενσάτο ήτουνε! Να με σκοτώσει γύρευε! βάνει τση φωνές η τσακισμένη.

—Και πού ’ναι τος τώρα ευτούνος ο σγαρίλιος;¹³⁵ ρωτάει το όργανο κοιτάζοντας γύρω του παραξενεμένο.

—Κανέννας δεν την άμπωσε στη σκάλα, σορ-Ντάντη μου, ανέλαβε να εξηγήσει η σόρα-Ανέτα. Μονάχη τση παραπάτησε και γκρεμίστηκε, η φλιμένη.

—Και τι λέει τότενες; απόρεσε ο κοντοστάμπελος.

—Είναι που τρόμαξε και τώρα γλέπει φαντάσματα παντού, εξήγησε η σόρα-Ανέτα.

Οπότε πήρανε τη σόρα-Βενετία στον κουράντε και παιδεύτηκε μήνους μέχρι να ξανασταθεί στα ποδάρια τση κι από τότε την είχανε λίγο για βουρλισμένη και δεν τση δίνανε πολλή σημασία.

Ο σορ-Πάκης όμως όταν έμαθε για το πέτσο¹³⁶ που γίνηκε στο σπίτι του θορυβήθηκε. Απλό μυαλό είχε, ο άχαρος, τα υπερφυσικά και τα μυστήρια τα πίστευε και τα φοβότανε.

¹³³ Κοντοστάμπελος: ο χωροφύλακας.

¹³⁴ Κάζο πενσάτο, κάζο ατσιντέντε: εδώ περιστατικό εκ προμελέτης και περιστατικό τυχαίο.

¹³⁵ Σγαρίλιος: εξώλης, φαύλος.

¹³⁶ Πέτσο: επεισόδιο, καυγιάς.

—Ορή γυναίκα, λέει τση γυναικός του. Τι λέει ευτούνη η βουρλισμένη η Βενετία; Έχουμε λέει στοιχειό στο σπίτι μας;

—Ουχ καημένε, τση μπαρτζολέτες τση βουρλισμένης κάθεται και συνερίζεται; του λέει αυτή. Και δεν είπε για στοιχειό, για Μώρο είπε.

—Ακόμα χειρότερα! αναφώνησε ο ανθρωπάκος. Αυτό μας έλειπε τώρα! Ένας Μώρος στο σπιτικό μας!

—Ε, κι αν ήτουνε τι μ' αυτό; απάντησε η σόρα-Ανέτα. Δεν έχεις ακούσει ότι οι Μώροι φέρνουν καλοτυχία;

—Καλοτυχία δεν ξεύρω αν φέρνουν, είπε διαολισμένος ο σορ-Πάκης. Κείνο που ξεύρω εγώ είναι ότι αμπώνουν όποια γυναίκα βρουν και κάμουν τσου άντρηδοι κορνούτους.¹³⁷

—Μπα, τέτοιος φόβος δεν υπάρχει, άντρα μου, τον καθήσυχασε η σόρα-Ανέτα. Τι, δεν ξεύρεις ότι εγώ σε έχω βασιλέα και κορώνα στην κεφαλή μου;

—Ναι, δεν λέω..., μουρμούρισε ο σορ-Πάκης. Αλλά αν υπήρχε Μώρος στο σπίτι τότενες όρκο δεν θα 'παιρνα. Ακούγονται σημεία και τέρατα για ευτούνους.

—Ε, αφού δεν υπάρχει 'σύχασε, του κάμει η σόρα-Ανέτα. Τι, τόσον καιρό εδεδώ είδες ελόου σου κανέναν Μώρο;

—Μώρο δεν είδα, παραδέχτηκε ο σορ-Πάκης. Αλλά πάλι ο ίδιος κοιμάμαι βαριά. Και κλέφτης να έμπαινε στο σπίτι, που λέει ο λόγος, εγώ είδηση δεν θα 'παιρνα.

—Ελόου μου όμως κοιμάμαι αλαφριά, επιχειρηματολόγησε η σόρα-Ανέτα. Τι, αν έμπαινε κάποιος στην κάμαρη δεν θα τον καταλάβαινα;

Κούνησε το κεφάλι του καθησυχασμένος ο σορ-Πάκης.

—Αυτό να μου πεις, τση λέει. Μπα, από το τσερβέλο

¹³⁷ Κορνούτος: ο κερατάς (από το ιταλικό).

τση το σκοτισμένο θα τα 'βγανε ούλα αυτή η κοντοσουβλω¹³⁸ η Βενετία. Τώρα 'σύχασα.

* * *

Και η ζωή συνεχίστηκε όπως πριν. Μόνο που τώρα η σόρα-Ανέτα έκοψε τση βίζιτες των φιληνάδων τση στο σπιτικό τση, φόρσε και τύχει άλλη καμιά αλαφροίσκιωτη, σαν την άτυχη τη Βενετία, κι έχουμε χειρότερα. Άλλωστε είχε τον Μώρο τση, να τση κάνει παρέα και χροία για άλλη συντροφία δεν είχε καμιά.

Η δουλειά του σορ-Πάκη πάγαινε από το καλό στο καλύτερο, ο ίδιος ήτουνε πανευτυχής που έβγαινε να τα πει με τσου φίλους του και δεν είχε γρίντα όταν επέστρεφε στο σπίτι του κι έτσι ούλοι ήσαντε μια χαρά κι ο Μώρος μεγάλη τύχη για την οικογένεια.

Ακόμα και το μωρό ήτουνε ευχαριστημένο, γιατί στον χρόνο απάνω η σόρα-Ανέτα του έκαμε ένα αδερφάκι, να 'χει να παίζει. Κι αν ευτούνο το παιδί βγήκε κάπως σκουρόχρωμο τι πείραζε; Ο καλός Θεός τα στέλνει ούλα κι ευτούνος αποφασίζει. Τι, θα πούμε του Θεού τώρα πώς θα κάμει τη δουλειά του;

¹³⁸ Κοντοσουβλω: η κοντή και άσχημη γυναίκα.

Οι Πειρασμοί του Κλήδονα

P. Coliopoulos
27

Τὴν παραμονὴ τοῦ ἅη Γιάννη τοῦ Ῥιγανᾶ, εἰς τὰς ἕνδεκα ἢ ὦρα κοντὰ τὰ μεσάνυχτα, πῆγε μιά κόρη ἔς τὴ βρύση νὰ φέρη τὸ ἀμίλητο νερό. Ἐτο γυρισμὸ της ὅμως μερικοὶ πειρασμοὶ βάλθηκαν νὰ τὴν τρομάξουν γιὰ νὰ φωνάξη καὶ νὰ χάσῃ τὸ ἀμίλητο νερό τῆ δύναμή του.

(*N. Πολίτης, #878, Τρίπολις, σ. 535*)

Στη σεπτὴ καὶ ηθικοκρατούμενη ἐπαρχία του ἄλλοτε –ἀλλὰ κάποτε καὶ του τώρα– οἱ ἀνθρώποι, κι ὄχι μόνον οἱ νέοι, ἀσφυκτιοῦν καὶ πνίγονται ἀπὸ τους πολλοὺς (ἀγραφους) κανόνες συμπεριφορᾶς, τὰ «πρέπει» καὶ τὶς μύριες ὅσες ἀπαγορεύσεις. Ἡ ἀνθρώπινη φύση λαχταράει τὴν ἐλευθερία, καὶ στὴν ἐκφραση καὶ στὴ συμπεριφορά, κι ὅταν τὴ μαντρώνεις μαραζώνει –ἢ ἐπαναστατεῖ. Κάποιες βολές οὔτε τὸ ἓνα, οὔτε τὸ ἄλλο... Διαλέγει τὸν ἐξυπνο τρίτο δρόμο: ἐπινοεῖ.

Ἴσως ἡ ἱστορία που θα μας ἀπασχολήσει ἐδῶ ἀνήκει στὴν τελευταία αὐτὴ κατηγορία.

* * *

Κατὰ πῶς τὸ ἀπαιτεῖ τὸ ἔθιμο καὶ ἡ συνήθεια, τὴν παραμονὴ τοῦ Ἄη Γιάννη τοῦ Ριγανᾶ, κοντὰ στα μεσάνυχτα, ἡ Κανέλλα, μὴ ωραία καὶ ζουμπουρλὴ κοπέλα, νύφη πολὺ φερνὴ, ἀλλὰ ἀκόμα ἀλογόδωστη, πῆγε στὴ βρύση τοῦ χω-

ριού με το σταμνί της, για να φέρει πίσω στο σπίτι το αμίλητο νερό.

Γιόμισε το σταμνί, το 'κοψε στον ώμο και κίνησε για το σπίτι της. Όμως καθώς περνούσε από ένα ξέφωτο άκουσε φωνές και τραγούδια. Κοιτάζει παραξενεμένη και τι να δει; Εφτά παληκάρια, σαν τα κρύα τα νερά, είχαν στήσει χορό τρικούβεργο και γλεντούσαν όζω καρδιά, μέσα στην άγρια τη νύχτα.

Απ' το χωριό δεν ήσαντε, γιατί θα τους ήξερε, οπότε αν ή ξενομερίτες τζομπαναραίοι θα ήσαντε ή ληστές απ' το βουνό ή...

“Πειρασμοί!” είπε μέσα της η Κανέλλα και σταυροκοπήθηκε ενδόμυχα.

Γιατί είχε ακούσει για δαύτους από τις άλλες κοπέλες, που είχαν την ατυχία να τους απαντήσουν και που έπαθαν τα μύρια όσα στα χέρια τους. Καθόσον, όπως ούλοι γνωρίζουμε, οι Πειρασμοί είναι ένα είδος ξωτικών, σαν τα Καρκατζάλια, τους Αράπηδες και τους Νεραϊδούς, που τα στέλνει ο Εξαποδώ για να πειράζουν και να ταλαιπωρούν τις κοπελούδες και τις γυναίκες των καλών Χριστιανών, συχνά με ανεπανόρθωτες συνέπειες.

Κοντοστάθηκε το λοιπόν η Κανέλλα και τους χάζευε μέχρι που την πήραν χαμπάρι κι έτρεξαν κοντά της με φωνές και γέλια.

—Μια κοπελούδα! αναφώνησε ένας τους.

—Σαν τα κρύα τα νερά, συμπλήρωσε ένας άλλος.

—Με τα σέα της και τα μέα της, είπε ένας τρίτος.

—Πράμα εκλεκτό, είπε ο τέταρτος.

Της άρεζε της Κανέλλας που τη θαυμάζανε τέτοια έμορφα παληκάρια, αλλά δεν έβγανε τσιμουδιά, γιατί αν μίλουνε θα έχανε το αμίλητο νερό.

—Πώς σε λένε, ορή κοπελιά; τη ρωτάει ένας.

Τσιμουδιά η Κανέλλα.

—Τι, δεν μας μιλείς; Δεν μας καταδέχεσαι; παραπονήθηκε ένας άλλος.

Κούνησε το κεφάλι της η Κανέλλα και του 'δειξε το σκαμνί. Κατάλαβαν αμέσως οι Πειρασμοί —όχι ότι δεν το ήξεραν δηλαδή.

—Α, το αμίλητο νερό! είπε γελώντας ένας.

—Κουτές προλήψεις, είπε ένας άλλος.

—Ντροπή, εσύ, μια έξυπνη τσούπρα, να πιστεύεις σε τέτοιες κουταμάρες.

—Άστο κάτω το σταμνί κι έλα να διασκεδάσεις κομμάτι μαζί μας.

—Ναι, ναι... Να τραγουδήσουμε και να χορέψουμε.

—Κι ό,τι άλλο ήθελε προκύψει, είπε ένας κλείνοντας το μάτι με σημασία.

Κούνησε το κεφάλι της πέρα-δώθε η Κανέλλα. Όχι πως δεν λαχταρούσε να ξεδώσει λίγο κι αυτή, σαν κορίτσι, όμως σκεβότουνε και το χρέος της, να πάει το αμίλητο νερό στο σπίτι, μέρα που ήτουνε.

Τότε μπήκε στη μέση ένας από δαύτους, ο πιο ψηλός κι έμορφος, με ωραίο τσιγκελωτό μουστάκι και σγουρά μαλλιά, και τους έβαλε πόστα των δικών του.

—Ορέ δεν ντρέπouστε; τους λέει. Ζητάτε από μια κοπελιά ανύπαντρη να στήσει χορό μαζί σας και δεν της λέτε ποιοι εισάστενε;

Και γυρίζοντας στην Κανέλλα έκαμε βαθύ τεμενά.

—Παρασκευάς, ελόου μου, κουζούμ, της λέει. Σκλάβος της ομορφάδας σου.

—Προκόπης, παρουσιάστηκε ένας άλλος.

—Πορφύρης..., ένας άλλος.

—Πότης...

—Πατάπιος...

—Πασχάλης...

—Παναής...

Ούλοι είχαν ονόματα που άρχιζαν από «Πι»! Τώρα η Κανέλλα ήτουμε σίγουρη πως είχε να κάμει με Πειρασμούς. Αλλά και πάλι δεν σκιάχτηκε.

Κούνησε πάλι το κεφάλι της, αλλά αλλιώς, ακούμπησε το σταμνί σ' ένα δέντρο και τους έκαμε νόημα να πιαστούν στο χορό.

Χαρές και πανηγύρια οι Πειραμοί!... τη βάλανε στη μέση κι άρχισαν τις γυροβολιές και τους πήδουκλους και τα τσακίσματα και ούλα τα χορευτικά τερτίπια που ήξεραν. Χόρευε και η Κανέλλα, αλλά χωρίς να βγάνει τσιμουδιά.

Κάποια στιγμή ένας από τους χορευταράδες σταμάτησε ξεφυσώντας.

—Ορέ αδέρφια, τι ζέστα είναι αυτή! αναφώνησε. Έσκα-
σα!

—Κι εγώ! είπε ένας άλλος.

—Κι εγώ...

—Αμ εγώ;!...

—Και δεν βγάζουμε τα ρούχα μας; είπε ο Παρασκευάς.
Ποιος θα μας δει εδώ, στην ερημιά;

—Μπρε καλά λες..., είπε ο Προκόπης.

Γδύθηκαν το λοιπόν οι Πειρασμοί... τι να 'καμε και η Κανέλλα, η καφερή, να τους προσβάλει; Γδύθηκε κι ελόου της.

Τι γίνηκε παρακάτω δεν ξέρουμε και δεν μας πέφτει λόγος. Το σίγουρο είναι ότι η γενναία χωριατοπούλα δεν έβγανε ούτε «κιχ» σ' ούλη αυτή τη διαδικασία.

Τέλος πάντων είδαν κι απέιδαν οι Πειρασμοί, που δεν της έπαιρναν μιλιά, την αφήκαν να ντυθεί και να σουλουπωθεί και την ξαπόστειλαν στο σπίτι της, με το σταμνί το αμίλητο νερό.

Εκεί έβανε τα σημάδια όπου ήπρεπε στη στάμνα, τη σκέπασε, τη σφράγισε και την ανέβασε στα κεραμίδια, να κατεβούν οι νεραΐδες (άλλοι λένε οι αγγέλοι) τη νύχτα, να αγιάσουν το νερό.

Αφού έκαμε ούλα αυτά και ήτουνε και πάλι ελεύθερη να μιλήσει η Κανέλλα αρχίνησε να σκέβεται τα καθέκαστα στο ξέφωτο. Κι όσο τα σκεβότουνε τόσο ανησυχούσε, γιατί καλά είναι τα γλέντια και οι χαρές, όμως συχνά υπάρχουν και συνέπειες, που δεν γένεται ένα κορίτσι να κρατάει κρυφές.

Το αποφάσισε το λοιπόν κι έπιαχε τη μάνα της ιδιαίτέρως.

—Μάνα, της λέει. Έχω να σου πω ένα πράμα που μου 'τυχε και να με ορμηνέψεις τι να κάμω, γιατί μπορεί να βρίσκομαι και σε δύσκολη θέση, που λέει ο λόγος.

Της είπε έτσι τι γίνηκε και η καλή γυναίκα έκαμε τον σταυρό της.

—Ωχού κακό που μας έβρηκε! έσκουξε. Και δεν είπες κουβέντα, μαρή;

—Κουβέντα, μάνα, τη διαβεβαίωσε η Κανέλλα. Τι, αφού είχα στο σταμνί το αμίλητο νερό.

—Δόξα σοι ο Θεός, σταυροκοπήθηκε η μάνα. Όμως... πρέπει να το πούμε και του πατέρα σου και των αδερφιώνε σου.

—Τι, ούλα; ρώτηξε θορυβημένη η κοπέλα. Α, δεν μπορώ... ντρέπομαι... Άσε που μπορεί να το πάρουν πατριωτικά και να με σφάξουν στο γόνατο!

—Όχι ούλα, μαρή παρμένη, διαολίστηκε η μάνα της. Ντιπ καταντίπ ζαβή είσαι; Τι σε δασκάλευα τόσα χρόνια,

από μωρό παιδί; Στους άντρηδοι λέμε μόνο κείνα που θέλουν ν' ακούσουν, τα άλλα τα κρατάμε για μας.

—Α, άμα είναι από έτσι... καλά, είπε η Κανέλλα καθησυχασμένη.

Πήγαν το λοιπόν οι δυο γυναίκες και πρόφτασαν τα καθέκαστα στους άντρηδοι, που κάθονταν στο τραπέζι κι έπιναν ρετσίνα.

—Α, τους άτιμους! βρυχήθηκε ο πατέρας εν εξάλλω. Να τολμήσουν να σηκώσουν μάτια στην κόρη του Παντελή του Χλέμπουρα και να ατιμάσουν το ένδοξο όνομά μας!

—Πειρασμοί ξεπειρασμοί εγώ θα τους σφάξω ούλους, δήλωσε ο μεγάλος γιος που ήτουνε αφύς κι οξύθυμος χαρακτήρας.

—Κι εγώ θα τους σουγλίσω, σαν τον Αθανάσιο Διάχο! φώναξε ο μεσαίος —κάπως πιο μοβόρος.

—Κι εγώ θα τους ρίξω μέσα σε ζεματιστό λάδι, υπερθεμάτισε ο μικρότερος.

—Κι εμείς κι εμείς... θα τους γδάρουμε ζωντανούς, τους λεχρίτες, πετάχτηκαν δυο ξαδέρφια που βρίσκονταν εκεί.

Στράφηκε ο πατέρας στην κόρη του.

—Δεν μου λες, μωρή, της κάνει. Εξόν από τον χορό... μήπως γίνηκε και τίποτις άλλο, που δεν μας είπες και που πρέπει να ξέρουμε;

—Τι να γένει, αφέντη μου; απάντησε το κορίτσι. Τίποτις δεν γίνηκε. Τι, άμα ήτουνε δεν θα 'λεγα;

—Μήπως σε πειράξανε, μωρή, και ντρέπεσαι να μας το πεις; επέμεινε ο μεγάλος αδερφός με χαρακτηριστικό τακτ.

—Μπα, τι να με πειράξουν, αδερφέ μου; απάντησε χαμηλοθωρούσα η Κανέλλα. Καθόλου δεν με πείραξαν. Δεν μπορώ να πω... κύριοι στάθησαν ούλοι τους, με το σεις και με το σας, που λέει ο λόγος.

—Οι κύριοι δεν χορεύουν μέσα στα μαύρα μεσάνυχτα με τ' ανύπαντρα κορίτσια, γάβγισε ο ένας ξάδερφος. Για μια υπόληψις ζούμε!

—Κι εμείς ετούτο εδώ το έχουμε καθαρό, πετάχτηκε κι ο άλλος ξάδερφος, χτυπώντας με την απαλάμη του το μέτωπό του.

—Να τους σφάζουμε ούλους, τους κιαρατάδες, φώναξε ο μεγάλος αδερφός.

—Και να τους σουγλίσουμε, σιγοντάρισε ο δεύτερος.

—Και να τους κάψουμε στο λάδι..., συμπλήρωσε ο τρίτος.

Ξεσηκώθηκε το λοιπόν ολόκληρο το σόϊ κι οπλισμένοι με τραπεζομάχαιρα, στειλιάρια, τζουγκράνες και τσεκούρια, μπροστά η Κανέλλα, να δείχνει το δρόμο και πίσω οι εκδικητές της τιμής της ξεχύθηκαν στη νύχτα να βρουν τους Πειρασμούς και να τους τιμωρήσουν κατά πως τους άρμοζε.

Αλλά η νύχτα ήτουνε σκοτεινή και για να δουν πήραν ν' ανάβουν φωτιές εδώ κι εκεί με τα πουρνάρια που έβρισκαν στο δρόμο. Νά πώς βγήκε η συνήθεια ν' ανάβουν φωτιές τ' Αη Γιαννιού.

Με τα πολλά φτάκανε καμιά βολά στο ξέφωτο κι εκεί αντίχρισαν τους Πειρασμούς, να χορεύουν ακόμα, όξω καρδιά, λες και δεν υπήρχε αύριο.

—Σαν πολλοί δεν είναι; είπε διστακτικά ένας ξάδερφος.

—Και πολλοί και άγριοι μου φαίνονται εμένα, επικρότησε ένας αδερφός.

—Μωρ' σαν ληστήδες δείχνουν, είπε κι ο πατέρας.

—Του διαόλου έργα! μουρμούρισε ένας άλλος αδερφός και σταυροκοπήθηκε.

Κει πάνω, οι Πειρασμοί, που είχαν μερακλωθεί, βγάλαν τις μπιστόλες τους και μπουμπούνισαν μια μπαλωθιά στον αέρα.

Ε, δεν χρειαζόταν περισσότερο το σόϊ! Φεύγετε να φεύγουμε γίνηκαν κι ο σώζων εαυτόν σωθήτω. Και στον δρόμο, για να μην πατήσουν τις φωτιές που είχαν ανάψει κι έχουμε άλλα, τις πηδούσαν. Νά πώς προέκυψε κι αυτό το ωραίο έθιμο του Άη Γιαννιού.

Ξέπνοοι έφτακαν στο σπίτι τους καμιά βολά και κάθισαν κάτω να πάρουν μια ανάσα και να συνέλθουν από την τρομάρα που πήραν.

—Μιλιούνια ήσαντε, οι άτιμοι! ξεφύσηξε ο πατέρας.

—Κι αρματωμένοι ως τα μπούνια! είπε ένας αδερφός.

—Δυο μέτρα μπόϊ και βάλει!...

—Του διαόλου έργα!...

—Από θάμα σωθήκαμε!...

—Έβανε το χέρι του ο Άγιος πες...

—Θάμα, θάμα!...

Φώναζε ο πατέρας την Κανέλλα.

—Μωρή, της λέει. Πες την αλήθεια... Σε πειράζαν ή δεν σε πειράζαν οι ξορκισμένοι.

Αγανάκτησε θεατρικά η Κανέλλα.

—Εμένα να πειράζουν, αφέντη μου; του λέει. Αμ δεν ξέρω εγώ να τους βάνω στη θέση τους; Τίποτις. Ίσα που χορέψαμε.

—Είσαι σίγουρη, μωρή; Μην πάθουμε κάνα χουνέρι αύριο, μεθαύριο, που θα σε παντρέψουμε και γελάει μαζί μας το χωριό...

—Σιγουρότατη, τον διαβεβαίωσε με σιγουριά η Κανέλλα. Τι, αν γενόταν κάνα ατύχημα δεν θα το 'λεγα;

—Πάλι καλά που δεν μίλησες και δεν χάλασε το αμίλητο νερό, είπε ο μεγάλος αδερφός.

—Μου έδωσε τη δύναμη ο Άη Γιάννης, μεγάλη η χάρη Του, είπε η Κανέλλα και σταυροκοπήθηκε ευλαβικά.

* * *

Σε τρεις μήνους τη δώκαν την Κανέλλα σ' ένα γερόντιο, τον μπάρμπα-Θοδωρα, με πολλά χωράφια περιουσία και πολλά κεφάλια πρόβατα και γίδια, που είχε μείνει χήρος χρόνια και ήθελε, τρομάρα του, στα γεροντάματα, να ξαναφτιάξει τη ζωή του.

Τη νύχτα του γάμου η Κανέλλα και η μάνα της κάμαν το κόλπο με τον κόκορα,¹³⁹ η νύφη έκαμε τα «αχ, αχ!» που της αναλογούσαν κι ο γαμπρός ούτε που κατάλαβε πως το εμπόρευμα ίσως να ήτουνε και μεταχειρισμένο.

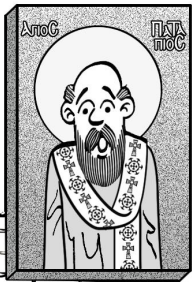
Τώρα τι ζωή έκαμε η Κανέλλα με το μορμολύκειο δεν ξέρουμε να σας πούμε, αλλά το φανταζόμαστε. Όπως και να 'χει το πράμα όμως είχε να θυμάται τις ωραίες στιγμές της βραδιάς εκείνης με τους Πειρασμούς του Κλήδονα, σε κείνο το ευλογημένο ξέφωτο.

¹³⁹ Όταν μια κοπέλα ήτουνε πειραγμένη, σφάζαν έναν κόκορα κι εκείνη φρόντιζε να ρίξει το αίμα του στα σεντόνια την κρίσιμη στιγμή. Το κόλπο έπιανε πάντα.

Η Ανεύσταγος Μόρα

P. Coliopoulos
27

Ἡ Μόρα εἶναι μία Λάμνα πολούσια καί πολύ δυνατή. Περιπατεῖ μόνο τή νύχτα καί καμμιά φορά ποῦ ἄπαντᾶ ἔς τό δρόμο της ἀνθρώπους νά κοιμοῦνται κάθετα ἔς τά στήθια τους καί τούς πλακώνει. Καί εἶναι τόσο βαρειά, ποῦ ἐκεῖνος ποῦ τόν πλάκώνει μουγκρίζει σάν βόδι.

(*N. Πολίτης, #899, Ἀθήναι, σ. 551*)

Στην εξωβιβλική εβραϊκή μυθολογία υπάρχουν πολλές συναρπαστικές ιστορίες, που δεν γίνθηκαν γνωστές στο πλατύ κοινό της Δύσης, πλην βεβαίως των ειδικών μελετητών. Μια απ' αυτές είναι η ιστορία της Λίλιθ.

Ἡ Λίλιθ ἦτουμε μια πολύ ὀμορφη, ἀλλά και πολύ ανεξάρτητη στον χαρακτήρα γυναίκα, που δεν εἶχε και σε μεγάλη υπόληψη τον ἄβουλο και προβλέψιμο δωτό της σύντροφο, ο οποίος –ὅπως η ἴδια υποστήριζε– δεν την ικανοποιούσε, ούτε πνευματικῶς, ούτε, κυρίως, σεξουαλικῶς. Εἶδε κι ἀπόειδε το κορίτσι, στο τέλος, τον παράτησε τον λαπά, πήρε τα τσαμασίρια του και πήγε να ζήσει με τον Σαμαέλ, τον Πρίγκηπα των Δαιμόνων, που ἦτουμε τσικλεβέντης και παλιόπαιδο, απ' αυτά που λατρεύουν οι γυναίκες και τότε και πάντα, και ἤξερε το Κάμα-Σούτρα ἀπόξω κι ανακατωτά, πριν καν αυτό γραφτεῖ ἀπό τους Ἰνδούς.

Σώθηκε μ' άλλα λόγια η Λίλιθ από μια ζωή βαρεμάρας, προβλέψιμη και κατανυκτική, αλλά –όπως ούλες σχεδόν οι χωρισμένες– του το κράτησε ματιότικο του πρῶην της, «που χαράμισε κοντά του τα καλύτερά της χρόνια», κι αποφάσισε, για να του το ξεπληρώσει, να τάλαιπωρεί, ὄσο γινόταν τους απογόνους του, το ανθρώπινο είδος δηλαδή (παναπεί τους άντρηδοι, διότι τα θήλεα, ως γνωστόν, ανήκουν, με το συμπάθιο, σε ξεχωριστό ζωικό είδος).

Και τι έκαμε; Συνδυάζοντας το τερπνόν μετά του ωφελίμου, ὄπως το συνηθίζουν τα άτακτα κορίτσια, τρούπωνε τη νύχτα στα υπνοδωμάτια των ανθρώπων, καβαλίκευε τους κοιμισμένους άντρηδοι (ενίστε, ὄταν βρισκόταν στο τσακίρ κέφι, και τα θήλεα, καθόσον δεν είχε κανενός είδους σεξουαλικές προκαταλήψεις η ίδια) κι έκαμε πάρτυ, μέχρι το ανυποψίαστο θύμα να φτάκει στο αμήν ή κάποιες φορές, σπανιότερα, να παραδώκει το πνεύμα. Με τον τρόπο αυτό ανάγκαζε τους απογόνους του Αδάμ να υποπέσουν σε σοβαρό αμάρτημα, διότι, ως γνωστόν, κατά τον ιουδαιοχριστιανικό κανόνα, «πάσα συνεύρεσις, που δεν αποσκοπεί εις την τεκνοποιίαν, είναι αμάρτημα από τα πλέον ειδεχθή».

Για τον λόγο αυτό οι Εβραίοι απαιτούν από τους ραββίνους να παντρεύονται πολύ νωρίς, πιστεύοντας πως αυτό θα αποτρέψει τη Λίλιθ (τη φυσιολογική ανθρώπινη ανάγκη δηλαδή) να κάμει τα δικά της.

Στα μέρη μας η ωραία αυτή ιστορία έφτακε μέσω του θρύλου της Μόρας. Η οποία συμπεριφέρεται με τον ίδιο ανεσύσταγο τρόπο που συμπεριφέρεται η παρ' ολίγον πρόγονός μας Λίλιθ.

* * *

Ο Σταμάτης ο Κούτσουλας ήτουνε πλανόδιος μανάβης. Γύρναγε ὄλη μέρα με το χάρο του στους μαχαλάδες και πάλευε ο άχαρος να βγάλει το μεροκάματο, που ως γνωστόν, στους ανθρώπους του μόχθου δεν είναι καθόλου εύκο-

λη υπόθεση. Το ευτύχημα πες που πέρα από τον εαυτό του και τον Μένιο, τον γαϊδαράκο του, μόνο ένα ακόμα στομάχι είχε να θρέψει, αυτό της κυρα-Παναγούλας, της συμβίας, που στραβώθηκε να τη ζαλωθεί πριν από καμπόσα χρόνια. Πάλι καλά να λες, που δεν έκαμε παιδιά, να θέλουν κι αυτά να φάνε.

Την Παναγούλα ο Σταμάτης την έγλεπε σαν αναγκαίο κακό. Είχε μια υπερέρτρια στο σπίτι του, να του μαγερεύει, να του πλένει, να συγυρίζει κι ας είχε και τη γκρίνια της συλλεϊτουργο, είχε συνηθίσει ο Σταμάτης και δεν άκουγε. Όσο για το άλλο, το πονηρό... ξέχασέ το. Η κυρα-Παναγούλα έπεφτε στο κρεβάτι για να ξεραθεί, τίποτις άλλο. Αλλά δεν μπορεί να τα έχει ούλα ο άνθρωπος σ' αυτή την παλιοζωή, γιατί θα συνήθιζε στα εύκολα και τα ωραία και μετά τι ψυχή θα παρέδινε, όταν –κούφια η ώρα– τον σταμάταγε ο Άη Πέτρος καθώς θα πάγαινε να μπουκάρει στον Παράδεισο;

—Πέρασες καλά όσο ζούσες εκεί κάτω, κύριος;

—Φίνα, Άη Πέτρο μου, δόξα σοι ο Θεός.

—Ε, τότες πέρνα απέναντι.

Ενώ στην αντίθετη περίπτωση, που θα του 'λεγες...

—Είπα το ψωμί ψωμάκι, Άγιέ μου. Αίμα έφτυσα, ο ταιλάιπωρας.

—Καλωσόρισες τότες, τέκνο μου. Πέρνα μέσα, να σε φιλέψουμε ένα περγαμόντο, έναν χαλβά Φαρσάλων... κατιτίς τέλος πάντων.

Τη μεταθανάτια ζωή βέβαια ο Σταμάτης μην σου πω τι την είχε. Τούτη εδώ να δούμε πώς θα τη βολέψουμε. Καθόσον οι προμηθευτές ζητούσαν λεφτά, το σανό για τον Μένιο ήθελε λεφτά, ο σπιτονοικοκύρης ήθελε λεφτά, ο μπακάλης ήθελε λεφτά... Ούλοι «δώσε» έλεγαν και κανείς κερτάς «πάρε». Από πού, ρε;

Άσε που τώρα τελευταία δεν κοιμότουνε και καλά.

Ξύπναγε σαν να τον είχε πλακώσει βουνό και κουρασμένος, λες κι έσκαβε χαντάκια ούλη τη νύχτα. Γύρναγε στους μαχαλάδες με το κάρο κι έλεγε πότε να ξεπουλήσει, να πάει στο σπιτάκι του, να ξεραθεί, αν και ήξερε πως ύπνο της προκοπής δεν θα 'καμε.

Τα χάλια του είχε ο φουκαράς κι αυτό με τα πολλά το πρόσεξε μια γειτόνισσα, η κυρα-Σωφρονία, που επειδής κι έλεγε τον καφέ και ήξερε από μαντζούνια θεωρούσε τον εαυτό της κάπως σαν γιάτρισσα (αν όχι ανώτερη από τους επαγγελματίες γιατρούς).

—Γείτονα, σαν να μην σε γλέπω πολύ σόϊ, του λέει μια μέρα που είχε πάει να ψωνίσει λάχανα. Κομμένος μου φαίνεσαι.

—Άστα, κυρα-Σωφρονία μου, της λέει αυτός. Ζω ένα δράμα. Δεν κοιμάμαι καλά τελευταία, ο άχαρος, και μου 'χουν κοπεί τα ποδάρια.

—Ποιος τη χάρη της της Παναγούλας! τον πείραξε η γειτόνισσα.

—Μωρέ ποια Παναγούλα;! διαμαρτυρήθηκε ο Σταμάτης. Αυτή ρίχνει κάτι ύπνους ξεγυρισμένους. Μέχρι όξω ακούγονται τα ροχαλητά της. Αλίμονο από μας πες. Πάω να κλείσω τα μάτια μου και είναι σαν να κάθεται ο Μένιος πάνω στο στήθος μου! Άσε σου λέω...

Αμέσως το ενδιαφέρον της γειτόνισσας κεντρίστηκε.

—Α, μπα; Τι μου λες; είπε με επαγγελματική ευσυνειδησία. Νιώθεις δηλαδή έτσι, ένα πλάκωμα, λες κι έχεις φάει μπακαλιάρο σκορδαλιά νυχτιάτικα;

—Α γειάσου! αναφώνησε ο Σταμάτης. Έτσι ακριβώς.

—Χμμ..., έκαμε η επιστήμων. Και δε μου λες;... Ονείρατα γλέπεις;

—Γλέπω, απάντησε ο Σταμάτης. Αλλά δεν βγάνω άκρη. Είναι πολύ μπερδεμένα και τα ξεχνάω.

Κούνησε το κεφάλι της η σοφή γειτόνισσα.

—Έτσι όπως το ακούω μάλλον έχουμε να κάνουμε εδώ με τη Μόρα, είπε τέλος.

Κάτι είχε ακούσει ο Σταμάτης για τη Μόρα, τον βραχνά, που λένε μερικοί, αλλά δεν θυμόταν.

—Δηλαδή, γειτόνισσα; ρώτηξε.

—Η Μόρα είναι ένα πλάσμα της νύχτας, σαν τις στρίγκλες, τις λάμιες και τις νεράϊδες, εξήγησε. Πάει και κάθε-ται πάνω στους κοιμισμένοι, όπως καληώρα... και καμιά βολά τους πνίγει κιόλα ή τους κάμει να πάθουν συγκοπή, που λέμε κι εμείς οι επιστήμονες.

Τα χρειάστηκε ο Σταμάτης.

—Τι μου λες, κυρα-Σωφρονία; ανέκραξε. Και τώρα; Τι θα κάνουμε;

—Θα μου δώσεις δυο λάχανα και μια οκά πατάτες, από τις καλές, όχι τις σάπιες, κι εγώ θα σου πω τι να κάμεις για να σωθείς, απάντησε η καλή γυναίκα.

—Και το ρωτάς; λέει ο Σταμάτης. Μετά χαράς.

Πήρε το λοιπόν η κυρα-Σωφρονία ένα στρατσί και με το μολύβι, που είχε ο μανάβης για να σημειώνει τα βερεσέδια, έπιασε κι έγραψε τα ακόλουθα στιχάκια:

*«Αμπραντάν Παπαντάν,
κάμε Άη Σωφρόνη μου να δω
τη Μόρα που κάθεται απάν'.»¹⁴⁰*

—Θα μάθεις αυτά τα λόγια απέξω και θα τα λες από μέσα σου πριν πέσεις για ύπνο, τον ορμήνεψε. Το δε χαρτί θα το βάνεις κάτω από το μαξιλάρι. Έτσι, αν είναι η Μόρα,

¹⁴⁰ Αναγκαστήκαμε να επέμβουμε στην ορθογραφία προκειμένου να γίνει το σημείωμα κατανοητό και σε όσους δεν διαθέτουν αχαλίνωτη φαντασία.

όταν θα σε καβαλικέψει, εσύ θα ξυπνήσεις. Μόλις αυτή σε δει όπου ξύπνησες θα σ' αφήκει και θα φύγει.

—Κι αν δεν είναι η Μόρα και είναι τίποτις άλλο; ρώτησε ο παθός ανήσυχος.

—Ε, τότες η επιστήμη σηκώνει τα χέρια ψηλά κι αναλαβαίνει ο Θεός, απάντησε ευλαβικά σταυροκοπούμενη η κυρα-Σωφρονία.

Το ίδιο βράδυ ο Σταμάτης έκαμε ό,τι του είπε η επιστήμων κι έπεσε να κοιμηθεί. Μόλις τον είχε πάρει τον πρώτο υπνάκο και νά το βάρος πάνω στο στήθος! Μόνο που τη βολά αυτή μπόρεσε ν' ανοίξει τα μάτια του.

Και τι να δει, ο άχαρος!

Μια γυναίκα νταρντάνα και τροφαντή, μ' ένα σκουφί, σαν αυτά που φοράνε οι κυράτσες για να παν για ύπνο, και τίποτις άλλο —μα τίποτις απολύτως!—, να τον έχει καβαλικέπει στο στήθος και να κουνιέται εκεί πάνω λες και είχε καβαλήσει τον Μένιο και πάγαινε περίπατο στην εξοχή, να μαζώξει πούλουδα.

—Ο Χριστός κι ο Απόστολος! μουρμούρισε κατάπληκτος ο μανάβης, γιατί περίμενε να δει καμιά λάμια κακάσχημη, όχι τέτοιο τεφαρίκι, απ' αυτά που έχουν οι Τούρκοι στον δικόνε τους τον Παράδεισο.

Ξαφνιαστήκε και η νταρντάνα.

—Μπα; του κάνει. Είσαι ξυπνός;

—Εμ, σάματις μ' αφήνεις να κοιμηθώ; της λέει αυτός.

—Α, καλά, τότες να σ' αφήκω και να φύγω, του λέει αυτή.

Του κακοφάνηκε του Σταμάτη, γιατί σαν να του καλάρεσε αυτό το αναπάντεχο νυχτερινό συναπάντημα.

—Μπα, δεν πειράζει, της κάμει. Μόνο, αν μπορείς, πάγαινε λίγο πιο κάτω, γιατί έτσι που μου πλακώνεις το στήθος μου 'ρχεται σαν στούφος ένα πράμα.

—Α, καλά, είπε η Μόρα και μετατοπίστηκε στο στομάχι του. Εδώ σε βαραίνω;

—Κάπως λιγότερο, αλλά έφαγα φασούλια απόψε και θα μου βγουν από τ' αυτιά, απάντησε ο Σταμάτης, που είχε ζωντανέψει ποικιλοτρόπως στο μεταξύ.

Μετατοπίστηκε στην κοιλιά του η Μόρα, υποχρεωτικότητα.

—Εδώ; τον ρωτάει.

—Λίγο παρακάτω, κουζούμ, γιατί ζουπιέται η κοιλιά και μην έχουμε τίποτις αέρια..., της ζητάει ο Σταμάτης.

Παρακάτω η Μόρα.

—Α, εδώ δεν ζουπιέται τίποτις, του λέει.

—Εκεί είσαι καλά, συμφώνησε κι ο Σταμάτης.

—Καλά δεν θα πει τίποτις, γέλασε η Μόρα. Ήρθαν και ταίριαζαν οι εσοχές με τις εξοχές.

Κι έτσι πέρασε η νύχτα, ωραία και καλά, και το πρωί ο Σταμάτης ήτουνε πάλι ο παλιός του εαυτός. Τι λέω; Καλύτερα!... Χίλιες βολές καλύτερα!

Αυτό το βιολί κράτησε κάμποσο καιρό, ώσπου μια μέρα η κυρα-Σωφρονία ενδιαφέρθηκε να μάθει αν η θεραπεία της είχε πετύχει.

—Πέτυχε και παραπέτυχε, γειτόνισσα! απάντησε ο καλός μανάβης και της εξιστόρησε τα καθέκαστα, φιλεύοντάς την κιόλας κάμποσα κραμπιά κι άλλα ζαρζαβατικά, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης.

Κούνησε το κεφάλι της η σοφή γυναίκα.

—Χμμ..., είπε. Φαίνεται ότι η Μόρα σε πήρε με καλό μάτι.

—Δεν μπορώ να πω ότι έχω παράπονο, συμφώνησε μετριοφρονα ο μανάβης. Όμως, μη νομίζεις, δεν την αφήνω κι εγώ έτσι... Η αλήθεια είναι ότι τη συμπάθησα.

Χαμήλωσε τη φωνή της η επιστήμων.

—Υπάρχει τρόπος να επωφεληθούμε απ' αυτή την κατάσταση, του κάνει.

—Δηλαδή πώς, κυρα-Σωφρονία; ρώτησε ο μανάβης.

—Το ξέρεις ότι οι Μόρες κατέχουν πού βρίσκονται οι κρυμμένοι θησαυροί; τον ρωτάει.

—Εμ, πού να το ξέρω, ο καφερός; απάντησε ο Σταμάτης. Σάματις είμαι κάνας διαβασμένος επιστήμων, σαν ελόου σου; Ένας απλός μανάβης είμαι. Και που έμαθα πέντε κολουβογράμματα, ίσα για να γράφω τα βερεσέδια, πολύ που είναι.

—Άμα κάμεις αυτό που σου λέω, ούτε εσύ θα είσαι πλανόδιος μανάβης με το κάρο πια, ούτε εγώ θα χρειάζεται να λέω τον καφέ για να ζήσω, είπε η Σωφρονία.

Το ενδιαφέρον του καλού ανθρώπου κεντρίστηκε.

—Για πε..., της κάνει.

—Όμως οι καλοί λογαριασμοί κάνουν τους καλούς φίλους, είπε η Σωφρονία διδακτικά. Ό,τι βγάλουμε απ' αυτήν εδώ την ιστορία... μισά-μισά.

—Εμ ναι... τι, ξένοι ειμάστενε; συμφώνησε ο μανάβης. Πε μου εσύ τον τρόπο κι έννοια σου!...

Δώκανε λοιπόν τα χέρια και τα συμφώνησαν.

—Ούλο το μυστικό είναι στο σκουφί της Μόρας, εξήγησε η διαβασμένη γυναίκα. Έτσι και της τσουρνέψεις το σκουφί αυτή γίνεται πια σκλάβά σου και σου κάμει ούλα τα χατήρια. Θα γιομίσουν τα σεντούκια σου –και τα δικά μου– με χρυσά φλουριά ένα πράμα.

—Και πώς θα γένει αυτό, γειτόνισσα;...

—Ε, τι πώς; Εκεί που τέλος πάντων διασκεδάζετε... κάμεις έτσι εσύ και της παίρνεις τη σκούφια. Από τη στιγ-

μή εκείνη η Μόρα παγιδεύεται και δεν μπορεί να φύγει. Γένεται πια κανονική γυναίκα και θα κάμει ό,τι της ζητήσεις. “Μαγέρεψε” θα της λες και θα μαγερεύει. “Μπάλωσε τα σώβρακα” θα της λες και θα τα μπαλώνει. “Φέρε φλουριά” θα της λες και θα σου φέρνει.

Κούνησε το κεφάλι του ο μανάβης σκεφτικός.

—Και στην Παναγούλα τι θα πω; της λέει. Γένεται να δεχτεί ξένη γυναίκα στο σπίτι; Δεν γένεται.

—Στείλ’ την στη μάνα της, στο Αγρίνιο, να μαζώξει καπνά, τον ορμήνεψε η Σωφρονία. Μέχρι να πάει και να ’ρθει, εμείς τη δουλειά μας θα την έχουμε καμωμένη.

—Μωρέ καλά λες! αναφώνησε ο Σταμάτης. Πώς δεν το σκέβηκα;

—Δεν το σκέβηκες γιατί είσαι ένας απλός μανάβης, ενώ εγώ μια σοφή επιστήμων, εξήγησε η κυρα-Σωφρονία. Δεν έχουμε το ίδιο μυαλό.

Η Παναγούλα δεν έφερε αντίρρηση, πέταξε τη σκούφια της (που δεν ήτανε μαγική, σαν της Μόρας) που θα ’βλεπε τη μάνα της, οπότεν ταχτοποιήθηκε κι αυτό.

Κόπιασε το λοιπόν η Μόρα το βράδυ, για την τακτική της επίσκεψη, μεσ’ την καλή χαρά, κι εκεί που ξεφαντώνανε και είχανε μερακλωθεί αμφοτέροι —γιατί, μην νομίζετε, και οι Μόρες έχουν ψυχή— κάμει έτσι μια ο μανάβης και της σουφρώνει τη σκούφια.

Στην αναμπουμπούλα μέσα η Μόρα δεν το πήρε είδηση, αλλά όταν ησύχασαν τα πράματα κι ετοιμάστηκε να φύγει κατάλαβε ότι κάτι της έλειπε.

—Η σκούφια μου! αναφώνησε. Έχασα τη σκούφια μου!

—Κάπου θα σου ’πεσε, γιαβρούμ, της κάνει ο Σταμάτης, που είχε προχάνει κιόλας να την κρύψει μέσα στο προσκεφάλι του. Μη στεναχωρεύεσαι και θα τη βρούμε.

—Να τη βρούμε όμως, είπε η Μόρα. Γιατί, χωρίς τη σκούφια μου, νιώθω τελείως γδυτή.

—Εμ, σάματις δεν είσαι γδυτή, κουζούμ; ευφολόγησε γελώντας ο Σταμάτης.

—Άλλο τα ρούχα —που είναι περιττά στο λειτούργημα που επιτελώ— κι άλλο η σκούφια, τον αποπήρε αυστηρά η Μόρα. Άμα χάσω τη σκούφια μου πάω χαμένη.

—Να την ψάξουμε τότες, τζάνουμ, είπε ο μανάβης, χωρίς να το κουνήσει από το κρεβάτι του.

Έψαξε η Μόρα για τη χαμένη της σκούφια παντού, αλλά σιγά μην την έβρισκε. Στο τέλος κατάλαβε ότι ο μανάβης την είχε κάμει τη βρωμοδουλειά.

—Πες την αλήθεια, του λέει. Εσύ την τσούρνεψες, μέσα στην αναμπουμπούλα και δεν το κατάλαβα.

—Αμ σάματις εγώ το κατάλαβα; είπε αυτός. Αλλά κι αυτό να γένηκε, που δεν λέω ότι γένηκε... τι, δεν μπορώ κι εγώ να έχω ένα ενθύμιο από τη γνωριμία μας, να σε θυμάμαι;

Συγκινήθηκε η Μόρα, γιατί ούλες οι γυναίκες είναι επιρρεπείς στην κολακεία και τα ευγενή αισθήματα, είτε είναι ανθρωποι, είτε ζωτικά, και τον πήρε με το καλό.

—Έλα, πασάκα μου, του λέει. Τι να την κάμεις τώρα μια παλιοσκούφια; Αφόσον έχεις εμένα. Μήπως δεν έρχομαι κάθε βράδυ να σε δω; Δεν σε περιποιούμαι;

—Ναι, δεν λέω..., απάντησε ο Σταμάτης. Όμως αν τύχει και βαρεθείς τι γίνεται; Μ' αυτόν τον μπόγο, την Παναγούλα, θα πορεύομαι μια ζωή; Δεν κάνει.

—Εγώ να βαρεθώ; διαμαρτυρήθηκε η Μόρα. Εγώ που σε έχω βασιλέα και κορώνα στο κεφάλι μου;

—Βασιλέας που γκιζερνάει στους μαχαλάδες με το κάρο και πουλάει μαρούλια, είπε μισοκακόμοιρα ο μανάβης. Τι σόϊ βασιλέας είναι αυτός;

—Γι' αυτό στεναχωρεύεσαι; του λέει η Μόρα. Δώκε μου το σκουφί κι εγώ θα σε κάμω πλούσιο. Θα σου γιομίσω τα σεντούκια με φλουριά.

—Να το δω και να μην το πιστέψω, κάνει τον δύσκολο ο πονηρός.

—Περίμενε και θα δεις, του λέει η Μόρα.

Πετάγεται πάνω και φεύγει τρεχάλα. Σε μισή ώρα μέσα ήτουνε πίσω μ' ένα μεγάλο σακί στον ώμο που κουδούνιζε.

—Ορίστε, λέει του Σταμάτη. Δες κι από μόνος σου.

Ανοίγει το σακί αυτός και τι να δει! Τίγκα ως απάνω στα φλουριά!

—Πωπώ! αναφωνεί. Αληθινά είναι ετούτα, κουζούμ;

—Αμ τι, ψεύτικα; Δώκε μου το σκουφί τώρα.

—Καλά, θα στο δώκω, πώς κάνεις έτσι, της λέει συμβιβαστικά ο πονηρός Σταμάτης. Αλλά, μπρε κορίτσι μου... τώρα που λείπει η συφοριασμένη η γυναίκα μου δεν είναι ευκαιρία να ξεδώσουμε κι εμείς κομμάτι; Δεν κάθεσαι μερικές μέρες εδώ, να μου μαγερεύεις και να με φροντίζεις κι ούλα τα αποδέλοιπα κι όταν με το κακό επιστρέψει η κάργια να πας στην ευχή του Θεού, με τη σκούφια σου, σαν κυρία;

Κατάλαβε η Μόρα ότι δεν την έπαιρνε να κάμει δυσκολίες και στο κάτω-κάτω καλά περνούσε με τούτον εδώ τον μανάβη, που τον είχε συμπαθήσει κιόλας.

—Να κάτσω, του λέει. Αλλά χωρίς τη σκούφια μου θα μπορούν να με γλέπουν ούλοι. Και τι θα πει ο κόσμος;

—Μπα, θα τους πω ότι είσαι μια ξαδέρφη μου, που ήρθε να με φροντίσει όσο λείπει η Παναγούλα, είπε ο Σταμάτης. Κανείς δεν θα καταλάβει τίποτις.

Έτσι και γένηκε. Και βέβαια η ζωή του μανάβη άλλαξε ριζικά. Πρώτα απ' ούλα διάλεξε μια χούφτα φλουριά, από

τα πιο μικρά, τα 'βανε σ' ένα τσουρούτικο πουγκί και τα πήγε στην κυρα-Σωφρονία.

—Κυρα-γειτόνισσα, της λέει. Μιλημένα, τιμημένα! Ορίστε τα μισά απ' όσα μου 'δωκε η Μόρα, μην σου πω και πιο πολλά από τα μισά... δεν τα μέτρησα.

Περπατημένη στην ψεύτικη την κενωνία η κυρα-Σωφρονία κατάλαβε αμέσως ότι ο συνεταίρος της την έριχνε κανονικά και ξεδιάντροπα.

—Αυτά είναι ούλα; τον ρωτάει.

—Αυτά μου έδωκε, ψευδομαρτύρησε ασύστολα ο Σταμάτης. Αν είναι και τίποτις άλλα, που θα μου φέρει πιο υστερότερα, εδώ ειμάστενε, που λέει ο λόγος.

Τα πήρε η κυρα-Σωφρονία, κούνησε το κεφάλι της, αλλά δεν είπε τίποτις. Ήξερε, από πείρα, ότι ο πραγματικός χαρακτήρας ενός ανθρώπου βγαίνει όταν πλουταίνει, όχι όταν είναι φτωχός.

Μετά ο Σταμάτης πήγε στην αγορά και συμφώνησε να νοικιάσει ένα μεγάλο γωνιακό και περασματάδικο μαγαζί, που θα το 'κανε «οπωροπαντοπωλείον» και θα τα κοινομούσε τρελά. Έδωκε και μπροστάντζα του ιδιοκτήτη, ο οποίος αφού το επιδιόρθωνε, θα το το παρέδινε κουκλί —είπε— σε κάνα-δυο βδομάδες.

Έτρεξε και παράγγειλε εμπόρευμα ο Σταμάτης, πούλησε και τον Μένιο με το κάρο, που δεν του χρειάζονταν πια, σκέβηκε ν' αγοράσει και τη χαμοκέλα όπου έμενε στο νοίκι, αλλά λυπήθηκε το έξοδο. “Άσε, θα της πω να μου φέρει κι άλλα φλουριά και βλέπουμε...” είπε μέσα του. Γιατί βλέπεις η Σωφρονία είχε δίκιο. Τώρα του έβγαιναν και η απληστία και η τσιγκουνιά, που ήσαντε μέρος του χαρακτήρα του.

—Ορή κοπέλα, λέει της Μόρας. Να κοιτάξεις να μου φέρεις κι άλλο κάνα τσουβάλι φλουριά, γιατί αυτά που μου 'φερες είναι λίγα, δεν φτάνουν.

—Τι, σου τέλειωσαν κιόλα, πασά μου; απόρεσε η Μόρα.

—Δεν μου τέλειωσαν, αλλά θα τελειώσουν, απάντησε ο Σταμάτης. Τι, τόσα έξοδα... Πώς το λέει η παροιμία;... «*Των φρονίμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγερεύουν*».

—Να σου φέρω, λέει η Μόρα. Αλλά το σκουφί μου πότε θα μου το δώξεις;

—Θα στο δώκω, μαρή, πώς κάνεις έτσι; υπέκφυγε επιτηδίως ο μανάβης. Όταν πλησιάζει η ώρα να γυρίσει πίσω η χοντρο-Παναγούλα θα σου το δώκω. Τι, άσχημα περνάμε οι δυο μας;

Άσχημα δεν πέραγαν, όμως η Μόρα έγλεπε πού πάγαινε το πράμα κι ανησυχούσε. Στους ανθρώποι εμπιστοσύνη δεν είχε, ήξερε τι κουμάσια είναι –και είχε βεβαίως απολύτως δίκιο. Έκαμε ωστόσο υπομονή κι έφερε άλλο ένα τσουβάλι με φλουριά. Άλλο ένα σεντούκι γιόμισε ο άπληστος Σταμάτης κι έκαμε πια όνειρα για τα μεγαλεία που τον περίμεναν... όταν θα 'βγαινε σεργιάνι και θα τον προσκυνούσαν.

Όμως, όπως ούλοι ξέρουμε, ο καλός Θεός μπορεί ν' αγαπάει τον κλέφτη, αλλά αγαπάει και τον νοικοκύρη. Και στην περίπτωση αυτή νοικοκυρά ήτουνε η Μόρα, που όχι μόνο είχε ανθρωπέψει τον πλανόδιο μανάβη, αλλά τον φρόντιζε σαν δούλα και κυρά. Πιότερο σαν δούλα, εδώ που τα λέμε, αφού την είχε αστεφάνωτη.

Μια ωραία μέρα το λοιπόν, που έλειπε ο Σταμάτης στον καφεéné, πάει στο σπίτι του η κυρα-Σωφρονία μ' ένα ταψί λαχανόπιτα, που έφτιαξε δήθεν για τα καλωσορίσματα της «ξαδέρφης».

—Σου 'φερα από την πίτα που αρέσει στον ξάδερφό σου, της λέει. Έτσι, για τα καλωσορίσματα.

—Μα δεν ήτουνε ανάγκη..., λέει η Μόρα (ως είθισται).

—Ε, πώς, αλίμονο... Πρώτη βολά στα μέρη μας... Να μην σε περιποιηθούμε; Δεν κάνει.

Κάθισαν το λοιπόν οι δυο γυναίκες, να πούνε τα δικά τους, έφτιαξε και καφέ η Μόρα.

—Σαν στεναχωρεμένη σε γλέπω, κορίτσι μου, της λέει σε μια στιγμή η πονηρή γειτόνισσα. Τρέχει τίποτις;

—Μπα, τίποτις, τι να τρέχει; απάντησε η Μόρα. Νά... κάτι ψάχνω που έχασα και δεν μπορώ να το βρω... Δεν θυμάμαι πού το έβαλα.

—Φανουρόπιτα έκαμες; ρωτάει η κυρα-Σωφρονία.

—Σάματις ξέρω;

—Ξέρω εγώ, προσφέρεται η γειτόνισσα. Κάτσε να σου δείξω.

Φτιάχνει λοιπόν τη φανουρόπιτα η κυρα-Σωφρονία, που τα 'ξερε αυτά απόξω κι ανακατωτά, τη φουρνίζει, λέει και τα λόγια που ήπρεπε...

—Κόψε τώρα ένα κομμάτι και φτιάξε άλλον έναν καφέ, λέει της Μόρας. Να δεις που ο Άγιος –μεγάλη η χάρη Του– θα μας το φανερώσει αμέσως το χαμένο.

Τσιμπολόγησαν τη φανουρόπιτα οι δυο τους, ήπιαν τον καφέ και μετά πιάνει η κυρα-Σωφρονία το φλυτζάνι της Μόρας και το εξετάζει με σχολαστική επιστημονικότητα.

—Χμμμ..., κάνει. Ένα σκουφί γλέπω εδώ...

—Ναι, σκουφί έχασα! αναφωνεί ενθουσιασμένη η Μόρα. Γλέπεις πού μπορεί να βρίσκεται, κυρα-Σωφρονία;

—Δύσκολο..., απαντάει περίφροντις η επιστήμων. Ίσως αν ασημώσεις να βοηθήσει...

Τρέχει η Μόρα στα σεντούκια, παίρνει δυο χούφτες φλουριά και τα πάει στην καφετζού.

—Φτάνουν αυτά; τη ρωτάει.

—Φτάνουν και περσεύουν, απαντάει η καλή γυναίκα.
Για δες... Σαν κάτι να γλέπω... Είναι όμως θολό...

—Μήπως ν' ασημώσουμε πάλε; ρωτάει η Μόρα με αγωνία.

—Για να δούμε... Μπορεί να βοηθήσει.

Άλλες δυο χούφτες φλουριά... το φλυτζάνι ξεκαθάρισε.

—Ένα μαξιλάρι γλέπω εδώ, λέει η κυρα-Σωφρονία. Νά το... ξεκάθαρο! Βέβαια... Μαξιλάρι... Αλλά δεν είναι το δικό σου... Μήπως είναι του ξαδέρφου σου;

Τρέχει η Μόρα στο κρεβάτι, ψάχνει το μαξιλάρι του Σταμάτη... και... ω! του θαύματος, βρίσκει το μαγικό της σκουφί!

* * *

Επέστρεψε το μεσημέρι ο Σταμάτης από τον καφεéné, πεινασμένος, φωνάζει τη Μόρα να του βάνει να φάει... η Μόρα πουθενά!

—Μπα, που κακό χρόνο να 'χει! μουρμούρισε. Πού στο διάολο ξεπόρτισε και πεινάω σαν λύκος!

Ψάχνει από 'δώ, ψάχνει από κει... πουθενά η Μόρα.

—Περίεργο, μουρμούρισε. Αυτή δεν έβγαινε ούτε στην αυλή. Δες να βρήκε τη σκούφια;

Τρέχει στο κρεβάτι, ψάχνει το μαξιλάρι... η σκούφια άφαντη, μαζί με τη Μόρα.

—Την τύχη μου μέσα! βλαστήμησε ο μανάβης. Και πάνω που θα της ζήτηγα να μου φέρει κι άλλα φλουριά! Πάλι καλά που πρόκανα και γιόμισα δυο σεντούκια.

Πάει στο ένα σεντούκι, το ανοίγει και τι να δει;... Κάρβουνα είχαν γένει τα ωραία του χρυσά φλουριά. Ανοίγει και τ' άλλο... Κάρβουνα κι εκεί!

Το ίδιο βράδυ κατέφθασε η Παναγούλα και η κατάρα ολοκληρώθηκε.

Η Μόρα δεν ξαναφάνηκε.

Κι ο Σταμάτης έχοντας πουλήσει τον Μένιο και το κάρο αναγκάστηκε να πάει εργάτης σ' ένα μπουστάνι, μερο-δούλι-μεροφαΐ.

Και να δεις που δεν λυπήθηκε τόσο που έχασε τα πλού-τη του –που δεν πρόλαβε και να χαρεί– όσο για τη συντρο-φιά της Μόρας, που όταν την είχε δεν την εκτιμούσε. Του απόμεινε και η Παναγούλα.

Απελπισία!

Τ Ε Λ Ο Σ

Μιλιούνια ανθρώπων πιστεύουν σ' έναν θεό που κανείς δεν έχει αντικρίσει ποτέ.

Όμως, στα ξωτικά, τις νεράϊδες, τους βρουκολάκους, τις λάμιες, τα καρκατζάλια και τα άλλα πλάσματα της Φύσης, που συναντάμε μπροστά μας κάθε μέρα και κάθε νύχτα, δεν πιστεύει κανείς πια.

Μυστήρια που δουλεύει το ανθρώπινο μυαλό!

Το έπος «Αληθινοί Θρύλοι και Παραδόσεις»
άρχισε να γράφεται στις 17 Ιουνίου 2021 στην
Κέρκυρα και τελείωσε στις 19 Μαρτίου 2022
στον ίδιο τόπο –επί κορονοϊού.

